

Quòd lupa à sene pascitur, furti rea veniam precatur.

Seuerus Sulp. Dia- logo I. c. 8.

ALIVM æquè singularem virum vidimus, in paruo tugurio, in quo non nisi vnus recipi posset, habitantem. Huic lupa solita erat astare cœnanti; nec facillè vnquam bestia fallebatur, quin illi ad legitimam horam refectionis occurreret: & tam diu pro foribus exspectaret, donec ille panem, qui in cœnâ supererat, offerret; illa manum eius lambere solita, atque ita quasi impleto officio & præstitâ consolatione discedebat. Sed fortè accidit, vt sanctus ille dum fratrem, qui ad eum venerat, deducit abeuntem, diutiùs abesset, & nõ nisi sub nocte remearet, interim bestia ad consuetum illud tempus cœnæ occurreret: vacuam cellam, cum familiarem patronum abesse sentiret, ingressa est, curiosiùs explorans, vbi nam esset habitator. Casu contigua cum panibus quinque palmicia fiscella pendebat: ex his vnum sumit & deuorat, deinde perpetrato scelere discessit. Regressus eremita, vidit sportulam dissolutam, non constante panum numero. Damnum rei familiaris intelligit, ac prope limen panis assumpti fragmenta cognoscit. Sed non erat incerta suspicio, quæ furtum persona fecisset. Ergo cum sequentibus diebus secundum consuetudinem bestia non veniret, nimirum audacis facti conscia ad eum venire dissimulans, cui fecisset iniuriam, ægrè patiebatur eremita se alumnae solatio destitutum: postremò illius oratione reuocata, seprimum post diem affuit, vt solebat, ante fores cœnanti. Sed vt facillè cerneret verecundiam pœnitentis, non ausa propiùs accedere, deiectis profundo pudore in terram luminibus, quod palàm licebat intelligi, quamdam veniam precabatur. Quam illius confusionem miseratus eremita, iubet eam propiùs accedere, ac manu blandâ caput triste permulcet: deinde pane duplicato ream suam refecit: ita indulgentiam consecuta, officij consuetudinem deposito mœrore reparauit. Intuemini quæso, Christi etiam in hac parte virtutem, cui sapit omne quod brutum est, cui mite est omne quod sæuit: lupa officium præstat, bestia furti crimen agnoscit, lupa conscio pudore confunditur: vocata adest, caput præbet: & habet sensum indultæ sibi veniæ, sicut pudorem gessit errati. Tua hæc virtus, Christe; tua hæc sunt, Christe, miracula. Etenim quæ in tuo nomine operantur serui tui, tua sunt mirabilia: & in hoc ingemiscimus, quòd maiestatem tuam feræ sentiunt, ho-

Lupa eremita alumna.

Furti veniam petit.

mines non verentur. Ne cui autem hoc incredibile videatur, maiora adhuc memorabo. Fides Christi adest, me nihil fingere; sed quæ mihi benè comperta sunt, explicabo.

Quòd quinque catuli leonum cæci per anachoretam illuminati sunt.

CAP. VIII

HABITABANT plerique in eremo sine vllis tabernaculis, quos anachoretas vocant. Viuunt herbarum radicibus, nullo vnquam certo loco consistunt, ne ab hominibus visitentur. Ad quemdam igitur hoc ritu atque hac lege viuentem, duo ex Nitriâ monachi, licet longè diuersâ regione, tamen quia olim ipsis in monasterij conuersatione charus & familiaris fuisset, auditis eius virtutibus tetenderunt. Quem diu multumque quæsitum, tandem mense septimo repererunt in extremo illo deserto, quod est Memphis contiguum, demorantem; quas ille solitudines iam per annos duodecim dicebatur habitare. Qui licet omnium hominum vitaret occursum, tamen agnitis fratribus non refugit, seque charissimis per triduum nõ negauit. Quarto die aliquantulum progressus, cum prosequeretur abeuntes, leonam miræ magnitudinis ad se venire conspiciunt. Bestia, licet tribus repertis, non incerta quem peteret, anachoretæ pedibus aduoluitur: ac deinde præcedentem sequuntur. Nam illa præiens & subinde restans, in eos intendebat, vt facillè posset intelligi, id eam velle, vt quò illa ducebat, anachoretæ sequeretur. Quid multis: ad speluncam bestia peruenitur, vbi illa adultos iam quinque catulos malefœta nutriebat. Qui vt clausis luminibus ex aluo matris exierant, cæcitate perpetuâ tenebantur. Quos singulos de rupe prolatos, ante anachoretæ pedes mater exposuit. Tunc demum sanctus aduertit, quid bestia postularet: inuocatoque Christi nomine, contrectauit manu clausâ lumina catulorum; ac statim cæcitate depulsâ, apertis oculis bestiarum diu negata lux patuit. Ita fratres illo anachoretâ, quem desiderauerant, visitato, fructuosâ laboris sui mercede ad monasterium redierunt: & fidem sancti, gloriamque Christi quam ipsi viderant, enarrauerunt.

Seuerus Sulp. Dia- logo I. c. 9.

Anachoretarum domicilia & viuendi ratio.

Leonam anachoretæ pedibus supplex aduoluitur.

Anachoretæ cæcitate catulis visum donat.

Frater quidam ibicis exemplo didicit, quid de herbis edere, quidve respuere deberet.

CAP. IX.

FVIT & alius in illis regionibus anachoretæ, qui in eâ parte, quæ est Syenes, habitabat. Hic cum primùm se ad eremum

Seuerus Sulp. Dia- logo I. c. 10.

contu-

contulisset, herbis herbarumque radicibus, quas prædulcis interdum & saporis eximij fert arena, victurus, ignarus germinis eligendi, nociua plerumque carpebat: nec erat facile vim radicum sapore discernere; quia omnia æquè dulcia, sed pleraque occultiore natura virus letale cohibebant.

Leditur vi herbarum ignotarum monachus. Cùm ergo edentem vis interna torqueret, & immensis doloribus vitalia vniuersa quaterentur, ac frequens vomitus cruciatibus non ferendis ipsam animam sedem, stomacho iam fatifcente, dissolueret, eremita omnia penitus quæ essent edenda formidans, nihil iam atrectare aut gustare audebat. Septimum quoque ieiunus diem, spiritu iam deficiente, ducebat: cùm ad eum fera, cui ibicis est nomen, accessit: huic propius adstanti, fasciculum herbarum, quem collectum pridie attingere eremita non audebat, obiecit. Sed fera, quæ virulenta erant, ore discutens, quæ innoxia nouerat, eligebat. Ita vir factus eius exemplo, quid edere, quid respuere deberet, edoctus, & periculù famis euasit, & herbarum venena vitauit.

Fame laborat.

Ibicis magisterio notitas herbas discit.

CAP. X. *Frater quidam quinquaginta annis in monte Sinâ constitutus, non patitur aliorum fratrum accessus.*

Seuer. Sulpit. Dialogo 1. c. 11. Posthumianus hæsit in solitudine anno integro cū 7 ferè mēsihus. SED longum est de omnibus qui eremum incolunt, comperta nobis memorare. Annum integrum & septem ferè menses intra solitudinem constitutus exigi: sæpius tamen cum illo sene, qui puteum & bouem habuit, habitauit. Duo beati Antonij monasteria adij, quæ hodieq; ab eius discipulis incoluntur. Ad eum etiam locum, in quo beatissimus Paulus primus eremita est diuersatus, accessi: iugum Sina montis vidi, cuius cacumen cælo penè contiguum, nequaquam adiri potest. Inter huius montis secessus anachoreta esse aliquis ferebatur, quem diu multumque quæsitum videre non potui. Qui fere iam ante quinquaginta annos à conuersatione humanâ remotus, nullum vestis vsum habebat, sed setis corporis sui tectus erat. Hic itaque quoties eum religiosi viri adire vulerunt, cursu rapido auia petens, occursum fugiebat humanum. Vni tantummodo ferebatur se ante quinquennium præbuisse videndum, qui, credo, potenti fide id obtinere promeruit. Cui inter multa colloquia percontanti, cur homines tanto pere fugeret, respondisse ille perhibetur: Qui ab hominibus frequentatur, nõ potest ab Angelis visitari. Vnde non immeritò receptâ opinione multorum, fama vulgaerat, sanctum illum ab Angelis visitari.

Cacumen montis Sina cælo penè contiguum.

In Sinâ monte anachoreta degit nudus.

Qui ab hominibus frequentatur, non visitatur ab Angelis. Ibidem.

Ego autem à Sinâ monte digressus, ad

Nilum flumen regressus sum, cuius ripas frequentibus monasteriis confertas, vtraque ex parte lustraui: plerumque vidi, vt dudum dixeram, vno in loco habitare centenos: sed & bina & terna millia in iisdem viculis agere constabat. Nec sanè ibi minorem putetis diuersantium in multitudine monachorum esse virtutem, quàm eorum esse cognouistis, qui se ab humanis cœtibus remouerunt. Præcipua, vt iam dixi, & prima ibi virtus, obedientia. Neque enim ibi aliter quis adueniens, à monasterij abbate suscipitur, quàm qui tentatus fuerit & probatus, nullum vquam recusaturus, licet arduum & difficile, indignumque abbas imperium.

Monachorum Orientalium virtus prima obedientia.

Probatio nouitorum.

Obedientia incredibilis magna miracula.

CAP. XI.

REFERAM vobis duo incredibilis obedientiæ magna miracula. Igitur cùm quidam frater sæculi actibus abdicatis, monasterium magnæ dispositionis ingressus, suscipi se rogaret in congregationem, abbas cœpit ei multa proponere: graues esse illius disciplinæ labores, sua verò dura imperia, quæ nullius facile posset implere patientia: aliud potius monasterium, vbi facilioribus legibus viueretur, expeteret; & non tentaret aggredi, quod non posset adimplere. Ille verò his terroribus nihil permoueri, sed magis omnem obedientiam ita polliceri cœpit, vt si eum abbas in ignem ire præciperet, non recusaret intrare. Quam illius professionem vbi abbas accepit, non cunctatus probare, iubet eum in clibanum, qui coquendis panibus parabatur, intrare. At ille non distulit parere præcepto: sed statim medias flammæ, nihil cunctatus ingressus est. Quæ mox tam audaci fide victæ, velut illis quondam Hebræis pueris, cesserunt, & confestim fugit incendium. Et ipse qui ingressus est, & putabatur arsurus, velut frigidore perfusum se esse miratus est. Sed quid mirum, si tuum, Christe, tironem ignis ille non tetigit, vt nec abbatem pigeret dura mandasse, nec discipulum pœniteret obedientiam expleffe. Hinc ergo intelligendum est, quantum obedientia obtinere apud Deum mereatur, dum ille qui eo quo aduenerat die tentatur infirmus, per agilitatem obedientiæ perfectus inuentus est. Meritò felix, meritò gloriosus probatus obedientiâ, glorificatus est passione.

Seuer. Sulpit. Dialogo 1. c. 12.

Abbas in ignem intratum igne explorat.

Ardentem clibanum ex obedientia quidam illusus transit.

Aliud miraculum obedientiæ.

CAP. XII.

VIDAM itidem frater in eodè monasterio ad eumdè abbatem recipiendus

Seuer. Sulpit. Dialogo 1. c. 13.

INST.
COLLAT.

aduenerat. Cùm prima ei lex obedientiæ proponeretur, ac perpetem polliceretur ad omnia vel extrema patientiam, casu abbas storacinam virgam aridam manu gerebat: hanc fixit in terram, atque illi aduenæ id operis iniunxit, vt tam diu virgulæ aquam irriguam ministraret, donec (quod contra naturam erat) virga arida in solo arente virefceret. Subiectus ille frater duræ legis imperio, aquam propriis humeris quotidie conuehebat, quæ à Nilo flumine per duo ferè millia petebatur. Iamque emenso anni spatio, labor non cessabat operantis, de fructu operis spes esse non poterat, tamen obedientiæ virtus in labore durabat. Sequens quoque annus, vano labore tantum effectum fratris eludit. Tertio demùm anno, succedentium temporum labente curriculo, cùm neque nocte neque die aquarius ille cessaret, virga floruit. Ego ipse ex illâ virgulâ arbusculam vidi, quæ hodieque intra atrium monasterij ramis virentibus quasi in testimonium manens, quantum obedientiæ meruit, & quantum fides posset, ostendit.

Simile apud Pelag. libell. 14. num. 3.

Monachi miranda patientia, aridam virgantis virgam.

Tertio anno virga arida floruit.

CAP. XIII.

Dæmonia eiiciens etiam à dæmone possidetur: sine tamen salubri restituitur.

Seu. Sulp. Dial. 1. cap. 14.

QVIDAM ex sanctis patribus fugandorum de corporibus obsessis dæmonum incredibili præditus potestate, multa signa faciebat. Non solum enim præfens, neque verbo tantum, sed & absens quoque, interdum cilicij sui fimbriis aut epistolis missis obsessa corpora curabat. Hic ergo mirum in modum frequentabatur à populis, ex multis locis ad eum venientibus: taceo de minoribus; præfecti, comites, atque diuersarum iudices potestatum, præ foribus illius sæpè iacuerunt. Hic enim omni potu in perpetuum penitens abstinuit, ac pro cibo septem tantum caricis sustentabatur. Interea sancto viro, vt ex virtute honor, ita ex honore vanitas cœpit subreperere. Quod malum vbi ille primum potuit in se sentire grassari, diu multumque discutere conatus est: sed repellere penitens non potuit. Vbique nomen eius dæmones fatebantur. Excludere à se confluentem populum non valebat: virus interim latens serpebat in pectore, & cuius nutu ex aliorum corporibus dæmones fugabantur, seipsum occultis cogitationibus vanitatis purgare non poterat. Totis igitur precibus conuersus ad Dominum, orauit, vt permisâ in se diaboli potestate, similis illis fieret, quos ipse curauerat. Quid multis? ille præ-

Mira dæmonis eiiciendi potestas.

Perpetua potus in monacho carentia.

Subrepsit ei vana gloria.

Dæmonis celeberrimus fugator à dæmone possideri optat.

potens, ille signis atque virtutibus toto Oriente vulgatus; ille ad cuius limina populi antè cõfluxerant, correptus à dæmone est: ac retentus in vinculis, omnia illa quæ energumeno solent fieri, perpeffus, quinto demum mense purgatus est non tantum dæmone, sed quod illi erat vtilius atque optatius, etiam vanitate.

Possidetur à dæmone.

Liberatur à dæmone & vanâ gloriâ.

Eremita ad sæculum rediens quomodo punitus est.

CAP. XIV.

ADOLESCENS quidam prædiues opibus, genere clarus, habens uxorem & filium paruulum, cùm in Ægypto tribunus esset, & frequentibus aduersum *Blembos expeditionibus quædam eremi contigisset, sanctorum etiam tabernacula complura vidisset, à beato Ioanne eremita verbum salutis accepit. Nec moratus inutilem militiam cum vano honore illo contemnere, eremum constanter ingressus, breui tempore in omni genere virtutum perfectus emicuit. Potens ieiuniis, humilitate conspicuus, fide firmus, facile se anti quis monachis studio virtutis æquauerat. Cùm interim subiit eum cogitatio iniecta per diabolum, quod rectius esset vt rediret ad patriam, filiumque vnicum ac domum totam cum vxore saluaret: quod vtique & acceptius Deo foret, quam si solum se sæculo eriperet, & salutem suorum negligeret. Istiusmodi ergo falsæ iustitiæ colore luperatus, post quadriennium cellam suam atque propositum eremita deseruit. Sed vbi ad proximum monasterium, quod à multis fratribus habitabatur, accessit, causam discessionis atque consilium quærentibus confitetur. Renitentibus cunctis, & præcipuè loci illius abbate, malè animo fixa sententia non potuit euelli. Igitur infelici se obstinatione proripiens, cum dolore omnium digressus est à fratribus. Et vix à conspectu eorum abscesserat, mox impletur dæmone: cruentasque spumas ore prooluens, suis dentibus seipsum lacerabat. Deinde ad idem monasterium fratrum humeris reportatus, cùm coërceri in eo immundus spiritus non valeret, necessitate cogente ferreis nexibus alligatus, pedes cum manibus vincuntur. Non immerita poena fugitiuo. Post biennium verò oratione sanctorum ab immundo spiritu liberatus, ad eremum, vnde discesserat, mox regressus, & ipse correctus est, & aliis futuris pro exemplo, ne quem aut falsæ iustitiæ ymbra, aut incerta mobilitas inutili leuitate compellat semel cœpta deserere.

Seu. Sulp. Dial. 1. cap. 15.

*fortè Blembos.

Tribunus diues eremum petit. De eo Ruff. lib. 2. c. 1.

Tentatus recedit ab instituto.

Inuaditur à dæmone.

Liberatur corrigitur.

Pœnitentiâ ductum eremum repetit.

De

CAP. XV. *De habitu vel vestimento Ægyptiorum
monachorum.*

Cassian. I. i. Instit. c. 4. **S**VNT præterea quædam in ipso Ægyptiorum habitu, non tantum ad curam corporis, quantum ad morum formulam congruentia. Cucullis namque paruis indefinenter vtuntur diebus ac noctibus, scilicet vt innocentiam & simplicitatem paruulorum iugiter custodire, etiam imitatione ipsius velaminis commoneantur.

Ibid. c. 5. *Colobiorum.* Colobiis quoque lineis induuntur, quæ vix ad cubitos vsque pertingunt, nudas de reliquo circumferunt manus, vt amputatos eos habere actus & opera mundi huius, suggerat abscissio manicarum.

Ibid. c. 7. *Palliorum.* Post hæc angusto palliolo tam amictus humilitate quam vilitate pretij, colla pariter atque humeros tegunt, quod mafortes tam nostro quam ipsorum nuncupatur eloquio.

Ibid. c. 8. *Melocari.* Vltimum est habitus eorum pellis caprina, quæ melotes appellatur. Qui tamen habitus pellis caprinæ, significat mortificata membra omni petulantia carnalium passionum, debere eos in summâ virtutum grauitate consistere.

Ibid. c. 10. *Matth. & Luc. 10.* Calceamenta quoque, velut interdicta Euangelico præcepto recusantes, cum infirmitas corporis, vel matutinus rigor hiemis sæuit, seu meridiani æstus feruor exegerit, tantummodò muniunt pedes. Quibus tamen caligis quamquam licitò vtantur, vt pote Domini mandato cõcessis; nequaquam tamen pedibus eas inhærere permittunt, cum accedunt ad celebranda seu ad percipienda sacrosancta mysteria, illud etiam exultantes secundum litterâ custodiri debere, quod dicitur ad Moysen & ad Iesum filium Naue: Solue corrigiam calceamenti tui; locus enim in quo stas, terra sancta est.

CAP. XVI. *De canonico orationum modo, & perfectâ
abrenuntiatione sæculi.*

Cassian. I. i. Instit. c. 3. **I**TAQVE per vniuersam Ægyptû & Thebaidam, vbicumque habentur monasteria, legitimum orationum modum in vespertinis conuentibus seu nocturnis vigiliis tenent. Non enim illic quisquam congregationi fratrum interesse permittitur, nisi prius vniuersis facultatibus suis reddatur extraneus. Et qui ingressus in congregationem fuerit, sic obedire cogitur cunctis, vt redeundum sibi secundum sententiam Domini ad infantiam pristinam nouerit, nihil sibi consideratione ætatis vel annorum numerositate præsumens, quam in sæculo inaniter consumptam se reputat perdidisse: sed pro rudimentorum merito & tirocinij no-

uitate, quam se gerere in Christi militiâ recognoscit, subdere se etiam iunioribus compellitur.

Igitur per vniuersam (vt diximus) Ægyptum duodenarius psalmorum numerus, tam in vespertinis quam in nocturnis sollennitatibus custoditur, ita dumtaxat, vt post ipsos psalmos duæ lectiones, vna veteris, alia noui Testamēti, subsequantur. Qui modus antiquitus constitutus, idcirco per tot sæcula intemeratus perdurat, quia non humanâ adinventione statutus à senioribus affirmatur, sed cælitus angelico ministerio patribus antiquis fuisse delatus.

*Ubi Angelus in congregatione seniorum
XII. psalmos visus fuit cantasse.*

CAP. XVII

NAM cum in primordiis fidei pauci quidem, sed probatissimi viri, monachorum nomine censerentur, quiq̃ue iam normam viuendi à successoribus apostolorum susceperant, secedentes in secretiora suburbiorum loca, agebât vitam tanto abstinentiæ rigore districtam, vt omnibus stupori esset tam ardua conuersationis eorum professio. Hi ergo venerabiles patres peruigili curâ posteris consulentes, qui modus quotidiano cultui per vniuersum fraternitatis corpus decerni deberet, tractaturi omnes in vnum locum conueniunt, vt hereditatem pietatis ac pacis successoribus suis absolutam ab omni dispensationis lite transmitterent: verentes, ne qua in quotidianis sollempnitatibus inter viros eiusdem culture dissonantia vel varietas exorta, quandoque in posterum erroris noxij germen emitteret. Cumq̃ue pro suo vnusquisque feruore, diuerso modo psalmorum numeros institueret, & alij quinquagenos, alij sexagenos psalmos; nonnulli verò nec hoc quidem contenti numero, transcendendi eum debere censerent, essetq̃ue inter eos pro religionis gloriâ pia contentio, ita vt tempus vespertinæ sollennitatis sacratissimæ quæstioni succederet: repente vnus in medio eorum psalmos Domino cantaturus exurgit. Cumq̃ue admirantibus cunctis, vndecim psalmos orationum interiectione distinctos, contiguus versibus parili pronuntiatione cantasset, duodecimum sub Alleluia responsione consummans, ab vniuersorum oculis repente subtractus, quæstioni pariter & cærimoniis finem imposuit.

Exhinc sancti qui aderant seniores, intelligentes angelico magisterio congregationibus fratrum generalem canonem non sine dispensatione Domini constitutum, decreuerunt hunc numerum tam in vespertinis quam in nocturnis vigiliis custodire.

Ibid. c. 4.

Mos psal-
lendi ab
Angelo.Cass. I. 2.
Instit. c. 5.Dissonan-
tiam &
varietatē
à religione
amoliuntur
patres.Angelus
psallit cum
orationum
interiectione.Ibid. c. 6.
Decretum
patrum de
canone
psallendi.

INSTIT.
COLLAT.
Cassian.
hb. 2. In-
stit. cap. 7.

Prælimbe-
re in ora-
tione non
probat.

Has igitur prædictas orationes hoc modo incipiunt atque consummant, ut finito psalmo, quem Gloria subsequitur, non statim ad incuruationem genuum corruant, sed antequam genua flectant, paulisper orant: & stantes in supplicatione, maiorem partem horarum expendunt. Itaque post hæc puncto breuissimo procidentés ad terram, velut orantes tantum diuinam clementiam, cum summâ rursus velocitate confurgunt: ac iterum expansis manibus, eodem modo quo prius stantes orauerunt, suis precibus intentius immorantes. Dicunt enim ipsi, in terrâ diutius procumbentem monachum, quasi in oratione enixius laborantem, non solum diuersis cogitationibus, sed etiam somno grauius impugnari. Experimento didicimus, quod plerique non tam orationis gratiâ, quam refectionis obtentu in terram prostrati, diutius videntur orationem protrahere.

CAP. XIX *Quanta discretio & obseruantia in oratione tenenda sit.*

Cassian. l. 2
Instit. c. 10.

CVM igitur prædictas sollempnitates, quas illi synaxeos vocant, celebraturi conueniunt, tantum præbetur à cunctis silentium, ut cum in vnum tam numerosa fratrum multitudo conueniat, nullius vox, excepto canentis, personet. In quâ oratione non sputum emittitur, nõ excreatio obstrepit, non oscitatio somnolenta trahitur; nullaq; vox absque sacerdotis precem concludentis auditur. Cum autem ille qui orationem collecturus est, è terrâ surrexerit, ita ut nullus nec antequam inclinetur ille, genu flectere; nec cum ex terrâ surrexit, morari præsumat. Ideò enim orationes illi celeri fine concludunt, ne fortè immorâtibus eis diutius, redundantia quædam sputi seu phlegmatis interrumpat orationis excessum: & idcirco dum adhuc feruet, velut de faucibus inimici velociter rapienda est. Qui cum sit nobis semper infestus, tunc maximè adfuit infestior, cum contra se offerre nos Domino preces videt.

Summum
psalmodum
tempore si-
lentium.

Ibid. c. 11.

Crebra ora-
tiones bre-
ues longio-
ribus præ-
feruntur.

Quamobrem vtilius censent, breues quidem orationes, sed creberrimas fieri. Meliusque esse dicunt, decem psalmi versus cum contritione cordis & cum rationabili assignatione cantare, quam totidem psalmos cum confusione mentis effundere.

CAP. XIX. *Quòd in responsione Alleluia non dicatur psalmus, nisi qui hoc titulo prænotatur.*

Cassian. l. 2
Instit. c. 11.

ILLVD quoque apud eos omni obseruantia custoditur, ut in responsione Alle-

luia, nullus dicatur psalmus, nisi is qui in titulo suo Alleluia inscriptione prænotatur.

Nullum etiam tempus ab operis exercitatione vacuum transire concedunt: quia non solum ea quæ diei splendor emittit, omni instantiâ manibus exercere contendunt: sed etiam illa operationum genera sollicitâ mente perquirunt, quæ ne ipsius quidem noctis densissimæ tenebræ valeant impedire, credentes se tanto subliorem spiritualium contemplationum puritatem mentis intuitu quaesituros, quanto diutius fuerint erga operis studium ac laboris intenti.

Hoc quoque nosse debemus, à vesperâ Sabbati, quæ lucefcit in diem Dominicum, ad vesperam sequentem, apud eos genua non curuari, sed nec totis quidem quinquagesimæ diebus.

De opere manuum, & cur tertia, sexta, & nona psallatur.

ITA namque ab eis incessanter operatio manuum priuatim per cellulas exercetur, ut psalmodum quoq; vel ceterarum Scripturarum studium per totum diei spatium iugiter meditantes, in his officiis quæ nos statuto tempore celebramus, totum diei tempus absumant.

Tertiam verò horam & sextam atque nonam, trinis psalmis quotidie finiunt. His enim tribus temporibus etiâ Danielem prophetam quotidie fenestris apertis in cœnaculo preces Domino fuisse cognoscimus. Nec immeritò hæc specialius tempora religiosi sunt officiis deputata: in his liquidem promissionum perfectio, & summa nostræ salutis est adimpleta. Horâ namque tertiâ, repromissus olim per prophetas Spiritus sanctus, super apostolos descendit, linguarumque omnium eis scientiam dedit. Horâ autem sextâ, immaculata hostia Dominus noster Iesus Christus oblatus est Patri, crucemque pro totius mundi salute conscendens, humani generis deleuit peccata. Eadem quoque horâ Petro in excessu mentis vocatio gentium, per summisionem vasis euangelici cælitus delati, & purificatio omnium generum animantium in eodem vase consistentium, delatâ ad eum voce diuinitus reuelatur, dicente ei: Surge Petre, occide & manduca. Quod vas quatuor initiis de cælo summissum, non aliud quam Euangelium designare manifestè cognoscitur. Horâ verò nonâ Christus inferna penetrans, inextricabiles tartari tenebras coruscatione sui splendoris extinxit: portasque æreas eius effringens, & seras ferreas conterens, captiuitatem

Ibid. c. 12.

Nullum
tempus va-
cuum vel
ab oratione
vel opera-
tione.

Ibid. c. 18.

Quando
genua
flectenda.

CAP. XX.

Cassian. l. 3
Instit. c. 2.

Ibid. c. 3.

Daniel. 6.

Act. 2.
Mysterium
horarum,
tertia, sex-
ta, nona.
Coloss. 2.

Act. 10.

Matth. 27.

ACT. 10.

tatem sanctorum quæ clausa tenebatur, secum transevit ad celos, igneaq; rhompha summotâ, antiquum incolam paradiso restituit. Eadem quoque horâ Cornelius centurio in precibus persistens, commemorationem orationum & eleemosynarum suarum ante Deum factam, ab Angelo sibi loquente cognoscit. Quibus testimoniis liquidò comprobatur, non immeritò sanctis & apostolicis viris, has horas religiosis obsequiis consecratis, à nobis quoque obseruari similiter oportere: qui nisi velut lege quadam soluere hæc pietatis officia, saltem statutis temporibus adigamur, totum diei spatium obliuione aut desidîâ vel vanis occupationibus inuoluti, absque orationis interpellatione consumamus.

CAP. XXI. *Cum quantâ discretionem & cautelâ suscipiantur in monasterio abrenuntiantes sæculo.*

Cassian. l. 4
Instit. c. 3.

CUM igitur quis renuntiaturus sæculi negotiis, in monasterium se suscipi rogauerit, non antè admittitur, quàm diebus decem vel edè ampliùs pro foribus monasterij excubans, indicium perseuerantiæ suæ, pariter humilitatis ac patientiæ demonstrauerit. Cumque omnium fratrum prætereuntium genibus prouolutus, & ab vniuersis refutatus atque despectus sit, quasi qui non causâ religionis, sed necessitatis obtentu monasterium optet intrare, iniuriis quoque multis affectus, experimentum dederit constantiæ suæ: & qualis futurus sit in tentationibus, opprobrij tolerantiam declarauerit: atque ita postmodum susceptus, diligentiam summam perquiritur, ne de facultatibus suis inheerit ei vel vnus nummi contagio. Sciunt enim eum sub monasterij disciplinam diuturnum esse non posse, sed nec humilitatem aut obedientiam obtinere, si in conspectu eius quantumcumque pecuniæ latitauerit.

Ibid. c. 5.

Vestem deponunt.

Quamobrem ita nudatur vnusquisque, cum receptus fuerit, omni pristina facultate, vt ne ipsum quidem vestimentum, quo indutus est, habere permittatur vltius: sed in cõuentu fratrum productus in medium, exiit propriis indumentis, ac per manus abbatis induitur monasterij vestimentis: vt per hoc non solum se vniuersis rebus suis antiquis nouerit spoliatum, sed etiam omni mundiali fastu deposito, ad Christi paupertatem & inopiam se descendisse cognoscat.

Ibid. c. 6.

Illa verò quæ posuit vestimenta, tam diu referuantur in monasterio, donec profectus & conuersationis eius ac tolerantiam virtu-

tem euidenter agnoscant. Et si posse eum ibi perdurare perspexerint, tunc indigentibus eadem vestimenta largiuntur: sin verò in quadam illum murmuratione vel qualibet inobedientiâ deprehenderint, exuentes eum monasterij, quibus indutus erat, vestimentis, & reuelitum antiquis, quæ seruata fuerant, depellunt de congregatione.

Cum igitur quis susceptus, & hac perseuerantiâ (quâ diximus) fuerit comprobatus, ac depositis propriis indumentis, habitu monasteriali fuerit accinctus, non statim congregationi fratrum commiseri permittitur; sed deputatur alicui seniori, qui seorsum non longè à vestibulo monasterij commanens, habet curam peregrinorum atque aduenientium deputatam, eisque omnem diligentiam susceptionis & humanitatis impendit. Cumque ibidem cum ipso integro anno deseruiens, absque vllâ querelâ suam circa peregrinos exhibuerit famulatum, doctus per hæc primam institutione humilitatis, admiscetur posthæc congregationi fratrum.

Ac demum docetur primitus suas vincere voluntates, & ea illi sapiùs imperare student, quæ senserint animo eius esse contraria. Pronuntiant enim, nullatenus posse monachum præualere vel iræ, vel tristitiæ, vel spiritui fornicationis, nisi priùs didicerit mortificare per obedientiam suas voluntates: sed nec humilitatem quidem cordis veram, nec cum fratribus concordiam firmam posse retinere, nec in monasterio diutiùs permanere eum, qui voluntates suas non didicerit superare.

Quòd nullus in monasterio sine iussione seniorum agere aliquid præsumat.

CAP. XXII

POST hæc tantam obseruantiam apud eos obedientiæ regula custoditur, vt iuniores absque præpositi sui scientiam vel permisum nec ad ipsas quidem naturales necessitates progredi præsumant: & sic vniuersa præcepta, quæ eis ab abbate fuerint imperata, complere festinant, tamquam si ex Deo sint cælitus edita: vt aliquando etiam impossibilia sibi imperata, eâ fide ac deuotione suscipiant, vt totam virtute perficere ea & consummare nitantur.

Itaque confidentes intra cubilia sua, & operi ac meditationi studium pariter independentes, cum signum aliquod audierint ad orationem eos seu ad opus aliquod inuitans, certatim de cubilibus suis vnusquisque prorumpit, ita vt ille qui scripturas exercet, cum repertus fuerit inchoasse litteram, finire non audeat: sed in eodem puncto quo ad

Vestes no-
uitorum
sequestrantur.

Ibid. c. 7.

Hospitibus
famulantur.

Ibid. c. 8.

Docentur
abdicare
voluntatem.Cassian. l. 4
Instit. c. 10.Superiorum
præcepta
Dei accipiunt.

Ibid. c. 12.

Promptitudo
ad opus.

INSTIT.
COLLAT.

aures eius sonitus pulsantis signi aduenerit, summâ velocitate profiliens, ne tantum quidem moræ ei interponat, quantum cœpti apicis consummet effigiem.

Cassian.
lib. 4 c. 13.
Nulla proprietas.

Illam sanè virtutem inter ceteras institutiones eorum magnam esse cognouimus, quòd nulli fiscellam, nulli peculiarem sportam, nec aliquid aliud quasi proprium possidere liceat; sed nec verbo quidem audeat quis dicere, aliquid esse suum.

CAP. XXII.

De tribus granis lenticulae negliger dimissis.

Cassian.
l. 4. Instit.
cap. 20.

Etiã leuissimam culpam puniuntur.

IGITUR in septimanâ cuiusdam fratris, qui officio coquinæ deseruiebat: cùm præteriens præpositus monasterij, tria grana lenticulæ iacere vidisset in terrâ, quæ fratri festinanti ad coctionem præparandam, inter manus, quando aquâ lauabantur, elapsa fuerant, confestim super hoc abbatem consuluit. Tunc frater ille, velut interuersor & neglector sacri peculij iudicatus, ab oratione suspensus est: cuius negligentia reatus non aliter ei remissus est, nisi cùm publicâ pœnitentiâ diluisset.

CAP. XXIV

De duobus monachis, in quorum septimanâ lignum defecit.

Cassian.
l. 4. Instit.
cap. 21.

Egregia fratrum charitas & sedulitas.

NOVÌ alios fratres, in quorum septimanâ cùm accidisset tanta lignorum penuria, ut nò esset penitus unde soliti cibi fratribus pararentur, & donec possent coempta deferri, ut xerophagiâ contenti essent, abbatis fuisse auctoritate præceptum: essetq; hoc vniuersis placitum, nec quisquam posset vllum coctionis sperare pulmentum: illos, velut qui fructu ac mercede sui laboris & obsequij fraudarentur, si in ordine vicis suæ cibos fratribus non secundum consuetudinem parauissent, tantum sibi spontanei laboris ac sollicitudinis indixisse, ut in illis aridis ac sterilibus locis, in quibus ligna nisi de fructiferis arboribus excidantur, omnimodis nequeunt inueniri: neque enim in illis locis vlla reperiuntur fructu siluestria. Igitur per extenta auia discurrentes fratres illi, & in eremum, quæ versus mare mortuum tenditur, abeuntes, festucas tenues ac spinulas, quas ventus huc illucque disperferat, colligentes, cunctam sollemnitatem ciborum spontaneis obsequiis præparauerunt. Tantâ itaque fide hæc sua munera fratribus exhibuerunt, ut etiam cùm illos honestè posset vel lignorum excusare penuria, vel abbatis imperium, pro suo fructu atque mercede noluerint abuti licentiâ.

De beato Ioanne, qui habitabat iuxta Lyco oppidum. CAP. XXV.

NCESSARIUM reor huic operi, commemorationem facere beati Ioannis, qui commoratus est iuxta Lyco, quod est oppidum Thebaidæ, quiq; propter obedientia virtutem vsque ad prophetia gratiam sublimatur. Sic enim per totum clauit mundum, ut & regibus mundi huius merito suo redderetur illustris. Nam cùm in extremis, ut dixi, Thebaidæ partibus commaneret, non antè præsumebat Theodosius Imperator ad præpotentium tyrannorum bella procedere, quàm illius animaretur oraculis atque responsis. Quibus confidens, velut cælitus sibi delatis, trophæa de desperatis bellis atque hostibus semper reportauit.

Cassian.
l. 4. Instit.
cap. 23.
Ruff. l. 2.
cap. 1.
Obedientia fructus prophetia.

De obedientia eiusdem Ioannis. CAP. XXVI

HIC itaque beatus Ioannes ab adolescentia suâ vsq; ad perfectam ac virilem ætatem cuidam seniori deseruiens, donec ille in huius vitæ conuersatione durauit, tantâ ei humilitate inhæsit, ut ipsi quoque seni stuporem summum obedientia illius incuteret. Cuius hanc virtutem, vtrum de verâ fide ac profundâ cordis simplicitate descenderet, volens senex manifestius explorare, ei plura, etiam superflua & impossibilia, frequentius iniungebat, ex quibus pauca narrabo. Sumpit namque de lignario suo virgultum senex, quod olim excisum, vsibus foci fuerat præparatum: cùm hoc coram ipso infixisset in terram, præcepit ei, ut aduectâ aquâ, quotidie illud bis irrigaret. Quod præceptum veneratione solita, sine vllâ impossibilitatis consideratione adolescens suscipiens, ita quotidianis diebus expleuit, ut aquam per duo milliaria indefinèter apportans, nullatenus lignum cessaret rigare: atque per totum anni spatium, non infirmitas corporis, non occupatio necessitatis vllius intercedens, ab obseruantia præcepti huius potuit eum impedire. Cùmque hanc sedulitatem tacitus senex latenter diebus singulis explorasset, & videret eum simplici cordis affectu mandatum suum, velut diuinitus imperatum, seruare: miserans tandem tam longi laboris eius perseuerantiam, accedens ad aridum virgultum, dixit: O fili Ioannes, misitne radices hæc arbor, an non? Cùmque ille nescire se dixisset, senex velut tentans, si iam suis radicibus teneretur, euulsit coram ipso virgultum: & proiciens longius illud, præcepit discipulo, ut deinceps rigare cessaret.

Cassian.
l. 4. Instit.
cap. 24.

Aridum lignum quotidie bis irrigas Ioannes.

De

CAP. XX-
VII.*De immani saxo, quod idem Ioannes
per obedientiam aduexit.*Cassian.
l. 4. Instit.
cap. 25.*In re im-
possibili
omnes ex-
erit vires.*

ITAQVE cùm iam fama obedientiæ eius per monasteria vniuersa fragraret, quidam fratres probationis, imò ædificationis eius causâ venerunt ad senem. Tunc senex vocans discipulum suum, ait ad eum: Curre, Ioannes, & saxum illud huc aduolue quantocius. Qui confestim saxum immane, applicitâ nunc ceruice, nunc toto pectore, tanto nisu atque conatu prouoluere contendebat, vt sudore membrorum suorum, non solum totum infunderet vestimentum, sed etiam saxum ipsum suis ceruicibus humectaret. In hoc quoque parum metiens impossibilitatem præcepti vel facti, pro reuerentiâ senis & obsequij simplicitate sincerâ, quâ credebat totâ fide, senem nihil posse incassum ac sine ratione præcipere. Hucusque abbatis Ioannis pauca de multis dixisse sufficiat: nunc abbatis Mutij factum dignum memoriâ comprehendam.

CAP. XX-
VIII.*De mirabili patientiâ abbatis Mutij.*Cassian.
l. 4. Instit.
cap. 27.*Mutius pa-
ternum su-
perat affe-
ctum ex
obedienciâ.*

HIC namque abbas Mutius abrenunciare desiderans huic mundo, monasterium petijt. Qui tam diu pro foribus monasterij cum paruulo filio octo circiter annorum excubauit, donec suscipi mereretur. Cumque tandem recepti fuissent, confestim ab inuicem separati sunt, ne scilicet iugi visione paruuli, reminisceretur pater quam abiecerat facultatem: & quemadmodum diuitem se iam non esse sciebat, ita & patrem se esse nesciret. Quod vt plenius probaretur, vtrum ipse plus taceret affectione sanguinis an obedientiâ, negligebatur paruulus, pannis potius quam vestimentis indutus. Sed & colaphis atque alapis expositus diuersorum, quos plerumque sub oculis suis pater innocenti paruulo etiam gratis cernebat inferri, ita vt numquam genas eius nisi lacrymarum sordentibus veltigiis videret infectas. Cumque taliter infans sub oculis eius per singulos dies ageretur, ille pro amore Christi & obedientiâ virtute, rigido semper & immobili viscere perduravit. Non enim reputauit iam suum filium, quem secum pariter obtulerat Christo, nec curabat de presentibus eius iniuriis. Sed magis exultabat, quod ille nequaquam distractionem mentis illius atque immobilem rigorem emolliret. Quod videns pater monasterij, ad comprobendam magis eius constantiam, cum vidisset quadam die infantem plorare,

simulans se iratum, præcepit patri eius, vt tollens eum, iactaret in aquam. Tunc ille velut à Domino hoc sibi esset præceptum, confestim celeri cursu rapiens filium, ad ripam fluminis iactaturus aduexit. Quod profectò furore fidei & obedientiæ eius fuisset opere consummatum, nisi procurati fuissent ab abbate fratres, qui sollicitè ripam fluminis possiderent ad paruulum eruendum: proiectumque iam quodammodò de fluminis alueo paruulum confestim rapuerunt, & cum summâ deuotione præcepto patris completo, ab effectu operis reuocauerunt.

Cuius fides atque obedientia & deuotio intantum fuit Deo accepta, vt statim diuino testimonio comprobata sit. Reuelatum namque est continuò seniori, hac eum obedientiâ Abrahamæ patriarchæ opus implese. Cumque breui tempore exacto, idem abbas migraret de sæculo, huc patrem Mutium pro obedientiâ cunctis fratribus proponens, successorem sui atque abbatem monasterio reliquit.

INSTIT.
COLLAT.*Pater fi-
lium in flu-
men pro-
ycit.*

Ibid. c. 28.

*Obedientia
Mutij pro-
bata &
laudata.**De monacho cuiusdem comitis filio, qui
sportas per plateas iussus fuerat portare.*

CAP. XXIX

NOVIMVS quemdam fratrem, secundum sæculi huius ordinem summæ familiæ; nam patre comite & ditissimo oriundus fuit. Qui relictis parentibus cum ad monasterium peruolasset, ad comprobendam eius humilitatem, statim ei à seniore præceptum est, vt decem sportas grandes, quas necesse non erat tunc vendere, ceruicibus suis impositas, distrahas per plateas circumferret: adiectâ conditione, quo diutius in hoc officio ipse detineretur, vt si fortè vnus eas emere pariter voluisset, non cederet, sed sigillatim eas quærentibus venderet. Quod ille totâ deuotione compleuit: & omni verecundiâ pro Christi desiderio calcata, sportas humeris suis imponens, & per plateas portans, statuto pretio distraxit, & pecuniam ad monasterium reportauit.

Cassian.
l. 4. Instit.
cap. 29.*Nobilis
monachus
verecundiâ
fortiter
calcat.**De abbate Pinuphio, qui pro humilitate fu-
giens, de monasterio longius secessit.*

CAP. XXX.

VIDIMVS & abbatem Pinuphium, qui cum esset immanis monasterij presbyter, quod est in Ægypto, non longè à Panophyji ciuitate, & pro ipsâ reuerentiâ vel vite suæ vel ætatis vel sacerdotij, cunctis honorabilis existeret: videns se pro hoc ipso humilitatem tenere non posse, occultè fugiens de cœnobio, secessit solus in Thebaidis vltimas partes: ibique deposito indumento

Cassian.
l. 4. Instit.
cap. 30.*Pinuphio
presbyter
honores
fugit.*

INSTIT.
COLLAT.

monachorum, assumptâ sæculari veste, monasteriũ Tabennésiotarum expetiuit, quod sciebat cunctis monasteriis esse districtius, & in quo se pro longitudine regionis credidit ignorandum. Vbi dum diutissimè pro foribus perseuerans, cunctorum fratrum genibus prouolutus, vt susciperetur summis precibus ambiuit. Cumque multo despectu probatus, & tandem fuisset admissus, continuò vt seni, nullique operi penitus apto, horti cura diligentiaque mandatur. Quam ille operam sub alio fratre iuniore, qui eum sibi creditum retinebat, exercens, sic eidem subdebatur, vt non solùm ea quæ ad horti diligentiam pertinebant, sed etiam vniuersa officia, quæ erant cunctis fratribus aspera vel indigna, totâ quotidie sedulitate compleret: complura verò etiam nocte confurgens, ita furtim nullo teste operabatur, vt penitus auctorem operis nemo deprehenderet. Cumque ibidem triennio delitescens, per vniuersam Ægyptum dispersis vbique fratribus quæreretur, à quodam tandem visus fratre, qui de Ægypti partibus aduenerat, vix potuit pro humilitate habitus sui ac vilitate officij, quod gerebat, agnosci: nam sarculo deorsum incuruus, præparabat ole-ribus terram: deinde stercus humeris suis apportans, eorũ radicibus ingerebat. Cumque hæc intuens frater, super agnitione eius diutissimâ hæsitacione fuisset detentus, propius tandem accedens, non solùm vultum, sed etiam sonum vocis eius diligenter explorans, ad pedes eius cominus se proiecit.

Humilia-
tur.

Furtim no-
cte opera-
tur.

Agnoscitur
& honora-
tur.

Tunc fratres stupere cœperunt, & inquire-
re cur hoc fecisset ei, qui apud ipsos velut
nuper de sæculo egressus, habebatur extre-
mus. Cumque eis frater ille rei ordinem &
nomen ipsius abbatis indicasset, maiori mi-
raculo sunt perculsi, quoniam & apud ipsos
magnâ opinione fuerat compertus. Tunc
ignorantiæ suæ veniam ab eo postulabant,
quòd eum tanto tempore inter iuniores ac
paruulos deputassent. At ille flebat multum
& lugebat, quòd scilicet inuidiâ diaboli fuisset
proditus, nec licuisset ei diutius in tali
humilitate atque abiectione perdurare. Tunc
eum fratres inuitum ac flentem ad pro-
prium monasterium reduxerunt, custo-
dientes cum summâ diligentia, ne similiter
quoque delapsus aufugeret.

Cassian.
lib. 4. In-
stit. c. 31.

Iterum
fugit.

Vbi cum fuisset modico tempore de-
moratus, eodem rursus humilitatis deside-
rio accensus, captans nocturna silentia, ita
defugit, vt iam non vicinam prouinciam,
sed incognitas regiones expeteret. Nam
conscendens nauim, in Palæstinæ partes
commeare curauit, credens se tutius latitu-
rum, si ad illa semetipsum asportasset loca,

in quibus nec nomen quidem suum fuisset
auditum. Quò cum aduenisset, nostrum
monasterium protinus expetiuit: quod non
longè erat ab spelæo in quo Dominus nos-
ter ex Virgine nasci dignatus est. In quo
monasterio modico tempore supradictus
abbas Pinuphius delitescens, secundum
sententiam Domini, tamquam ciuitas su-
pra montem posita, diutius abscondi non
potuit. Nam continuò quidam fratrum, qui
ad loca sancta de Ægypti partibus orationis
causâ venerant, agnitum eum cum multâ
prece & maxime inuitum, ad suum iterum
cœnobium reuocauerunt.

Math. 5.

Exhortatio optima ad nouitium
monachum.

CAP. XXXI

HVNC igitur senem pro illâ, quæ nobis
fuerat apud ipsum in nostro monaste-
rio familiaris amicitia, cum post hæc in
Ægypto requisissemus, contigit vt nobis il-
lic commorantibus, fratrem quemdã in mo-
nasterio suo reciperet. Cui mirâ exhortatio-
nem sub nostrâ presentia indidit, quam mi-
hi animus fuit huic opusculo intexere. Ait
ergo ad eum: Nosti, fili, quot diebus pro fo-
ribus excubans, hodie sis receptus. Cuius
difficultatis causam primitus debes agno-
scere. Poterit enim tibi in hac vitâ quam in-
gredi concupiscis, multum conferre, si ra-
tione eius agnitâ, ad seruitium Christi sicut
oportet accesseris.

Cassian. l. 4
Instit. c. 32

Rationem
reddis cur
difficulter
recipiarur
nouitius.

Sicut namque immensa gloria fideliter
seruientibus Deo, ac secundum institutio-
nes huius regulæ ei coherentibus repromit-
titur in futurum: ita pœnæ grauissimæ præ-
parantur his, qui tepidè eam negligenterque
fuerint executi: & secundum hoc quod pro-
fessi sunt, vel quod ab hominibus esse cre-
duntur, fructus etiã congruos sanctitatis ei-
dem exhibere neglexerint. Melius est enim
non vouere, quam vouere & non reddere:
& maledictus qui facit opus Domini negli-
genter. Igitur ob id à nobis diutissimè refu-
tatus es, non quia tuam vel omnium salu-
tem non toto desiderio cupiamus amplecti,
sed ne temerè receptus, & nos apud Deum
leuitatis, & te reum grauioris supplicij fece-
rimus, si ad præsens facile susceptus, nec pô-
dus professionis huius intelligens, vel desti-
tutor posthæc, vel tepidus extitisses.

Ibid. c. 33:

Eccle. 5.

Ierem. 48.

Noueris ergo hodiernâ die, te huic mun-
do & actibus eius esse defunctum: teque se-
cundum Apostolum, mundo huic esse cru-
cifixum, tibi que hunc mundum. Sed fortè
dicas: Quomodo quis viuens potest esse
cruifixus? Audi breuiter rationem.

Cassian.
lib. 4. In-
stit. c. 34
Gal. 6.

Crux nostra timor Domini est. Sicut
enim

Cassian.
lib. 4. In-
stit. c. 35.

*Crux monachi: i-
mor Dei.*

enim quis crucifixus, iam non pro animi sui motu, membra sua quoquam mouendi vel conuertendi habet potestatem: ita & nos voluntates nostras ac desideria, non secundum id quod nos delectat ad praesens, sed secundum praecipuum Domini, quo nos constrinxit, applicare debemus. Et sicut ille qui patibulo crucis affigitur, non iam praesentia contemplatur, nec de suis affectionibus cogitat, nullam iam possidendi concupiscentiam permouetur, sequitur cum adhuc spirat in corpore, cunctis elementis credit esse defunctum: ita nos quoque timore Domini oportet esse crucifixos omnibus carnalibus vitiis, & illuc semper habere oculos mentis nostrae defixos, quod nos sperare debemus momentis singulis esse migraturos.

Cassian.
lib. 4. In-
stit. c. 36.Matth. 10.
& 24.Cassian.
lib. 4. In-
stit. c. 37.
Gen. 3.

Cauendum est ergo, ne quid aliquando eorum presumamus, quae renuntiantes abieciimus. Non enim qui coeperit haec, sed qui perseuerauerit in his usque in finem, hic saluus erit.

Versutus enim serpens calcanea nostra semper obseruat, id est, insidiatur exitui nostro, & usque ad finem vitae nos semper supplantare conatur: & idcirco bene coepisse nihil proderit, si bene consummatum non fuerit.

Cassian.
lib. 4. In-
stit. c. 38.

Eccli. 2.

Act. 14.

Matth. 7.

Cassian.
lib. 4. In-
stit. c. 39.*Humilitas
quomodo
acquiratur.**Signa hu-
militatis.*

Quapropter secundum Scripturae sententiam, ingressus ad seruiendum Domino, sta in timore Domini, & prepara animam tuam non ad requiem, non ad delicias, sed ad tentationes & angustias: per multas enim tribulationes oportet nos introire in regnum Dei. Angusta namque est porta, & arcta via quae ducit ad vitam, & pauci sunt qui inueniunt eam.

Principium ergo nostrae salutis timor Domini est. Per hunc enim & initium conuersionis, & virtutis custodia acquiritur. Qui cum penetrauerit hominis mentem, contemptum omnium rerum parit, & mundi gignit horrorem. Contemptu autem ac priuatione omnium facultatum, humilitas vera acquiritur. Humilitas autem his iudiciis comprobatur: primo, si mortificatas in se monachus omnes habeat voluntates: secundo, si actus & cogitationes non celauerit seniore: tertio, si nihil suae discretioni, sed iudicio eius vniuersa committat: quarto, si in omnibus praecipis seruet obedientiae mansuetudinem, & patientiae constantiam: quinto, ut nulli inferat iniuriam, sed & illatas sibi patienter toleret: sexto, si nihil agat praeter regulae exempla: septimo, si ad omnia quae sibi imperantur, velut operarium malum se iudicauerit & indignum: octauo, si semetipsum cunctis inferiorem pronuntiet: no-

no, si linguam suam cohibeat, & non sit clamorosus in voce: decimo, si non sit facilis ac promptus in risu. Talibus namque indiciis humilitas vera dignoscitur.

Sed & haec quoque tibi in congregatione necessariò custodienda sunt, ut scilicet secundum psalmistae sententiam, sis tamquam surdus non audiens, & sicut mutus non aperiens os suum: nihil discernens, nihil diiudicans ex his quae tibi fuerint imperata.

Ergo patientiam tuam non debes sperare de aliorum virtute, id est, ut tunc eam tantummodò possideas, cum à nemine fueris irritatus.

Principium nostrae salutis (sicut iam dictum est) timor Domini est. De timore Domini nascitur compunctio salutaris: de compunctio cordis procedit contemptus omnium facultatum ac nuditas: de nuditate humilitas procedit: de humilitate generatur mortificatio voluntatum: de mortificatione voluntatum extirpantur vniuersa vitia: expulsiōe vitiorum, virtutes fructificant atque succrescunt: pullulatione virtutum puritas cordis acquiritur: puritate cordis apostolicae charitatis perfectio possidetur.

De monacho, qui ante constitutam horam peregrinos reficere coegit.

CAP. XXX-
II.

CUM de Syriae partibus Aegypti prouinciam petissemus, quidam monachus senex probatissimus gratificè nos suscipiens, refectioem nobis ante constitutam horam ieiunij praeparauit. Percontantibus ergo nobis, cur ante canonicam refectioem horam nos prandere cogeret; respondit & ait: Ieiunium, fratres, semper est mecum; vos autem continuo dimissurus, mecum iugiter tenere non potero. Itaque Christum in vobis suscipiens, reficere cum debeo: & cum vos deduxero, distinctionem ieiunij in memetipso potero compensare. Non enim possunt filij sponsi ieiunare, donec cum illis est sponsus: cum autem discesserit, tunc licitò ieiunabunt.

Cassian. l. 5
Instit. c. 24.*Hospitali-
tatis deuotio.*

Luc. 5.

Matth. 9.

De monacho, qui numquam solus escam sumere solitus erat.

CAP. XXX-
III.

VIDIMVS & alium in solitudine commorantem, qui numquam solus cibum sumere consueuerat: sed etiam si per totos quinq; dies ad eius cellulam nullus ex fratribus aduenisset, refectioem iugiter differbat, ieiunus permanens, donec Sabbatorum vel Dominico die congregationis obtentu

Cassian. l. 5
Instit. c. 26.

INSTIT.
COLLAT.

tentu procedens ad ecclesiam, peregrinum quempiam reperisset: quem exinde reducens ad cellulam suam, cum ipso pariter sumebat cibum.

mine, dixit: Quanti, inquit, ô Ioannes, de Deo loquuntur, eumque in semetipsis amplectuntur, & tu fraudaris isto lumine, inertis sopore solutus? Itaque excitato me, salubriter deinceps vigilare compulit.

Auctor se Ioannem vocat. Est Ioannes Calsianus.

CAP. XXX-
IV.*De Machete sene monacho.*Cass. lib. 5.
Instit. c. 29

VIDIMVS & alium senem, Machetem nomine, solitarium: cui hanc gratiam donauerat Dominus, vt si quando in conuentu fratrum per totam noctem & diem ageretur collatio spiritalis, nunquam ille somno opprimeretur: si quis verò detractionis verbum seu otiosum tentasset inferre, statim ille in somnum concidebat.

Ibid. c. 32.

Huic etiam seni, cum aliquando epistolæ patris eius ac matris amicorumque multorum de prouinciâ Ponti transmissæ fuissent, accipiens grandem fasciculum litterarum, diuque apud semetipsum voluens, dixit: Quantarum cogitationum causa erit mihi istarum lectio: quæ me vel ad inane gaudium, vel ad tristitias infructuosas impellent? Quantis diebus horum recordatione qui scripserunt, intentionem pectoris mei à propositâ contemplatione reuocabunt? Et hæc voluens in suo pectore, non solum nullam resolvere epistolam definiuit, sed ne ipsum quidem fasciculum resignare: ne scilicet eorum qui scripserunt, vel nomina recensendo, vel vultus recordando, à spiritus sui intentione cessaret. Itaque vt eum constrictum acceperat, igni tradidit cremandum: Ite, inquit, cogitationes patriæ, pariter cremamini, nec me vterius ad ea quæ fugi, reuocare tentetis.

Maches parentum & amicorum epistolas non lectas, ne is distrahat, excurret.

CAP. XXXV

*De Theodoro abbate.*Cass. lib. 5.
Instit. c. 33

VIDIMVS & alium abbatem Theodorum, summâ sanctitate ac scientiâ præditum non solum in actuali vitâ, sed etiam notitiâ Scripturarum: quam ei non tam studium lectionis contulerat, quam sola puritas cordis. Hic cum explanationem cuiusdam obscurissimæ quæstionis inquireret, septem diebus ac noctibus in oratione infatigabilis persistit, donec solutionem propositæ quæstionis Domino reuelante cognosceret. Hic idem beatus Theodorus, cum inopinatus ad meam cellulam intempestâ nocte venisset, quidnam nouus adhuc eremita solus agerem, paternâ curiositate latenter explorans: cumque ego iam finitâ vespertinâ sollempnitate, lassum corpus cœpisssem reficere, & me incubantem psithio reperisset: protrahens ex intimo corde suspiria, meoque me vocitans no-

Notitiam Scripturarum sola cordis puritas confert.

*De anachoretis in vastissimâ eremo habitantibus.*CAP. XXX-
VI.

ITAQUE cum de Palæstinæ monasteriis ad oppidum Ægypti, quod Diolcos appellatur, venissemus, ibique plurimam turbam cœnobij disciplinâ constrictam vidissemus; alium quoque ordinem, qui excelsior habetur, id est, anachoretarum, cunctorum præconiis instigati, sagacissimo corde videre properauimus. Hi namque in monasteriis primùm sub distractione regulæ diligenter edocti, durissimis dæmonum præliis congressuri, penetrant eremi profunda secreta. Huius ergo propositi viros cōperimus * citra Nili fluminis alueum commorari, in loco qui vno latere Nilo flumine, alio maris vastitate circumdatus, insulam reddit, nullis aliis hominibus, quam monachis secretum expetentibus optabilem. nec enim cuiquam culturæ aptam esse terram illam falsitas soli ac sterilitas patitur arenarum. Ad istos ergo summo desiderio festinantes, supra modum summos eorum labores, quos in solitudine tolerant, admirati sumus. Nam ipsius aquæ tantâ penuriâ constringuntur, vt tali diligentia dispensent, quali nemo facit pretiosissimum vinum. Tribus namque millibus & eo amplius, eam de Nilo flumine necessariis vsibus apportant: quod tamen interuallum arenosis diuisum montibus, laboris difficultate grauissimâ duplicatur.

Cass. lib. 5.
Instit. c. 36.

Institutum anachoretarum.

* al. circa

*De Archebio monacho.*CAP. XXX-
VII.

HIS igitur visis, cum nos imitationis eorum ardor accenderet, vnus eorum probatissimus eremita, Archebius nomine, humanitatis gratiâ perduxit nos ad suam cellulam. Qui cum comperisset, nos ibidem velle commorari, finxit se eundem locum velle derelinquere, ac nobis cellulam suam, velut exinde migraturus, cœpit offerre. Dicebat autem hoc se facturum, etiam si nos non aduenissemus. Tunc susceptam cellulam ipsius, cum omnibus utensilibus possedimus. Erat itaque illic paucis diebus, quibus construendæ cellæ pararet impendia, de illo loco discedens. Reuersus post hæc, aliam sibi summo labore construxit, quam rursus non longè post superuenientibus fratribus similiter chari-

Cass. lib. 5.
Instit. c. 37

Archebij in Cassianum liberalitas.

charitatis causâ cum vniuerso tradidit instrumento. Ipse verò erga opus charitatis infatigabilis perseuerans, tertiam sibi celam, vbi commaneret, instruxit.

CAP. XXXVIII.

De duobus adolescentibus qui ficus ad agrotum ferentes in itinere defuncti sunt.

Cass. lib. 5. Instit. c. 40.

QVIDAM autem frater, cum ficus de Mareote, abbati Ioanni in eremum Scithim detulisset, ille statim eas ad senem quemdam, qui in interiore deserto malâ valetudine laborabat, per duos adolescêtu- los misit: siquidem decem & octo millibus longè ab ecclesiâ commanebat hic solitari- us. Qui adolescentes acceptis pomis, cum ad prædicti senis tenderent cellulam, infu- sâ repentè densissimâ nube, tramitem recti itineris perdiderunt. Cumque totâ die ac nocte discurrentes per auiam eremi vastita- tem, nequaquam potuissent eremitæ agrotantis cellulam inuenire; tam itineris lassitu- dine quàm inediâ siti que confecti, fixis in terram genibus, dum orarent, spiritum Domino reddiderunt. Qui post hæc vestigiorum indicis diutissime perquisiti, quæ in locis illis arenosis tamquam niuibus im- pressa designantur, donec ea leui flatu ventorum tenuis arena discurrens cooperiret, inuenti sunt tandem sicut orauerant iacentes, & ficus intactas, vt acceperant, reseruantes. Elegerunt enim animam magis quàm fidem depositi perdere: ne scilicet absque iussu abbatis quidquam victus præsumerent: vitamque potius voluerunt amittere temporalem, quàm senioris viola- re mandatum.

Malunt adolescen- tes animam quàm fidem depositi perdere.

CAP. XXXIX.

Quanta sit ingitas operum apud Ægypti monachos.

Cass. lib. 10. Instit. c. 22.

Otium fugiendum.

PER totam itaque Ægyptum monachi nullo modo patiuntur esse otiosi, sed victum suum labore manuum consequuntur: & non solum de laboribus suis peregrinos & aduenientes fratres secum reficiunt, sed etiam per loca Libyæ, quæ fame laborant, nec non etiam per ciuitates his qui in carceribus & diuersis vinculis tenentur, immanem conferunt alimonix substantiam, de fructu manuum suarum rationale sacrificium Domino tali oblatione se offerre credentes.

Ibid. c. 23. Operans vno damone, otiosi multis pulsantur.

CAP. XL.

De abbate Paulo.

Ibid. c. 24.

DENIQUE abbas Paulus probatissimus patrum, cum in eremo vastissi-

mâ consisteret, quæ Porphyrio nuncupatur, tantum palmarum fructibus & horto modico sustentabatur; nec poterat aliud vnde sustentaretur, operis exercere, eò quòd ab hominibus vel habitabili terrâ amplius quàm septem mansionibus aberat in deserto. Hic ergo ne momentum temporis penitus otiosus staret, colligebat palmarum folia: & quotidianum pensum, velut exinde sustentandus, ipse à semetipso exigebat iugiter. Cumque opere totius anni spelunca eius fuisset impleta, & non haberet qui hoc distraheret, neque ipse otiosus posset manere: totum quod sollicitâ curâ laborauerat, annis singulis igne supposito concremabat. Intantum probans, sine opere manuum nec in loco posse monachum perdurare, nec ad perfectionis culmen aliquando conscendere.

Paulus pensum sibi diurnum imponit.

Operum manuum necessitas.

De fratre blasphemo, qui intolerabili æstu libidinis vrebatur.

CAP. XLII.

Cass. lib. 14. Instit. c. 206.

NOVI alium fratrem, qui probatissimo cuidam seni, vitio carnis semetipsum grauissimè confessus est impugnari: intolerabili namque æstu libidinis vrebatur. Tunc senex velut spiritalis medicus, interiorem causam & originem morbi huius protinus peruidens, grauiusque suspirans ait: Nequaquam, fili, tam nequam spiritui te Dominus permisisset, nisi aliquid blasphemasses in eo. Quod frater audiens, statim procidit ad pedes eius in terram, summaque admiratione percussus, confessus est in Filium Dei cogitatione impiâ blasphemasse. Vnde perspicuum est, eum qui in Deum blasphemus existit, tamquam qui irroget illi iniuriam, perfectionis integritate priuari, & sanctificationem castimonix non mereri.

Inflammati- tio libidinis poena est grauioris peccati.

Vbi plurimi conuenerunt seniores ad sanctum Antonium gratiâ consolationis.

CAP. XLIII.

QVODAM autem tempore conuenerunt plurimi seniorum ad beatum Antonium, commorantem in Thebaidæ partibus, perfectionis inquisitione & collationis gratiâ. Cumque à vespertinis horis vsque ad lucem fuisset protracta collatio, quæstio discretionis maximum noctis spatium consumpsit. Nam diutissimè inter eos quærebatur, Quænam virtus vel obseruatio monachum à diaboli laqueis custodire posset illæsum, vel certè ad Deum recto tramite firmoque gressu perduceret. Cumque pro captu mentis suæ vnusquisque sententiam proferret in medium; & alij quidem hoc in ieiuniorum vigiliarumque studio collocarent, alij in nuditate & contem- ptu re-

Cassian. Collat. 2. cap. 2.

Quæ res monachum à diaboli laqueis seruet illæsum.

INSTIT.
COLLAT.

ptu rerum, alij remotiorem vitam & eremi secreta censerent: & nonnulli in primis sectanda charitatis, id est, humanitatis officia definirent: quia ipsa piè erga fratres & peregrinos studio susceptionis impenduntur. Cumque in hunc modum pià contentione decertarent, essetque iam noctis maximum tempus consumptum, respondens demum beatus Antonius vniuersis, dixit: Omnia quidem hæc quæ dixistis, necessaria sunt & vtilia sitientibus Deum: sed his principalem tribuere gratiam, nequaquam nos innumerabiles multorum fratrum casus & experimenta permittunt. Nam sæpè vidimus fratres has obseruationes tenentes, repentino casu deceptos, eò quòd in bono quod cœperant, discretionem minimè tenuerunt. Nec enim alia causa lapsus eorum deprehenditur, nisi quòd minùs à senioribus iustituti, nequaquam potuerunt rationem discretionis huius adipisci, quæ viam regiam docet monachum semper incedere, & nec excessu continentiaè modum transire permittit, nec deflectere ad vitia concedit. In omnibus ergo quæ agimus, discretio anteponenda est. Manifestissimè enim declaratur, nullam sine discretionis gratià perfectè posse vel perfici vel stare virtutem. Et hæc dicente Antonio, vniuersorum sententià definitum est, discretionem esse quæ fixo gradu intrepidum monachum perducatur ad Deum, & prædictas virtutes iugiter conseruet illæsas.

S. Antonij
sententia.

Discretio
viam re-
giam docet.

Discretio,
virtutum
genitrix &
custos.

CAP. XL-
III.

Cassian.
Collat. 1.
cap. 5.

Defectu
discretionis
cadii Hero.

Etiam die
sancto Pa-
scha ieiun-
ant.

Omnium namque virtutum genitrix & custos atque moderatrix, discretio est.

De Herone sene.

ET vt hæc exemplis certioribus approbemus, referam vobis de quodam sene, Herone nomine, qui discretionem minimè retinens, omnes pristinos labores perdidit, & insuper miserabiliter vitam finiuit. Ante paucos etenim dies illusionem diaboli, à summis ad ima deiectus est. Hic itaque quinquaginta annis in eremo commoratus, singularem vitæ distinctionem tenuit, & solitudinis secreta miro furore ultra omnes sectatus est. Hic igitur post tantos labores ab insidiatore delusus, grauissimo lapsu corruens, cunctos in eremo constitutos luctuoso dolore percussit. Qui minimè cecidisset, si bonum discretionis tenere voluisset. Tanto siquidem rigore animi sui immutabilem ieiunij cõtinentiam semper exercuit, & solitudinis ac cellulæ secreta iugiter sectatus est, vt nec diè sancti Paschæ rigorem abstinentiæ solueret. Cumque omnes eremitæ pro tantâ sollempnitate ad

ecclesiam pariter conuenissent, solus ille non affuit: ne quantulacumque perceptione leguminis parui, à suo proposito videtur relaxasse: quâ præsumptione deceptus, angelum satanæ velut Angelum lucis suscipiens cum summâ veneratione, eiusque præceptis obediens, semetipsum in puteum profundissimum præcipitem iactauit, magnum scilicet virtutis suæ meritum probaturus, cum inde exisset illæsus: de quo puteo cum grandi fratrum labore semiuuius extractus, vitam tertiâ die finiuit, & quod his deterius est, ita in deceptionis suæ obstinatione permansit, vt ei nullatenus potuisset persuaderi, quòd dæmonum calliditate fuisset delusus.

In puteum
se præcipi-
tat.

De duobus monachis, qui euntes per desertum, decreuerunt non sumere cibum, nisi Deus illis transmitteret.

CAP. XLIV

QUI DICAM de illis duobus fratribus, qui habitantes ultra illam eremum, vbi quondam fuerat beatus Antonius commoratus, minùs cautâ discretionem permoti, euntes per extentam solitudinis vastitatem, nullam escam penitus sumere decreuerunt, nisi quam per semetipsum illis Dominus præstitisset? Cumque errantes eos per deserta, & deficientes iam fame, conspexissent à longè Mazices, quæ gens cunctis nationibus immanior atque crudelior est, non eos ad effusionem sanguinis desiderium prædæ, sed sola ferocitas mentis instigat. Visis ergo eis, contra naturam ferocitatis suæ cum panibus illis occurrerunt: tunc vnus ex illis fratribus subueniente discretionem, velut à Deo porrectos sibi panes cum gratiarum actione suscepit, reputans escam sibi diuinitus ministrari, nec sine Dei iussu factum esse dicens, vt illi qui semper hominum sanguine gaudent, nunc deficientibus eis vitæ substantiam largirentur. Alius verò recusans cibum, velut ab homine sibi oblatum, inedia labore consumptus, mortuus est: quorum scilicet quamuis initia ex reprehensibili persuasionem descenderrint, vnus tamen subueniente discretionem, id quod incaute cœperat, emendasse cognoscitur: alius autem stultâ præsumptione perdurans, mortem quam Dominus ab eo auertere voluit, ipse sibi consciiuit.

Cassian.
Collat. 1.
cap. 6.

Frater v-
nus discre-
tione ser-
uatur, al-
tero indis-
cretè per-
eunte.

De monacho, qui deceptus à diabolo, voluit filium suum immolare.

CAP. XLV.

QUI ETIAM de illo monacho commemorem, cuius nomen, quia adhuc superest, sileo. Qui dum longo tempore

Cassian.
Collat. 2.
cap. 7.

pure

Cassian.
Collat. 2.
cap. 7.

Diaboli
præstigia
cellam illu-
minant.

pore demonem in Angeli suscepit claritate, reuelationibus eius sæpè deceptus, credidit eum internuntium esse iustitiæ. Nam per omnes noctes in cellulâ eius lumen absque vilius lucernæ officio præbebat diabolus: ad extremum verò iussit eum, vt filium suum, qui cum eo pariter in eodem monasterio commanebat, deuotus Deo offerret victimam: vt scilicet hoc sacrificio Abrahæ patriarchæ meritis coequaretur. Cuius verbis ille intantum est seductus, vt hoc confestim opere perfecisset, nisi puer de cellâ manibus eius elapsus, concitus aufugisset.

CAP. XLVI

De monacho, cui ostendebat diabolus exercitum Christianorum & Judæorum.

Cassian.
Collat. 2.
cap. 8.

Monachus
impulsu
dæmonis
circumcidit
seipsum.

FVIT & alius monachus, qui nimiam semper tenuit abstinentiam, quique per annos multos singulariter in cellâ reclusus, per paucis imitabilem exhibuit abstinentiam. Hic ad extremum ita est diabolicis reuelationibus delusus, vt post annuos labores atque virtutes, quibus alios monachos excefferat, ad Iudaismum & circumcisionem carnis miserabiliter sit lapsus. Post multa namque tempora diabolus, velut nuntius veritatis, ostendebat illi per vana somnia, & per quasdam inanes reuelationes, Christianorum atque monachorum exercitum tenebrosum ac tetrum, omnique macie tabidum atque deformem: & econtrâ ostendebat illi Iudæorum plebem summâ lætitiâ tripudiantem, ingenti que lumine coruscantem. Ac proinde commonebat eum, vt si mallet beatitudinis illorum particeps effici, circumcisionem quoque suscipere festinaret. Ex quibus profectò constat quòd ex memoratis viris tam lugubriter nemo fuisset illusus, si rationem discretionis assequi laborassent. Quamobrem in quantis perniciosum sit discretionis gratiam non habere, multorum casus experimentis declarat.

De abbate Serapione.

CAP. XLVII.
Cassian.
Collat. 2.
cap. 11.

Serapion
paxima-
tium occulte
auferet,
& cruciatur.

ABBAS Serapion solebat frequenter iunioribus fratribus, instructionis gratiâ, de seipso narrare, dicens: Cùm adhuc essem puerulus, & cum abbate Theone commanerem, hæc mihi consuetudo erat inimico imminente, vt postquam refecissem cum sene horâ nonâ, vnum paximatium quotidie in sinu meo latenter absconderem: quem serò, ignorante sene, occultè comedebam. Quod furtum licet quotidie perficerem, expletâ tamen concupiscentiâ fraudulentâ, ad meipsum reuertens, super admissio furto acrius cruciabar, quàm super

esum illius fueram iucundatus. Cùmque istud molestissimum opus singulis diebus explere non sine cordis mei dolore compellerer, & clandestinum furtum patefacere seni confunderer: contigit per Dei prouidentiam, quosdam fratres ædificationis obtentu cellulam senis auidissimos expectasse. Cùmque refectione transactâ, confabulatio spiritalis interesse cœpisset, respondensque senex propositis interrogationibus eorum, de gastrimargiæ vitio & occultarum cogitationum exponeret, ad vltimum intulit, dicens: Nihil sic noxium est monachis, & lætificat dæmones, quàm si celent cogitationes suas spiritalis patres. Tunc ego compunctus corde, existimaui seni secreta pectoris mei patefacta: & in occultos primum gemitus excitatus, deinde cordis mei compunctione crescente, in apertos singultus lacrymasque prorumpens, cœpi amarissimè flere: & continuò eieci de sinu meo paximatiū quod vitiosâ consuetudine clanculò paraueram comedendum. Cùmque in medium proferens, quomodo quotidie inuoluens eum occultè ederem, prostratus in pauimento, cum veniæ postulatione confessus sum: & vbertim profusis lacrymis, orationibus eorum veniam apud Deum postulabam. Tunc senex dixit: Confide, fili, quia liberauit te à captiuitate istâ confessio tua: victorem namque aduersarium tuum hodie triumphasti, validius eum tuâ confessione elidens, quàm ipse fueras ab eo tuâ taciturnitate deiectus. Et idcirco post hæc publicationem tuam iste malignus spiritus non dominabitur tibi, nec in telatibulum sibi teterrimus serpens hætenus vsurpabit: quia de tenebris cordis tui per hanc confessionem proiectus est. Necdum senex hæc verba compleuerat: & ecce statim velut lampas magis accensa, de meo sinu procedens, tanto fœtore cellam repleuit, vt vix in eâ residere possemus. Resumensque senex, dixit: Ecce probauit tibi Dominus veritatem sermonum meorum, vt passionis illius incertorem de corde tuo confessione salubri fugatum, oculorum fide perciperes, patefactumque hostem, nequaquam locum in te vltius habiturum, apertâ eius expulsiōe cognosceres. Itaque secundum sententiam senis, ita est: in me virtute confessionis dominatio diabolica extincta, vt numquam mihi vltius nec memoriam concupiscentiæ huius tentauerit inimicus ingerere.

Maximè
noxium,
cogitatio-
nes patri
spiritali
non dete-
gere.

Confessione
curatur
Serapion.

Confessio-
nis quantâ
vis contra
dæmonem.

De monachis à Saracenis interfectis.

CAP. XLVIII.
Cassian.
Collat. 6.
cap. 1.

IN Palæstinæ partibus iuxta vicum Thecuc, qui Amos prophetam meruit procreate,

A a

INSTIT.
COLLAT.

creare, solitudo vastissima est, vsque Arabiam ac mare mortuum (quo ingressa deficiunt fluenta Iordanis, & cinis Sodomorum) amplissimâ extensione porrecta pertingens. In hac solitudine summæ sanctitatis monachi diutissimè commorantes, repente sunt à discurrentibus interempti Sarcenensis. Quorum corpora tam à populo regionis illius, quàm ab vniuersâ Arabum plebe, tantâ veneratione sunt percepta, vt innumeri populi concurrentes ex vtraque parte, grauissimum sibi certamen pro reliquijs eorum indixerint, piè inter se pro sanctâ rapinæ deuotione decertantes, quinam iustius mereretur eorum sepulturam ac reliquias possidere: illis scilicet de vicinâ commoratione ipsorum, alijs de originis propinquitate gloriantibus.

Certamen
pro reli-
quijs san-
ctorum.

CAP. XLIX

*De abbate Daniele.*Cassian.
Collat. 4.
cap. 1.

INTER ceteros eremitas, abbatem quoque vidimus Danielem, æqualem ceteris in omnibus virtutibus, sed peculiariùs gratiâ humilitatis præditum. Qui merito puritatis ac mansuetudinis suæ, à sancto Paphnutio eiusdem solitudinis presbytero, ad diaconij officium est præelectus. Intantum enim idem beatus Paphnutius virtutibus ipsius aggaudebat, vt quem vitæ meritis & gratiâ parem sibi nouerat, cœquare sibi etiam sacerdotij ordine festinaret. Denique optans sibimet successorem dignissimum prouidere superstes, presbyterij honore eum prouexit. Qui tamen prioris consuetudinem humilitatis non omittens, nihil vmquam sibi illo præsentate de sublimioris ordinis adiectione donauit: sed semper abbate Paphnutio offerente spirituales hostias, ille velut diaconus in prioris ministerij permansit officio. In quo tamen beatum Paphnutium, cùm talis vir esset ac tantus, vt in multis etiam præscientiam gratiæ possideret, hæc spes de substitutionis electione frustrata est. Nam non longè post, hunc ipsum quem sibi parauerat successorem, ante se ad Deum præmisit.

Danielis
humilitas.Fit presby-
ter.

CAP. L.

*De abbate Sereno.*Cassian.
Collat. 7.
cap. 1.

SUMMÆ sanctitatis & continentiæ virum, suo minisq; sui speculum, abbatem vidimus Serenum, quem singulari veneratione præ ceteris admirati sumus. Cui supra omnes virtutes, quæ non solum in actu eius vel moribus, sed etiam ipso vultu per Dei gratiam refulgebant, ita est peculiari beneficio donû castitatis infusum, vt nec se ipsis quidem naturalibus incentiuus inquietari vel in sopore sentiret. Ad quam tamen carnis puritatem quomodo peruenerit, quia supra

Castitas
Sereni in
vultu re-
fulgens.

conditionem humanæ naturæ videtur, necessarium esse reor explicare.

Hic igitur beatus Serenus pro internâ cordis atque corporis castitate, nocturnis diurnisque precibus, ieiunijs quoque ac vigilijs infatigabiliter insistens, cùm se vidisset orationum suarum obtinuisse vota, cunctosque æstus in corde suo concupiscentiæ extinctos, velut suauissimo gustu puritatis accensus in maiorem suam iustum zelo castitatis exarsit, & intensioribus cœpit ieiunijs atque obsecrationibus incubare, vt mortificatio passionis huius, quæ interiori homini solo dono Dei fuerat attributa, ad exterioris etiam puritatem eatenus perueniret, vt ne ipse quidem vel vlllo simplici ac naturali motu, qui etiam in paruulis atque lactentibus excitatur, vterius pulsaretur. Cùmque petitioni cœptæ supplicatione iugiac lacrymis indefessus insisteret, adueniens ad eum Angelus in visione nocturnâ, ei que velut aperiens vterum, quamdam ignitam carnis strumam de eius visceribus euulsi atque proiecit, suisque locis, vt fuerant, omnia intestina restituens, dixit ad eum: Ecce, inquit, incentiua carnis tuæ abscisa sunt, & obtinuisse te noueris hodierno die perpetuam corporis puritatem, quam fideliter postulasti. Hæc de gratiâ Dei, quæ memorato viro peculiariter attributa est, breuiter dixisse sufficiat.

Ibid. c. 2.

Quomodo
ad castita-
tem peru-
enerit.

Ceterum cùm ad eum die quadragesimâ venissemus, ac de diuersis quæstionibus eum flagitarem, ad extremum de impugnatione dæmonum eum requirebamus. Tunc ille; vt semper erat, placidissimo vultu respondens, dixit: Non enim dæmones habere potestatem quemquam hominum lædendi, exemplum beati Iob manifestâ ratione demonstrat, vbi non amplius eum tentare audet inimicus, quàm diuinâ ei dispensatione conceditur.

Ibid. c. 2.

Ibid. c. 22.

Iob 2.

De eo, quod non eandem vim habeant nunc dæmones contra monachos, quomodo anteriori tempore.

CAP. LI.

SATIS tamen nobis experientiâ nostrâ, & seniorum nostrorum relatione compertum est, non eandem vim dæmones nunc habere contra monachos, quam anteriori tempore inter anachoretarum principia, in quibus adhuc raritas monachorum in eremo commanebat. Tantâ namque tunc erat dæmonum feritas, vt vix paucissimi tolerare habitationem solitudinis possent. Siquidem in ipsis cœnobijs, in quibus commorabantur decem vel duodecim, ita eorum atrocitas grassabatur, & frequenter visibi-

Cassian.
Coll. 7.
cap. 23.

*Vigilia
contra de-
monem.*

visibiles sentiebantur aggressus, vt non au-
derent omnes pariter noctibus obdormire:
sed vicissim alijs degustantibus somnum,
alij vigilijs celebrantes, psalmis & oratio-
nibus seu lectionibus inhærebant. Cumque
illos ad soporem naturæ necessitas inuitas-
set, expergefactis alijs ad eorum qui dor-
mituri erant custodiam, similiter vigiliæ
tradebantur. Vnde dubitari non potest,
vnum è duobus nunc esse: aut enim virtute
crucis etiam deserta penetrante, & eius gra-
tiâ vbique coruscante, retusa est nequitia
dæmonum: aut negligentia nostra illos ab
impugnatione pristinâ reddidit lentiores,
dum dedignantur aduersum nos illâ in-
tentione configere; quâ tunc contra illos
probatissimos Christi milites sæuiebant.

*Cassian.
Coll. 7.
cap. 25.
Sanctorum
purgatio
ob leuia
peccata.*

Ceterum corporaliter traditos satanæ
vel infirmitatibus magnis etiam viros san-
ctos nouimus, pro leuissimis quibusque de-
lictis; cum in illis nec tenuissimum quidem
peccatum aut maculam in illo iudicij die
patitur inuenire diuina clementia: vt eos
tamquam aurum probatum, ad illam per-
petuitatem gloriolam, nullâ indigentes pœ-
nali purgatione, transmittat, iuxta illud:
Vir iustus probatur in fornace humiliatio-
nis. Et illud: Quem enim diligit Domi-
nus, corripit: flagellat autem omnem fi-
lium quem recipit.

*Ecclesi. 27.**Hebr. 12.**Prou. 3.**Cassian.
Coll. 7.
cap. 26.*

Quod nostris quoque temporibus satis
euidens ostendit & aperta probatio in ab-
bate Paulo vel Moyse, qui habitauerunt
locum huius solitudinis, qui Calamus nun-
cupatur. Nam Paulus commoratus est in
eremo, quæ adiacet Panephysi ciuitati, quâ
solitudinem iam olim factam aquæ salis-
simæ inundatione cognouimus: quæ quoties
flauerit spiritus Aquilonis, de stagnis
impulsæ ac superfusæ adiacetibus terris, ita
omnem illius superficiem contegit regio-
nis, vt antiquos ibidem vicos, qui olim hac
ipsâ de causâ omni sunt habitatore deserti,
faciat velut insulas apparere.

CAP. LII.

*De abbate Paulo.**Cassian.
Collat. 7.
cap. 26.*

Hic igitur abbas Paulus in tantam cor-
dis puritatem quiete solitudinis silen-
tioque profecerat, vt non dicam vultum
femineum, sed ne vestimenta quidem sexus
illius, conspectui suo pateretur offerri. Nam
cum quadam die pergeret ad cuiusdam
senioris cellam, casu mulier ei obuiauit:
quam cum vidisset, tantâ fugâ ad suum
rursus monasterium, prætermisso quod
arripuerat itinere, cucurrit, quantâ nullus à
facie leonis vel immanissimi draconis au-
fugeret. Quod licet zelo castitatis & purita-

*A muliere
vt à facie
leonis fu-
git Paulus.*

tis ardore sit factum, tamen quia non se-
cundum scientiam præsumptum est, sed
obseruantia disciplinæ excessus est mode-
ratus, ne elatio eum inuaderet: tali que con-
festim correptione percussus est, vt totum
corpus eius paralyteos valetudine soluere-
tur, nullumque in eo membrum penitus
suum officium præualeret explere. Siqui-
dem non solum pedes ac manus, sed etiam
linguæ motum, ipsæque aures ita auditus
proprij amiserunt sensum, vt in eo nihil
amplius ex homine, quàm immobilis statuæ
figura remaneret. Et ad hoc redactus est,
vt infirmitati eius nullo modo virorum di-
ligentia deseruire sufficeret, nisi sola ei mu-
liebris sedulitas ministraret. Nam portato
eo ad monasterium sacrarum virginum,
cibus ac potus femineo ei ingerebatur ob-
sequio: explendisque omnibus naturæ ne-
cessitatibus, eadem illi diligentia per annos
fermè quatuor, id est, vsque ad vitæ suæ
terminum seruiebat. Qui cum tantâ esset
membrorum omnium debilitate constri-
ctus, vt nulli in eo artus viuacem motum
retentarent, tanta ex eo virtutum gratia
procedebat, vt cum de oleo, quod corpore
suo tetigerat, vngerentur infirmi, statim à
cunctis valetudinibus curarentur: ita vt su-
per hac eius valetudine euidenter claresce-
ret, & debilitatem membrorum eius amo-
re Domini contributam, & sanitatum gra-
tiam pro testimonio & manifestatione me-
ritorū eius Spiritus sancti virtute paratam.

*Indiscretio
eius puni-
tur.**Mulierum
ministeriū
cogitur ad-
mittere.**Donatur
virtute
curationū.**De abbate Moyse.*

CAP. LIII

SECUNDVS VERÒ, quem diximus, Moyse
in hac eremo commoratus, cum & ipse
singularis & incomparabilis vir esset, ob
reprehensionem vnus sermonis, quem
contra abbatem Macarium durius protu-
lit, tam diro dæmoni est confestim traditus,
vt humanas egestiones ori suo ingereret.
Quod flagellum purgationis diuinam ei in-
tulisse dispensationem, ne vel momentanei
peccati macula in eo resideret, velocitate
curationis eius demonstratum est. Nam
continuò abbate Macario in orationem
prostrato, dictu citius malignus spiritus ab
eo fugatus discessit.

*Cassian.
Collat. 7.
cap. 27.**Moyse ob
leue pecca-
tum à da-
mone corri-
pitur.**Liberatur
continuò.*

Ex quo manifestè perpenditur, non de-
bere eos abominari vel despici quos vide-
mus diuersis tentationibus vel malignis spi-
ritibus tradi: quia duo hæc credere immo-
biliter nos oportet: primò, quòd sine Dei
permissu nullus omnino tentetur: secundò,
quòd omnia quæ à Deo nobis inferuntur,
velut à piissimo patre ac clementissimo me-
dico, pro nostris vtilitatibus irrogentur.

*Ibid. c. 28.**Non sunt
contemnen-
di, qui à
dæmonibus
vexantur.*

De monacho, qui in solitudine noctu vidit multitudinem demonum.

De duobus philosophis, qui ad sanctum Antonium perrexerunt.

Cassian.
Collat. 8.
cap. 16.

QVIDAM autem frater, cum per solitudinem iter ageret, aduersperante die speluncam quamdam reperiens, ibidem substitit. Vbi dum psalmos ex more cantaret, tempus mediæ noctis excessit. Cumque finitâ vigiliâ, refecturus lassum corpus, paululum resedisset, repente cœpit innumerabiles cateruas dæmonum vndiq; confluentium intueri: quæ infinitâ constipatione procedentes, aliæ præibant principem suum, aliæ sequebantur: qui princeps eorum, & magnitudine procerior cunctis, & ad spectu terribilior videbatur. Cumque in quodam folio sublimissimo confedisset, vniuscuiusq; actus diligenti examinatione cœpit discutere: illosque qui necdum se circumuenire æmulos suos potuisse dicebant, velut inertes, à conspectu suo cum iniuriâ iubeat expelli, spatia tanti temporis & opus inaniter expensum cum fremitu furoris eis exprobrans. Illos verò, qui nuntiabant se confignatos sibi homines decepisse, summis laudibus cum exultatione ac fauore cunctorum, vt fortissimos pugnatores, ad exemplum cunctorum, gloriosissimos coram omnibus emittebat. Inter quos cum quidam nequissimus spiritus, vtpote magnum triumphum nuntiaturus, lætior aduenisset, nomen monachi optimè cogniti designauit, asserens se post quinque annos, quibus eum iugiter obsideret, vix eadem nocte in ruinam fornicationis meruisse. Super cuius relatione cum immane cunctorum gaudium fuisset exortû, summis à principe eorum laudibus eleuatus, magnisque præconiis coronatus abscessit. Aurorâ itaque superueniente, cum omnis multitudo dæmonum ab oculis eius euanuisset, dubitans frater ille de assertionem spiritus immundi, memor etiam euangelicæ sententiæ, quòd in veritate non stetit, & quia non est veritas in eo, & cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur: Pelusium petiit, vbi illum fratrem nouerat commorari, quem malignus spiritus asseruit esse deceptum. Erat etiam ibi & alius frater illi notissimus, quem interrogans de eodem fratre, reperit quòd eadem nocte, quâ teterrimus ille dæmon ruinam eius suo principi nuntiaret, monasterio pristino derelicto, vicum petisset, & in fornicationem miserabiliter cecidisset. Hæc autem audiens frater, suspirans & flens, reuersus est in locum suum.

QVODAM autem tempore duo quidam philosophi audientes famam beati Antonij, perrexerunt ad eum. Qui cum inter se quædam quæstiones habuissent, despicientes philosophi sanctum Antonium, velut imperitum & sine litteris virum, reuersi sunt ab eo. Volentes autem eum, si nihil amplius potuissent lædere, vel de cellulâ eius magicis præstigiis & circumuentione dæmonum perturbare, immiserunt ei nequissimos dæmones ad impugnationem, hac inuidiâ & liuore perculsi, eo quòd multi hominum ad illum, velut Dei famulum, quotidie conuenirent. Cumque, illo nunc quidem imprimente pectori suo & fronti signaculum crucis, nunc verò orationi suppliciter incubante; nec appropinquare quidem durissimi dæmones eidem auderent, reuertebantur ad eos qui illos direxerant, sine effectu. Tunc illi alios rursum, quasi potentiores, miserunt. Cumque & illi fatigati reuertissent, iterum alios nihilominus potentiores ac vehementiores aduersus militem Christi destinauerunt, qui nihil penitus præualuerunt, Antonio viriliter reluctante. Eò itaque nihil proferunt tales tantæque eorum insidiæ, totâ magicâ arte & necromantiâ quæsitæ, vt per hæc euentissimè comprobarent, magnam virtutem inesse professioni Christianorum, quibus illæ tam sæuæ umbræ nihil Antonium, non solum lædere, sed nec puncto quidem de habitaculo suo valuerunt perturbare.

Pro hac ergo admiratione stupefacti philosophi, confestim ad sanctum Antonium venerunt, impugnationum suarum magnitudinem & causas atque insidias liuoris sui ei patefecerunt, Christianos se fieri protinus poposcerunt. Cumque diem ab illis proditæ impugnationis requireret, indicauerunt; asseruit autem se beatus Antonius amarissimis cogitationum stimulis tunc fuisse pulsatum.

Eundem beatum Antonium ita nonnumquam in oratione nouimus persistisse, vt eodem in excessu mentis frequenter orante, cum solis ortus cœpisset infundi, audierimus eum in feruore spiritus sic proclamantem: Quid me impedis, sol, qui ad hoc oriris, vt me ab huius veri luminis abstrahas claritate.

Cassian.
Collat. 8.
cap. 18.

Antonio
philosophi
immittunt
dæmones
ad impugnationem.

Fugantur
oratione
signo crucis.

Ibid. c. 19.
Conuertitur
ad Christum
philosophi.

Cassian.
Collat. 9.
cap. 31.
Tenebræ
contemplationibus
aptiores.

Lapsu
hominum
diabolus
latatur.

*Cassian.
quindecim.

Ioan. 8.

I N
LIBRVM QVARTVM
D E
VITIS PATRVM
NOTATIO.

VCTORIBVS] Inscripti libri huius quarti auctores Severus Sulpitium & Joannem Cassianum, quia ex eorum libris hic liber verbis eorum excerptus est. Quis excerpterit, non planè constat. Vide dicta

in Prolegomeno generali VI.

2. SEVERO SVLPITIO] Varia eius elogia habes initio operum eius, à variis doctis viris adornatorum. Dabo tantùm hic ea, quæ Dialogorum, ex quibus hæc excerpta sunt, mentionem faciunt. Gelasius Decreti parte I. dist. xv. cap. III. Opuscula Posthumiani & Galli apocrypha. Hieronymus lib. xi. in Ezech. c. xxxvi. post enumeratos erroris Millenariorum sectatores, addit: Et nuper Severus noster, in Dialogo, cui Gallo nomen imposuit.

Ne mirere, Severi Dialogos, in quibus Posthumianus & Gallus interloquuntur, numerari à Gelasio Papâ inter apocrypha. Continent enim quosdam natos, quos vide notatos in indice librorum expurgandorum à F. Joanne Mariâ Braschellensi, magistro sacri Palatii, & apud Bellarminum in libro de Scripторibus Ecclesiasticis, & Baronium variis locis in Annalibus, & Posseninum nostrum in Apparatu sacro. Nulli tamen navi in his excerptis occurrunt.

Porro de anno, quo Severus Sulpitius Dialogos suos conscripsit, ita Baronius tomo V. anno Christi ccccii. Innocentij Papæ I. Arcadij & Honorij Imp. viii. Quoto, inquit, Domini anno Severus Dialogum illum scripserit, ex his pariter intelligi potest. Nam cum idem dicat S. Hieronymus, eos nuper à Severo conscriptos, constatque Commentarios in Ezechielem, ubi de his agit, anno quo à Gothis capta est urbs, esse conscriptos (ut ex eius in libris illis affixis præfationibus apparet) nempe post octo ab hoc tempore annos: utique sciendum est, longè post obitum S. Martini eam à Severo scriptionem elucubratam; licet profectio illa Posthumiani in Orientem, à quâ sumit Dialogorum exordium, contigerit vivente S. Martino, anno videlicet, quo ob Origenistas contigit Alexandrinam ecclesiam turbis exagitari.

Idem Baronius tomo V. anno Christi ccccxxxi. Celestini Papæ viii. Theodosij xxiv. Valentinianni vii. Imp. ostendit, Severum Sulpitium Dialogorum auctorem, diuersum esse à Severo Sulpitio episcopo Bituricensi, quâ in re lapsi erant Severi commentatores, Carolus Sigonius, Petrus Galesinius, & Victor Giselinus. quod etiam notavit Iosephus Scaliger Prolegomenis ad libros de Emendatione temporum, & Nicolaus Faber in Opusculis posthumis, Schediasma-

te de Dionysio Arcopagitâ, qui hunc nostrum Severum ait fuisse monachum Primuliacensem.

Posthumiani, qui Severi Dialogis interloquitur, in Aegyptum peregrinatio describitur primo Severi Dialogo, cuius excerpta hic legis, quæ quo anno Christi existimetur contigisse, vide hic Notationem ad caput II. num. 4. Labitur Reatinus Victorius in Vita S. Hieronymi, qui existimavit Severum in Aegyptum profectum, cum ipse Posthumiani profectio- nem narret.

3. IOANNE CASSIANO] Et huius elogia varia habes ante eius opera ab Henrico Cuyckio & Petro Ciaccono expolita, qui simul monent, quid in operibus Cassiani cavendum. Nihil in his excerptis censoriâ virgulâ dignum occurrit. Porro de Cassiani in Aegyptum profectio, ita Baronius anno Christi cccciv. Innocentij Papæ III. Arcadij & Honorij Imp. x. postquam egit de Cassiano ad Innocentium Papam in causâ Ioannis Chrysostomi legato missio: Ceterum, inquit, post hæc Cassianus profectus in Aegyptum, ibi monasticam vitam excolere cepit, indeque scribendi Collationes Patrum hausit argumentum. Exstat Isidori Pelusiota ad Cassianum epistola, cum aggressus esset vitam monasticam profiteri, quâ eum in primis sibi coerendam esse linguam admonuit. Hactenus Baronius.

Isid. Pe-
lus. lib. I.
epist. 309.

Quæ Baroniana de Cassiani in Aegyptum profectio- ne putatio, non video quâ cum Cassiani scriptis co- hereat. Ille enim se à pueritiâ ait inter eremitas ver- satum. Ita enim scribit præfatione ad Castorem epi- scopum, quam libris suis de Institutis Cœnobiorum præmisit, cum causas adfert, cur minus idoneus nunc sit ad monastica Aegyptiorum monachorum instituta recolenda & recolligenda: Secundò, quod ea, quæ à pueritiâ nostrâ inter eosdem constituti, atque iporum incitati quotidianis exhortationibus & exemplis, vel agere tentavimus, vel didicimus, vel visu percepimus, minimè iam possumus ad inte- grum retinere, tot annorum curriculis ab eorum confortio & imitatione conuersationis abstracti. Unde quoque colligitur, non esse eundem cum nostro Cassianum, ad quem scribit Isidorus Pelusiota.

4. ORIGENIS] Baronius tomo V. anno Chri- sti cccxcix. Anastasij Papæ II. Arcadij & Honorij Imp. v. Accidit autem, cum librorum Origenis causâ tot tantæque turba concitata essent Alexan- driâ, atque in universâ Aegypto per Theophilum eius civitatis antistitem aliosque episcopos aduersus monachos scriptorum Origenis fautores, Posthumia- num illum, qui apud Severum cum Gallo Dialogum

CAP. II.

agit, Alexandriam appulisse, compluraque eorum que inter ambas aduersas partes transacta fuerunt, presentem conspexisse. Soluens enim Narbonâ in Africam, ad iunulum sancti Cypriani martyris inuisendum perrexit: inde verò Cyrenensium legens ora, in Aegyptum peruenit, Ierosolymam projecturus visendorum causâ locorum sanctorum, &c. Cuius in Aegyptum Ierosolymamq; peregrinatio, etsi non hoc anno, haud tamen multo post contigisse potuit.

CAP. V.

5. DVOS EGO IAM SENES] Quod hic de duobus senibus narratur sine nomine, hoc de Pæsio & Ioanne ita narrat Cassianus lib. 8. Instit. cap. xxvii. Ad senem Pæsium in eremo vastissimâ commorantem cum senex Ioannes magno cœnobio ac multitudini fratrum præpositus aduenisset, & ab eo velut ab antiquissimo sodale perquireret, quidnam per omnes quadraginta annos, quibus ab eodem separatus in solitudine minimè à fratribus interpellatus egisset; Numquam me, ait, sol reficientem vidit. Et ille, Nec me, inquit iratum. Idem habetur apud Pelagium libello 17. num. 24.

CAP. XI-VIII.

6. IVXTA THECVB VICVM] Martyrologium Romanum, xxviii. Maij: Thecub in Palæstinâ sanctorum monachorum martyrum, qui tempore Theodosij iunioris à Sarracenis occisi sunt: quorum sacras reliquias accolæ colligentes, summâ veneratione illas habuerunt. Vbi Baronius notat: Hi illi esse videntur, de quibus agit Ioannes Cassianus in Collat. vi. cap. i. ii. & seq.

Baronius tomo v. anno Christi ccccx. Innocentijs Papa ix. Honorij xvi. Theodosij iii. Imp. Cassianus, inquit, integrâ Collatione vi. in eo argumento versatur, ut doceat, cur Deus sanctos viros ab impijs necari permittat. Erat planè questio ista versata ore omnium his temporibus ob ingruentia ubique mala, & barbaros longè lateque grassantes. De eâ enim non Cassianus tantum egit, sed eadem occasione etiam Augustinus in epistola ad Victorianum, quod ille inter alia interpellasset, Quare & serui Dei barbarorum ferro perempti sunt, & ancillæ Dei ca-

priar ductæ. Quæ itidem pluribus tractat ad Marcellinum in Commentariis de Civitate Dei. Hactenus Baronius.

Existimat ibidem Baronius, eodem tempore cladem Aegypto illatam à barbaris, probatque ex literis Augustini ad Victorianum: Totus quippe mundus tantis affligitur cladibus, ut pænè pars nulla terrarum sit, ubi non talia, qualia scripsisti, committantur atque plangantur. Nam ante paruum tempus etiam in illis solitudinibus Aegypti, ubi monasteria separata ab omni strepitu quasi secura degebant, à barbaris interfecti sunt fratres.

August. epist. 122.

Cassianus tamen, qui hoc tempore in Aegypto vivebat, nullam mentionem facit de prædationibus per barbaros monasterijs Aegypti illatarum. Nam postquam narrauit de monachis in Palæstina partibus occisis, subdit: Mœsti ad sanctum Theodorum, singularem in conuersatione actuali perreximus virum. Hic namque morabatur in Cellijs, qui locus intra Nitriam & Scithin situs, & à monasterijs quidem Nitriæ quinque millibus distans, octoginta millium solitudine ab eremo Scithi, in quâ commorabamur, interueniente discernitur. Atqui præcipua Aegypti monasteria erant in Scithi, Nitriâ, & Cellijs.

Cassian. Collat. 6. cap. 1.

Quare quæ D. Augustinus habet de Aegypti monasterijs deuastatis, intellige de iis, quæ erant in extremitate & limite Aegypti. Colligo ex D. Hieronymo ep. lxxxii. ad Marcellinum: Hoc autem, inquit, anno, cum tres explicassem libros, (Ezechielis videlicet) subitus impetus barbarorum, de quibus tuus dicit Virgilius:

lateque vagantes

Aen. 4.

Barcæi: —

& sancta Scriptura de Ismaël: Contra faciem omnium fratrum suorum habitabit: sic Aegypti limitem Palæstinæ, Phœnices, Syriæ percurrit, & instar torrentis cuncta secum trahens, ut vix manus eorum misericordiâ Christi potuerimus euadere.

Gen. 16.

August. epist. 122.

D E

D E

VITIS PATRVM LIBER QVINTVS,

A V C T O R E

'G R A E C O I N C E R T O,

I N T E R P R E T E

² P E L A G I O S . R . E . D I A C O N O .

P R A E L V D I A .

*De Libri huius apud Gracos inscriptione, materia,
divisione, & utilitate.*

³ P H O T I V S Patriarcha Constantinopolitanus
Bibliothecæ suæ Cod. CXC VIII.

ΝΕΓΝΩΘΗ ΑΝΔΡΩΝ ΑΓΙΩΝ
ΒΙΒΛΟΣ, πολιτείας τε αὐτῶν
καὶ κατ'ἑξῆς πρὸς ψυ-
χικῶν προκοπῶν ἔωφέλειαν

ἀπαγγέλλουσα.

Συγκεφαλαίως δ' ἰσὺς, ὡς ἔοικε, καὶ
σύντομος ἔστι ΜΕΓΑΛΟΥ καλουμένου ΛΕΙ-
ΜΩΝΑΡΙΟΥ, ὁ ἀπαγγέλλει ὅτι βίους καὶ
τὰ ἔργα τῶν πατρῶν Ἀντωνίου τὸν Μέγαν, καὶ
ὅτι ἐξῆς ἀκμασάντων. ὡσπερ γὰρ τὸ κα-
λέμενον ΝΕΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΟΝ,
τὰς τῶν ἐπι νεωτέρων μέχρις Ἡρακλείου
τοῦ βασιλέως, καὶ μικρὸν ἐπι προσω-
τέρων πολιτείας καὶ ὅτι ἀσκητικὰς ἀγνάδας
αἰαγράφει.

Ἀλλ' οὐκ ἐπι προκειμένου βιβλίον εἰς δύο ἔ

Egimus S A N C T O -
R V M V I R O R V M L I -
B R V M, qui ipsorum
vitas & recte facta
narrabat, ad spiritualem profe-
ctum atque vtilitatem.

*Qua libri
huius apud
Gracos in-
scriptio.*

Epitoma autem erat, ut appa-
ret, & comprehensio M A G N I,
quem vocant, L I M O N A R I I,
(seu P R A T I S P I R I T V A L I S)
quo & vitæ opera narrantur, tum
Magni Antonij & æqualium,
tum eorum qui post eos floru-
erunt. Quemadmodum & qui di-
ctus est H O R T V L V S N O -
V V S, his recentiorum ad ætatem
vsque Heraclij, & paulò etiam
viciniorum Vitas, religiosasque
exercitationes describit.

*Qua libri
huius ma-
teria.*

Verùm hic liber in duo &

*Qua libri
huius divi-
sio.*

Aa 4

vi-

viginti contractus, argumenta eorum cuiusque vtilitatem & obtinendi rationē, variis narrationibus expositam exhibet.

I. igitur horum caput admonitio est ad perfectionis profectum, & à variis quidem illa instituta personis.

II. Tranquillæ vitæ ac folitariæ fructum ostendit.

III. De continentia agit, quam non in victu dumtaxat, sed & in reliquis animi motibus similiter exercenda docet.

IV. Vt se munire quisque debeat aduersus insurgentes à fornicatione pugnas.

V. De paupertate, vtque vitare auaritiam oporteat.

VI. De patientia & fortitudine.

VII. Nihil esse per ostentationem agendum.

VIII. Non oportere quemquam iudicare.

IX. De discretione.

X. Sobrium (siue circumspectum) semper esse oportere.

XI. Affidue esse & cum attentione precandum.

XII. Hospitalitatem esse ac misericordiam cum hilaritate exercendam.

XIII. Obedientiam docet.

XIV. De humilitate.

XV. De malorum tolerantia.

XVI. De dilectione.

XVII. De iis, qui visiones videntur.

XVIII. De senibus qui miracula patrarunt.

XIX. De variorum sanctorum patrum vitâ Deo gratâ.

XX. Aliquot eorum qui in monasticâ exercitatione confenerant, scite dicta.

XXI. Collationes continet senum inter ipsos de suis considerationibus.

είκοσι, συγκεφαλαυμένον ὑποθέσεις, ἐκάστης αὐτῶν ἔτι χρησίμων καὶ τὴν κλήσιν διαφόρων διηγήμασιν ἐμφανίζῃ.

Ὡς τὸ μὲν πρῶτον κεφάλαιον παραίνεσιν εἰς θεωροπλὴν τελειότητῃ ἐκ διαφόρων θεωρώπων ἀειέχῃ.

Τὸ δὲ δεύτερον δ', τὸ ἀπὸ τῆς ἡσυχίας δέικνυσιν κέρδῃ.

Τὸ τρίτον ἀεὶ ἐγκρατείας διαλαμβάνῃ, καὶ ὡς δεῖ τὴν ἐγκρατεῖαν μὴ * βρώμασι μό- * al. βρω- μίας
νον, ἀλλὰ καὶ τὰν λοιπῶν τῶν ψυχῆς κινήματων ὁμοίως ποιῆσθαι.

Τὸ δ' τέταρτον, πῶς δεῖ ἀσφαλίζεσθαι ἡμᾶς πρὸς ἐὸν ἀπὸ τῆς πορνείας ἐπισημασμένους ἡμῖν πολέμοις.

Τὸ δ' πέμπτον, ἀεὶ ἀκτημοσύνης, καὶ ὡς δεῖ καὶ τὴν πλεονεξίαν φυλάττεσθαι.

Περὶ ὑπομονῆς δ' καὶ ἀνδρείας τὸ ἕκτον.

Καὶ τὸ ἕβδομον, ὅτι δεῖ μηδὲν πρὸς Ἰπιδεῖ- ξιν ποιῆν.

Καὶ τὸ ὄγδοον, ὅτι δεῖ ἴνα κείνην.

Περὶ διακρίσεως δ' τὸ θ'.

Τὸ δ' δέκατον, ἀεὶ ἔδειν αἰεὶ νήφειν.

Καὶ τὸ ἑνδέκατον, ὅτι δεῖ ἀδιαλείπτως καὶ ἐν νήφει θεωροῦσθαι.

Καὶ τὸ δωδέκατον, ὡς φιλοξενεῖν δεῖ ἔλεειν ἐν ἰλαρότητι.

Περὶ ὑπακοῆς ἐκιδάσκει τὸ τρισηκαδέκατον. * al. ἐκιδά- σα- λίας

Τὸ δ' τεσσαρεσηκαδέκατον, ἀεὶ ταπεινοφρο- σιμῆς.

Καὶ τὸ πέντε ἔδεκατον, ἀεὶ ἀνεξικακίας.

Περὶ ἀγάπης δ' τὸ ἕξκαιδέκατον.

Τὸ μὲν ἑπτακαιδέκατον, ἀεὶ διορθικῶν.

Καὶ τὸ ὀκτωκαιδέκατον, ἀεὶ σημειοφόρων γερόντων.

Τὸ δ' ἰθ', ἀεὶ πολιτείας θεοφιλεῶς διαφόρων πατέρων.

Καὶ λοιπὸν τὸ εἰκοσὸν, ἀποφθέγματα τῶν ἐν ἀσκήσει γερασάντων.

Εἶτα τὸ πρῶτον καὶ εἰκοσὸν διαλέξεις εἰσάγει γερόντων ἀεὶ λογισμῶν πρὸς ἀλλήλους.

Καὶ

Καὶ τὸ Ἰπὶ πᾶσι δούτερον ἔεικοσόν,
 Ἡσυχίᾳ πρεσβυτέρῳ Ἱεροσολύμων γνώμας
 ᾤείχε.

Εἰν οἷς καὶ ὁ συμπαὺς ἔβιβλίς ἀπαρτί-
 ζεῖ) λόγῳ.

Χρειώδεις αἱ καθέως, εἴπερ τι ἄλλο,
 τοῖς Ἰπὶ τῶ κλήρω τῶν οὐρανῶν τὸν βίον
 ἀσκημύοις.

Εἴχε ὁ κτῆ τῶ ἐπαγγελίαν, καὶ τὸ Κα-
 φῆς καὶ τ᾽ ἄλλα τοιοῦτῳ, οἷῳ δὲ γῆροισι
 δούδρασιν ἀριόζων πρὸς μὲρ τὸν κτῆ λόγους
 ἀγῶνα, μὲν δὲ ἐπεσεμύοις, παύσα ὁ τὸν
 πόνον ἔ τῶ πρὸς εἰς τῶ Ἰπὶ τῶ ἔρ-
 γοις ἀσκησιν ἀναδεεγμύοις.

XXII. Ad hæc omnia & vlti-
 mum caput sententias continet
 Hesychij presbyteri Ierosolymita-
 ni.

Quibus & liber hic totus ab-
 soluitur.

Vtilissimus profectò iis, si quis
 alius, qui ad celestem heredita-
 tem parandam vitam suam com-
 ponunt.

Adhibet idem, quam promi-
 serat, perspicuitatem quoque:
 alioqui cetera talis, qualis iis
 aptus sit viris, qui non de verbis
 laborent, sed omnem operam at-
 que conatum in operibus exer-
 cendis ponant.

Qua libri
 huius vti-
 litas.

Quis sit
 ius.

NOTATIO.

GRÆCO INCERTO] Græcum
 aliquem huius libri auctorem
 esse, satis constat ex Photio,
 qui Græco exemplari usus, &
 interprete qui ex Græco ver-
 tit: incertum tamen esse, quidquid aliqui diui-
 narint, Photius indicat, qui nullius nomē ex-
 primit. Vide dicta Proleg. gener. VII. & VIII.

2. PELAGIO] Consule, quæ de hoc nota-
 ui Prolegomeno generali XIV.

3. PHOTIVS] Certum est, librum, cuius
 Photius Græcè suo tempore exstantis memi-
 nit, hunc eundem esse, quem hîc Latinè ha-
 bes, translatum partim à Pelagio S. R. E. Dia-
 cono, libro hoc V. partim à Ioanne subdiacono
 S. R. E. libro VI. quem librum, qui apud
 Græcos & Latinos vnicus est, in duos distin-
 ximus ob diuersos interpretes, ita nobis Sig-
 berto Gemblacensi præeunte libro De viris il-
 lustribus cap. CXVI. & CXVII.

Citat tamen duo Photius, quæ Latino ex-
 emplari videntur deesse. Primò deest hîc li-
 ber, quem Photius vocat numero XXI. qui
 Collationes continet senum inter ipsos, de
 suis considerationibus. Non enim ille hoc
 quidē loco comparere videtur, sed habetur hîc
 in fine libri VII. à Paschasio S. R. E. diacono
 è Græco translato, hoc titulo: De meditatio-
 nibus XII. anachoretarum. quod Græcè ex-
 stat in Augustanâ Bibliothecâ, Cod. LXVIII.
 n. 2. diciturq; in Catalogo eiusdem Biblio-
 thecæ: Narratio de XII. patribus, qui con-
 uenerunt de suis ipsorum rectè factis. Se-
 cundò deest hîc liber, quem Photius habet nu-
 mero XXII. Non enim hîc habes gnomas seu
 sententias Hesychij, sed prodiere ea tum

Græcè tum Latinè duabus centuriis, ad Theo-
 dulm, separatim vulgata à Ioanne Pico Lute-
 tia, anno Christi M. D. LXIII. typis Frederici
 & Guilielmi Morellij, post opuscula Marci ana-
 choretæ; si tamen eadem sententia illæ sunt,
 quas Photius citat cum libro Hesychij edito.

4. DE IIS QUI VISIONES VIDERVNT]
 Ita διορατικὸν vertit Schottus noster, & inde
 librorum editorum corrigendam ἑπιγραφήν
 existimavit. Videndum num potius ex editis
 hæc versio sit interpolanda: De præuidentia
 (seu peruidentia) & contemplatione. Nam
 διοράω est transpicio, quo Latino verbo uti-
 tur Lucretius & Lactantius, vel perspicio.
 Vnde διορατικός, perspicax ad internoscen-
 dum, uti usurpat Chrysostomus, Damasce-
 nus, Aphrodisæus. Vide Budæum. Hinc in
 Athanasio de Vita sancti Antonij: Εἰ γὰρ πῶς
 εὐδία, ὅτι καθαρεύουσα ψυχὴ πᾶσι χόρει, ἔ
 καὶ φύσιν ἐσωσα, δυνάμει, διορατικῆ ἡμομενῆ,
 πλείονα καὶ μακρότερα βλέπει τῶ δαιμόνων. quæ
 vertit David Hæschelius: Persuasissimum
 enim habeo, animum à perturbationum
 sordibus vacuum, & naturâ constantem,
 dono perspicacitatis imbutum, longè plu-
 ra & remotiora quàm dæmones perspicere
 posse. Sozomenus lib. I. cap. XIII. de S. An-
 tonio: Εἰ δὲ καὶ τὰτα, φησὶ, μέλι τῶ, καθαρεύεται
 τῶ ψυχῆ. τῆτι γὰρ δυνάμει διορατικῆ ἂν τῶ
 ποιῆν, ἔ τῶ ἑσομένων ἐπισήμοια, τῶ Θεῶ τὸ
 μέλλον προαναφαίνοντος: Quod si huius rei
 (dicere solitus est) cura cuiquam sit, ani-
 mum omni labe purget: nam illud solum
 posse eum perspicacem efficere, & rerum
 futurarum scientem, Deo videlicet quod
 futurum sit præsignificante.

LIBELLVS PRIMVS.

De profectu patrum.

I ANTONII Ruff. l. 3. n. 108.

INTERROGAVIT quidam abbatem Antonium, dicens: Quid custodiens placebo Deo? Et respondens senex dixit: Quæ mando tibi, custodi. Quocumque

tionem multâ & supplicationibus, cum gemitibus: in puritate & munditiâ linguæ, & custodiâ oculorum, iniuriam patiens, & non irascens; pacificus, & non reddens malum pro malo: non attendens ad vitia aliorum, neque teipsum exaltans; sed esto subditus & humilior omni creaturæ: renuntiando omni materiæ corporali, & his quæ secundum carnem sunt, in cruciatu, in certamine, in humilitate spiritus, in bonâ voluntate & abstinentiâ spirituali: in ieiunio, in patientiâ, in fletu, in certamine pugnæ, in discretionem iudicij, in castitate animi, in perceptione boni cum quiete, & opere manuum tuarum: in nocturnis vigiliis, in fame & siti, in frigore & nuditate, in laboribus, includens te sepulcro tamquam iam mortuus, ut videatur tibi esse proxima mors omni die.

Tria media salutis.

vadis, Deum semper habe præ oculis tuis: & in his quæ agis, adhibe testificationem sanctarum Scripturarum: & in quocumque loco sederis, non citò mouearis. Hæc tria custodi, & saluus eris.

EIVSDEM

Continentia lingua & ventris.

2. Interrogavit abbas Pambo abbatem Antonium, dicens: Quid faciam? Respondit ei senex: Noli esse in tuâ iustitiâ confidens: neque pœnitearis de re transactâ: & continens esto linguæ tuæ & ventris.

GREGORII.

Tria exi-guntur à baptizato.

3. Dixit sanctus Gregorius: Quia hæc tria exigit Deus ab omni homine, qui est Baptismum consecutus: id est, fidem rectam ex totâ animâ & virtute, linguæ continentiam, & castitatem corporis.

INCERTI.

Portus impassibilitatis.

4. Dixit abbas Euagrius: Quia dicebant quidam patrum, quod sicior & non inæqualis victus charitati coniunctus, citiùs introducat monachum in portum impassibilitatis.

INCERTI.

Monacho pater immortalis est.

5. Iterum dixit: Nuntiata est cuidam monacho mors patris sui. Ille autem ait ad eum qui nuntiabat sibi: Desine, inquit, blasphemare; meus enim pater immortalis est.

ZACHARIAE.

6. Dixit abbas Macarius abbati Zachariae: Dic mihi, quod est opus monachi? Dixit ei: Me interrogas, pater? Et dixit ei abbas Macarius: Certus sum de te, fili Zacharia: est enim qui me pulsat, ut interrogem te. Dixit ei Zacharias: Quantum ad me, pater, hoc puto, quoniam quicumque semetipsum necessitatibus subiecerit atque coegerit, ipse est monachus.

THEODORI.

7. Dicebant de abbate Theodoro, cui est prænomen de Pherme, quia hæc tria capitula habuerit supra multos: id est, nihil possidendi, abstinenti, homines fugiendi.

IOANNIS.

Manè de omni virtute cogitandum.

8. Dixit abbas Ioannes Nanus: Ego volo hominem ex omnibus virtutibus percipere. Itaque per singulos dies surgens manè, de omni virtute sume principium, & mandatum Dei custodi in magnâ patientiâ, cum timore & longanimitate, in charitate Dei, cum proposito animæ & corporis, & humilitate multâ: in patientiâ, in tribulatione cordis & obseruationis, in ora-

Velut sepulcro inclusus vine.

IOSEPH.

Tres ordines Deo grati.

IOANNIS

Cassian. lib. 5. In-stit. cap. 28.

Compendiosum ad salutem verbum.

NISTERONIS.

Secundum Deum operandum.

Gen. 18.

eo. Et

eo. Et Elias diligebat quietem, & Deus erat cum eo. Et Dauid humilis erat, & Deus erat cum ipso. Quod ergo vides secundum Deum velle animam tuam, hoc fac, & custodi cor tuum.

PASTORIS 12. Dixit abbas Pastor: Quia custodire, & semetipsum considerare, & discretionem habere, hæc tria operationes sunt animæ.

EIVSDEM 13. Frater quidam interrogavit eum, dicens: Quomodo debet homo conuersari? Respondit ei senex: Vidimus Daniele, quia non est inuenta accusatio eius, nisi de seruitio quod exhibebat Deo suo.

EIVSDEM 14. Dixit iterum: Quia paupertas, tribulatio, & discretio, hæc sunt operationes solitaria vitæ. Scriptum est enim, Quia si fuerint hi tres viri, Noë, Iob, & Daniel: Noë personam habet nihil possidentium, Iob autem personam tribulantium, Daniel verò discernentium. Si ergo sunt hæc tres actiones in homine, Deus habitat in eo.

EIVSDEM. 15. Dixit abbas Pastor: Quia si duas res oderit monachus, potest liber esse ab hoc mundo. Et dixit frater: Quæ sunt istæ? Et dixit senex: Carnalem repausationem, & vanam gloriam.

PAMBO. 16. Dicebant de abbate Pambo, quia in ipsa horâ, quâ discedebat ex hac vitâ, dixit adstantibus sibi viris sanctis: Quia ex quo veni in hunc locum solitudinis, & fabricavi mihi cellam, & habitavi; extra laborem manuum mearum non recolo me comedisse panem, neque poenituisset de sermone, quem locutus sum vsque in hanc horam. Et sic vado ad Dominum, quomodo qui nec initium fecerim seruiendi Deo.

SISOIS. 17. Dixit abbas Sisois: Esto contemptibilis, & voluptates tuas post tergum tuum proiice; & esto liber & securus à secularibus curis, & habebis quietem.

CHAME. 18. Abbas Chame cum esset moriturus, dixit filiis suis: Nolite habitare cum hæreticis: neque habeatis notitiam iudicium: neque sint manus vestræ apertæ ad aliquid congregandum; sed sint magis extensæ ad tribuendum.

INCERTI. 19. Frater interrogavit senem: Quomodo venit timor Dei in hominem? Et dixit senex: Si habet homo humilitatem & paupertatem, & non iudicet alterum, sic venit in eo timor Domini.

INCERTI. 20. Dixit senex: Timor, & humilitas, & egestas victualium, & planctus maneat in te.

INCERTI. 21. Dicebant ergo quidam senum: Quid quid odio habes, alij ne facias. Si odis qui tibi malè loquitur, neque tu malè loquaris de aliquo: si odio habes qui tibi calumniam facit, neque tu facias alicui calumniam: si odio habes qui te in calumniam

ducit, aut iniuriis appetit, aut aufert quod tuum est, aut aliquid tale facit, tu nihil horum facias cuiquam. Qui ergo hoc verbum custodire potest, sufficit ei ad salutem.

22. Dixit senex: Vita monachi hæc est, opera, obedientia, meditatio, & vt non iudicet, aut non obloquatur, aut non murmuret. Scriptum est enim: Qui diligitis Dominum, odite malum. Monachi vita hæc est, non ingredi cum iniusto, neque videre oculis suis mala, neque curiosè agere, neque scrutari, neque audire aliena: neque manibus rapere, sed magis tribuere, neque superbire corde, neque cogitatione malignari, neque ventrem implere, sed cum discretionem omnia agere. Ecce in his est monachus.

23. Dixit senex: Roga Deum, vt det luctum in corde tuo & humilitatem: & respice semper in peccatis tuis, & non iudices alios; sed esto subiectus omnibus, & ne habeas amicitias cum muliere, neque cum puero, neque cum hæreticis. Abscinde à te fiduciam, & retine linguam tuam & ventrem, & abstine à vino. Et si quis loquitur tecum de quacumque causâ, noli contendere cum eo. Sed si benè dicit, dic: Etiam. Si autem malè, dic ei: Tu scis, quod loqueris. Et ne contendas cum eo de his quæ locutus est, & tunc erit mens tua pacifica.

LIBELLVS SECVNDVS.

De Quiete.

1. **D**IXIT abbas Antonius: Sicut pisces, si tardauerint in sicco, moriuntur: ita & monachi tardantes extra cellam, aut cum viris seularibus immorantes, à quietis proposito reuoluuntur. Oportet ergo sicut pisces in mari, ita & nos ad cellam recurrere, ne fortè foris tardantes, obliuiscamur interioris custodiæ.

2. Dixit iterum: Qui sedet in solitudine, & quiescit, à tribus bellis eripitur; id est, auditus, locutionis, & visus: & contra vnum tantummodò habebit pugnam, id est, cordis.

3. Abbas Arsenius, cum adhuc esset in palatio, orauit ad Dominum, dicens: Domine, dirige me ad salutem. Et venit ei vox, dicens: Arseni, fuge homines, & saluaberis. Idem ipse discedens ad monachilem vitam, rursum orauit, eundem sermonem dicens. Audiuitque vocem dicentem sibi: Arseni, fuge, tace, quiesce: hæc enim sunt radices non peccandi.

4. Venit aliquando beatæ memoriæ Theophilus Archiepiscopus ad abbatem Arsenium, cum quodam iudice. Et interrogauit

VERBA
SENIO-
RVM.
Quod tibi
non vis fieri,
alteri ne
facias.
INCERTI.

Psal. 96.

Qua vera
monachi
vita.

INCERTI.

Quomodo
mens sit
pacifica.

ANTONII
Ruff. l. 3.
n. 109. titu-
lo Moysis.
& in Vita
Antonij
cap. 52.
Pisces extra
aquam, mo-
nachus ex-
tra cellam.

EIVSDEM
Solitudinis
comodum.

ARSENTII.
Ruff. l. 3.
n. 190.
Fuge, tace,
quiesce, sa-
lurus prin-
cipia.

EIVSDEM.
Ruff. l. 3.
n. 191.

gavit

SENIORVM.

gavit senem Archiepiscopus, volens audire ab eo sermonem. Paulisper autem tacens senex, postea respondit ad eum, dicens: Et si dixero vobis, custodietis? Illi autem promiserunt se custodire. Et dixit eis senex: Vbicumque audieritis Arsenium, nolite approximare. Aliam autem vice volens Archiepiscopus videre eum, misit primum videre, si aperiret ei. Et mandauit ei, dicens: Si venis, aperio tibi. Sed si tibi aperuero, omnibus aperio, & tunc iam ultra hic non sedebo. Hæc ergo audiens Archiepiscopus, dixit: Si eum persecuturus vado, numquam vadam ad hominem sanctum.

Arsenius homines fugit.

EIVSDEM

5. Venit aliquando abbas Arsenius in quodam loco, & erat ibi arundinetum, & motum est à vento. & dixit senex ad fratres: Quis est motus hic? Dicunt ei: Arundines sunt. Dicit eis senex: Verè, quia si quis fedet cum quiete, & audierit vocem auis, non habebit cor eius eandem quietem, quanto magis habentes sonum arundinum harum?

Quies exira omnem strepitum.

EIVSDEM

6. Dicebant autem de eo, quia erat cella eius longè in millia triginta duo, & non exhibit citò, sed alij ei faciebant ministeria. Quando verò in solitudinem redactus est locus qui vocatur Scithi, exiuit plorans & dicens: Perdidit mundus Romam, & monachi Scithi.

Scithi desinitatio.

EIVSDEM
Ruff. l. 3. num. 65.

7. Sedente eodem abbate Arsenio aliquando in Canopo, venit vna matrona virgo de Româ, diues valdè, & timens Deum, vt videret eum, & suscepit eam Theophilus Archiepiscopus. Illa autem rogauit eum, vt ageret cum sene, vt videret eum. Qui abiens ad eum rogauit, dicens: Aliqua matrona venit de Româ, & vult videre te. Senex verò non acquieuit vt veniret ad eum. Cùm ergo hæc renuntiata fuissent supradictæ matronæ, iussit sterni animalia, dicens: Credo in Deum, quia videbo eum. Sunt enim & in ciuitate nostrâ multi homines; sed ego veni prophetas videre. Et cùm peruenisset ad cellam eiusdem senis, iuxta Dei ordinationem inuentus est opportunè foris cellam senex. Et vt vidit eum supradicta matrona, posttrauit se ad pedes eius. Ille autem leuauit eam cum indignatione; & intuens in eam, dixit: Si faciem meam videre vis, ecce videt. Illa autem præ verecundiâ non considerauit faciem eius. Et dixit ei senex: Non audisti opera mea? hæc enim videre necesse est. Quomodo autem præsumpsisti tantam nauigationem assumere? Nescis quia mulier es, & non debes exire quoquam? An vt vadas Romam, & dicas aliis mulieribus, Quia vidi Arsenium, & facias mare viam mulierum venientium ad me? Illa autem dixit: Si voluerit me Deus

Arsenius mulierum conspectum auersatur.

Mulier non excedendum.

reuertere Romam, non permitto aliquam venire huc. Sed ora pro me, & memor esto mei semper. Ille autem respondens dixit ei: Oro Deum, vt deleat memoriam tui de corde meo. Quæ audiens hæc, egressa est turbata. & cum venisset in ciuitatem prætristitiâ febrile cœpit. Et nuntiatum est Archiepiscopo, quia infirmaretur: & venit eam consolari, interrogans quid haberet. Illa autem dixit ei: Vtinam non peruenissem huc. dixi enim seni: Memor esto mei. Et dixit mihi: Oro Deum, vt deleatur memoria tui de corde meo: & ecce ego ipsa prætristitiâ morior. Et dixit ei Archiepiscopus: Nescis, quia mulier es, & inimicus per mulieres sanctos viros impugnat? Propterea hoc dixit senex: nam pro animâ tuâ semper orat. Et ita curata est mens eius. Et discessit cum gaudio ad propria.

Arsenius sibi vel in memoriâ mulieris timer.

8. Dixit abbas Euagrius: Abscinde à te affectiones multorum, ne mens tua in perturbatione fiat, & quietis dissipet modum.

EVAGRII. Affectiones extirpanda.

9. Frater quidam applicuit in Scithi ad abbatem Moysen, petens ab eo sermonem. Et dixit ei senex: Vade & sede in cellâ tuâ, & cella tua docebit te vniuersa.

MOYSIS. Cella omnium magistr.

10. Dixit abbas Moyses: Homo fugiens hominem similis est vix maturæ: qui autem cum hominibus conuersatur, sicut vix acerba est.

EIVSDEM. Vix matura homo hominem fugiens.

11. Dixit abbas Nilus: Imperforabilis manet à sagittis inimici, qui amat quietem: qui autem miscetur multitudini, crebra suscipiet vulnera.

NILI. Solitudo hominem munit.

12. Dixit abbas Pastor: Initium malorum est distendere mentem. Dicebat iterum: Quia bonum est fugere corporalia. Quando enim est homo iuxta corporale bellum, assimilatur viro stanti supra lacum profundissimum, vt quâ horâ visum fuerit inimico eius, facile eum deorsum impingat. Si autem à corporalibus longè fuerit, assimilabitur viro longè posito à puteo, vt vel si trahat eum inimicus proijcere deorsum, dum eum violenter trahit, Deus ei auxiliium dirigit.

Corporalibus inhaerens, est lacus profundus proximus.

PASTORIS.

13. Dicebat aliquando Abraham discipulus abbatis Sisois ad eum: Pater, senuisti, eamus parum iuxta mundum. Dicit ei abbas Sisois: Vbi non est mulier, ibi eamus. Dicit ei discipulus eius: Et vbi est locus non habens mulierem, nisi fortè in solitudine? Dicit ei senex: Ergo in solitudinem me tolle.

Mulier fugienda.

14. Dixit abbatissa Matrona: Multi in monte positi ea quæ popularia sunt agentes, perierunt. Melius est enim, vt cum multis sis, & solitariam vitam agas voluntate, quam cùm solus sis, esse cum multitudine proposito mentis.

MATRONAE. A solitudine cogitatio multitudinis abdicanda.

SENIS. 15. Dixit senex : Semper debet monachus emere quietem sibi, vt contemnat etiam si corporale contingat euenire dispendium.

INCERTI. 16. Narravit quidam: Quia tres studiosi diligentes se, facti sunt monachi. Et vnus ex eis elegit litigantes in pace reducere, iuxta illud quod scriptum est, Beati pacifici. Secundus verò visitare infirmos. Tertius verò abiit quiescere in solitudine. Primus ergo laborans propter lites hominum, non poterat omnes sanare. Et tædio victus, venit ad eum, qui seruiebat infirmis, & inuenit etiam ipsam animo deficientem, & non prævalentem mandatum perficere. Et concordantes hi duo, abierunt videre illum qui in eremo discesserat, narraueruntque ei tribulationes suas. & rogauerunt eum, vt disseret eis quid ipse profecerit. Et reticens paululum, mittit aquam in scyphum, & dicit eis: Attendite in aquam. Et erat turbulenta. Et post modicum rursus dicit: Attendite modò, quomodo limpida facta est aqua. Et cum intenderent in aquam, vident quasi in speculo vultus suos. Et tunc dicit eis: Sic est qui in medio hominum consistit; à turbulentiâ enim non videt peccata sua: cum autem quieuerit, & maximè in solitudine, tunc delicta sua conspiciet.

Quies & solitudo sui cognitionem generat.

LIBELLVS TERTIVS.

De Compunctione.

ARSENII. 1. DICEBANT de abbate Arsenio, quia Ruff. l. 3. n. 163. & 211. Lacryma Arsenij. toto tempore vitæ suæ sedens ad opus manuum suarum, pannum habebat in sinu propter lacrymas, quæ crebrò currebant ex oculis eius.

AMMONIS. 2. Frater quidam interrogauit abbatem Ammonem, dicens: Dic mihi aliquod verbum. Dixit ei senex: Vade, & talem fac cogitationem tuam, sicut faciunt iniqui qui sunt in carcere. Illi enim interrogant homines, Vbi est iudex, & quando veniet? & in ipsâ expectatione pœnarum suarum plorant. Ita & monachus debet semper suspectus esse, & animam suam obiurgare, dicendo: Væ mihi, quomodo habeo ad stare ante tribunal Christi; & quomodo habeo ei actuum meorum reddere rationem? Si igitur semper sic meditatus fueris, poteris saluus esse.

EVAGRII. 3. Dixit abbas Euagrius: Cum sedes in cellâ, collige ad te sensum tuum, & memor esto diei mortis. Et tunc videbis corporis tui mortificationem. Cogita cladem, suscipe dolorem. Horreat tibi mundi istius vanitas. Esto modestus & sollicitus, vt possis semper in eodem quietis proposito permanere, & non infirmaberis. Memorare etiam

eorum qui in inferno sunt. Cogita apud te ipsum quomodo sunt ibi modò animæ, & in quàm amaro silentio, aut in quo pessimo gemitu, vel in quali metu atque certamine, aut in quali expectatione & dolore, & sine mitigatione infinitas lacrymas habentes animæ. Sed & diei resurrectionis memor esto, & illud diuinum, horrendum, atque terribile imaginare iudicium. Adduc ad medium repositam peccatoribus confusione, quam passuri sunt in conspectu Christi & Dei, & coram Angelis & Archangelis, Potestatibus, & vniuersis hominibus: sed & supplicia omnia, ignem æternum, vermem immortalem, tartarorum tenebras, & super hæc omnia dentium stridores, & timores, & tormenta. Adduc etiam & bonâ quæ sunt iustis reposita, fiduciâ ante Deum Patrem & Christum eius Filium: corâ Angelis & Archangelis, & Potestatibus, atque omni plebe; regnum cælorum, & dona eius, gaudium & requiem. Vtrorumque horum commemorationem habe apud te, & super iudicia quidem peccatorum ingemisce, plora, veste luctuum imaginem, metuens ne & tu ipse in his corruas: super bona verò iustis reposita, gaude, exulta, & lætare. Et his quidem frui festina, ab illis verò effici alienus. Vide ne obliuiscaris aliquando, siue intra cellam tuam sis, siue foris alicubi: & memoriam horum ne abiciat mens tua, vt per hæc saltem sordidas & noxias cogitationes effugas.

4. Dixit abbas Elias: Ego tres res timeo. Vnam, quando egressura est anima mea de corpore: aliam quando occursum sum Deo: tertiam, quando aduersum me proferenda est sententia.

ELIÆ. Tria timenda.

5. Sanctæ memoriæ Theophilus Archiepiscopus cum moriturus esset, dixit: Beatus, abba Arseni, quia semper hanc horam ob oculos habuisti.

THEOPHILI. Hora extrema memoria.

6. Dicebant fratres, quia manducantibus aliquando fratribus in charitate, risit vnus frater ad mensam. Et videns eum abbas Ioannes, fleuit, dicens: Quid putas habet frater iste in corde suo, quia risit, cum debuisset magis flere, quia charitatem manducat.

IOANNIS.

Risus importunus.

7. Dixit abbas Iacobus: Quia sicut lucerna obscurum cubiculum illuminat: ita timor Dei, si venerit in corde hominis, illuminat eum, & docet omnes virtutes & mandata ei.

IACOBI.

Timor Dei, lucerna animæ.

8. Interrogauerunt quidam patrum abbatem Macarium Ægyptium, dicentes: Quomodo corpus tuum, & quando manducas, & quando ieiunas, siccum est? Et dixit eis senex: Sicut lignum in manu hominis,

MACARII

SENIORVM.

Timor Dei mentem mundat.

nis, cum quo frutices in igne versantur atque reuertantur, semper ab igne consumitur: ita si homo mundauerit mentem suam in timore Dei, ipse timor Dei etiam ossa eius consumit.

MACARII

9. Miserunt aliquando senes de monte Nitriæ ad abbatem Macarium in Scithi, rogantes, vt veniret ad eos; alioquin sciret, omnem multitudinem, si ipse ad eos non veniret, ad ipsum esse venturam; quoniam desiderabant videre eum antequam migraret ad Dominum. Qui cum venisset in montem, congregata est omnis multitudo fratrum ad eum. Rogabant autem eum senes, vt faceret verbum ad fratres. Ille autem lacrymans ait: Ploremus, fratres, & producant oculi nostri lacrymas, antequam eamus hinc, vbi lacrymæ nostræ corpora comburant. Et fleuerunt omnes, & ceciderunt proni in faciem, dicentes: Pater, ora pro nobis.

Lacryma hic lauant, post mortem vrunt.

PASTORIS

10. Præteriens aliquando abbas Pastor in Ægypto, vidit mulierem in monumento sedentem & flentem amarè, & dixit: Si veniant omnia delectabilia mundi huius, non transferent animam illius à luctu. Ita & monachus debet semper luctum habere in semetipso.

Monacho flendum.

EIVSDEM

11. Alià vice transibat cum abbate Anub in partibus Diolci, & venientes circa monumenta, viderunt mulierem nimis cædentem se, & flentem amarè. Qui stantes intendebant in eam. Paululum autem procedentes, occurrerunt cuidam, & interrogauit eum abbas Pastor, dicens: Quid habet mulier ista, quòd sic plorat amare? Dixit ei: Mortuus est maritus eius, & filius, & frater. Et respondens abbas Pastor, dixit abbati Anub: Dico tibi, quia nisi homo omnes voluntates carnis suæ mortificauerit, & possederit luctum hunc, non potest monachus fieri. Tota enim vita mulieris istius & mens in luctu est.

Luctus saluati.

EIVSDEM

12. Dixit iterum abbas Pastor: Luctus duplex est; qui operatur, & custodit.

EIVSDEM

13. Frater interrogauit eum, dicens: Quid facio? Dicit ei: Quando venit Abraham in terram repromissionis monumentum sibi comparauit, & per sepulcrum terram in hereditatem percepit. Et dixit ei frater: Quid est sepulcrum? Et dixit senex: Locus flendi & legendi.

De sepulcro cogitandum.

PAMBO.

Ruff. l. 3. n. 164. Simile in Vita Pelagii cap. 3.

14. Sanctæ memoriæ Athanasius rogauit abbatem Pambo, vt descenderet de eremo ad Alexandriam: qui cum descendisset, vidit ibi mulierem theatricam, & lacrymatus est. Interrogatus autem ab iis qui aderant, quare fuerit lacrymatus, ait: Duæ, inquit, res me mouerunt. Vna de il-

lius perditione: alia, quia ego non habeo tale studium placendi Deo, quale habet ista vt hominibus turpibus placeat.

15. Abbas Siluanus sedens aliquando cum fratribus, factus est in excessu mentis, & cecidit in faciem suam. Et post multum surgens plorabat. Et rogauerunt eum fratres, dicentes: Quid habes, pater? Ille autem tacebat & flebat. Compellentibus autem eum, dixit illis: Ego ad iudicium raptus sum, & vidi multos de habitu nostro euntes ad tormenta, & multos sæculares euntes ad regnum. Et lugebat senex, & nolebat deinceps exire de cellâ suâ. Sed si exire cogebatur, operiebat capiti faciem suam, dicens: Quid necesse est videre lumen istud temporale, in quo nihil est vtile?

SILVANI. Ruff. l. 3. n. 205.

Silvani visio de monachis damnatis, & laicu saluatis.

16. Dixit sanctæ memoriæ Synclitica: Labor est & magnum certamen impiorum qui conuertuntur ad Deum, & postea inenarrabile gaudium. Sicut enim qui ignem accendere volunt, prius fumantur, & ex fumi molestiâ lacrymantur, sicque obtinent quod volunt. Etenim scriptum est, Quia Deus noster ignis consumens est: ita oportet & nos diuinum ignem cum lacrymis atque laboribus in nobis ipsis accendere.

SYNCLITICAE.

Post lacrymas gaudium.

17. Dixit abbas Hyperichius: Nocte & die laborat monachus vigilans, in orationibus permanens: pungens autem cor suum producit lacrymas, & celerius prouocat Dei misericordiam.

HYPERICHII. Lacryma Dei misericordiam prouocat.

18. Applicuerunt fratres ad abbatem Felicem, habentes secum aliquos sæculares, & rogauerunt eum, vt diceret eis sermonem. Senex autem tacebat. Illis autem diutius rogantibus dixit ad eos: Sermonem vultis audire? Qui responderunt: Etiam, pater. Dixit ergo senex: Modò non est sermo. Quando autem interrogabantur seniores, & faciebant fratres quæ dicebant eis, tribuebat Deus quomodo loquerentur. Nunc autem quoniam interrogant quidam, non autem faciunt quæ audiunt, abstulit Deus gratiam à senibus, vt non inueniant quid loquantur: quoniam qui operetur non est. Quæ cum audissent fratres, ingemuerunt, dicentes: Ora pro nobis, pater.

FELICIS.

Verba seniorum opere complenda.

19. Narrauerunt de abbate Theodoro, quia misissent caprinam pellem in cellâ suâ, & dixerunt sibi adinuicem: Si nos visitauerit Deus modò, quid faciemus? Et flentes reliquerunt locum ex lateribus, & sic recesserunt in cellis suis.

HOR ET THEODORI.

20. Narrauit quidam senex, quòd aliquis frater cum conuerti voluisset, & prohiberet mater sua, ille non quiescebat ab intentione suâ, dicens: Saluare volo animam meam.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 216.

meam. Illa verò multum resistens, cum desiderium eius impedire non posset, postea permisit. Abiens autem factus monachus sub negligentia vitam suam expendit. Contigit autem, ut mater ipsius moreretur: & post tempus aliquantum etiam ipse infirmatus est infirmitate magna. Et cum factus fuisset in excessu mentis, raptus est ad iudicium, & inuenit matrem suam cum his qui iudicabantur. Illa autem ut vidit eum, obstupuit, & dixit: Quid est hoc, fili? Et tu in locum hunc condemnatus iussus es venire? Vbi sunt sermones tui, quos loquebaris, dicens: Saluare volo animam meam? Confusus autem in his quae audierat, ipso dolore stupidus factus est, & stabat non habens quid matri suae respondere posset. Iuxta dispensationem autem misericordiae Dei, posteaquam haec vidit, contigit ut repararetur, & euaderet ab instanti infirmitate. Et cogitans apud se, diuinitus facta esse huiusmodi visionem, includens se de cetero sedebat, & cogitabat de salute sua, poenitens & plorans de his, quae egerat sub negligentia prius. Tanta autem erat intentio, ut cum multi eum rogarent indulgere sibi paululum, ne forte laesionem aliquam pateretur de fletu, quem supra modum effundebat, consolari noluit, dicens: Si improprium matris meae sustinere non potui, quomodo Christi & sanctorum Angelorum eius aduersum me confusionem potero in die iudicij sustinere?

Monachus negligens visione doctur.

Ingiter plorat.

SENIS.

21. Dixit senex: Si possibile esset in aduentu Dei post resurrectionem praeter timore interire animas hominum, omnis mundus moreretur a terrore atque formidine. Quale est enim videre caelos scissos, & Deum reuelatum cum ira & indignatione, & militia innumerabiles Angelorum, & totum simul hominum genus intendere? Propter quod sic debemus viuere, utpote qui de singulis motibus nostris rationem exigendumus a Deo.

Viuere debemus tanquam rationem reddaturi.

INCERTI.

22. Frater interrogauit senem, dicens: Unde est, abba, cor meum durum, & non timeo Dominum? Dicit ei senex: Puto, quia si homo teneat in corde suo increpationem, possideat timorem. Dicit ei frater: Quid est increpatione? Dixit autem senex: Ut in omni re homo increpet animam suam, dicendo ei: Memor esto, quia te oportet Deo occurrere. Dic autem & hoc: Quid volo ego cum homine? Existimo autem, quia si quis in his permaneat, venit & timor Dei.

Increpatione timorem generat.

SENIS.

23. Vidit senex quemdam ridentem, & dicit ei: Coram caeli & terrae Domino rationem totius vitae nostrae reddituri sumus, & tu ridet?

Risus qui cohibendus.

SENIS.

24. Dixit senex: Quemadmodum vmbra corporum nostrorum ubique nobiscum circumferimus, sic debemus fletum & compunctionem habere nobiscum ubique sumus.

VERBA SENIORVM. Ut umbra corpus, sic compunctio te comitetur. INCERTI.

25. Frater interrogauit senem, dicens: Abba, dic mihi aliquod verbum. Dicit ei senex: Quando percussit Deus Aegyptum, non erat domus non habens luctum.

26. Frater interrogauit alium senem, dicens: Quid facio? Dicit ei senex: Flere debemus semper.

INCERTI.

Contigit enim quemdam senem mori aliquando, & post multam horam iterum in semetipsum reuerti. Interrogauimus eum, dicens: Quid vidisti ibi, abba? Et narrauit nobis plorans: Audiui vocem illic lugubrem sine cessatione dicentem: Vae mihi, vae mihi. sic & nos semper dicere debemus.

Vae mihi, semper dicendum.

27. Interrogauit frater quidam senem, dicens: Quomodo desiderat anima mea lacrymas, sicut audio senes lacrymantes, & non veniunt, & tribulant animam meam? Et dixit senex: Filij Israel post quadraginta annos intrauerant in terram repromissionis. Lacrymae igitur sunt sicut terra repromissionis, ad quas si perueneris, iam non timebis bellum. Ita enim vult Deus affligi animam, ut semper desideret ingredi in terram illam.

FRATRS.

Donum lacrymarum non omnibus obuium.

LIBELLVS QVARTVS.

De Continentia.

FRATRES aliqui volentes venire ad abbatem Antonium de loco Scithi, ingressi sunt nauem, ut irent ad eum: & inueniunt in ipsa naui senem, qui idem ad Antonium ire volebat. Ignorabant autem fratres eum. Et sedentes in naui loquebantur sermonem patrum, & de Scripturis, & rursus de opere manuum suarum. Ille autem senex per omnia tacebat. Cum autem venissent ad portum, agnouerunt & ipsum senem proficisci ad abbatem Antonium. Cum autem venissent ad eum, dicit eis abbas Antonius: Bonum comitem itineris inuenistis senem hunc. Dixit autem & seni: Bonos fratres inuenisti tecum, abba. Dixit ei senex: Boni sunt quidem, sed habitatio eorum non habet ianuam. Quicumque vult, intrat in stabulum, & soluit asinum. Hoc autem dicebat, quia quodcumque eis ascendebat in cor, in ore loquebantur.

SENIS.

Linguam non continens, stabulum sine ianuam.

2. Dicebat abbas Daniel de abbate Arsenio, quia noctem vigilans pertransiret. Totam enim nocte vigilabat, & quando volebat circa mane propter ipsam naturam dormire, dicebat somno: Veni serue male.

ARSENII.

Ruff lib. 3. n. 211.

Somnus seruus malus.

SENIORVM.

& subripiebat parum somni sedendo; & statim surgebat.

EIVSDEM
Somnus
vnius ho-
ra.

3. Dicebat abbas Arsenius: Sufficit monacho, si dormierit vnā horam, si tamen pugnator est.

EIVSDEM.

Abstinentia.

4. Dicebat de eo abbas Daniel: Quia tantis annis mansit nobiscum, & mensuram paruam victus dabamus ei in anno: & quoties veniebamus, exinde comedebamus & nos.

EIVSDEM.
Ruff. l. 3.
num. 39.

5. Dixit iterum, quod nisi semel in anno non mutabat aquam palmarum, sed tantum adiciebat. Faciebat quoque ⁸ plectam de ipsis palmis, ⁹ & cusabat vsque ad horam sextam. Interrogauerunt ergo eum seniores, cur non mutaret aquam palmarum, quæ foetebat. Et dixit eis: Pro thymiamate & odoribus vnguentorum, quibus in saculo vsus sum, opus est vti me nunc foetore isto.

Odoramenta foetore castiganda.

EIVSDEM.

Abstinentia.

6. Iterum dixit: Quia quando audiuit quod maturasset omne genus pomorum, dixit: Afferte mihi. Et gustauit semel tantum parum ex omnibus, gratias agens Deo.

AGATHONIS.
Taciturnitas.

7. Dicebant de abbate Agathone: Quia per triennium lapidem in ore suo mittebat, donec taciturnitatem disceret.

EIVSDEM.

Quod non
rum, ne
tolle.

8. Aliquando iter agebat abbas Agathon cum discipulis suis. Et inuenit vnus ex eis paruam fasciculum cicerculæ viridis in viâ, & dixit seni: Pater, si iubes, tollo illud. Intendit verò senex, admirans, & dicit: Tu illud posuisti? Respondit ei ille frater: Non. Et dixit senex: Quomodo vis tollere, quod non posuisti?

ACHILLES.
Ruff. l. 3.
num. 90.

9. Venit aliquando quidam senum ad abbatem Achillem, & vidit eum iactantem sanguinem de ore suo: & interrogauit eum, dicens: Quid est hoc, pater? Et dixit senex: Sermo est cuiusdam fratris, qui me contristauit, & omnino conatus sum conseruare illud apud me. Et deprecatus sum Deum, vt auferretur à me, & factus est sermo ille sanguis in ore meo. Ecce expui illum, & requieui, & dolorem illum oblitus sum.

EIVSDEM.

Omnis animi asperitas expuenda.

10. Venit aliquando abbas Achilles in cellam abbatris Isaïæ, in loco Scithi, & inuenit eum comedentem. Miserat enim in catinulo sal & aquam. Videns autem quia abscondit illud post plectas de palmis, dicit illi: Dic mihi, quid manducabas? Ille respondit: Ignosce mihi, abba, quia palmas incidebam, ¹⁰ & ascendi in cauma: & propterea intinxi modò buccellam in sale, & misi in ore meo; quia exaruerunt fauces meæ: & quia non descendebat buccella, quam in ore meo miseram, propterea compulsus sum superfundere modicum aquæ in sale, vt vel sic possem glutire: sed

ignosce mihi. Et dicebat abbas Achilles: Venite & videte Isaïam comedentem iuscellum in Scithi. Si ius manducare vis, vade in Ægyptum.

Iuscellum à Scithi exulat.

11. Dicebant de abbate Ammoy, quia ægrotaret, & in lecto plurimis annis decumbens, numquam relaxauit animum suum, vt intenderet in interiora cellæ suæ, & videret quid haberet. Multa enim deferebantur ei velut infirmo: sed introeunte discipulo suo Ioanne & exeunte, claudebat oculos suos, ne videret quid faciebat. Sciebat enim, quia fidelis monachus esset.

AMMOT.

Ammoy ciborum incuriosus.

12. Dixit abbas Benjamin, qui erat presbyter in Cellis: quia cum applicuisset in Scithi ad quemdam senem, & voluisset ei dare modicum olei, ille ei dixerit: Ecce vbi iacet illud paruulum vasculum, quod attulisti mihi ante tres annos: & quomodo posuisti illud, sic remansit. Audientes autem nos admirati sumus conuersationem senis.

BENIAMIN.

Abstinentia.

13. Narrauerunt de abbate Dioscoro de Namisias, quia panis ei hordeaceus erat, & farina lenticulæ, per singulos annos ponebat sibi legem cuiuscumque vnus obseruantia: id est, aut non occurrere vno anno alicui, aut non loqui, aut non gustare aliquid coctum, aut non comedere aliquid pomorum, aut olera: & in omni opere suo ita faciebat. Et perficiens vnumquodque sic aliud assumebat, & hoc per annos singulos faciebat.

DIOSCORI.

Singulis annis virtus aliqua acquirenda.

14. Dixit abbas Euagrius, quia dixerit senex: Propterea amputo à me delectationes carnales, vt etiam iracundiæ occasiones abscindam. Scio enim eam semper aduersum me pugnare pro delectationibus, & conturbare mentem meam, & intellectum meum expellere.

INCERTI.

Ira mentem turbat.

15. Misit aliquando Epiphanius episcopus Cyprius ad abbatem Hilarionem, rogans eum, & dicens: Veni, vt nos videamus, antequam de corpore exeamus. Qui cum venissent adinuicem, manducantibus eis allatum est de auibus quiddam; quod tenens episcopus dedit abbati Hilarioni. Et dicit illi senex: Ignosce mihi, pater, quia ex quo accepi habitum istum, non manducaui quidquam occisum. Et dixit ei Epiphanius: Ego autem ex quo accepi habitum istum, non dimisi aliquem dormire, qui habebat aliquid aduersum me: neq; ego dormiui aliquid habens aduersum aliquem. Et dicit ei senex: Ignosce mihi, quia tua conuersatio maior est meâ.

EPIPHANII ET HILARIO NIS.

HILARIO NIS.

Hilarion nihil edidit occisum.

Epiphanius non cœdit cubitum irreconciliatus.

16. Dicebant de abbate ¹¹ Elladio, quia fecerit viginti annos in cellâ, & non leuauerit oculos suos sursum, vt videret tectum eius.

ELLADII. Oculorum custodia.

ZENONIS

Ruff. l. 2.
n. 7.*A furto
tormento-
rum me-
morâ ab-
stinendum.*THEO-
DORI.
*al. Theo-
dorus.IOANNIS.
Ruff. l. 3.
n. 66. titu-
lo Moysis.*Ieiunio in-
firmatus
hostis do-
mesticus.*

EIVSDEM

*Fuga con-
tentiois.*

INCERTI.

*Metens ne
quidem
spicam sine
veniâ edit.*

ISIDORI.

Ruff. l. 3.
n. 89. titu-
lo Isaac.

EIVSDEM

*Concupi-
scencia &
ira frangat.*ESII, ET
IOANNIS.
Apud Cas-
sian. l. 5.
Instic. c. 27
Simile su-
prâ l. 4. c. 4.

17. Abbas Zenon ambulans aliquando in Palæstinâ, cùm laborasset, resedit vt mâducaret iuxta cucumerarium. Suadebat autem ei animus suus dicendo: Tolle tibi vnum cucumerem, & mâduca. Quantum autem est? Qui respondens cogitationi suæ dixit: Fures ad tormêta vadunt, proba ergo te ipsum in hoc, si potes ferre tormêta. Qui confurgens stetit in cauma quinque diebus, & defrigens seipsum in sole, dicebat quasi animus eius ad seipsum: Non possum ferre tormenta. Dixit ergo ad animum suum: Si non potes portare tormenta, ergo non rapias vt manduces.

18. Dixit abbas* Theodorus: Inopia panis tabefacit monachi corpus. Alter autem quidam senior dicebat: Quia vigiliis plus tabescit corpus.

19. Dixit abbas Ioannes brevis staturæ: Quia si voluerit rex aliquis ciuitatem inimicorum tenere, prius aquam tenet & escas eorum qui sunt in ciuitate, & fame periclitantes tunc subiiciuntur ei: ita est & passio ventris. Si in ieiunio & fame conuerfetur homo, inimici eius, qui sollicitant animam ipsius, infirmantur.

20. Dixit iterum: Quia ascendens aliquando per viam, quæ ducit ad Scithi, cum plectis de palmis, vidi camelarium loquentem, & commouentem me ad furorem. Et ego dimisi quod portabam, & fugi.

21. Dixit abbas Isaac presbyter Cellarum: Scio fratrem metentem in agro, qui voluit manducare spicam tritici. Et dixit domino agri: Vis manduco vnam spicam? Ille audiens miratus est, & dixit ei: Tuus est ager, pater, & me interrogas? In tantum autem scrupulosus erat memoratus frater.

22. Interrogauit quidam fratrum abbatem Isidorum seniorem Scithi, dicens: Quare te sic fortiter dæmones timent? Dixit ei senex: Ex quo factus sum monachus, studeo ne permitam iracundiam vsque ad fauces meas ascendere.

23. Dixit iterum qui suprâ, quadraginta annos esse, ex quo sentiret quidem motum peccati in mente suâ, numquam tamen consentiret neque concupiscentiæ neque iracundiæ.

24. Narrauit abbas Cassianus de quodam abbate Ioanne, quia fuerit apud abbatem ¹² Esium in summitate eremi habitantem, per annos quadraginta: & quia habebat circa ipsum multam charitatem, & per hanc charitatis fiduciam interrogaui eum, dicens: Tanto tempore sic remotus, & à nullo hominum molestiam patiens facile, dic mihi, quid profecisti? Et ille dixit: Ex quo cœpi solitarius esse, numquam

me vidit sol manducantem. Dixit autem ei abbas Ioannes: Nec me irascentem.

25. Dixit iterum: Quia narrauit nobis abbas Moyses, quod ei abbas Serapion dixit: Quia dum essem iuuenis, & sederem cum abbate meo Theonâ & manduca-remus, surgens à refectione, secundum opera diaboli rapui vnum panem paximate, & manducaui eum occultè, nesciente abbate meo. Cùm ergo perseuerarem aliquâto tempore hoc faciens, cœpit mihi ipsum vitium dominari, & non præualebam me ipsum retundere: sed solummodò ad iudicabar à propriâ conscientiâ, & seni dicere confundebar. Contigit autem secundum dispensationem misericordis Dei, vt quidam venirent ad senem vtilitatis animæ suæ causâ, & interrogabant eum de propriis cogitationibus. Respondens autem senex, dixit: Quia nihil sic noxium est monachis, & lætificat dæmones, quomodo si celent cogitationes suas spiritualibus patribus. Locutus est autem eis & de continentia. Et cùm hæc dicerentur, cogitans ego quia Deus reuelauit seni de me, compunctus cœpi flere, eieci paximate de sinu meo, quem malè consuêram rapere, & prosternens me in pauimento, postulabam de præteritis veniam, & orationem pro cautelâ futurorum. Tunc dixit senex: O fili, liberauit te de captiuitate istâ, etiam me tacente, confessio tua, & dæmonem tenebrantem cor tuum per taciturnitatem nunc aduersum te ipsum confitendo interfecisti, quem hæcenus dominari tibi permiseras, neque contradicens, neque aliquo modo increpans eum. Amodò autem nequaquam locum habebit in te: quippe qui ex corde tuo excussus est in aperto. Necdum autem finito sermone senis, ecce opere, quod dixit, apparuit: quia velut lampada ignis egressa est de sinu meo, & impleuit totam domum foetido odore, ita vt putarent qui aderant, quia sulphuris plurimum fuisset incensum. Et dixit senex: O fili, ecce verborum meorum & liberationis tuæ per signum quod factum est, præstitit Dominus documentum.

26. Dicebant de abbate Macario, quia si vacauit inter fratres, ponebat sibi terminum, vt quando inueniebatur vinum, & propter fratres bibebat, & pro vno calice vini, die integrâ aquam non bibebat. & fratres quidem volentes eum recreare, dabant ei vinum. Sed & senex cum gaudio sumebat, vt semetipsum postea cruciaret. Discipulus autem eius sciens causam, dicebat fratribus: Propter Deum rogo, ne detis ei, quia in cellâ postea se cruciatu domat.

Bb 3 Quod

VERBA
SENIORUM.

THEONAE

Cassian.
Collat. 2.
cap. 11.
Suprà l. 4.
cap. 47.*Latur
dæmon, cū
notius ce-
lat cogita-
tiones.**Confessio
captiuam
animam
liberat.*

MACARIO

Ruff. l. 3.
n. 53.

SENIORVM.

Quod cognoscentes fratres, vltra ei vinum non dederunt.

MACARII

27. Abbas Macarius maior in Scithi dicebat fratribus: Post Missas ecclesiæ, fugite, fratres. Et dicit ei vnus fratrum: Pater, vbi habemus fugere ampliùs à solitudine istà? Et ponebat digitum suum in ore suo, dicens: Istud est quod fugiendum dico. & sic intrabat in cellam suam, & claudens ostium sedebat solus.

Taciturnitas.

EIVSDEM.

28. Dixit item abbas Macarius: Si aliquem increpare volens ad iracundiam commoueris, propriam passionem imple: non enim vt alium salues, te ipsum perdas.

PASTORIS
Ruff. lib. 3.
n. 52.

4. Reg. 25.

A gulâ incensium.

29. Dixit abbas Pastor: Nisi Nabuzardan archimagirus venisset, non concrematum fuerat templum Domini igne: ita & nisi quies gulæ & ventris venerit in animam, nequaquam mens corrui, pugnans contra inimicum.

EIVSDEM.

Ruff. lib. 3.
n. 149.

30. Dicebat de abbate Pastore, quia dum vocatus fuisset ad manducandum, contra voluntatē suam ibat lacrymando, ne inobediens esset fratribus suis, & contristaret eos.

EIVSDEM.

Vinum non est monachorum.

31. Narrauerunt quidam abbati Pastori de quodam monacho, qui non bibebat vinum. & dixit eis: Quia vinum monachorum omnino non est.

EIVSDEM.

32. Dixit iterum abbas Pastor: Quia sicut fumo expelluntur apes vt tollatur dulcedo operis earum; ita & corporalis quies timorem Domini expellit ab animâ, & aufert ab eâ omne opus bonum.

EIVSDEM.

Ruff. lib. 3.
n. 154.

33. Narravit quidam senex de abbate Pastore & fratribus eius, qui habitarent in Ægypto. Et cum desideraret mater eorum videre eos, & non posset, obseruauit vnâ die: & euntibus illis ad ecclesiam, obtulit se eis. Illi autem videntes eam, conuertunt se ad cellam, & intrantes clauserunt ostium in faciem eius. Illa autem ad ostium stans, clamabat, plorans cum nimia miseratione. Audiens autem eam abbas Anub, intravit ad abbatem Pastorem, dicens: Quid faciemus vetulæ isti, ita ante ostium stenti? Surgens autem abbas Pastor, venit ad ostium, & intrò stans, audiuit eam plorantem miserabiliter nimis; & dixit: Quid sic clamas, vetula? Illa autem cum vocem eius audisset, multo magis clamabat, plorans & dicens: Volo vos videre, filij mei. Quid est enim si videro vos? numquid non sum mater vestra? aut non ego lactaui vos, & tota sum iam canis plena? Sed & audiens vocem tuam, turbata sum. Dicit ei senex: Hic nos vis videre, an in illo sæculo? Dicit ei: Et si non videro vos hîc, videbo vos illic, filij? Dicit ei: Si potes æquanimiter ferre, vt hîc nos non videas, videbis nos illic. Et ita dis-

Pastor & Anub matrem videre veniunt.

cessit mulier, gaudens, & dicens: Si omnino visura vos ero illic, nolo vos videre hîc.

34. Dicebant de abbate Pior, quia ambulando comederet. Et interrogante eum quodam, quare sic manducaret; respondit, se non hoc velut opus aliquod agere, sed velut quiddam superfluum vti. Alij autem de hoc interroganti, respondit, Vt non vel in comedendo corporalem delectationem habeat anima.

35. Dicebant de abbate Petro, cognomento Pyonio, qui erat in Cellis, quia vinum non bibebat. Quando autem senuit, rogabant eum, vt sumeret modicum vini. Qui cum non acquiesceret, tepefaciebant aquam, & ita ei offerebant, & dicebat: Credite mihi, filij, quia velut pro condito illud accipio. Et adiudicauit se tepidâ aquâ esse contentum.

36. Facta est aliquando celebratio Missarum in monte abbatis Antonij, & inuentum est tibi modicum vini. Et tollens vnus de senioribus paruum calicem, portauit ad abbatem Sifoi, & dedit ei; & bibit semel: & secundò accepit, & bibit: attulit etiam ei tertio, sed non accepit, dicens: Quiesce, frater, an nescis, quia satanas est?

37. Frater quidam interrogauit abbatem Sifoi, dicens: Quid facio? quia cum occurro ad ecclesiam, frequenter fratres pro charitate ad cibum retinent me. Dixit ei senex: Onerosa res est. Dicit ergo Abraham discipulus eius: Si occurritur in Sabbato & Dominicâ ad ecclesiam, & biberit frater tres calices, ne multum est? Et dixit senex: Si non esset satanas, non esset multum.

38. Frequenter dicebat abbati Sifoi discipulus: Surge, abba, manducemus. Ille autem dicebat: Quia adhuc non manducauimus, fili? Et ille respondebat: Non, pater. Dicebat autem senex: Si necdum manducauimus, affer, manducemus.

39. Dixit aliquando cum fiducia abbas Sifoi: Crede, quia ecce triginta annos habeo quòd non deprecor Deum propter peccatum, sed orans hoc dico: Domine Iesu Christe, protege me à linguâ meâ. Et vsque nunc per singulos dies corrumpo per ipsam & delinquo.

40. Venerunt aliquando abbas Siluanus & discipulus eius Zacharias ad quoddam monasterium, & fecerunt eos gustare modicum antequam ambularent. Et exeuntibus eis, inuenit discipulus eius aquâ in viâ, & volebat bibere. Dixit abbas Siluanus: Zacharia, ieiunium est hodie. Cui ille dixit: Non manducauimus hodie, pater? Dixit ei senex: Illud manducare, charitas fuit: nos autem teneamus ieiunium nostrum, fili.

41. Di-

PIOR.

Ruff. lib. 3.
n. 31.

Ede re paragon Pior.

PETRI.

Petrus vinum respuit.

SISOI.

In vino satanas.

EIVSDEM.

Satanas in cibo insidiatur.

EIVSDEM.

Sifoi cibi obliuio suo.

EIVSDEM.

A lingua ruina.

SILVANI.

Ruff. lib. 3.
n. 46.

Ieiunij senoritas.

- SYNCLÉTICAÆ.** 41. Dixit sancta Synclética: Quia oportet nos, qui huiusmodi propositū sumplimus, castitatem, quæ summa est, retinere. Etenim apud sæculares videtur castitas obseruari: sed adest ei & stultitia, propter quam aliis omnibus sensibus peccant: nam & aspiciunt indecenter, & rident inordinatè.
- EIVSDEM.** 42. Dixit iterum quæ supra: Quia sicut venenosa animalia aciora medicamenta à se expellunt; ita cogitationem sordidam ieiunium cum oratione depellit ab animâ.
- EIVSDEM.** 43. Dixit iterum: Non te seducant diuitum huius sæculi delicia, tamquam vtile aliquid habentes in se. Etenim illi delectationis causâ artem diuerso modo condendi cibos honorant; tu autem ieiunio & abiectione ciborum abundantiam deliciarum illorum supergredere: sed nec satieris pane, nec desideres vinum.
- SISOI.** 44. Dixit abbas Sisoï: Quia peregrinatio nostra est, vt teneat homo os suum.
- HYPERICHII.** 45. Dixit abbas Hyperichius: Quia sicut leo terribilis est onagris, sic monachus probatus cogitationibus concupiscentiæ.
- EIVSDEM.** 46. Dixit iterum: Ieiunium frænum est monacho aduersus peccatum. Qui autem abiicit ieiunium, velut equus feruens desiderio feminæ rapitur.
- EIVSDEM.** 47. Dixit iterum: Siccatum ieiunio corpus monachi, animam de profundo eleuat, & siccatur fistulas delectationum ieiunium monachi.
- EIVSDEM.** 48. Dixit iterum: Castus monachus in terrâ honorabitur, & in cælis coronâ ab Excelso coronabitur.
- EIVSDEM.** 49. Idem ipse dixit: Monachus, qui non retinet¹⁵ linguam in tempore furoris, neque passionum corporalium retentor erit aliquando.
- EIVSDEM.** 50. Dixit iterum: Verbum malum non proferat os tuum: quoniam vitis non adfert spinas.
- EIVSDEM.** 51. Dixit iterum: Bonum est manducare carnem & bibere vinum, quàm manducare in obtrectatione carnes fratrum.
- EIVSDEM.** 52. Dixit iterum: Sufurrans serpens ad Euam, de paradiso eiecit eam. Huic ergo similis est, qui proximo suo obloquitur: quoniam & audientis se animam perdit, & suam non saluat.
- INCERTI.** 53. Facta est aliquando festiuitas in Scithi, & dederunt seni in calice vinum; quod abiiciens, dixit: Tolle à me mortem istam. Quod videntes alij qui cum ipso edebant, nec ipsi biberunt.
- INCERTI.** 54. Aliâ vice allatum est ibi vasculum vini de primitiis, vt daretur fratribus ad singulos calices. Et introeunte quodam fratre, & vidente quia vinum acciperent, fugit in cryptâ, quæ crypta cecidit. Et cum audissent sonum, currentes inuenerunt fratrem semianimem iacentem, & cœperunt eum obiurgare, dicentes: Bene tibi contigit, quia vanam gloriam habuisti. Abbas autem refouens eum, dixit: Dimittite filium meum, bonum opus fecit. Et viuit Dominus, quia non reedificabitur crypta hæc temporibus meis, vt cognoscat mundus, quia propter calicem vini cecidit crypta in Scithi.
55. Ascendit aliquando presbyter de Scithi ad episcopum Alexandrinum. Et quando reuersus est in Scithi, interrogauerunt eum fratres: Quomodo est ciuitas? Ille autem dixit eis: Credite mihi, fratres, ego ibi faciem hominis nullius vidi, nisi tantum episcopi. Illi autem audientes, mirati sunt, & dixerunt: Quid putas facta est omnis illa multitudo? Presbyter verò refouit illos hæsitantes, dicens: Extorsi animum meum, ne intuerer faciem hominis. Ex quâ relatione profecerunt fratres, & custodierunt se ab extollentiâ oculorum suorum.
56. Venit aliquando quidam senex ad alium senem. Ille autem dixit discipulo suo: Fac nobis modicū lenticulæ. Et fecit. Et infunde nobis panes. Et infudit. Et manserunt sic vsque ad aliam diem horâ sextâ, loquentes de spiritualibus rebus. Iterum dixit senex discipulo suo: Fac nobis modicum lenticulæ, fili. Ille respondit: Ab hesterno die feci. Et ita surgentes sumperunt cibum.
57. Alter quidam senex venit ad quemdam patrum. Ille autem coxit modicum lenticulæ, & dixit: Faciamus opus Dei, & gustemus. Et vnus quidem eorum completit totum psalterium; alter verò¹⁶ ex corde duos prophetas maiores lectoris ordine recitauit. Et facto manè discessit senex ille qui venerat, & oblitus sunt sumere cibum.
58. Esuriit quidam frater à manè, & pugnavit cum animo suo, ne manducaret, donec fieret hora tertia. Et facta est hora tertia, exegit à se vt fieret sexta. Infudit panem & sedit, vt manducaret. Postea verò surrexit, dicens: Manebo sic vsque ad horam nonam. Horâ autem nonâ fecit orationem, & vidit opus diaboli sicut fumum exeuntem à se, & ita cessauit esuries eius.
59. Infirmatus est quidam senem: & cum non posset sumere cibum multis diebus, rogabatur à discipulo suo, vt fieret ei aliquid, & reficeretur. Abiit autem & fecit de farinulâ lenticulam, &¹⁷ zippulas. Erat autem ibi vasculum pendens, in quo erat modicum mellis: & aliud in quo erat¹⁸ raphanelæum, & fœtebat, quod tâtum ad lucernam proficeret. Errauit autem frater, & pro melle de raphanelæo misit in pulmentum.

SENIORVM.
Senis patientia in cibo rando.

tum. Senex verò cum gustasset, nihil locutus est, sed tacitus manducauit. Compellebat autem eum adhuc manducare. Et extorquens sibi manducauit: & dabat ei terriò. Ille autem nolebat manducare, dicens: Verè non possum, fili. Discipulus autem hortabatur eum, & dicebat: Bonum est, abba, ecce ego manduco tecum. Qui cum gustasset, & cognouisset quid fecerat, cecidit pronus in faciem, dicens: Væ mihi pater, quia occidi te, & tu peccatum hoc posuisti super me, quia non es locutus. Et dixit ei senex: Non contristeris, fili, si voluisset Deus, vt mel manducarem, mel habuisti mittere in zippulas istas.

INCERTI.
Ruff. l. 3. n. 50.
Gula etiã cibo proposito vincenda.

60. Narrauerunt de sene quodam, quia desiderauit aliquando manducare cucumerem. Quem cum accepisset, appendit eum prius ante oculos suos. Et cum non esset victus desiderio, domans seipsum pœnitentiam agebat, vel quia omnino desiderasset.

INCERTI.
Ruff. l. 3. n. 33
Sorum fratrem videre renuit.

61. Frater aliquando abiit visitare forem suam in monasterio ægotantem. Erat autem fidelissima. Et non acquiescens aliquando videre virum, neque occasionem dare fratri suo, vt propter illam veniret in medio feminarum, & mandauit fratri suo: Vade, frater, ora pro me; quia cum gratiã Christi videbo te in regnò cælorum.

ABBATISSAE.

62. Monachus occurrit ancillis Dei in itinere quodam. Quibus visis diuertit extraviam. Cui dixit abbatissa: Tu si perfectus monachus esses, non respiceres nos sic, vt agnosceres quia feminae eramus.

Perfectus monachus non respicit feminas.
QVORVM DAM.

63. Intrauerunt aliquando fratres in Alexandriam, inuitati à Theophilo Archiepiscopo, vt præsentibus his factã oratione templa destrueret paganorum. Et manducantibus eis cum Archiepiscopo ministratæ sunt carnes vitulinae, & manducabant nihil discernentes. Et accipiens Archiepiscopus vnum copadium, dedit iuxta se recumbenti seni, dicens: Ecce istud bonum copadium est, mādūca, abba. Illi autem respondentes dixerunt: Nos vsque modò credebamus, quia olera manducaremus. Nam si carnes sunt, non manducamus. Et vltra nemo ex eis acquieuit gustare.

INCERTI.

64. Frater quidam attulit panes recentes in cellam, & inuitauit ad mensam seniores. Et cum manducassent singulos paximates, pausauerunt. Frater verò sciens laborem abstinentiæ eorum, cœpit cū humilitate supplicare, dicēs: Propter Deum māducate hodie donec satiemini. Et manducauerūt alios denos paximates. Ecce igitur quātum supra quàm opus erat, manducauerunt propter Deū veri monachi & simpliciter abstinentes.

Propter Deum vltra consuetum manducant quidam.

SENI S.

65. Ægrotauit quidem senum aliquan-

do in magnã infirmitate, ita vt de visceribus multum sanguinis egereret. Et attulit quidam frater 20 nixas siccas, & fecit pultes, & misit eas ibi, & obtulit seni, & rogabat eum, dicens: Comede, quia fortè expedit tibi. Intuens autem in eum senex diutiùs, dixit: Verè dico, quia volebam, vt me dimitteret Deus in hac infirmitate esse alios triginta annos. Et nullo modo acquieuit senex in tali ægritudine vel modicum fumere cibum, ita vt tolleret frater quod apportaerat, & rediret ad cellam suam.

Senex etiã in morbo cibum recusat.

66. Alter senex sedebat longè in eremo, & contigit fratrem venire ad eū, & inuenire eū infirmantem. Qui lauans eius faciem, fecit ei refectiõem ex his quæ attulerat. Quod cum vidisset senex, dixit: Verè, frater, oblitus fueram, quia haberent homines de cibosolatio. Obtulit etiam ei calicẽ vini. Quod cum vidisset, plorauit, dicēs: Non sperabam me vsque ad mortem bibiturum vinum.

INCERTI.

Senex omnis cibi oblitus.

67. Statuit quidam senex, vt quadraginta diebus non biberet. Et si quando fiebat cauma, lauabat 21 furisculam, & implebat eam aquã, & appendebat eam ante oculos suos. Qui cum interrogaretur à fratribus quare hoc faceret, respondit, dicens: Vt cum videns quod desiderabam, non gustauero, maiorem ardorem sustineam, & propter hoc maiorem mercedem à Domino consequi merear.

SENI S.

40. diebus senex contra sibi militat.

68. Frater quidam iter agens, habebat secum matrem suam, iam senem. Qui cum venissent ad quemdam fluuium, non poterat vetula illa transire. Et tulit filius eius pallium suum, & inuoluit exinde manus suas, ne aliquo modo contingeret corpus matris suæ, & ita portans eam transposuit fluuium. Dixit autem ei mater sua: Vt quid sic operuisti manus tuas, fili? Ille autem dixit: Quia corpus mulieris ignis est. Et ex eo ipso quod te continebam, veniebat mihi commemoratio aliarum feminarum in animo.

FRATRIS CVIVSDAM.

Ignis corpus mulieris.

69. Dicebat quidam patrum: Quia sciret fratrem in cellã ieiunãtem totã hebdomadã Paschæ. Et cum Sabbato serò venisset ad Missas, comunicãs mox fugiebat, ne cogereetur à fratribus in ecclesiã manducare. Apud se autem tantum modicas betas elixas cum sale manducabat sine pane.

INCERTI.

Ieiuniã totã Paschã hebdomadã.

70. Fratres conuocati sunt in Scithi, vt manducarent palmas, & erat aliquis infirmus de nimiã abstinentiã, qui tussiens excreabat phlegma, quod nolente eo venit super alium fratrem. Qui cum à cogitatione suã cõpelleretur dicere ei: Quiesce iam, & non excrees super me; vt superaret cogitationes suas, tulit quod excreauerat, & mitens in ore suo, statim comedit illud. Et

INCERTI

Insigni sui victoria.

tunc

tunc cœpit ad seipsum dicere: Aut non dicas fratri tuo, quod eum contristet; aut manduca, quod horres.

LIBELLVS QVINTVS.

De Fornicatione.

ANTONII I. **D**IXIT abbas Antonius: Æstimo quòd habeat corpus motum naturalem conspersum in se, qui nolente animo non operatur, sed tantummodò significatur in corpore, quasi impassibilis motus. Est autem & alius motus ex eo, quòd nutritur & fouetur corpus cibus & potibus, & ex quibus calor sanguinis excitat corpus ad operandum. Ephes. 5. Propter quod dicit Apostolus: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. Et rursus Dominus in Euangelio discipulis mandans, Lucæ 21. dixit: Videte, nequando grauentur corda vestra in crapulâ & ebrietate. Est autem & alius quidam motus certantibus in conuersatione ex insidiis & inuidiâ dæmonum veniens. Itaque scire conuenit, quia tres sunt corporales motus. Vnus quidem naturalis: alius autem ex plenitudine ciborum: tertius verò ex dæmonibus.

Trium corporalium motuum origo.

GERON-
TII.

Mentis
fornicatio.

PROU. 4.

MOYSIS.
Cassian.
Collat. 2.
cap. 10.

Cogitationes
senibus
spiritualibus
delegenda.

APOLLINIS.

Cassian.
Collat. 2.
cap. 13.

2. Dixit abbas Gerontius Petrensis: Quia multi têtati à corporalibus delectationibus cum non approximarent corporibus, mente fornicati sunt: & corporalem virginitatem seruantes, secundum animum fornicantur. Bonum est ergo, dilectissimi, facere quod scriptum est: Omni custodiâ vnumquemque cor suum seruare.

3. Dixit abbas Cassianus, quia dixerit nobis abbas Moyses: Bonum est non abscondere cogitationes, sed senibus spiritualibus & discretionem habentibus manifestare eas: non his qui tantum tempore senes sunt: quoniam multi ad ætatem respicientes, & cogitationes suas dicentes eis qui experimentum non habebant, pro consolatione ad desperationem vltimam peruenerunt.

4. Erat quidem frater omnino in conuersatione sollicitus. Et cum malè à fornicationis dæmone turbaretur, venit ad quendam senem, & retulit ei cogitationes suas. Ille autem audiens, quia expers erat, indignatus est, & miserabilem dicebat esse fratrem illum, & indignum monachi habitu; quippe qui eiusmodi cogitationes reciperet. Hæc audiens frater, desperans seipsum, reliquit propriam cellam, & ad sæculum redibat. Secundum verò Dei dispensationem occurrit ei abbas Apollo: & videns eum perturbatum, & nimium tristem, interrogauit eum, dicens: Fili, quæ est causa tantæ tristitiæ tuæ? Ille autem prius ex multâ con-

fusione animi sui non respondit ei quidquam: postea autem cum multum rogaretur à senè, quæ circa se agerentur, confessus est, dicēs: Quia cogitationes fornicationum inquietant me: quod confessus sum illi seni, & secundum verba eius, iam non est mihi spes salutis: desperans ergo meipsum, ad sæculum redeo. Hæc autem pater Apollo audiens, velut sapiens medicus multum rogabat, & monebat eum, dicēs: Noli mirari, fili, neque desperes de teipso. Ego enim in hac ætate atque conuersatione valde ab huiusmodi cogitationibus inquietor. Ne ergo deficias in huiusmodi occasione, quæ non tantum humanâ sollicitudine, quantum Dei miseratione curatur. Tantum hodie dona mihi quod peto, & reuertere ad cellam tuam. Fecit autem frater sic. Abbas autem Apollo discedens ab eo perrexit ad cellam illius senis, qui ei desperationem fecerat: & stans foras deprecatus est Dominum cum lacrymis, dicens: Domine, qui tentationes vtiliter infers, conuerte bellum quod patitur frater ille in hoc senè, vt per experimētum in senectute suâ discat, quod tempore longo non didicit, quatenus compatitur his, qui huiusmodi tentationibus perturbantur. Qui cum orationem complexer, vidit Æthiopem stantem iuxta cellam, & sagittas mittentem contra illum senem: quibus quasi perforatus, statim tamquam ebrius à vino, huc atque illuc ferebatur. Et cum non posset tolerare, egressus est de cellâ, & eadem viâ, quâ & ille iuuenis ad sæculum redibat. Abbas autem Apollo intelligens quod factum erat, occurrit ei. & accedens ad eum, dixit: Quo vadis? & quæ est causa turbationis, quæ obtinuit te? Ille autem sentiens, quia intellexerit sanctus vir quæ ei euenerant, præ verecundiâ nihil dicebat. Dixit autem ei abbas Apollo: Reuertere in cellam tuam, & de cetero agnosce infirmitatem tuam, & habe apud teipsum; quia aut ignoratus sis à diabolo vsque modò, aut contemptus, propter quòd nec meruisti secundum viros virtutum habere contra diabolum luctamenta. Quid autem dico luctamenta? qui nec vno die aggressionem ipsius portare potuisti. Hoc autem tibi contigit, quia iuuenem illum à communi aduersatio impugnatum suscipiens, cum debuisses eum contra diabolicum certamen consolatoris verbis vngere, etiam in desperationem misisti: non cogitans illud sapientissimum præceptum, quo iubemur eripere eos qui ducuntur ad mortem, & non negligas redimere occidendos: sed neque parabolam Saluatoris nostri, dicentis: Arundinem quassatam non

VERBA
SENIORVM.

Apollo sapiens medicus iuuenem ob prauas cogitationes deperantem à ruinâ reuocat.

Tentati benignè consolandi.

Prou. 14.

Matth. 12.

debere

SENIORVM.

debere confringi, & linum fumigans non extingui. Nemo enim ferre posset insidias aduersarij, neque bullientis naturæ ignem extinguere vel retinere, nisi gratia Dei conseruaret infirmitatem humanam, quem in nobis salutari dispensatione omnibus orationibus Dominum deprecemur, vt & aduersum te dimissum flagellum auertat, quoniam ipse & dolere facit, & iterum saluti restituit: percutit, & manus ipsius sanat; humiliat & exultat, mortificat & viuificat, deducit ad inferos & reducit. Hæc dicens, orationem impleuit, & statim ab illato sibi bello senex ille liberatus est. Quem commonuit abbas Apollo, vt peteret sibi à Deo dari linguam eruditam, vt sciret tempus quo oporteat loqui sermonem.

1. Reg. 2.

SYRI.

* al. Cyrus

Cogitationes carnis non inutiles resistuntibus.

5. De cogitatione fornicationis interrogatus abbas Syrus Alexandrinus, ita respōdit: Si cogitationes non habes, spem non habes: quoniam si cogitationes non habes, opera habes. Hoc autem est, quia qui cogitatione aduersus peccatum non pugnat, neque contradicit, corporaliter peccat. Qui autem corporaliter peccat, cogitationum molestias nullas habet.

INCERTI.

Pictores cogitationes.

6. Interrogauit autem quidam senex fratrem, dicens: Ne consuetudinem habeas colloqui mulieri? Et dixit frater: Non. Et ille dixit: Veteres & noui pictores sunt cogitationes meæ, & commemorationes quædam, inquietantes me ex similitudine mulierum. Senex autem dixit ad eum: Mortuos non timeas, sed viuentes fuge: hoc est, consensum & opera peccati, & extende magis orationem tuam.

MATHOIS

Fornicatio mors.

7. Dicebat abbas Mathois, quod quidam frater veniens dixerit, deteriorem esse qui obloquitur, quam qui fornicatur. Et respondit: Durus est hic sermo. Dixit ergo ei frater: Et quomodo vis esse hanc rem? Dixit senex: Oblocutio quidem mala est, celerem tamen inuenit curam, & plerumque penitentiam agit, qui oblocutus est, dicens: Malè locutus sum, & transit. Fornicatio autem naturaliter mors est.

PASTORIS

Raff. lib. 3. n. 59.

8. Dixit abbas Pastor: Sicut spatharius principis assistit ei semper paratus, ita oportet & animam semper esse paratam aduersus dæmonem fornicationis.

EIVSDEM

Cogitationi prauæ statim resistendum.

9. Venit aliquando frater ad abbatem Pastorem, & dixit ei: Quid facio, pater? quia affligor à fornicatione. Et perrexi ad abbatem Hybitionem, & dixit mihi: Non debes eam longo tempore permittere habitare in te. Dixit ei abbas Pastor: Abbatis Hybitionis actus sursum in celo sunt cum Angelis, & latet eum: ego autem & tu in fornicatione sumus. Si ergo teneat monachus

ventrem & linguam, & maneat in solitudine, confidat quia non moritur.

Continentia ventris & lingua. SARAE.

10. Narrauerunt de abbatissâ Sarâ, quia manserit tredecem annis fortiter à fornicationibus dæmonum impugnata. Et nunquam orauit, vt recederet ab eâ huiusmodi pugna; sed solum hoc dicebat: Domine, da mihi fortitudinem.

Vtilis tentatio.

11. Dixerunt iterum de eâ, quia infestior ei fuerat aliquando imminens fortius idem fornicationis dæmon, mittens in cogitationem eius sæculi vanitates. Illa autem non relaxans animum à timore Dei, & à proposito abstinentiæ suæ, ascendit semel super lectum suum orare, & apparuit ei corporaliter spiritus fornicationis, & dixit ei: Tu me vicisti, Sara. Illa autem respondit: Ego non te vici, sed Dominus meus Christus.

EIVSDEM.

Sara dæmonis fornicationis victricis.

12. Frater quidam stimulabatur à fornicatione, & erat stimulus velut ignis ardens in corde eius die ac nocte. Frater autem decertabat non condescendens vel consentiens cogitationi suæ. Post multum autem tempus discessit ab eo stimulus, nihil praualeus propter perseverantiam fratris. Et statim lux apparuit in corde eius.

INCERTI.

Fortiter resistens à stimulo carnis liberatur.

13. Alius frater stimulatus est à fornicatione. Et surgens nocte perrexit ad senem, & dixit ei cogitationem suam, & consolatus est eum senex. Ex quâ consolatione proficiens, reuersus est in cellam suam. Et ecce iterum spiritus fornicationis tentauit eum. Ille autem iterum abiit ad senem. Factum est autem hoc frequenter. Senex verò non contristauit eum, sed loquebatur ei quæ ad utilitatem ipsius pertinerent, dicens: Non concedas diabolo, nec relaxes animum tuum; sed magis, quoties molestus est dæmon, veni ad me, & increpatus abscedet. Nihil enim sic extædiat dæmonem fornicationis, quomodo si reuelentur stimulationes eius. Et nihil eum sic lætificat, quomodo si abscondantur cogitationes. Venit ergo frater ad senem vndecies, accusans cogitationes suas. Postea autem dixit frater seni: Ostende charitatem, abba, & dic mihi verbum. Dicit ei senex: Crede, fili, quia si permitteret Deus cogitationes meas, quibus animus stimulatur, in te transferri, non eas portares, sed omnino corrueres deorsum. Hæc autem dicente sene, propter nimiam humilitatem eius quieuit stimulus fornicationis à fratre.

INCERTI.

Principium victoriæ, reuelatio tentationis.

14. Item alius stimulatus à fornicatione, cœpit decertare & extendere abstinentiam suam, per quatuordecim annos cogitationem suam custodiens, ne consentiret concupiscentiæ suæ. Postea autem veniens ad

INCERTI.

eccle-

Publicè cogitationes reuelans liberatur.
ad ecclesiam, manifestauit vniuersæ multitudini quod patiebatur. Et datum est mandatum, & omnes afflixerunt se pro eo hebdomadâ, iugiter orantes Dominum, & quieuit stimulus eius.

INCERTI. 15. De cogitatione fornicationis dixit quidam senex: Eremita dormiens, vis saluari? Vade, labora, vade affligere, vade, quære & inuenies, vigila, pulsa, & aperietur tibi. Sunt enim in sæculo ²² pancratiarij, qui cum nimis cæsi steterint, & fortes apparuerint, coronas accipiunt. Aliquoties autem & vnus à duobus cæditur, & confortatus plagis cædentes se vincit. Vidisti quantam virtutem per carnis exercitium acquisiuit? Et tu sta, & confortare; & Dominus expugnat pro te inimicum.

SENIS. 16. De eadem ipsâ cogitatione fornicationis, dixit alter senex: Esto velut qui transit in plateâ, aut per tabernam, & capit cuiuscumque cocturæ odorem, aut alicuius asfaturæ. Et qui vult, ingreditur & manducatur; qui autem non vult, odoratus est tantum, atque præterit. Ita & tu excute a te foetorem, surge & ora, dicēs: Domine Fili Dei, adiuua me. Hoc autem fac etiam aduersus alias cogitationes. Neque enim eradicatores sumus cogitationum, sed luctatores aduersus easdem cogitationes.

INCERTI. 17. Alter senex dixit: Hæc de negligentia patimur. nam si consideremus, quia Deus habitat in nobis, non alienum vas inferemus intra nos. Dominus enim Christus habitans in nobis atque cohabitans nobis, respicit vitam nostram. Vnde & nos portantes eum & contemplantes, negligere non debemus, sed sanctificare nosmetipsos, sicut & ille sanctus est. Stemus super petram, & rumpetur malignus. Non formides, & non committere aduersum te. Psalle cum virtute, dicens: Qui confidunt in Domino, sicut mons Sion: non commouebitur in æternum, qui habitat in Ierusalem.

INCERTI. 18. Frater interrogauit senem, dicens: Si incurrerit monachus in peccatum, affligitur velut qui de profectu in deteriorem statum peruenerit, & laborat donec resurgat: qui autem à sæculo venit, velut qui initium fecerit, proficit. Et respondens senex dixit: Monachus in tentationem incurrens, sic est tamquam domus quæ cadit. Et si sobrius fuerit in cogitatione suâ, reedificat eam quæ corruerat domum; inueniens materias ad ædificium profuturas, habens posita fundamenta, & lapides, & arenam, & cetera quæ sunt ædificio necessaria, atque ita velociter fabrica proficit. Ille autem qui nec effodit, nec fundamentum misit, nec habet aliquid eorum quæ sunt

necessaria: sed in spe dimittens, si quomodo aliquando perficiatur. Ita est & monachus, si in tentationem ceciderit, & conuersus fuerit ad Dominum, habet plurimum apparatus, meditationem diuinæ legis, psalmodiam, opus manuum, orationem, & cetera, quæ sunt fundamenta. Qui autem recens est in conuersione, donec ita discit, ille in primum ordinem veniet.

19. Frater quidam, cum in fornicationis spiritu teneretur, perrexit ad quemdam senem magnum, & rogabat eum, dicens: Ostende charitatem & ora pro me, quia à fornicatione sollicitor. Senex autem deprecatus est Dominum. Et iterum secundo veniens ad senem, eundem sermonem dixit. Similiter & senex non neglexit pro eo rogare Dominum, dicens: Domine, reuela mihi vnde in hoc fratre operatio est ista diaboli? quoniam deprecatus sum te, & requiem necdum inuenit. Et reuelauit Dominus quæ agebantur circa fratrem illum. Et vidit eum senex sedentem, & spiritum fornicationis iuxta illum, & quasi ludentem cum eo, & Angelus stabat missus ad adiutorium eius, & indignabatur aduersus fratrem illum, quia non se prosternebat Deo: sed quasi delectabatur cogitationibus suis, totam mentem suam ad hoc inclinans. Et agnouit senex, quia causa magis ab eodem fratre esset, & annuntiauit ei, dicens: Tu consentis cogitationi tuæ. Et docuitem quomodo talibus cogitationibus deberet obistere. Et respirans frater per doctrinam senis illius & orationem, inuenit requiem à tentatione suâ.

20. Tentatus est aliquando discipulus senis magni à fornicatione. Senex verò cum videret eum laborantem, dixit ei: Vis rogo Dominum, vt subleuet à te molestiam istam? Ille autem dixit: Video, abba, quia si laboro, tamen ex pondere laboris huius considero fructificare me. Sed hoc roga Deum in orationibus tuis, vt det mihi tolerantiam, per quam sustineam. Dicit ei abbas suus: Nunc agnoui, quia in magno profectu es, fili, & supergrederis me.

21. Dicebant de quodam sene, quia descendit in Scithi, & habebat filium adhuc fugentem lac: qui quoniam in monasterio nutritus est, quæ essent mulieres nesciebat. Qui cum factus esset vir, ostendebant ei nocte dæmones habitus mulierum, & nuntiauit patri suo, & mirabatur. Aliquando ergo ascendit cum patre suo in Ægyptum, & videns mulieres, dixit patri suo: Abba, ecce istæ sunt, quæ veniebant ad me nocte in Scithi. Et dixit ei: Isti sunt monachi de sæculo, fili. Alio autem habitu vtuntur isti, & ere-

Per cogitationes, velut per odorem tabernæ transeundum.

Qui Deum cohabitantem considerat, facile resistit tentationi.

Psal. 124.

Monachus lapsus qui restauratur.

INCERTI.
Ruff. l. 3.
n. 13.

Tentatus adest Angelus.

INCERTI.
Ex labore resistendi fructus.

INCERTI.
Dæmones mulierum specie insidiantur.

& eremitæ alio. Et miratus est senex, quomodo in Scithi ostenderent ei dæmones imagines mulierum, & statim reuerſi sunt in cellam suam.

INCERTI.

Ruff. l. 3.
n. 11.

22. Frater quidam erat probatus tentationibus in Scithi, & immittebat ei aduersarius memoriam mulieris cuiusdã pulchre in animo, & affligebat eum valde. Et contigit secundum Dei dispositionem, vt alter frater descendens de Ægypto, applicaret in Scithi. Et cum loquerentur, nuntiauit ei, dicens: Vxor illius mortua est. Erat autem ipsa mulier, de quã inquietabatur ille frater. Quod cum audisset, tulit vestimentum suum nocte, & ascendit vbi eam sepultam audierat. Et fodit locum, & exterit cruorem putredinis eius in vestimento suo, & reuerſus habebat illud in cellã suã. Et cum nimis fœteret, ponebat illos fœtores ante se, & impropers cogitationi suę, dicebat: Ecce desiderium quod quærebas. habes illud, satiare ex eo. Et ita ex eiusmodi fœtore castigabat semetipsum donec emorerentur concupiscentiæ eius.

Quidam
fœtore ca-
daveris
concupi-
scentiam
vincit.

INCERTI.

23. Venit quidam in Scithi aliquando, vt fieret monachus. Qui etiam attulit filium suum nuper ablactatum. Qui cum factus esset iuuenis, cœperunt impugnare dæmones & sollicitare eum. & dixit patri suo: Vado ad sæculum, quia non possum carnales concupiscentias sustinere. Pater autem eius consolabatur eum. Dixit ergo ille iuuenis: Iam sustinere non valeo, pater; dimitte me redire ad sæculum. Dixit ei pater suus: Audi me, fili, adhuc semel, & tolle tibi quadraginta panes, & folia palmarum dierum quadraginta, & vade in eremo interiore, & esto ibi quadraginta diebus, & voluntas Dei fiet. Qui obediens patri suo, surrexit & abiit in eremo, & mansit ibi, laborans & faciens plectas de palmis siccis, & panem siccum comedens. Et cum ibi diebus viginti quiesceret, ecce vidit opus quoddam diabolicum venire super se; & stetit coram ipso velut mulier Æthiopissa, fœtida & turpis aspectu, ita vt fœtorem eius sufferre non posset: & abiiciebat eam à se. Et illa dicebat ei: Ego sum, quæ in cordibus hominum dulcis appareo; sed propter obedientiam tuam, & laborem quem sustines, non me permisit Deus suducere te, sed innotui tibi fœtorem meum. Ille autem surrexit, & gratias agens Deo, venit ad patrem suum, & dixit ei: Iam nolo ire ad sæculum, pater. vidi enim operationem diaboli, & fœtorem eius. Cognouerat autem & pater eius de hoc ipso, & dixit ei: Si mansisses quadraginta dies, & custodif-

Carnalis
concupi-
scentia fœ-
tida Æthio-
pissa.

ses vsque in finem mandatum meum, maiora habuisti videre.

24. Senex quidam sedebat in longinquã eremo, qui habebat vnã parentem, quæ desiderabat eum videre post multos annos, & quæsivit in quo loco habitaret, & surrexit & venit in viam eremi illius. Et inueniens camelarios, adiunxit se cum illis, & ingressa est in eremo cum eis. Hac enim trahebatur à diabolo. Quæ cum venisset ad ianuam senis, cœpit lignis indicare seipsam, dicens: Ego illa parens tua: & mansit apud eum. Erat autem alius monachus sedens in inferiori parte, qui implebat sibi furisculam aquæ, horã quã manducare voluisset; & subito versabatur furiscula, & reuersabatur aqua; qui inspirante Deo dixit in semetipsum: Ingredior in eremum, & dico hoc quod mihi euenit de aquã senioribus. Et surgens abiit; & cum serò factum esset, dormiuit in templo quodam idolorum iuxta viam, & audiuit nocte dæmones, dicentes: Istã nocte precipitauimus illum monachum in fornicatione. Quod cum audisset, contristatus est, & perueniens ad senem, inuenit eum tristem, & dicit ei: Quid facio, abba? quia impleo mihi vasculum aquæ, & horã manducandi effunditur. Et dicit ei senex: Tu venisti interrogare me, quare furiscula tua versatur; & ego quid facio, quia hac nocte cecidi in fornicationem? Cui respondit: Et ego cognoui. Et dicit ei: Tu vnde scis? Qui dixit: Dormiebam in templo, & audiui dæmones loquentes de te. Et dixit senex: Ecce ego vado ad sæculum. Ille autem rogabat eum, dicens: Noli, pater, sed permane in loco tuo; mulierem verò dimitte hinc. hoc enim ex occurſu inimici contigit. Quo audito senex sustinuit, extendens & aggrauans conuersationem suam cum lacrymis, donec rediret in priori ordine suo.

INCERTI.
Ruff. l. 2.
n. 14.

Dæmones
de lapsu
mon. chõ
exultant.

Monachus
conspun-
gitur.

SENIS.

25. Dixit senex: Quia securitas, & taciturnitas, & occulta meditatio pariunt castitatem.

26. Frater quidam interrogauit senem, dicens: Si contingat hominem in tentationem cadere, quid fit propter eos qui scandalizantur in eo? Et narrauit senex, dicens: Diaconus quidam erat nominatus in monasterio Ægypti. Dum autem quidam curialis insecutionem iudicis pateretur, venit cum omni domo suã ad monasterium. Et operante iniquo incurrit diaconus ille in mulierem eius, & facta est omnibus fratribus confusio. ille autem abiit ad quemdam senem, & indicauit ei rem. Senex verò habebat occultam cellam interiorẽ. quam cum vidisset diaconus ille, dixit: Sepeli

INCERTI.

*Diaconi
pœnitentiæ.*

Sepeli me hîc sic viuum, & non indices cuiquam. Et intrauit in obscuritatem cellæ illius, & egit illic pœnitentiã ex veritate. Contigit autem, vt post multum tempus non ascenderet aqua in flumine Nilo. Et cùm omnes Litanias facerent, reuelatum est cuidam sanctorum, quia nisi venerit diaconus, qui abscondus est apud illum talem monachum, non ascendent fluminis aquæ. Quod cùm audissent, admirati sunt, & venientes eiecerunt eum de loco in quo erat: & orauit; & ascendit aqua. Et qui aliquando scandalizati in eo fuerant, ædificati sunt postea in pœnitentiã eius, & glorificauerunt Deum.

*DVORVM
FRATRV
Ruffin. l. 3.
num. 12.*

27. Duo fratres perrexerunt ad ciuitatem, vt venderent quod fuerant operati; cùm à se inuicẽ in ciuitatem fuissent diuisi, incurrit vnus in fornicationem. Veniens autem postea frater eius, dixit ei: Reuertamur ad cellam nostram, frater. Ille autem respondit, dicens: Non venio. Et interrogabat eum ille, dicens: Quare, frater? Et ille respondit: Quia cùm discessisses à me, incurri in tentationem, & fornicatus sum. Ille autem volens eum lucrari, cœpit dicere, Quia & mihi sic contigit: quando separatus sum à te, incurri & ego in fornicationem. Sed eamus, & simul pœnitentiã agamus cum omni labore; & Deus ignoscet nobis peccatoribus. Qui cùm venissent ad cellam, retulerunt senibus quod eis contigerat, & dederunt eis illi mandata, qualiter pœnitentiã agerent. Ille tamen vnus non pro se, sed pro illo alio fratre pœnitentiã agebat, tamquam si & ipse peccasset. Videns autem Deus laborem & charitatem eius, intra paucos dies manifestauit vni de senibus, quod pro multâ charitate illius fratris, qui non peccauerat, indulserat illi qui fornicatus est. Verè hoc est ponere animam suam pro fratre suo.

*Frater ex
charitate
cum fratre
lapso pœni-
tentiã
implet.**Quid ani-
mam pro
fratre po-
nere.*

INCERTI.

28. Venit aliquando frater ad quemdam senem, dicens ei: Frater meus soluit me egrediens huc atq; illuc, & pro hoc ego affligor. Et rogabat eum senex, dicens: Æquanimiter porta, frater, & Deus videns laborem sustentationis tuæ, reuocabit eum ad te. neque enim possibile est, vt cum duritiã & austeritate faciliẽ ab intentione suã aliquis reuocetur; quia nec dæmon expellit dæmonem: sed magis benignitate reuocabis eum ad te. Quoniam & Deus noster cõsulendo, ad se homines trahit. Et narrauit ei, dicens ei: Quia fuerunt in Thebaidâ duo fratres, & cùm vnus incurrisset ex his in fornicationem, dicebat ad alium: Reuertor ad sæculum. Alter verò plorabat, dicens: Non te dimitto, frater, discedere, & perdere

*Magis be-
nignitate
quam au-
steritate
homines re-
ducuntur.*

laborem tuum, & virginitatem tuam. Ille verò non acquiescebat, dicens: Non hîc sedeo, sed vado. Aut veni mecum, & iterum redeo tecum, aut certè dimitte me, & permaneam in sæculo. Vadens autem frater, nuntiauit hoc cuidam seni magno. Dixit autem ei senex: Vade cum ipso, & Deus illum per laborem tuum non dimittet corruere. Qui consurgens abiit cum eo ad sæculum. Et cùm peruenisset ad quemdam vicum, videns Deus laborem illius, qui ex charitate & necessitate fratrem suũ sequebatur, abstulit concupiscentiã à fratre eius. Et dicit fratri suo: Eamus iterum ad eremum, frater. Ecce puto, quia iam peccauit cum muliere: quid lucratus sum ex hoc? Et reuersi sunt illasi in cellam suam.

*Fratris
charitas
fratrem à
lapso ser-
uat.*

29. Frater tentatus à dæmone profectus est ad quemdam senem, dicens: Quia duo illi fratres simul sunt, & malè viuunt. Cognouit autem senex, quia à dæmone illudetur, & mittens vocauit eos ad se. Et cùm factum esset vespere, posuit mattam duobus illis fratribus, & cooperuit eos in vno stratu, dicens: Filij Dei magni & sancti sunt. Dixit autem discipulo suo: Hunc fratrem claude in cellâ seorsum: ipse enim passionem, quam illis obiecit, in se habet.

INCERTI.

*Temerè de
aliis suspi-
cans, ipse
inpugna-
tur.*

30. Frater quidam dixit seni: Quid facio, quia occidit me sordida cogitatio? Dicit ei senex: Mulier quando vult ablaetare filium suum, amarum aliquid superungit vberibus suis; & cùm venerit infans ex consuetudine fugere lac, sentiens amaritudinem, refugit. Mitte ergo & tu in cogitatione tuã amaritudinem. Dicit ei frater: Quæ est amaritudo, quam debeam mittere? Dixit ei senex: Cogitationem mortis & tormentorum, quæ in sæculo futuro peccatoribus præparantur.

INCERTI.

*A cogita-
tione prauã
amaritudi-
ne tor-
mentorum
ablaetandã
sumus.*

31. Frater quidam interrogauit senem de huiusmodi cogitatione. Et dicit ei senex: Ego numquam stimulatus sum de hac re. Et scandalizatus est in eo ille frater, & abiit ad alium senem, dicens: Ecce hoc dixit mihi ille senex, & scandalizatus sum in eo: quia super naturam est quod dixit. Dicit ei senex: Nõ simpliciter tibi dixit hoc ille homo Dei; sed surge, vade, & pœnitentiã age apud eum, vt aperiat tibi virtutem sermonum suorum. Surrexit ergo ille frater, & venit ad senem, agens in conspectu eius pœnitentiã. Et dixit: Ignosce mihi, pater, quia stultè feci, non dicto tibi vale discedens: sed obsecro te, vt interpreteris mihi, quomodo numquam sollicitatus sis à fornicatione. Dicit ei senex: Quia ex quo factus sum monachus, non sum satiatus pane, neque aquã, neque somno, & appetitu horum quibus

SENIS.

*Ruffin. l. 3.
u. 62.**Esuriens sti-
mulos car-
nis pellit.*

SENIORVM.

quibus pascimur, crucians me, non permittebar sentire fornicationis stimulos. Et exijt frater ille, proficiens ex relatione senis.

PASTORIS

Ruff. l. 3. n. 40.

32. Frater quidam interrogauit quemdam senem, dicens: Quid facio? quia cogitatio mea semper in fornicatione est intenta, & non dimittit me quiescere vnâ horâ, & affligitur ex hoc anima mea. Ille autem dixit ei: Quando dæmones cogitationes in corde tuo seminant, & sentis hoc, non colloquaris cum animo tuo: quoniam dæmonum est suggerere. Et licet non negligant hæc immittere, tamen non extorquent dæmones. In te est ergo suscipere, & non suscipere. Respondens autem frater, dixit seni: Et quid faciam, quia fragilis sum, & superat me passio hæc? Ille autem dixit ei: Intentus esto ad huiusmodi. Scis autem quid fecerint Madianitæ? Ornauerunt filias suas, & statuerunt eas in conspectu Israëlitarum: non tamen extorserunt aliquibus, vt miscerentur cum eis; sed qui voluerunt, incurrerunt in eis. Alij autem indignantes comminati sunt, & cum interitu eorum qui præsumperant, vlti sunt fornicationem: ita agendum est & de fornicatione. Et quando initium faciunt loqui in corde tuo, non respondeas eis; sed furgens, ora, & age pœnitentiam, dicens: Fili Dei, miserere mei. Dixit autem ei frater: Ecce meditor, abba, & non est compunctio in corde meo, quia nescio virtutem verbi. Et ille dixit: Et tu tamen meditare. Audiui enim, quia dixerit abbas Pastor, sed & alij patres hoc verbum: Quoniam incantator virtutem verborum quæ dicit, nescit; sed serpens audit, & scit virtutem eorum quæ incantantur, & subijcitur incantanti, & humiliatur. Sic & nos, quamuis ignoremus virtutem eorum quæ loquimur, dæmones tamen audientes terrentur atque discedunt.

Verbo Dei etiam non intellecto viuendum.

INCERTI.

Corona certantum contra cogitationes.

33. Dicebat senex: Quia cogitatio fornicationis fragilis est, velut papyrus. Si ergo iacetur in nobis, & non acquiescentes proijciamus illam à nobis, facile rumpitur. Necessarium igitur est, vt sit discretio in cogitatione nostrâ, quâ agnoscamus, quia his qui consentiunt ei, non sit spes salutis: illis autem qui non consentiunt, reposita sit corona.

DVORVM FRATRVM

34. Duo fratres impugnati à fornicatione, abierunt, & acceperunt vxores. Postea autem dixerunt adinuicem: Quid lucrati sumus, quia deseruimus angelicum ordinem, & venimus in immunditiam hanc, & post hæc in ignem, & in tormentum venturi sumus? Redeamus ergo ad eremum, & agamus de his quæ præsumpsimus, pœnitentiam. Et venientes ad eremum, rogaue-

runt patres vt susciperent eos pœnitentes & confitentes ea quæ gesserant. Et clausurunt eos anno integro senes, & ambobus æqualiter ad pensum dabatur panis, & ad mensuram aqua. Erant autem visione conformes. Et dum completum fuisset tempus pœnitentiæ, exierunt. Et viderunt patres vnum pallidum & tristem nimis; alium vero robustum & clarum: & mirati sunt, quoniam cibum & potum æqualiter acceperant. Et interrogauerunt eum qui tristis & afflictus erat, dicens: Quid exercitabas cum cogitationibus tuis in cellâ tuâ? Et ille dixit: Pro malis quæ feci, pœnas in quibus venturus eram in animo reuoluebam, & à timore adheferunt ossa mea carni meæ. Interrogauerunt autem & alium, dicens: Tu quid cogitabas in cellâ tuâ? Et ille dicebat: Deo gratias referebam, quia eruit me de inquinamento mundi huius, & de futuri sæculi pœnis, & reuocauit me ad hanc conuersationem angelicam: & remiscens assidue Dei mei, lætabar. Et dixerunt senes: Æqualis est amborum pœnitentia apud Deum.

Æqualis duorum fratrum pœnitentia.

Diversus corporum in duobus pœnitentibus ex diuersâ meditatione habitus.

35. Senex quidam erat in Scithi: qui cum incurrisset in ægritudine magnâ, seruiabant ei fratres. Et videns senex quia laborarent, dixit: Vado in Ægyptum, & non soluam fratres istos. Et dicit ei abbas Moyses: Non vadas, quoniam in fornicationem incurfurus es. Ille autem contristatus dicebat: Mortuum est corpus meum, & tu mihi ista dicis? Surgens ergo abiit in Ægyptum. Quod cum audiissent homines circumquaque habitantes, offerebant ei multa. Venit etiam ad eum quædam virgo fidelis, volens obsequium suum seni infirmanti deferre. Et post aliquantum temporis cum paululum de ægritudine, quâ tenebatur, melius habuisset, incurrit in eam, & illa concepit. Interrogata autem à vicinis loci vnde conceperit; illa respondit: De sene hoc. Illi autem non credebant ei. Senex vero dicebat: Ego hoc feci; sed custodite mihi infantem quem peperit. Quæ cum genuisset puerum, & ablactatus fuisset, tulit senex infantem in humeris suis, & die quâ erat festiuitas in Scithi, occurrit ibi, & intrauit in ecclesiam coram multitudine fratrum. Illi autem videntes eum, fleuerunt: Qui dixit fratribus: Videtis infantem hunc? filius est inobedientiæ meæ. Cauete ergo vos, fratres, quia in senectute hoc feci, & orate pro me. Et pergens ad cellam suam, ad initium primæ conuersationis suæ reuersus est.

MOYSIS.

Vixit etiam in primoribus sensibus libido.

36. Frater quidam tentatus est pessimè à dæmonibus. In specie enim pulchrarum mulie-

INCERTI.

Virilis cu-
iusdam vi-
toris.

mulierum transformati, iugiter quadraginta diebus perseuerauerunt pugnantes aduersus eum, vt traherent eum ad turpem commixtionem. Illo autem viriliter reluctante, & minimè superato, Deus aspiciens bonum eius certamen, donauit ei, vt vltra nullum calorem carnalis concupiscentiæ pateretur.

INCERTI.

37. Solitarius quidam erat in inferioribus Ægypti, & hic erat nominatissimus, quia solus in ecclesiâ sedebat in deserto loco. Et ecce, iuxta operationem satanæ mulier quædam inhonesta audiens de eo, dicebat iuuenibus: Quid mihi vultis dare? & depono istum solitariū vestrum. Illi autem constituerunt ei certum quid quod darent ei. Quæ egressa vesperè, venit velut errans ad cellam eius: & cum pulsaret ad cellam, egressus est ille; & videns eam turbatus est, dicens: Quomodo huc aduenisti? Illa autem velut plorans, dicebat: Errando huc veni. Qui cum miseratione viscerum pulsaretur, introduxit eam in atriolum cellulæ suæ, & ipse intrauit interiùs in cellam suam, & clausit. Et ecce infelix illa clamauit, dicens: Abba, feræ me comedent hîc. Ille autem iterum turbatus est, timens etiam iudicium Dei, dicebat: Vnde mihi venit ira hæc? Et aperiens ostium, introduxit eam intrò. Cœpit autem diabolus velut sagittis stimulare cor eius in eam. Qui cum intellexisset diaboli esse stimulos, dicebat in semetipso: Viâ inimici tenebræ sunt: Filius autem Dei lux est. Surgens ergo accendit lucernam. Et cum inflammaretur desiderio, dicebat: Quoniam qui talia agunt, in tormentis vadunt. Proba ergo te ipsum ex hoc, si potes sustinere ignem æternum. Et mittebat digitum suum in lucernam. quem cum incendiasset, & arderet, non sentiebat propter nimiam flammam concupiscentiæ carnalis. Et ita vsque manè faciens, incendit omnes digitos. Illa autem infelix videns quod faciebat, à timore velut lapis facta est. Et venientes iuuenes manè ad monachum illum, dicebant: Venit hîc mulier serò? Ille autem dixit: Etiam; ecce vbi dormit. Et intrantes inuenerunt eam mortuam. Et dicunt: Abba, mortua est. Tunc ille recutiens palliolum suum, quo utebatur, ostendit eis manus suas, dicens: Ecce quod mihi fecit filia ista diaboli, perdidit omnes digitos meos. Et narrans eis quod factum fuerat, dicebat: Scriptum est, Ne reddas malum pro malo. Et faciens orationem, suscitauit eam. Quæ conuersa, castè egit residuum tempus vitæ suæ.

FRATRIS.

38. Frater quidam impugnabatur à fornicatione. Contigit autem eum venire in

vicum quendam Ægypti, & videns filiam sacerdotis paganorum, adamauit eam, dixitque patri eius: Da mihi eam vxorem. Ille autem respondens dixit ei: Non possum eam tibi dare, nisi rogauero deum meum. Et abiens ad dæmonem, quem colebat, dixit ei: Ecce quidam monachus venit ad me, volens accipere filiam meam; do ei eam? Respondens dæmon, dixit: Si negat Deum suum, & Baptismum, & propositum monachi, interroga eum. Et veniens sacerdos dixit ei: Nega Deum tuum, & Baptismum, & propositum monachi, & dabo tibi filiam meam. Ille verò consensit. Et statim vidit velut columbam exire de ore suo, & volare in cælum. Pergens autem sacerdos ad dæmonem, dixit: Ecce promisit se tria illa facturum. Tunc respondens diabolus dixit ei: Non des ei filiam tuam in vxorem, quia Deus eius non recessit ab eo: sed adhuc adiuuabit eum. Et veniens sacerdos dixit illi fratri: Non tibi possum eam dare; quia Deus tuus adhuc adiuuat te, & non recessit à te. Hæc audiens frater, dixit in semetipsum: Si tantam bonitatè ostendit in me Deus, cum ego infelix negauerim & ipsum, & Baptismum, & propositum monachi: bonus autem Deus etiam sic malum nunc vsque adiuuat me, cur ego recedam ab eo? Et in semetipsum reuersus, recepit sobrietatè mentis, & venit in eremum ad magnum quemdam senem, & narrauit ei quæ fuerant acta. Et respondens senex, dixit ei: Sede mecum in speluncâ, & ieiuna tres hebdomadas continuas, & ego deprecabor Deum pro te. Et laborauit senex pro fratre, & deprecatus est Deum, dicens: Obsecro, Domine, dona mihi animam hanc, & suscipe pœnitentiam eius. Et exaudiuit orationem eius Deus. Et cum completa fuisset prima hebdomada, venit senex ad illum fratrem, & interrogauit illum, dicens: Aliquid vidisti? Et respondens frater, dixit: Etiam; vidi columbam sursum in altitudine cæli contra caput meum stantem. Et respondens senex, dixit ei: Attende tibi metipsum, & deprecare Deum intentè. Secundâ verò hebdomadâ venit senex iterum ad fratrem, & interrogauit eum, dicens: Vidisti aliquid? Et respondit: Vidi columbam venientem iuxta caput meum. Et præcepit ei senex, dicens: Sobrius esto mente, & ora. Et completâ tertiâ hebdomadâ, venit iterum senex, & interrogauit eum, dicens: Ne aliquid plus vidisti? Et ille respondit, dicens: Vidi columbam, quia venit & stetit supra caput meum, & tetendi manum meam tenere eam: illa autem surgens intrauit in os meum. Et

Qui Deum
abnegat,
deseratur à
columbâ
sancti Spi-
ritus.

Psal. 34.

Gal. 5.

Ignis corporali ignis est extinguendus libidinis.

Prou. 17.

I. Thess. 5.

I. Pet. 3.

Ad pœnitentem redit columba.

SENIO-
RVM.

gratias agens Deo senex, dixit fratri: Ecce suscepit Deus pœnitentiam tuam: de cetero attende te metipsum, & esto sollicitus. Et respondens frater dixit: Ecce amodò tecum ero donec moriar.

SENTS.

39. Dicebat quidam de Thebæis senibus, quòd filius esset sacerdotis idolorum: & cùm paruulus federet in templo, vidisset patrem suum frequenter ingredi, & sacrificia offerre idolo; & quia semel post ipsum occultè intrauerit, & viderit satanam sedentem, & omnem militiam eius astantem ei: & ecce vnus de principibus eius veniens adorauit eum. Cui diabolus dixit: Vnde venis tu? Et ille respondit: In illâ prouinciâ eram, & suscitauit illic bella & perturbationes plurimas, effusiones sanguinis faciens, & veni nuntiare tibi. Et diabolus interrogauit eum: In quanto tempore hoc fecisti? Et ille respondit: In triginta diebus. Et diabolus iussit eum flagellari, dicendo: Tanto tempore hoc fecisti? Et ecce alius veniens adorauit eum. Et ipsi dixit: Vnde venis tu? Et respondit dæmon: In mari eram, & suscitauit commotiones, & demersi naues, & multos homines occidens, veni nuntiare tibi. Et dixit diabolus: Quanto tempore hoc fecisti? Et ille respondit: Sunt dies viginti. Et hunc similiter iussit flagellari, dicens: Quare in tantis diebus hoc solum fecisti? Et tertius veniens adorabat eum. Dixit autem & huic: Et tu vnde venis? Et respondit: In illâ ciuitate fui: & dum ibi fierent nuptiæ, excitauit lites, & multas effusiones sanguinis feci: insuper & ipsum sponsum occidi, & veni nuntiare tibi. Et dixit ei: In quantis diebus hoc fecisti? Et respondit: Decem. Iussit autem, tamquam moras fecerit, & hunc flagellari. Venit autem alius adorare eum, & dixit ei: Vnde venis? Et respondit ei: In eremo eram; ecce quadraginta anni sunt, quòd impugno monachum quemdam; & vix nocte istâ præualui, vt facerem eum fornicari. Quod diabolus audiens surrexit, & osculatus est eum: & tollens coronam quam ipse habebat, posuit in capite illius, & fecit eum sibi in vnâ sede confidere, dicens: Magnam rem fortiter gessisti. Hoc ego cùm audissem, & vidissem, dixi intra me ipsum: Valdè magnus est ordo monachorum.

Latitia demonum de monachi lapsu.

INCERTI.

40. Dicebant de quodam patre, quia secularis fuisset, & post conuersus est, & de concupiscentiâ vxoris suæ frequenter stimulabatur, & narrabat hoc patribus. Qui cùm vidissent quia operarius esset, & maiora faciebat quàm illi dicebant, imponebant ei quædam, vt debilitaretur corpus

eius, ita vt nec surgere posset. Deo autem dispensante, venit quidam pater vt applicaret in Scithi: & cùm venisset ad cellam eius, vidit eam apertam, & pertransiuit adiurans quomodo nemo egressus esset in occursum eius. Et reuersus pulsabat, dicens: Ne fortè frater qui in eâ habitat, infirmetur. Et cùm pulsasset, intrauit, & inuenit eum nimium infirmum. Et dicit ei: Quid habes, pater? Et narrauit ei, dicens: Ego de sæculari vitâ sum, & sollicitat me modò inimicus in vxore meâ; & narraui patribus, & imposuerunt mihi conuersationis onera diuersa. & cùm obedienter implere vellem, ecce defeci, & tamen stimulus crescit. Audiens hæc senex, contristatus est, & dixit ei: Equidem patres, vt potentes viri benè tibi imposuerunt onera, quibus grauaris: sed si me paruulum audis, iacta à te hæc, & fume parum cibi in tempore suo, & recolligens vires tuas, fac aliquantum opus Dei, & iacta in Domino cogitatum tuum: quoniam tuo labore hanc rem non poteris superare. Corpus enim nostrum velut vestimentum est. si illud diligenter tractaueris, stabit: si autem neglexeris illud, putrescet. Qui cùm audisset eum, fecit ita, & intra paucos dies recessit ab eo stimulus ille.

Concupiscentia non tam labore, quàm oratione superanda.
Psal. 54.

Corpus instar vestimenti.

41. Monachus quidam solitarius antiquus, & conuersatione proficiens, sedebat in monte in partibus Antinoo, sicut audiuius à notis monachis, cuius verbis & actu multi proficiebant. Et cùm talis esset, excitatus est diabolus ad inuidiam contra eum, sicut & cõtra omnes virtutum viros, & immittit animo eius cogitationem talem; vt ei qui in tali conuersatione esset, non deberet seruire ab alio, aut ministerium exhiberi; sed magis ipsum debere alijs ministrare. Quòd si alijs non exhiberet ministerium, saltem sibi ipsi seruiret, dicens: Vnde ergo in ciuitate sportellas, quas facis, & eme tibi quæ opus sunt, & reuertere ad locum tuum, & nulli sis onerosus. Hoc autem suggerebat diabolus, inuidens quieti eius & opportunitate vacationi ad Dominum, & vtilitati multorum. vndique enim inimicus venari eum & capere festinabat. Ille verò tamquam bonæ cogitationi acquiescens, descendit de monasterio suo. Et quia erat omnibus admirandus, ignotus tamen habere huiusmodi insidias astutiæ, notus autem & famosus omnibus, à quibus videbatur, existens. Et cùm post longum tempus mulierem vidisset, pro incautelâ suâ supplantatus est, & incurrit in eam. Et veniens in desertum locum sequente diabolo vestigia eius, cecidit iuxta flumen. Et cogitans quia gauisus est ini-

MONACHI

Specie humilitatis educatum monachum diabolus decipit.

VI. 1091

1101

1111

1121

1131

1141

1151

1161

1171

1181

1191

1201

1211

1221

1231

1241

1251

est inimicus de ruinâ eius, voluit semetipsum desperare, quia Spiritum Dei maximè contristauerit, & sanctos Angelos, & venerabiles patres, quorum multi etiam in ciuitatibus habitantes superauerunt diabolum. Et cum nulli horum se facere similem posset, contristabatur valdè, & non recordabatur, quia Deus est qui virtutem tribuit his qui ad eum deuotissimè conuertuntur. Cacatus ergo, & non videns peccati sui curam, voluit se in flumen illud iactare, vt perfectum gaudium faceret inimico. Ex multo itaque animi dolore infirmatus est corpore, & nisi postea misericors Deus auxilium præstitisset ei, ad perfectum gaudium inimici sine pœnitentiâ moreretur. Nouissimè autem in se reuersus, cogitauit maiorem laborem in afflictione pœnitentiæ demonstrare, & supplicare Deo in fletu & luctu, & ita rediit iterum ad monasterium suum. Et damnans ostium cellæ suæ, sicut solet super mortuum, ita flebat supplicans Deo. Ieiunans autem & vigilans cum omni anxietate attenuauit corpus suum: & nec sic satisfactum putabat animo suo, quia congruè pœnituisset. Fratribus autem sæpè ad eum venientibus suæ vtilitatis causâ, & pulsantibus ostium, ipse dicebat, non se posse aperire, dicendo: Sacramento me constrinxi vnum annum deuotè me pœnitentiam agere, sed orate pro me. Nec enim inueniebat quomodo eis excusaret, quoniam illi scandalizabantur, hæc audientes de eo, quia erat apud eos honorabilis, & valdè magnus monachus. Et fecit totum annum intentè ieiunans, & deuotè pœnitentiam agens. Die autem Paschæ nocte ipsâ resurrectionis Dominicæ, tollens lucernam nouam posuit in cacabo nouo. Et cooperiens de cooperulo, à sero surrexit ad orationem, dicens: Misericors & miserator Dominus, qui & barbaros saluare vis, & ad veritatis agnitionem venire, ad te confugi fidelium Saluatorem, miserere mihi qui te plurimum exacerbavi, inimicum gaudere feci, & ecce mortuus sum obediens ei. Tu Domine, qui & impiis & his qui sunt sine misericordiâ misereris, sed & proximis misericordiam impendere præcipis, miserere humilitati meæ. Apud te enim impossibile nihil est, quoniam secus infernum dissipata est sicut puluis anima mea. Fac misericordiam, quia benignus es & misericors, firmamento tuo, qui & corpora quæ non sunt, in die resurrectionis resuscitaturus es. Exaudi me, Domine, quia defecit spiritus meus, & infelix anima mea. Tabefactum est etiâ corpus meum, quod coinquinavi. Et iam viuere non valeo, pro eo quod non credidi. Igno-

sce peccatum per pœnitentiam, duplex habenti peccatum ex desperatione. Viuifica me contritum, & igne tuo præcipe hanc lucernam accendi. Vt & ego accipiens fiduciam misericordiæ & indulgentiæ tuæ, per residuum tempus vitæ meæ, quod mihi donaueris, mandata tua custodiam, & à timore tuo non recedam, sed deuotè seruiam tibi amplius quàm primò. Et hæc in nocte ipsâ resurrectionis cum multis lacrymis dicens, surrexit vt videret si accensa esset lucerna. Et detecto cacabo, vidit quia non esset accensa. Et cecidit iterum in faciem suâ, rogans Dominum, & dicens: Scio, Domine, quia certamen factum est, vt coronarer, non steti in pedibus, eligens magis propter carnis delectationem tormentis impiorum addici. Parce ergo mihi, Dñe. Ecce enim iterum cõfiteor tuæ bonitati turpitudinem meam coram Angelis tuis, & coram iustis omnibus, & nisi quia scandalizari possent, etiam hominibus omnibus confiterer. Deus miserere mei, vt & alios erudiam; Domine, viuifica me. Et ita tribus vicibus orans, exauditus est. Et exurgens inuenit lucernam ardentem clarè. Et exultans spe, confortatus gaudio cordis est, admirans de gratiâ Dei, qui ita & peccatis eius indulgit, & satisfecit iuxta petitionem eius & animû ipsius, & dicebat: Gratias ago tibi, Dñe, quia etiam vitæ sæculi huius indigno misertus es, magno & nouo hoc signo fiduciam tribuens: parcis enim misericors animabus, quas tu creas. Ita autem perseuerante eo in confessione illuxit dies. Et lætabatur in Domino, oblitus cibi corporalis. Ignem autem lucernæ illius toto tempore vitæ suæ seruauit, oleum subinde superinfundens, & faciens desuper quo minus extingueretur. Et ita rursus diuinus Spiritus habitauit in eo, & factus est apud omnes insignis, humilitatem exhibens in confessione & actione gratiarum Domino cum lætitiâ. Cui etiam ante aliquot dies mortis suæ relatum est de transitu suo.

Lucernâ
diuinitus
accensâ pœ-
nitentiam
suam Deo
acceptam
discit.

LIBELLVS SEXTVS.

De eo, quòd monachus nihil debeat possidere.

I. FRATER quidam renuntians sæculo, & dans quæ habebat pauperibus, retinens autem pauca in suâ ratione, venit ad abbatem Antonium. Quod cum agnouisset senex, dixit ei: Si vis monachus fieri, vade in illum vicum, & eme carnes, & impone corpori tuo nudo, & sic veni huc. Et cum sic fecisset frater ille, canes & aues corpus eius lacerabât. Cum peruenisset autem ad senem, interrogauit, si fecisset quod

ANTONI
Ruff. lib. 3.
n. 68.

ei dixerat. Illo autē ostendente corpus suum laceratū, dixit sanctus Antonius: Qui renuntiant seculo, & volunt habere pecunias, ecce ita impugnati à dæmonibus discerpuntur.

2. Narravit abbas Daniel de abbate Arsenio, quia venit aliquando ²⁴Magistranus, deferens ei testamentum cuiusdam senatoris parentis eius, qui reliquerat ei hereditatem magnam valdè. Et accipiens testamentum, voluit illud scindere: Magistranus autem cecidit ad pedes eius, dicens: Deprecor te, ne scindas illud, quia incidetur mihi caput. Et dicit ei abbas Arsenius: Ego prius mortuus sum quàm ille. Ipse autem modò mortuus est, quomodo me fecit heredem? Et remisit testamentum, nihil accipiens.

3. Ægrotavit aliquando memoratus abbas Arsenius in Scithi, & opus habuit in necessitate suà vsque ad vnam siliquam nummi. Et cum non inueniret, accepit à quodam velut eleëmofynam, & dixit: Gratias tibi ago, Domine, quia me dignum fecisti pro nomine tuo ad hoc peruenire, vt egens eleëmofynam postularem.

4. Narrauerunt de abbate Agathone, quia longo tempore cellam sibi cum suis discipulis fabricaret. Quam cum perfecissent, & cœpisset illic habitare, vidit in ipsâ hebdomadâ quædam non vtilia sibi: & dixit discipulis suis illud quod Dominus apostolis dixerat: Surgite, eamus hinc. Discipuli autem contristati sunt valdè, dicens: Si omnino volūtatem habebas migrandi hinc, vt quid tantum laborem sustinui- mus, ædificantes longo tempore cellam? Incipient autem homines scandalizari in nobis, & dicere: Ecce iterum migrant, nusquam sedentes. Ille autem cum eos vidisset pusillanimes effectos, dicit eis: Etsi scandalizantur aliqui, sed iterum sunt alij qui ædificantur & dicunt: Beati sunt isti, quia propter Deum migrauerunt, & sua omnia contempserunt. Verumtamen dico vobis, qui vult venire, veniat; quia ego interim vado. Illi verò prostrauerunt se in terram, rogantes vt concederet secum abire.

5. Dixit abbas ²⁵Euagrius, fuisse quemdam fratrem, qui nihil habuit in substantiâ suâ, nisi tantum Euangelium, & ipsum vendidit in pauperum nutrimento. Dicens quodam verbo, quod memoriæ dignum est commendari: Ipsum etiam, inquit, verbum vendidi, quod iubet, Vende omnia, & da pauperibus.

6. Abbas Theodorus, cognomento de Pherme, habebat tres codices bonos. Et cum venisset ad abbatem Macarium, dixit ei: Habeo tres codices, & proficio ex lectione eorum. Sed & fratres petunt eos ad le-

gendum, & ipsi proficiunt. Dic ergo mihi quid debeo facere? Et respondens senex, dixit: Boni sunt quidem actus: sed melius omnibus est, nihil possidere. Quod cum audisset, abiit, & vendidit memoratos codices, & dedit indigentibus pretium ipsorum.

7. Narravit quidam patrum de abbate Ioanne Persa, quia ex multis virtutibus suis ad profundam simplicitatem atque innocentiam peruenerit. Hic autem manebat in Arabiâ vicinâ Ægypti. Et mutuauit aliquando à fratre suo solidum vnum, & emit limum vt operaretur. Et venit frater rogans eum, & dicens: Dona mihi, abba, aliquantum lini, & faciam mihi vestimentum, quo vtar. Et dedit ei cum gaudio. Similiter & alius veniens rogauit eum, vt daret ei aliquantum lini, vt faceret sibi tegumentum. Et dedit ei. Et multis alijs petentibus dabat simpliciter cum gaudio. Postea veniens dominus solidi quem acceperat, volens recipere quod mutuauerat. Et dixit ei senex: Ego affero tibi eum. Et cum nõ haberet, vnde redderet, abiit ad abbatem Iacob dispensatorem, vt rogaret eum, & daret ei solidum. Et cum iret, inuenit in terrâ iacètem solidum, & non tetigit eum, sed fecit orationem, & reuersus est in cellam suam. Et venit iterum frater ille, & cœpit ei molestus esse pro solido. Et dicit ei: Ego reddam tibi. Et abiit iterum senex, & inuenit solidum in terrâ vbi erat prius, & rursus factâ oratione reuersus est. Et ecce iterum cœpit frater ille molestus esse, & dicit senex: Adhuc semel me exspecta, & affero tibi solidum tuum. Et surgens venit ad illum locum, & inuenit ipsum solidum ibi, & factâ oratione tulit eum, & venit ad abbatem Iacobum, & dicit: Abba, cum venirem ad te, inueni huc solidum in viâ. ostende ergo charitatem, & prædica ieiunium, ne quis perdiderit eum. Et prædicauit abbas, & nemo est inuentus qui perdidisset eum. Tunc verò dicit abbati Iacobo: Si ergo nemo eum perdidit, do eum illi fratri, quia ipsi debeo solidum. & cum venirem ad te, vt tu mihi solidum præstares, & redderem debitum, inueni eum in viâ. Et miratus est abbas Iacobus, quomodo compulsus pro debito inuenisset, & non statim tulisset eum: & reddidit solidum fratri illi. Et hoc erat mirabile de ipso: quia si veniebat quis mutuam aliquam petere ab eo, non per seipsum dabat, sed dicebat fratri mutuam postulanti: Vade, tolle tibi tu ipse quod opus habes. Et quando referebat quod mutuam accepisset, dicebat ei: Repone illud iterum vnde tulisti. Si autem nihil re-

Optimum nihil possidere.

IOANNIS. Ruff. l. 3. n. 148.

Libenter mutuum prestans in viâ solidum inuenit.

Textid oras antequam tollat.

Promptitudo mutuū præstandi.

Mortuus seculo non exspectat testamenta.

EIVSDEM. *Arsenij paupertas.*

AGATHONIS.

Mutandus locus si saluti obsr. Ioan. 14.

INCERTI.

Ruff. l. 3. n. 70. titulu Scapionis.

Matth. 19.

THEODORI.

ferebat ille qui mutuum acceperat, senex nihil dicebat ei.

ISAAC.

8. Narrauerunt quidam patrum, quia venit aliquando frater aliquis in conuentum Cellaium coram abbate Isaac, vestitus modicum cucullum: & spectabat eum senex, dicēs: Hic monachorum est habitatio; tu secularis es, & non poteris hīc esse.

EIVSDEM.

9. Dicebat autem fratribus abbas Isaac: Patres nostri & abbas Pambo, vetustis & de multis partibus resarcitis vestibus utebatur: nunc autem pretiosis vestibus utimini. discedite hinc, desertastis locum hunc. Quando autem profecturi erant ad messem, dicebat eis: Iam vobis nulla mandata dabo, quia non obseruatis.

Monachorum vetusta & resarcita vestimenta.

BASILII.
Cassian.
lib. 7 Institut. c. 19.
Perfecte renuntiandi.

10. Dixit abbas Cassianus: Quia Syncreticus aliquis nomine renuntiasset seculo, & facultates suas pauperibus diuidens, aliqua sibi retinisset ad proprium usum, nolens perfecte ex omnibus renuntiantium humilitatem & communis monasteriorum vitæ suscipere regulam. Ad quem sanctæ memoriæ Basilus dixit hoc: Et senator esse desisti, & monachum non fecisti.

PISTRAMONIS.

11. Dixit quidam frater abbati Pisteramoni: Quid faciam, quoniam durum est mihi vendere quod manibus meis laboro. Et respondens dixit: Quia abbas Sisois & ceteri vendebant opus manuum suarum: hoc enim non lædet. Sed quando vendis, semel dic pretium speciei quam distrahis. Et si vis relaxare modicum pretij, in te est, sic enim & quietem inuenies. Iterum dixit ei frater: Si habeo quod sufficiat necessitatibus meis aliunde, videtur tibi ut non cogitem de labore manuum? Respondens senex, dixit: Quantumuis habeas, non negligas operari, & quantum potes, fac, tantum non cum turbatione animi.

Monachorum manibus operandum.

SERAPIONIS.

12. Frater interrogauit abbatem Serapionem, dicens: Dic mihi vnum verbum. Dicit senex: Quid tibi habeo dicere, quia tulisti ea quæ erant viduarum & orphanorum, & posuisti in fenestrâ. Viderat enim eam codicibus plenam.

SYNCLETICAE.

13. Interrogata est beatæ memoriæ Syncretica: Si perfectum bonum est nihil habere? Et illa dixit: Valdè bonum est his qui possunt. Etenim hi qui tolerare possunt, tribulationem quidem carnis habent, sed animæ quietem possident. Quoniam sicut fortia vestimenta dum calcantur, & pedibus sapius reuersantur, lauantur atque incandiduntur; ita fortis anima per voluntariam paupertatem amplius confirmatur.

Paupertas incandidat animas.

HYPERICHII.
Thesaurus monachi paupertas.

12. Dixit abbas Hyperichius: Thesaurus monachi est voluntaria paupertas. Theauriza ergo tibi, frater, in cælo, quia ibi ad

requiescendum sine fine sunt sæcula.

15. Erat quidam sanctorum, Philagrius nomine. hic habitabat in Ierosolymis, & laborabat operando, ut potuisset sibi ad panem sufficere. Et dum staret in plateâ, volens vendere quod manibus suis fuerat operatus, contigit ut caderet euidam sacculus cum solidis mille, & inueniens eum senex, stetit in eodem loco, dicens: Necessè est modò eum, qui perdidit, huc venire. Et ecce veniebat, qui perdiderat, plorans. Tulit ergo eum seorsum, & reddidit sacculum suum. Quem ille rogabat, ut acciperet aliquam partem ex eo, sed senex nullatenus acquieuit. Tunc ille cœpit clamare & dicere: Venite, & videte hominem Dei, quid fecit. Senex autem occultè fugiens, exiit de ciuitate, ne agnosceretur de eo quid fecerat, & honorarent eum.

Philagrii fidelitas & continentia.

Honorem fugit.

16. Interrogatus est senex quidam à fratre, quid faceret ut saluus esset. Ille autem expolians se vestimento suo, & cingens lumbos suos, atque extendens manus, dixit: Sic debet nudus esse monachus ab omni materiâ seculari, & crucifigere se aduersus tentationem atque cetramina mundi.

SENI.

Nudus sit monachus a materiâ seculari.

17. Quidam rogauit senem quemdam, ut acciperet pecunias in suis necessitatibus profuturas. Ille autem nolebat, utpote qui operi manuum suarum esset sibi sufficiens. Sed dum ille persisteret obsecrando, ut saltem pro indigentium necessitate susciperet, respondit senex, & dixit: Duplex mihi opprobrium esset: quia & cum non indigeam, accipio; & aliena tribuens, vanam gloriam colligo.

INCERTI.
Ruff. l. 3. num. 71.
titulo Agathonis.

Qui non indiget nihil accipiat.

18. Venerunt aliquando quidam Græcorum, ut darent eleemosynam in ciuitate Ostracines, & assumpserunt sibi œconomos ecclesiæ, ut ostenderent eis, qui necessitatem maiorem haberet. Illi autem duxerunt eos ad quemdâ leprosum, & dederunt ei. Ille autem nolebat accipere, dicens: Ecce modicas palmas habeo, quas operor, & facio plectas, & ex eis mādūco panem. Iterum duxerunt eos ad cellam vnus viduæ, quæ erat cum filiabus suis. Et cum pulsarent ostium, cucurrit filia eius ad ostium nuda: mater autem eius abierat ad quoddam opus; erat enim candidatrix: & dabant filia eius vestimentum & nummos. Illa autem nolebat accipere, dicens venisse matrem suam, & dixisse sibi: Confide, quia voluit Deus, & inueni opus quod faciam hodie, vnde habeamus victum nostrum. Et cum venisset mater eius, rogabant eam, ut acciperet; & noluit, dicens: Ego habeo curatorem meum Deum, & eum tollere vos vultis à me hodie? Illi autem agnoscent-

INCERTI.

Deus fidelis curator.

SENIORVM.

tes fidem eius, glorificauerunt Deum.

INCERTI.

Auri contemptus.

19. Venit quidam vir magnus ignotus, portans secum aurum in Scithi, & rogabat presbyterum eremi, vt erogaretur ad fratres. Dixit autem ei presbyter: Non opus habent fratres. Et cum nimis esset vehemens, & non acquiesceret, posuit sportam cum solidis in ingressu ecclesie, & dicit presbyter: Qui opus habet, tollat. Et nemo tetigit; quidam autem nec aspexerunt. Et dicit ei senex: Suscepit Deus oblationem tuam; vade, & da illud pauperibus. Et valde edificatus discessit.

SENI.

Bonus nutritor Deus.

20. Attulit quidam seni pecuniam, dicens: Habe ad expensas tuas, quia senuisti & infirmus es. erat enim leprosus. Hic autem respondens dixit: Tu post sexaginta annos venis auferre nutritorem meum? Ecce tantum temporis habens in infirmitate mea, nihil indigui, Deo tribuente & pascente me. Et non acquieuit accipere.

CVIVSD. HORTVLANI.

21. Narrauerunt senes de quodam hortulano, quia laboraret, & omnem laborem suum expenderet in eleemosynam. Et tantum sibi retinebat, quantum ad victum ipsius sufficeret. Postea vero satanas immisit in corde eius, dicens: Collige tibi aliquantam pecuniam; ne cum senueris aut agrotaueris, opus habeas ad expensas. Et collegit & impleuit lagenam de nummis. Contigit autem eum infirmari, & putrefieri pedem eius, & expendit, quod collegerat, in medicos, & nihil ei prodesse potuit. Postea vero venit quidam de expertis medicis, & dicit ei: Nisi incideris pedem tuum, putrefiet. Et constituerunt diem, vt inciderent eius pedem. Illa autem nocte rediens in semetipsum, & poenitentiam agens de his quae gessit, ingemuit & fleuit, dicens: Memor esto, Domine, operum meorum priorum quae faciebam, cum laborarem in horto meo, ex quo pauperibus ministrabam. Et cum hoc dixisset, sterit angelus Domini, & dixit ei: Vbi sunt nummi quos collegisti? & vbi est spes de qua tractasti? Tunc intelligens, dixit: Peccaui, Domine, ignosce mihi: & amodo ulterius hoc non faciam. Tunc Angelus tetigit pedem eius, & sanatus est statim. Et exurgens mane, abiit in agrum operari. Venit ergo medicus secundum constitutum cum ferramentis, vt secaret pedem eius; & dicunt ei: Exiit a mane operari in agro. Tunc admiratus medicus perrexit in agrum, vbi operabatur ille. & videns eum fodientem terram, glorificauit Deum, qui reddiderat ei sanitatem.

Non in nummis, sed in Deo spes ponenda.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 69.

22. Frater interrogauit senem quemdam, dicens: Vis teneo mihi duos solidos propter infirmitatem corporis? Videns autem

senex cogitationem eius, quia vellet tenere, dixit ei: Etiam. Et vadens frater in cellam suam, conterebatur cogitationibus suis, dicens: Putas verum dixit mihi senex, an non? Et surgens iterum venit ad senem, agens poenitentiam & rogans, ac dicens: Propter Dominum dic mihi veritatem, quia affligor a cogitationibus meis propter duos solidos. Dicit ei senex: Quia vidi te voluntatem habere retinendi eos, dixi tibi, vt retineres; verumtamen non est bonum, tenere plus quam opus est corpori. Si ergo duos solidos retinueris, in ipsis inuenietur spes tua. Et si contigerit vt pereant, Deus iam non cogitat de nobis. Cogitationem ergo nostram iactemus in Domino, quoniam ipsi cura est de nobis.

Deo fidendum, non pecunia.

LIBEELVS SEPTIMVS.

De Patientia seu Fortitudine.

SANCTVS Antonius abbas cum sederet aliquando in eremo, animus eius tedium & confusionem cogitationum incurrit, & dicebat ad Deum: Domine, volo saluus fieri, & non me permittunt cogitationes meae. quid faciam in hac tribulatione, quomodo saluus ero? Et modice asurgens, coepit foras exire. & vidit quemdam, tamquam seipsum, sedentem atque operantem; deinde surgentem ab operibus & orantem; & iterum sedentem, & plectam de palmis facientem, & inde rursus ad orationem surgentem. Erat autem angelus Domini missus ad correptionem & cautelam dandam Antonio. Et audiuit vocem Angeli, dicentis: Sic fac, & saluus eris. Ille autem hoc audito, magnum gaudium sumpsit atque fiduciam. Et ita faciens, salutem, quam quarebat, inuenit.

ANTONII Ruff. lib. 3. n. 105.

Operatio orationi iungenda.

2. Frater quidam interrogauit abbatem Agathonem, dicens: Mandatum mihi venit, & est mihi pugna grauis in loco, quo est ipsum mandatum. Volo ergo propter mandatum pergere illuc, & pauesco bellum. Dicit ei senex: Sic erat Agatho; implebat mandatum, & vincebat bellum.

AGATHONIS.

Obedientia in bello victrix.

3. Dixit abbas Ammonas, quia quatuordecim annos fecerit in Scithi, deprecans Deum die ac nocte, vt daret ei virtutem superandi iram.

AMMONAE.

4. Dixit abbas Besarion, quia quadraginta noctes manserit inter spinas stans, & non dormierit.

BESARIONIS.

5. Frater quidam sedens singularis turbabatur, & pergens ad abbatem Theodorum de Pherme, dixit ei, quia conturbaretur. Senex autem dixit ei: Vade, humilia mentem

THEODORI.

mentem tuam, & subde te, & habita cum aliis. Abiit autem in montem, & mansit cum aliis. Et reuersus est postea ad fenem, & dixit ei: Nec cum aliis hominibus habitans, quietem inuenio. Et dixit ei senex: Si solitarius non quiescis, neque cum aliis, cur voluisti monachum facere? nonne ut sustineas tribulationes? Dic auem mihi, quot annos habes in habitu isto. Et dicit ei: Octo. Et dicit ei senex: Crede mihi, habeo in habitu isto septuaginta annos, & nec vnâ die potui requiem inuenire, & tu in octo annis requiem vis habere?

Non facile hic requies datur.

EIVSDEM.

Theodorus uiuit sine formidine.

6. Interrogauit eum iterum frater quidam, dicens: Si fiat subito sonus ruinæ alicuius, sit tibi timor, abba? Et dixit ei senex: Si cælum terræ adhæreat, Theodorus non formidat. Poposcerat enim precibus à Deo, ut auferretur ab eo formido, & propterea interrogauit eum frater.

THEODORI ET LV. CII.

Eludenda desideria.

7. Dicebant de abbate Theodoro, & abbate Lucio²⁷ de Nono Alexandria, quia fecerint quinquaginta annos, seducentes animos suos, & dicentes: Transactâ hieme istâ, migrabimus hinc. Et iterum quando fiebat æstas, dicebant: Quia transacto æstiuo, discedemus hinc. Et sic fecerunt toto tempore conuersationis suæ semper reminiscendi patres.

IOANNIS.

Pugna cum tolerantia animæ salutaris.

8. Dixit abbas Pastor de abbate Ioanne breuis staturæ, quia rogauerit Dominum, & abutulerit ab eo omnes passionem, & effectus est securus, & ueniens dixerit cuidam seni: Vide hominem quietum, & nullam habentem pugnam. Et dixit ei senex: Vade, roga Dominum, ut iubeat in te moueri pugnam, quoniam proficit pugnando anima. Et cum redisset in eo pugna, ulterius non orauit, ut auferretur ab eo pugna, sed dicebat: Domine, da mihi tolerantiam sustinendi has pugnas.

ANTONII ET MACARII.

9. Venit abbas Macarius maior ad abbatem Antonium in montem: & cum pulsasset ostium, exiuit ad eum, & dixit ei: Tu quis es? Et ille ait: Ego sum Macarius. Et claudens ostium intrauit, & dimisit eum foris. Et cum uidisset postea patientiam eius, aperuit ei. Et adgaudens ei, dicebat: Multum tempus est, ex quo te videre desiderabam, audiens de te. Et exhibens ei hospitalitatem, refecit eum; erat enim fessus de multo labore. Vespere autem facto infudit sibi abbas Antonius modicas palmas, & dicit ei abbas Macarius: Da mihi, ut ego infundam quod operer. Ille autem dixit: Non habeo plus. Et faciens fasciculum maiorem, infudit eum. Et sedentes à sero, & colloquentes de utilitate animarum, faciebant plectam, & ipsa plecta per fenestram

descendebat in speluncâ. Et egrediens manè sanctus Antonius, vidit collectionem plectarum abbatis Macarij, & admiratus est, & osculatus manus eius, dicebat: Multa virtus de istis egreditur.

SENIO-
RVM.
Operosus Macarius.

10. Descendit aliquando ipse Macarius de Scithi ad locum qui dicitur Terenthin, & intrauit dormire in monumento, ubi erant antiquitus sepulta corpora paganorum. Et traxit vnum corpus sub caput suum tamquam²⁸ plumatium de scirpo. Dæmones autem videntes fiduciam eius, inuisi sunt, & volentes terrere eum, vocabant quasi quamdam mulierem, dicentes: ²⁹ Nonna illa, veni nobiscum ad balneum. Et alter dæmon de sub ipso tamquam ex mortuis illis respodit, dicens: Peregnum quemdam habeo super me, non possum venire. Senex autem non expauit, sed confidens tundeat corpus illud, dicens: Surge, vade, si potes. Quod cum audissent dæmones, clamauerunt voce magnâ, dicentes: Vicisti nos. Et fugerunt confusi.

MACARII

Macarius dæmonem tundit.

11. Dicebat abbas Mathois: Volo aliquod leue opus & continuum, quàm graue quod citò finitur.

MATHOIS

12. Narrauerunt de abbate³⁰ Milido, quia cum habitaret aliquando cum duobus discipulis in finibus Persarum, exierunt duo filij Imperatoris secundum consuetudinem in venationem, & miserunt retia in longum per millia quadraginta, ut quodcumq; intra retia inueniretur, occiderent. Inuentus est autem senex cum duobus discipulis intra retia. Et cum vidissent eum pilosum & terribilem aspectu, admirati sunt, & dixerunt ei: Homo es, an spiritus aliquis? dic nobis. Et dixit eis: Homo sum peccator, & exiui flere peccata mea, & adoro Filium Dei viui. Illi autem dixerunt ei: Non est alius Deus, nisi Sol, & Ignis, & Aqua; ipsos adora, & sacrificia eis. Et ille respondit: Ista creaturæ sunt, & erratis. Sed obsecro vos, conuertimini, & agnoscite verum Deum, qui & ista creauit, & cetera omnia. Illi autem deridentes, dixerunt: Condemnatum & crucifixum dicis esse verum Deum? Etiam, inquit, ipsum qui crucifixus & occidit mortem, hunc dico esse verum Deum. Illi autem tam ipsi quàm fratribus qui cum eo erant, inferentes tormenta, cogebant eos sacrificare. Et duos quidem fratres post plurima tormenta decapitauerunt, senem autem diebus multis torquebant. Postea verò statuerunt eum in quodam loco, & sagittabant in ipso quasi ad signum: vnus à dorso, & alter à pectore. Dicit eis senex: Quoniam facti estis in consensu in vnum, ut effundatis sanguinem

MILIDI.

Dij Persarum, Sol, Ignis, Aqua.

Martyriū Milidi cum duobus discipulis.

sanguinem

SENIORVM.

sanguinem innocentem, crastinâ in momento hac horâ, quæ modò est, sine filiis remanebit mater vestra, & priuabitur affectu vestro, & propriis sagittis inuicem sanguinem vestrum effundetis. Illi autem subfannantes verba eius, exierunt in crastino, vt venarentur. Et contigit, vt euaderet vnus ceruus de rete eorum, & ascèderunt equos, & currebant vt comprehenderent ceruum: qui cum iactassent sagittas post ipsum, inuicem sibi in cor dederunt, & mortui sunt iuxta verbum quod prædixerat senex.

PASTOR S

13. Dixit abbas Pastor: Quia virtus monachi in tentationibus apparet.

ISIDORI.

14. Dixit iterum qui supra, quia Isidorus presbyter de Scithi allocutus sit aliquando plebem fratrum, dicens: Fratres, numquid non ad laborandum venimus in hoc loco? Et nunc video, quia nullus hic labor est. Ego igitur collectâ pelle meâ vado vbi est labor, & ibi inuenio requiem.

In labore requies.

SYNCLITICAE.

Loci stabilitas fecificat.

15. Dixit sancta Synclitica: Si in monasterio cum aliis versaris, non mutes locum: læderis enim, si facias hoc. Etenim sicut gallina si dereliquerit oua sua fota, sine pullis ea exire facit: ita monachus vel virgo frigescit & mortificatur in fide, de loco ad locum transeundo.

EIVSDEM.

Ruff. l. 3. n. 157.

Pasch. c. 20 n. 1.

16. Dixit iterum aliud: Diabolus cum per stimulos paupertatis non mouerit, diuitias adhibet ad seducendum. Et dum per contumelias & opprobria non præualet, laudes & gloriam adhibet. Sin autem fatietatem corporis immittit, & cum delectationibus seducere non potest, per molestias, quæ contra votum eueniunt, animam conatur subuertere. Infirmittates autem quasdam graues expetendo aduersus eum qui tentandus est adhibet, vt per eas pusillanimes faciens monachos, conturbet charitatem eorum, quam habent ad Deum. Sed quamuis concidatur corpus, & febribus validis inflammetur, insuper etiam intolerabili siti affligatur; siquidem peccator es qui hæc sustines, recordare futuri sæculi pœnas, & æternum ignem, & iudicialia tormenta: & ita non deficies ad ea quæ in præfenti contingunt; insuper & gaude, quia visitauit te Deus. Et illud famosissimum dictum in linguâ habeto, id est, Castigans castigauit me Dominus, & morti non tradidit me. Si ferrum es, per adhibitum tibi ignem amittes æruginem. Quòd si iustus es & hæc pateris, de magno ad maiora promoueris. Aurum es, sed per ignem probator eris. Datus est enim tibi angelus satanæ, stimulus carnis tuæ. Exulta videns, cui similis factus es: Pauli enim simile donum meruisti accipere. Si febribus, si rigore

Ambidexter diaboli usus.

Memoria inferni roborandi, sensati.

Psal. 117.

2. Cor. 12.

frigoris castigaris, memor esto quid Scriptura dicit: Transiuimus per ignem & aquam: residuum est quod sequitur, vt inducamur in refrigerium. Obtinuisti primum, expecta secundum, agens quæ virtutum sunt. Clama verba Prophetæ, dicentis: Pauper & inops & dolens ego sum. Perfectus enim eris per huiusmodi tribulationem. ait enim: In tribulatione dilatasti me. In his ergo maximè exercitiis animas nostras probemus: ante oculos enim habemus aduersarium nostrum.

Psal. 65.

Psal. 68.

Psal. 4.

EIVSDEM.

Deest hoc in editione Parisiensi.

17. Dixit iterum: Si infirmitas molesta nobis fuerit, non contristemur, tamquam qui pro infirmitate & vulnere corporis non possimus stare ad orandum aut psallendum ad vocem. Hæc autem omnia nobis pro destruendo corporis desiderio necessaria sunt, quoniam ieiunia & labores propter turpes delectationes nobis constituta sunt. Si igitur ægritudo ista retundit, superflua de his obseruandis ratio est. Sicut enim magno & forti medicamine ægritudo, ita ægritudine corporis vitia reciduntur. Et hæc est magna virtus, quando in infirmitatibus tolerantia fuerit, & gratiarum actio mittitur ad Deum. Si amittimus oculos, non feramus grauius. extollentiæ enim instrumentum amissimus, sed interioribus oculis gloriam Domini speculemur. Surdi facti sumus? non contristemur, quia auditum vanum amissimus. Manus vestræ ex aliquâ passione debilitatæ sunt: sed interiora paratas habeamus aduersus inimici tentationes. Infirmittas totum corpus nostrum tenet? sed nostro interiori homini sanitas crescit.

Ægritudo vitia corporis retundit.

EIVSDEM.

Deest hoc in edit. Parisiensi. Voluntaria castigatio.

18. Dixit iterum quæ supra: Qui in sæculo isto aliqua crimina commiserunt, etiam nolentes mittuntur in carcerem, & nos pro peccato nostro redigamus nosmetipsos in custodiam, vt voluntaria mentis nostræ vindicta futuras à nobis pœnas amoueat. Si ieiunas, non tibi inuenias occasionem dicendi, quia exacerbat in ægritudinem incurristi; quoniam & qui non ieiunant, similes ægritudines incurrunt. Inchoasti aliquid boni? non reuocaris per impedimenta inimici, quoniam & ipse inimicus patientiâ tuâ destruetur. Etenim qui nauigare cœperint, primò pandentes vela prosperum ventum inueniunt; postea autem contrarius ventus eis occurrit. Sed nautæ non mox propter incursum contrarij venti, aut exonerant aut deserunt nauim, sed paululum sustinentes aut pugnant aduersus procellam, iterum rectum cursum inueniunt. Ita ergo & nos in contrarium spiritum incurrentes, crucem pro velo erigamus,

Perstandum in bono inchoato.

Cruce pro velo erigenda hic nauigantibus.

gamus, & sine periculo sæculi istius nauigium explicabimus.

SARAE.

Oculorum
custodia.

19. Dicebant de abbatissâ beatæ memoriæ virgine Sarâ, quòd supra alueû fluminis sexaginta annos habitauerit, & nunquam inclinata est, vt flumen ipsum aspiceret.

HYPERI-
CHII.Hymnis
tentatio
subleuan-
da.

20. Dixit abbas Hyperichius: Hymni spirituales sint in ore tuo, & meditatio assidua subleuet pondus tentationum superuenientium tibi. Huius enim rei exemplum manifestum est viator sarcinâ alicuius oneris prægrauatus, flando & respirando, oneris & viæ paulatim laborem imminuit.

EIVSDEM.
Tentationi-
bus proba-
mur.

21. Dixit iterum qui supra: Oportet nos aduersus tentationes armari, quoniam modis omnibus veniunt: sic enim superuenientibus eis probati apparebimus.

SENI S.

A patiente
bellum ten-
tationis an-
feritur.

22. Dixit quidam senex: Si venerit homini tentatio, vndique ei multiplicantur tribulationes, vt pusillanimis fiat & murmuret. Et narravit senex ita: Frater quidam erat in cellâ, & venit super eum tentatio; & si quis eum videbat, nec salutare eum volebat, neque in cellam recipere, & si opus habebat panem, nemo mutuabat ei, & si de messe veniebat, nemo eum, sicut erat consuetudo, vt reficeret, inuitabat. Venit autem semel de messurâ per cauma, nec panes habuit in cellâ suâ; & in his omnibus gratias agebat Deo. Videns autem Deus patientiam eius, abstulit bellum tentationis ab eo. Et ecce quidam statim ostium pulsabat, trahens camelum onustum pane ab Ægypto; quod cum vidisset frater ille, cœpit flere, dicens: Domine, non sum dignus vel modicè tribulari. Et cum transisset tribulatio eius, tenebant eum fratres in cellis suis, & in ecclesiâ, & repausabant eum.

INCERTI.

Virtus la-
bore acqui-
renda.

23. Dicebat senex: Propterea non promouemur, quia nescimus mensuras nostras, neque patientiam habemus in opere quod cœpimus, sed sine labore aliquo virtutem volumus possidere.

INCERTI.

24. Quidam frater interrogauit senem, dicens: Quid facio, quia cogitatio mea non dimittit me horâ vnâ sedere in cellâ meâ? Et dicit ei senex: Fili, reuertere, sede in cellâ tuâ, & labora manibus tuis, & ora Deum incessanter, & iacta cogitatum tuum in Domino, & ne te quis seducat exire inde. Et dicebat: Quia erat quidam adolescens secularis, habens patrem, & desiderabat fieri monachus: & dum multum supplicaret patri suo, vt dimitteret eum conuersari, non acquiescebat; postmodum autem rogatus à fidelibus amicis vix acquieuit. Et egressus frater ille adolescens, introiuit in monasterium; & factus monachus cœpit

omne opus monasterij perfectè perficere, & ieiunare quotidie; cœpit etiam & biduanas abstinere, similiter semel in hebdomadâ reficere. Videbat autem eum abbas suus, & mirabatur, & benedicebat Deum in abstinentiâ & labore ipsius. Contigit ergo post aliquod tēpus, cœpit frater ille supplicare abbati suo, dicens: Rogo te, abba, vt dimittas me, & vadâ in eremo. Dicit ei abbas: Fili, noli hoc cogitare, non potes sufferre talem laborē, & præterea tentationes diaboli & versutias eius: & cum contigerit tibi tentatio, nō inuenies ibi qui te cōsoletur à perturbationibus inimici, quæ tibi illatæ fuerint. Ille autem cœpit ampliùs rogare eū, vt permitteret abire. Videns autem abbas eius quia tenere eum non poterat, factâ oratione dimisit eum. Postmodum dicit abbati suo: Rogo te, abba, vt concedas qui ostendant mihi iter, quòd pergere debeam. Et ordinauit cum eo duos monachos monasterij, & abierunt cum eo. Ambulantibus autem eis per eremum vnâ die & alterâ, defecerunt præ æstu, & proiicientes se in terram iacebant, & soporati modico somno, ecce aquila venit, percutiensq; eos de alis suis, præcessit procul, & sedit in terrâ. Euigilantes viderunt aquilam, & dixerunt ei: Ecce Angelus tuus, surge & sequere eam. Et surgens, valedicensq; fratribus, sequebatur eam, & venit vsque vbi stabat aquila illa: quæ mox surgens, volauit vsque ad vnum stadium, & iterum sedit; similiter sequebatur eam frater ille: & iterum volauit, & sedit non longè: & factum est hoc per horas tres. Postmodum autem dum sequeretur eam, diuertit ipsa aquila in dexteram partem sequentis se, & non comparuit. Frater ergo ille nihilominus sequebatur: & respiciens vidit tres arbores palmarum, & fontem aquæ, & speluncam modicam, dixitque: Ecce est locus, quem mihi præparauit Dominus. Et ingressus cœpit sedere in eâ, sumens cibû dactylorum, & de fonte aquam bibens, & fecit ibidem annos sex solitarius, neminem videns. Et ecce vnâ die venit ad eum diabolus in similitudinem cuiusdam senioris abbatis, habens vultum terribilem. Videns autem illum frater ille timuit, & procidens in orationem, surrexit. Et dicit ei diabolus: Oremus iterum, frater. Et surgentes, dixit diabolus: Quantum temporis habes hîc? Et respondit: Habeo annos sex. Dicit ei dæmon: Ecce te vicinum habui, & nō potui cognoscere, nisi ante dies quatuor, quia hîc habitares. Et ego non longè à te habeo monasterium: & ecce anni sunt vndecim, quòd de monasterio non exiui nisi hodie, quo cognoui quòd hîc mihi in

Seniorū
perfectioris
est viuere
solitariè.Angelus a-
quilæ specie
inuenem
ad eremum
ducit.Diabolus
etiam bonâ
suadendo
monachum
è cellâ ex-
trahit.

vino

SENIORVM.

Corporis
& sanguinis
Christi
perceptio.

vicino habitares. Et cogitavi mecum dicēs: Vadam ad hominem Dei istum, & cum eo conferam quod potest esse salutem animæ nostræ? Et hoc dico, frater, quia nihil proficimus sedentes in cellis nostris, quia corpus & sanguinem Christi non percipimus, & timeo ne efficiamur exteri ab eo, si nos ab hoc mysterio elongauerimus: sed dico tibi, frater, ecce hinc ad tria millia est monasterium habens presbyterum; eamus cata Dominicum diem, aut post duas hebdomadas, & accipiamus corpus & sanguinem Christi, & reuertamur ad cellas nostras. Placuit autem hæc suasio diabolica fratri illi: Et veniente Dominico die, ecce diabolus venit & dicit ei: Veni, eamus, quia hora est. Et exeuntes perrexerunt ad prædictum monasterium, vbi ille presbyter erat: & ingressi in ecclesiam, miserunt se in orationem. Et exurgens ab oratione frater ille, respiciens non inuenit hunc, qui adduxerat eum illuc, & dicit: Vbi putas perrexit? ne ad commune necessarium ambulauit? Et cum diu sustineret, non venit. Postmodum autem exiens foras, requirebat eum. Et cum non reperisset, dixit ad fratres loci illius interrogans eos: Vbi est abbas ille, qui mecum in ecclesiam ingressus est? Et dicunt ei: Nos neminem vidimus alium nisi te tantum. Tunc cognouit frater ille quia dæmon fuisset, & dicit: Vide cum quâ argutiâ diabolus me eiecit de cellâ meâ; sed tamen non ad me pertinet, quia ad bonum opus veni: percipio corpus & sanguinem Christi, & sic reuertar ad cellam meam. Et post factas Missas in ecclesiâ, volens reuerti frater ille ad cellam suam, tenuit eum abbas monasterij ipsius, dicens: Nisi refeceris nobiscum, non dimitemus te reuerti. Et cum percepisset cibum, reuersus est in cellam suam. Et ecce iterum diabolus venit in similitudinē iuuenis cuiusdam sæcularis, & cœpit eum respicere à summo capite vsque ad pedes, & dicere: Ipse est iste? Non est hic. Et cœpit eum considerare. Et dixit ei frater: Quare me sic respicis? At ille ait: Puto non me cognoscis: tamen post tantum tempus quomodo me habes cognoscere? ego sum vicinus patris tui, filius illius. Quomodo? Non est dictus pater tuus sic, & mater tua tale nomen non habuit, & soror tua sic non est dicta, & tu sic non vocaris? & mancipia illa & illa sic non sunt dicta? Mater verò tua & soror ante tres annos mortuæ sunt; pater verò tuus modò defunctus est, & te fecit heredem, dicens: Cui habeo dimittere substantiam meam, nisi filio meo viro sancto, qui reliquit sæculum, & abiit post Deum? Ipsi dimitto omnia bona mea.

Bono præ-
textu dia-
bolus fal-
lit.

Modò autem qui habet Dominum, & scit vbi est, dicat, vt veniens distrahat omnem substantiam, & erogat eam pauperibus pro animâ meâ & suâ. Et perrexerunt multi requirentes te, & minimè inuenerunt; ego autem veniens ex occasione pro quodam opere huc, cognoui te: vnde non facias moras, sed veni & vende omnia, & fac secundum voluntatem patris tui. Respondens frater ille dixit: Non necesse habeo reuerti ad sæculum. Dicit diabolus: Si non veneris, & deperierit substantia illa, in conspectu Dei tu exinde reddes rationem. Quid enim mali dico tibi, vt venias & eroges ea pauperibus & egenis, quomodo bonus dispensator, vt non à meretricibus & malè viuentibus extricetur, quod pauperibus dimissum est? aut quid onerosum est vt venias & facias eleemosynas secundum voluntatem patris tui pro animâ tuâ, & reuertaris in cellam tuam? Quid multa? suadens fratrem deposuit in sæculum, & veniens cum eo vsque ad ciuitatem, reliquit eum. Voluit autem frater ille ingredi in domum patris sui, tamquam iam defuncto eo, ecce ipse pater eius viuus egrediebatur; & videns eum non cognouit, & ait ad eum: Tu quis es? Ille verò turbatus nihil poterat respondere. Et cœpit eum iteratò pater eius interrogare vnde esset. Tunc confusus, dixit ei: Ego sum filius tuus. Et ait ei: Vt quid reuersus es? Erubescibat autem ei dicere, quod verum erat, sed dixit: Charitas tua fecit me reuerti, quia desiderabam te. Et remansit ibi. Et post aliquantum tempus incurrit in fornicationem, & multis suppliciis afflictus à patre suo, infelix ipse non egit pœnitentiam, sed remansit in sæculo: ideoque dico, fratres, quia monachus numquam debet quouis, suafus ab aliquo, egredi cellam suam.

Nullo præ-
textu cellam
relinquen-
da.

25. Venerunt quidam in eremo ad senem quemdam magnum, & dixerunt ei: Quomodo contentus es hinc, abba, & sustines laborem hunc? Et dixit eis senex: Totus labor temporis mei, quem hinc sustineo, non est idoneus comparari ad vnam diem tormentorum, quæ peccatoribus in futuro sæculo præparantur.

INCERTI.
Russi. 3.
n. 3.
Tolerabilis
hic labor
tormentis
futuris cõ-
paratus.

26. Dicebat senex: Quia antiqui non citò migrabant de loco ad locum, nisi fortè pro tribus rebus, id est, si quis erat, qui contristaretur aduersus eum, & satisfaciens ei per omnia non potuisset eum placare: aut iterum si contigisset, vt à pluribus laudaretur: aut si in têtatione fornicationis incurrisset.

SENIS.

Loci stabili-
tatis ser-
uanda.

27. Frater quidam dixit abbati Arsenio: Quid facio, abba, quia affligor à cogitatione meâ, dicens: Quia non potes ieiunare, neque

ARSENII.

neque laborare, vel infirmos visitare, quia & hoc merces est. Videns autem senex diabolica femina esse, dixit ei: Vade, manduca, bibe, & dormi, tantummodò de cellâ non exeas; sciens quia perseverantia cellæ perducit monachum in ordinem suum. Qui cum fecisset tres dies, extædiatus est, & inueniens paucas palmulas, scidit eas; & iterum in craftino cœpit plectam facere ex eis. Qui cum esurisset, dixit intra se: Ecce aliæ pauca sunt palmæ, explico eas, & manduco. Et cum perexpendisset eas, dixit iterum: Lego parum, & sic manduco. & cum legisset, dixit: Dicam aliquantos psalmos, & iam securus manduco. Et ita paulatim proficiebat Deo cooperante, donec veniret ad ordinem suum. Et cum accepisset fiduciam aduersus cogitationes malas, vincebat eas.

Perseuerantia in cellâ monachum perficit.

INCERTI.

Ruff. lib. 3. n. 107. titulo Achilla.

28. Interrogatus est senex, quare sedens frater in cellâ tædium pateretur. Et dixit ei senex: Quia adhuc non vidisti neque speratam resurrectionem, neque accensa tormenta: nam si hæc vidisses, & ita esset cella tua plena vermibus, vt vsque ad collum tuum mergereris in ipsis, sustineres vtique, & non extædiareris.

INCERTI.

Affidue laborandum.

29. Quemdam senem rogabant fratres, vt quiesceret à graui labore. Ille autem respondit eis: Credite mihi, ô filij, quia Abraham pœnitebatur, cum videret magna & præclara dona Dei, cur non amplius fuerit in laboribus decertatus.

INCERTI.

Cogitatio pullus vagabundus.

30. Frater interrogauit senem, dicens: Cogitationes meæ nurant, & tribulor. Et ille dixit: Tu sede in cellâ tuâ, & cogitationes iterum veniunt: sicut enim si asina ligata sit, pullus eius vagatur & currit huc atque illuc, semper autem ad matrem suam reuertitur, vbicumque ierit: ita erunt & cogitationes eius, qui propter Deum tolerabiliter in cellâ suâ resederit; quia etsi ad modicum nurant, sed iterum reuertuntur ad eum.

INCERTI.

Angelus laboriosa vestigia numerat.

31. Senex quidam sedebat in eremo, qui longè habebat aquam à cellâ suâ, per duodecim millia; vbi dum semel iret haurire aquam, defecit, & dixit: Quid necesse est vt hunc laborem patiar? Venio & habito circa aquam hanc. Et cum hoc dixisset, cõuersus vidit quemdam sequentem se & numerantem vestigia sua: interrogauit autem eum, dicens: Quis es tu? Et ille dixit: Angelus Domini sum, & missus sum numerare vestigia tua, & dare tibi mercedem. Quod cum audisset senex, forti animo factus promptior, & adhuc longius posuit cellam suam ab aquâ illâ.

INCERTI.

32. Dicebant patres: Si tibi contigerit tentatio in loco quo habitas, nõ deseras locum in tempore tentationis, quia si deserueris,

quocumq; perrexeris, ante te inuenies quod fugiebas: sed patiens esto donec tentatio tráseat, ne discessio tua aliis scandalũ faciat, & ne fortè aliis qui circa locum ipsum habitant, tribulationem ingerat discessio tua.

33. Frater quidam erat in congregatione inquietus, & frequenter mouebatur ad iram. Dicit ergo in semetipso: Vado, & solus alicubi habitabo: & cum nõ habeo cum quo dicam, vel audiam, ero quietus, & quiescit à me passio iræ. Egre diens ergo manebat in speluncâ solus. Vnâ autem die implens sibi fursculam aquæ, posuit illam in terrâ: contigit autem vt subitò versaretur: ille verò impleuit secundò, & iterum versata est: deinde tertio implens posuit eam, & rursus versata est. Qui commotus furore, tenuit vasculum illud, & fregit: in se autem conuersus cognouit quia ab eodem dæmone iracundiæ lit illusus, & dixit: Ecce ego & solus sum, & vicit me: reuertar ergo in congregationem, quia vbique labor & patientia opus est, & maximè adiutorium Dei. Et surgens reuersus est in locum suum.

INCERTI.

Ruff. l. 3. n. 98.

Etiã in solitudine opus patientiæ.

34. Frater interrogauit senem, dicens: Quid facio, pater, quia nihil operor monachile, sed in negligentia quadam sum manducans, bibens, & dormiens, & insuper in cogitationibus turpibus & multâ perturbatione sum, transiens ab opere ad opus, & à cogitationibus ad cogitationes? Dixit autem ei senex: Tu sede in cellâ tuâ, & fac quod potes sine perturbatione: ita est enim parum quod tu modò facis, sicut quando abbas Antonius magna & plurima faciebat in eremo. Credo enim in Deo, quia quicumque sedet in cellâ propter nomen eius, & custodit conscientiam suam, inueniatur & ipse in Antonij loco.

INCERTI.

Ruff. l. 3. n. 106.

Propter Deum cella custodienda.

35. Interrogatus est senex, quomodo oporteat vigilantem monachum non scandalizari, quando videt aliquos ad sæculum reuertentes. Et respondit: Intueri debet monachus canes, qui venantur lepores; & sicut vnus ex eis videns leporem insequitur, ceteri autem tantummodò canem videntes currentem, aliquamdiu cum ipso currunt, postea verò lassantes post se reuertuntur: solus autem ille, qui vidit leporem, sequitur donec comprehendat, nec impeditur ab intentione cursus sui propter illos qui post se reuertuntur, sed neque præcipitiis, neque de siluis, neque de vepribus cogitans, sed in spinis aliquotiens incurrens raditur & pungitur, & non quiescit donec comprehendat. Ita & monachus, vel qui Dominum Christum quærit, cruci indefinenter intendit, quæ occurrunt scandala omnia præteriens, donec ad Crucifixum perueniat.

INCERTI.

Non est retrò respiciendum.

Monachus sit instar canis venatici.

SENIORVM.
INCERTI.
Mutatio
loci noxia.

36. Dixit senex: Sicut arbor fructificare non potest, si sapius transferatur; sic nec monachus frequenter migrans potest fructificare.

INCERTI.

37. Frater quidam dum sollicitaretur à cogitationibus propriis, vt exiret à monasterio, indicauit hoc ipsum abbati. Ille autem dixit: Vade, & sede, & da parieti cellæ tuæ corpus tuum in pignore, & non ex eas inde: cogitationem autem tuam dimitte; cogitet quantum vult, tantum ne eiicias de cellâ tuâ corpus tuum.

Corpus sit
cella pi-
gnus.

SENI.

In cellâ lo-
quitur
Deus.

38. Dixit senex: Cella monachi est caminus ille Babylonius, vbi tres pueri Filium Dei inuenerunt; sed & columna nubis est, ex quâ Deus locutus est Moysi.

INCERTI.

39. Frater quidam nouem annis mansit impugnatus à cogitationibus suis, vt exiret de congregatione fratrum, & quotidie tollebat pelliculam suam, in quâ iacere solitus erat, vt exiret. Et quando fiebat vesperè, dicebat in seipso: Crastinâ hinc discedo. Et manè dicebat in cogitatione: Extorqueamus nobis hîc stare & hodie propter Dominum. Qui cum impleisset nouem annos, de die in diem ita faciens, abstulit Dominus ab eo tentationem eius.

Tentatio
patientia
eludenda.

INCERTI.

40. Frater quidam incidens in tentationem, tribulando perdidit regulam monachilem: & cum iterum vellet obseruantia regularis sibi principia dare, à tribulatione impediatur, & dicebat in seipso: Quando habeo me ita inuenire, sicut aliquando eram? Et deficiens animo non præualebat vel inchoare monachi opus. Veniens autem ad quemdam senem, narrauit ei quæ agebantur circa ipsum: senex autem audiens ea de quibus affligebatur, adhibuit ei tale exemplum, dicens: Homo quidam habuit possessionem, & de negligentia eius in sentibus redacta est, & repleta est tribulis & spinis. Visum est autem ei postea, vt excoleret eam; & dixit filio suo: Vade, & purga agrum possessionis illius. Et venit filius eius vt purgaret. qui cum respexisset, vidit multitudinem tribulorum & spinarum increuisse ei; & deficiens animo, dixit ad seipsum: Quando ego habeo hæc omnia eradicare & purgare? Et proiciens se in terram coepit dormire: hoc autem fecit multis diebus. Post hæc venit pater eius videre quod fecerat, & inuenit eum nihil operatum. & dixit ei: Quare vsque modò nihil fecisti? Et dixit iuuenis ille patri suo: Mox vt veniebam operari, pater, cum vidissem multitudinem hanc tribulorum & spinarum, reuocabar ab assumptione laboris, & præ tribulatione proiciebam me in terrâ, & dormiebam. Tunc dixit ei pater suus: Fili,

Monachus
semel exci-
dens, diffi-
culter ad
regulam
reducitur.

Paulatim
extirpanda
vitia.

ad mensuram latitudinis, quam iacens in terrâ occupas, per singulos dies operare, & ita paulatim proficiet opus tuum, & tu pusillanimis non efficiaris. Quod cum audisset iuuenis, fecit sic; & in paruo tempore purgata est & exulta possessio. Et tu ita, frater, paulatim operare & non deficies, & Deus per gratiam suam restituet te iterum priori ordini tuo. Hoc audito frater ille abiit, & cum omni patientia sedens faciebat sicut edoctus fuerat à sene: & sic inueniens requiem, promouebatur per Dominum Christum.

Paulatim
longius
itur.

41. Senex quidam erat, qui frequenter ægrotabat. Contigit autem eum vno anno non ægrotare: qui affligebatur grauiter & plorabat, dicens: Dereliquit me Deus & non visitauit me.

SENI.
Ruff. l. 3.
n. 158.
Pasch. c. 20
n. 21

42. Dixit senex, quia frater aliquando stimulabatur à cogitationibus suis per annos nouè, ita vt metu ipso desperaret de salute sua: & adiudicauit semetipsum dicens: Perdidit animam meâ; & iam quia perij, vadam ad sæculum. Qui cum abiret, venit ei in viâ vox dicens: Tentationes quas in nouem annis sustinisti, coronæ tuæ erunt: reuertere ergo in locum tuum, & subleuabo te à cogitationibus malis. Vnde agnoscitur, quia non est bonum, desperare de se aliquem pro his quæ in cogitationibus veniunt. Hæ enim cogitationes magis coronam nobis prouident, si benè eas exegerimus.

INCERTI.
Ruff. l. 3.
n. 104.

Ex tenta-
tione coro-
na.

43. Senex quidam erat in Thebaidâ sedes in speluncâ, & habuit quemdam discipulum probatum: consuetudo autem erat, vt senex vesperè doceret discipulum, & commoneret eum quæ erant animæ profutura; & post admonitionem, faciebat orationem, & dimittebat eum dormire. Contigit autem laicos quosdam religiosos scientes multam abstinentiam senis venire ad eum: & cum consolatus eos fuisset, discesserunt. post quorum discessum sedit iterum senex vesperè post Missas secundum consuetudinem, admonens illum fratrem & instituens eum. Et cum loqueretur, grauatus est somno: frater autem sustinebat, donec excitaretur senex, & faceret ei iuxta consuetudinè orationem. Cum ergo non euigilante sene, diu sederet discipulus, compulsus est cogitationum suarum molestia recedere & dormire: qui extorquens sibi, restitit cogitationi, & reledit. Iterum autem compellebatur somno, & non abiit. Similiter factum est vsque septies, & restitit animo suo. Post hæc iam mediâ nocte trāfactâ euigilauit senex, & inuenit eum assidentem sibi, & dicit ei: Vsque modò non discessisti? Et ille dixit: Non, quia me non dimiseras, pater.

pater. Et senex dixit: Quare me non exci-
tasti? Et ille respondit: Non te praesump-
pulsare, ne te contribularem. Surgentes au-
tem coeperunt facere matutinos, & post
matutinorum finem, dimisit senex discipu-
lum: qui cum sederet solus, factus est in
excessu mentis: & ecce quidam ostendebat
ei locum gloriosum, & sedem in eo, & super
sedem septem coronas. Interrogabat autem
illum, qui haec ostendebat ei, dicens: Cuius
sunt haec? Et ille dixit: Discipuli tui, & lo-
cum quidem & sedem pro conuersatione
sua donauit ei Deus: has vero septem coro-
nas nocte ista promeruit. Haec audiens senex
miratus est, & tremente factus vocauit discipu-
lum, & dicit ei: Dic mihi quid feceris no-
cte hac. Et ille respondebat: Ignosce mihi,
pater, quia nihil feci. Senex autem aestimans
quia humiliando se non confiteretur, dixit
ei: Crede, non quiesco, nisi dixeris mi-
hi quid fecisti, vel quid cogitasti nocte hac.
Frater autem nihil sibi conscius quid egis-
set, non inueniebat quid diceret: dicebat
autem seni: Ignosce mihi, pater, nihil feci,
nisi tantum hoc quod compulsus sum mo-
tu cogitationum mearum, ut discederem &
dormirem septies, sed quia a te dimissus
secundum consuetudinem non fueram,
non recessi. Audiens autem hoc senex, ita-
tim intellexit, quia quoties restitit cogita-
tioni suae, toties coronabatur a Deo. Et
fratri quidem nihil horum dixit, causa uti-
litate eius, sed aliis narrauit haec spirituali-
bus patribus; ut discamus quia & pro paruis
cogitationibus Deus nobis coronam tribuit.
Bonum ergo est, ut extorqueat sibi ipse ho-
mo in omni re propter Deum: etenim, sicut
scriptum est, Regnum caelorum vim patit-
ur, & violenti diripiunt illud.

Math. II.

INCERTI.

44. Aegrotauit aliquando senex quidam
qui solitarius habitabat: & quia non habe-
bat qui ei seruiret, surgebat, & quodcum-
que inuenisset in cella sua, manducabat: &
cum aliquot diebus ita fieret, nemo venie-
bat ad visitationem eius. Transactis autem
triginta diebus, & nullo veniente ad eum,
misit Dominus Angelum suum, qui mini-
straret ei: & cum sic fieret per septem
dies, recordati sunt patres & dixerunt ad
inuicem: Eamus & videamus ne forte in-
firmeretur ille senex. Cum ergo venissent, &
pulsassent, discessit Angelus ab eo. Senex
autem de intro clamauit: Discedite hinc,
fratres. Illi autem leuantes a cardine ostium
intrauerunt, & interrogauerunt eum, quare
clamauerit. Et ille dixit: Quia triginta dies
habui laborans infirmitate, & nemo me
visitauit; & ecce iam dies septem sunt, ex
quo Dominus Angelum misit ut ministra-

Angelus
agro seni
ministrat.

ret mihi, qui cum venissetis, recessit a me.
Et haec dicens dormiuit in pace. Fratres au-
tem mirati sunt, & glorificauerunt Deum,
dicentes, Quia non derelinquit Dominus
sperantes in se. Iudith 6.

SENIO-
RVM.

45. Dixit quidam senex: Si te occupaue-
rit infirmitas corporis, noli pusillanimis fi-
ri: quia si te Dominus Deus vult corpore
debilem fieri, quis es qui molestus suscipias?
Nonne ipse pro te cogitat de omnibus?
numquid sine ipso viuis? Patienter ergo fer,
& roga eum ut donet tibi quae expediunt,
hoc est, ut quod voluntas ipsius est facias, &
sede cum patientiam manducans quod habes
in charitate. *Aegritudo
patienter
ferendas*

INCERTI.

46. Narrauit quidam patrum, dicens: Quia
cum essem in Oxyryncho, venerunt ibi pau-
peres in vespere Sabbati ut acciperent aga-
pem: & dormientibus eis erat ibi quidam
habes tantummodo mattam, cuius medie-
tatem sibi subtermittebat, & medietate co-
operiebatur: erat enim ibi validum frigus. Et
cum exisset ad urinam, audiui eum mur-
murantem & gementem de frigore, & con-
solabatur semetipsum, dicens: Gratias ago
tibi, Domine; quanti sunt modo diuites in
custodia, qui etiam in ferro sedent, aut
pedes habent in ligno constrictos, qui ne-
que urinam suam liberè faciant: ego autem
velut imperator sum, extendens pedes
meos, & ubi volo ambulo. Haec illo dicente,
ego stabam audiens verba eius: ingrediens
autem narraui ea fratribus, & audientes ea
multum edificati sunt. *Pauper
in cuius
aliena mi-
seria suam
solatur.*

INCERTI.

47. Frater interrogauit senem quemdam
dicens: Si fuero in aliquo loco, & nata fuerit
mihi tribulatio, & non habuero cui me
committam, & indicem passionem animi
mei; quid facio? Dixit ei senex: Crede in
Deo, quia ipse mittet Angelum & gratiam
suam, & ipse tibi est consolatio, si in charita-
te rogaueris eum. Et addidit dicens: Audi-
ui enim, quia in Scithi aliquid tale factum
est. Erat enim ibi quidam qui sustinebat
tentationes, & non habens fiduciam in ali-
quo cui confiteretur, parabat a sero melo-
tem suam ut discederet: & ecce nocte appa-
ruit ei gratia Dei in specie virginis, & roga-
bat eum, dicens: Nusquam vadas, sed sede
hic mecum: nihil enim male fiet ex his quae
audisti. Qui credens verbis eius sedit, & ita-
tim sanatum est cor eius. *Præsto Dei
auxilium,
ubi huma-
nam deest.*

INCERTI.

Gratia Dei
specie vir-
ginis cuius
apparet.

LIBELLVS OCTAVVS.

De eo, quod nihil per ostensionem fieri debeat.

I. AVDIVIT aliquando abbas Anto-
nius de quodam iuvene monacho,
quia signum quoddam huiusmodi fecerat

ANTONII.

SENIO-
RV M.*Nauis bo-
nis onusta
alliditur
sape ad sco-
pulum va-
na gloria.*

in viâ, id est, cum vidisset quosdam senes iter agentes & laborantes in ambulando, onagris iussit, vt venirent & portarent eos, donec peruenirent ad se: illi autem senes indicantes hoc abbati Antonio, dixit abbas Antonius: Videtur mihi monachus iste similis esse nauis oneratae omnibus bonis, de qua incertum est vtrum peruenire possit in portum. Et post aliquantum temporis, subito cœpit abbas Antonius flere, & trahere sibi capillos, & lugere. Quod cum vidissent discipuli eius, dicunt ei: Quid ploras, abba? Et respondit senex: Magna columna ecclesiæ cecidit modò. Dicebat autem hoc de monacho illo iuvene, & adiecit: Ambulate ad eum, & videte quod factum est. Perrexerunt igitur discipuli eius, & inuenerunt monachum illum super matram sedentem, & flentem peccatum quod fecerat. Videns autem discipulos senis, ait eis: Dicite seni, vt obsecret Deum decem tantum dierum dari mihi inducias, & spero me satisfacturum ei. Qui intra quinque dies mortuus est.

EIVSDEM.
Ruff. lib. 3.
n. 88.
*Iniuria
perfectio
monachi
probat.*

2. Laudatus est quidam frater à monachis apud abbatem Antonium: ille autem cum venisset ad eum, tentauit si portaret iniuriam: & cum cognouisset, quia non posset ferre, dixit ei: Similis es domui, quæ à facie quidem ornata est, de retrò verò à latronibus despoliata.

ARSENI
ET THEO-
DORI.

3. Dicebant de abbate Arsenio & abbate Theodoro de Pherme, quia super omnia humanam gloriam odio haberent: abbas enim Arsenius non citò occurrebat alicui: abbas verò Theodorus occurrebat quidem, sed vt gladius erat ei.

*Homo ho-
mini gla-
dius.*
EVLGII.

4. Eulogius quidam nomine, discipulus fuit Ioannis Archiepiscopi: qui Eulogius presbyter erat, & abstiniens atque ieiunans, biduanas leuando, aliquando etiam & vsque hebdomadam trahebat ieiunium, panem tantum & salem comedens, & per hoc laudabatur ab hominibus. Qui venit ad abbatem Ioseph in loco, qui dicitur Panepho, credens se aliquam duriorum continentiam inuenire apud eum. Et suscipiens eum senex cum gaudio, quod habebat fecit ei pro charitate parari. Dixerunt autem discipuli Eulogij: Non comedit presbyter nisi panem & salem: abbas autem Ioseph tacitus manducabat. Qui cum fecissent tres dies, non audierunt eos aut psallentes aut orantes: occultum enim erat opus illorum, & exierunt nihil ædificati. Deo autem dispensante facta est caligo, & errantes de viâ reuersi sunt ad senem: & priusquam pulsarent ostium, audierunt psallentes & cum expectassent diu vt audirent,

*Bona opera
in occulte
facienda.*

postea pulsauerunt, & suscepit eos iterum senex gaudens. Hi autem qui cum Eulogio erant, propter cauma tulerunt furunculam, & dederunt ei vt biberet: erat autem aqua permixta de mari & flumine, & non potuit bibere. Qui cum hæc in animo suo cogitaret, cœpit rogare senem, vt disceret eius institutum, dicens: Quid est hoc, abba, quia primò non psallebatis, sed nunc cœpisti posteaquam nos sumus egressi, & quia cum aquam bibere volui, inueni eam falsam? Dicit ei senex: Frater aliquis motus est, & per errorem miscuit aquam marinam. Eulogius verò rogabat senem, volens agnoscere veritatem. Et dixit ei senex: Paruus ille calix ad vinum est, quod charitas prouidet: hic autem ad aquam, quam assidue fratres bibunt. Et his verbis docuit eum habere discretionem cogitationum, & abscidit ab eo omnia humanitas mouentia mentem eius: & factus est communis, manducans de cetero omnia, quæ apposita sunt ei. Didicit etiam ipse in secreto operari; & dixit seni: Pro certo in charitate est, opus vestrum.

*Singulari-
tas in cibo
fugienda.*

5. Dixit abbas Zenon discipulus abbatis Zenonis Siluani: Numquam maneat in loco nominato, neque sedeat cum homine habente magnum nomen, neque mittas fundamentum, vt ædifices tibi cellam aliquando.

*Humilia
sectanda.*

6. Venit aliquando frater quidam ad abbatem Theodorum de Pherme, & fecit tres dies rogans eum vt audiret ab eo sermonem. Ille autem non respondit ei, & egressus est tristis. Dicit ergo ei discipulus suus: Abba, quare ei non es locutus, & ecce egressus est tristis? Et dixit senex: Crede mihi, quia non dicebam ei sermonem, quoniam negotiator est, alienis verbis vult gloriari.

THEODO-
RI.*Negotiator
verborum.*

7. Alter frater interrogauit ipsum abbatem Theodorum, dicens: Vis aliquantis diebus non manduco panem? Et dixit senex: Benè facis: nam & ego feci sic. Et dixit ei frater: Volo portare modicum cicer ad pistrinum, & tacere inde farinam? Et dixit ei abbas Theodorus: Iam si ad pistrinum vadis, fac tibi panem: & quid opus est ista adiectio?

EIVSDEM

*Sine ambi-
guitate lo-
quendum.*

8. Alius frater interrogauit eundem senem abbatem Theodorum, & cœpit loqui & exquirere de rebus quas necdum fuerat operatus. Et dixit ei senex: Adhuc nec tibi nauem inuenisti, nec vasa tua in eam posuisti, nec nauigare cœpisti, & iam in illâ ciuitate, vbi disponebas, peruenisti? Cum ergo prius operatus fueris rem de qua loqueris, tunc ex ipsâ re loquere.

EIVSDEM.

9. Tunc dixit abbas Cassianus, quia venit frater quidam ad abbatem Serapionem, &

SERAPIO-
NIS.

horta-

hortabatur eum senex, vt secundum morem faceret orationem: ille autem dicens se esse peccatorem, & ipsius monachi habitu indignum, non acquiescebat. Voluit etiam eius pedes lauare, & eisdem iterum verbis vsus, nullatenus acquieuit. Fecit autem illum gustare, & cœpit senex in charitate monere eum, dicens: Fili, si vis proficere, permane in cellâ tuâ, & attende tibi ipsi & operibus manuum tuarum: non enim tibi tantum procedere expedit, quantum sedere. Ille autem hæc audiens, ita exacerbatus est, & vultum mutauit, vt nec latere posset senem. Dixit ergo ei abbas Serapion: Vsque modò dicebas, Peccator sum, & accusabas teipsum tamquam indignum iam viuere; & quia te cum charitate monui, ita exacerbari debuisti? Si enim re verâ humilis vis esse, quæ tibi ab alio imponuntur, disce portare viriliter, & non odiosa verba effundere tibi ipsi. Hoc autem audiens frater, pœnitentiam gessit coram sene, & multum proficiens discessit.

Verè humili
libenter
monetur.

MOYSES.
Ruff. lib. 3.
n. 119.

Moyes ho-
mines fugi-
git.

10. Audiuit aliquando iudex prouinciæ de abbate Moyse, & perrexit in Scithi vt videret eum; & nuntiauerunt quidam seni de aduentu eius, & surrexit vt fugeret in paludem; & occurrit ei ille iudex cum suis, & interrogauit eum, dicens: Dic nobis, senex, vbi est cella abbatis Moyfi. Et dicit eis: Quid vultis eum inquirere? homo fatuus est & hæreticus. Et veniens iudex ad ecclesiam, dixit clericis: Ego audiens de abbate Moyse, veni vt viderem eum; & ecce occurrit nobis senex pergens in Ægyptum, & interrogauimus eum vbi esset cella abbatis Moyfi, & dixit nobis: Quid eum quæritis? fatuus est, & hæreticus. Audientes autem clerici, contristati sunt, dicentes: Qualis est senex ille, qui hæc de sancto homine locutus est ad vos? Et illi dixerunt: Senex vetustissimo vestimento vtens, longus & niger. Et illi dixerunt: Ipse est abbas Moyse, & quia noluit videri à vobis, ideò hæc vobis ipse de se dixit. Et multum ædificatus iudex discessit.

MATHOIS

Iacfantia
fugienda.

11. Frater interrogauit abbatem Mathoën dicens: Si abiero manere in loco aliquo, quomodo vis vt agam ibi? Dicit ei senex: Si habitaueris in loco, ne velis tibi illic nomen facere de aliquâ re, dicendo, Aut non venio in conuentu fratrum, aut non manduco hoc vel illud: hæc enim vanum nomen tibi faciunt, sed postea importunitatem patieris; quoniam homines vbi hoc audierint, ibi current.

NISTERONIS.

12. Abbas Nisteron maior ambulabat in eremo cum aliquo fratre, & videntes draconem, fugerunt. Dicit ei frater: Et tu times,

patèr? Respondit senex: Non timeo, fili; sed expedit quia draconem videns fugi, quoniam non habui effugere spiritum vanæ gloriæ.

13. Voluit aliquando iudex prouinciæ videre abbatem Pastorem, & non acquiescebat senex. Iudex autem tenuit filium sororis eius velut malefactorem, & rededit eum in carcerem, dicens: Si venerit senex & rogauerit pro eo, dimittam eum. Et venit mater pueri ad fratrem suum abbatem Pastorem, & cœpit flere ad ostium eius; ille autem omnino non dedit ei responsum: illa verò compulsâ dolore, increpabat eum, dicens: Et si viscera ferrea habes, & nulla te compassio mouet, flectat te saltem miseratio sanguinis tui. Ille autem mandauit ei, Pastor filios non generauit. Et ita discessit. Audiens autem iudex misit, dicens: Vel verbo iubeat, & ego eum dimittam. Senex autem remandauit ei, dicens: Examina causam secundum legem: & si dignus est morte, moriatur; si autem non est, fac quomodo vis.

PASTORIS
Ruff. l. 3.
n. 20.

Pastor in-
dicem vi-
dere renuit.

Nilil carnis
tribuit, sed
omnia legi
relinquit.

14. Dixit iterum abbas Pastor: Doce cor tuum seruare quæ docet alios lingua tua. Dixit iterum: Quia homines ad loquendum perfecti videri volunt, & in operando id quod loquuntur minores sunt.

EIVSDEM.

Cor seruet,
quod lin-
gua docet.

15. Venit aliquando abbas Adelphius, qui fuit episcopus Nilopoleos, ad abbatem Sisoï in montem: & quia discessurus erat, fecit eos gustare à manè, erat verò ieiunium: & cum ponerent mensam, ecce fratres pulsauerunt. Dixit autem senex discipulo suo: Da eis modicas zippulas, quia de labore sunt. Et dicit ei abbas Adelphius: Dimitte interim, ne dicant, Quia abbas Sisoï à manè comedit. Et intedit eum senex, & dixit fratri: Vade tu, da eis. Cum ergo vidissent pultes, dixerunt: Ne peregrinos aliquos habetis? Putas & senex vobiscum comedit? Et frater: Etiam. Cœperunt ergo contristari & dicere: Ignoscat vobis Deus, quia senem permisistis istâ horâ mâducare: an nescitis quia plurimos dies laboraturus est? Audiens hæc episcopus, cœpit coram sene pœnitentiam agere, dicens: Ignosce mihi, abba, quia ego quidem humanum aliquid cogitavi, tu autem quod Dei est fecisti. Et dicit ei abbas Sisoï: Nisi Deus glorificauerit hominem, gloria hominum numquam stat.

SISOÏ.

Instabilis
hominum
gloria.

16. Interrogauit abbas Ammonas de loco, qui dicitur Raythum, abbatem Sisoï dicens: Quando lego Scripturas, vult cogitatio mea ornare sermonem, vt paratus sim ad interrogata respondere. Et dicit ei senex: Non est opus, sed magis de puritate men-

EIVSDEM.
Puritas
mentis or-
nari ser-
monis pra-
ferenda.

SENIORVM.

tis prouide tibi securitatem edicendi sermonem.

SIMONIS. Simon primariorum virorum uisitationem auersatur.

17. Venit aliquando iudex prouinciæ uidere abbatem Simonem, & ille tulit lorum quo cingebatur, & ascendit in arborem palmæ, vt purgaret eam. Illi autem uenientes dixerunt ei: Vbi est senex, qui hac in solitudine habitat? Et ille respondit: Non est hic solitarius aliquis. Et cum hoc dixisset, discessit iudex.

EIVSDEM.

18. Aliâ iterum vice alter iudex venit uidere eum, & præcedentes clerici dixerunt ei: Abba, paratus esto, quia iudex audiens de te venit, vt benedicatur à te. Et ille dixit: Etiam ego præparabo me. & cooperiens se sacco suo, & tollens in manu suâ panem & caseum, sedit in ingressu cellulæ suæ, & cœpit manducare. Venit ergo iudex cum officio suo, & videntes eum spreuerunt, dicentes: Hic est monachus solitarius, de quo talia audiebamus? Et statim discesserunt, & reuersi sunt ad se.

Idem rursus gloriam hominum fugit.

SYNCLÉTICÆ. Ruff. lib. 3. n. 114. Virtus publicata periclitatur.

19. Dixit sancta Synclética: Sicut thesaurus manifestus citò expenditur, ita & virtus quælibet, cum innotuerit vel publicata fuerit, exterminabitur. Sicut enim cera soluitur à facie ignis, ita & anima laudibus inanitur, & amittit virtutum rigorem.

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. num. 113. Pasch. c. 13. n. 2.

20. Dixit iterum: Sicut impossibile est, vno eodemque tempore & herbam esse & semen, ita impossibile est, vt secularem gloriam habentes, cælestem faciant fructum.

INCERTI. Ruffin. l. 3. n. 54. titulo Theodorii.

21. Aliquando in Cellis festiuitate celebratâ, edebant fratres in ecclesiâ. Erat autem ibi frater quidam, qui dixit ministranti: Ego non manduco coctum aliquid, sed sal. Et vocauit minister alium fratrem coram multitudine, dicens: Ille frater non comedit coctum, affer ei sal. Surrexit autem quidam senum, & dixit ei: Expedierat tibi hodie in cellâ tuâ comedere carnes, quàm audiri hanc vocem coram tantis fratribus.

Singularitas cibi in societate fugienda.

INCERTI.

22. Erat quidam abstinens à cibis, & non manducans panem; venit ad quemdam senem. Opportunè autem illic etiam alij superuenerant peregrini, & fecit senex modicum pulmentum propter eos. Et cum sedissent manducare, frater ille abstinens posuit sibi soli cicer infusum, & manducabat. Et cum surrexissent à mensâ, tulit eum senex secretò, & dixit ei: Frater, si venis ad aliquem, non ostendas illi conuersationem tuam: si autem conuersationem tuam tenere vis, sede in cellâ tuâ, & nusquam exas. Ille autem acquiescens verbis senis, factus est communis vitæ in id quod cum fratribus inuenisset.

Vel non ex eundem, vel more aliorum viuendum.

INCERTI.

23. Dixit senex: Humana prouidentia

omnem pinguedinem hominis amputat, & relinquit eum siccum.

24. Dixit senex: Aut fugiens fuge homines, aut irridens mundum & homines qui in mundo sunt, stultum temetipsum in pluribus facito.

INCERTI. Aut fugiendus aut irridendus mundus.

LIBELLVS NONVS.

De eo, quòd nõ oporteat iudicare quemquã.

CONTIGIT aliquando fratri in congregatione abbatis Eliæ tentatio, & expulsus inde, abiit in môtum ad abbatem Antonium. Et cum mansisset aliquanto tempore apud eum, remisit eum ad congregationem vnde exierat. Illi autem videntes eum, iterum expulerunt: qui similiter perrexit ad abbatem Antonium, dicens: Noluerunt me suscipere, pater. Misit ergo senex ad eos, dicēs: Nauis naufragium tulit in pelago, & perdidit onus quod portabat, & cum labore vacua nauis perducta est ad terram. Vos ergo liberatam nauim in terram vultis submergere? Illi autem cognoscentes, quia eum abbas Antonius remisisset, statim susceperunt eum.

ANTONII

Apologus insignis de penitente recipiendo.

2. Quidam frater peccauerat, & iussit eum presbyter exire de ecclesiâ. Surrexit autem Besarion, & exiuit cum eo, dicens: Et ego peccator sum.

BESARIONIS.

3. Venit abbas Isaac de Thebaidâ in congregatione fratrum, & vidit quemdam de fratribus culpabilem, & adiudicauit eum. Cum autem exisset ad eremum, venit angelus Domini, & stetit ante ostium cellæ eius, dicens: Non te dimitto intrare. Ille autem rogabat, dicens: Quæ est caussa? Et respondens angelus Domini, ei dixit: Deus me misit vt dicerè tibi: Vbi iubes vt mittam illum fratrem culpabilem, quem addixisti? Et statim abbas Isaac penitentiam egit, dicens: Peccaui, ignosce mihi. Et dixit Angelus: Surge, ignoscit tibi Deus, sed custodi de cetero ne adiudices quemquam, priusquam Deus adiudicet eum.

ISAAC. Ruff. lib. 3. n. 137.

Deo iudicium proximi relinquendum.

4. Frater aliquando in Scithi inuentus est culpabilis, & fecerunt seniores conuentum, & miserunt ad abbatem Moysen, dicētes, vt veniret: ille autem venire noluit. Misit autem ad eum presbyter, dicens: Veni, quia plebs fratrum te exspectat. Et ille surgens venit. Tollens autem secum sportam vetustissimam, impleuit eam arenâ, & post se portauit. Illi verò exierunt ei obuiam, dicentes: Quid hoc est, pater? Dixit autem eis senex: Peccata mea sunt post me currentia, & non video ea, & veni ego hodie iudicare aliena peccata? Illi autem audientes, nihil locuti sunt fratri, sed ignouerunt ei.

MOYSIS.

Moyses aliena peccata non iudicanda docet.

5. Inter-

PASTORIS 5. Interrogauit abbas Ioseph abbatem Pastorem, dicens: Dic quomodo monachus fiam. Et dixit ei senex: Si vis requiem inuenire & in hoc & in futuro sæculo, in omni causâ dic: Quis sum ego? & ne iudices quemquam.

EIVSDEM 6. Frater quidam interrogauit eum iterum, dicens: Si videro culpam fratris mei, bonum est celare eam? Dicit ei senex: Quicumque horâ tegimus peccatum fratris nostri, teget etiam Deus nostrum: & quacumque horâ prodiderimus culpas fratrum, & Deus nostras similiter proderet.

EIVSDEM. 7. Offendit aliquando frater in congregatione. Erat autem in ipsius locis quidam solitarius, qui iam longo tempore foris non exibat. Veniens autem abbas de congregatione illâ ad eum, indicauit de fratre illo qui offenderat. Et ille dixit: Expellite eum. Expulsus autem frater de congregatione, misit se in fossatum, & flebat ibi: contigit autem vt alij fratres euntes ad abbatem Pastorem audirent eum in fossatu plorantem: qui descendentes ad eum inuenerunt eum in magno dolore constitutum, & rogauerunt eum vt iret ad senem illum solitarium; & non acquieuit, dicens: In hoc loco moriar ego. Venientes autem fratres ad abbatem Pastorem, narrauerunt ei de eo. Et rogauit eos, vt irent ad eum, dicentes:

A senex expellitur frater offensus.

Pastor aduocat expulsum.

Paradigmate senem corripit.

EIVSDEM.
Ruff. lib. 3.
n. 100.
Pasch. c. 39
n. 12.

Vnde requies.

8. Frater quidam interrogauit abbatem Pastorem, dicens: Quid facio, quia pusillanimis fio dum sedeo? Dicit ei senex: Nihil spernas neque condemnes, & nulli obloquaris, & Deus præstabit tibi requiem, & erit sessio tua sine perturbatione.

9. Factus est aliquando conuentus in Scithi, & loquebantur patres de quodam fratre culpabili. Abbas autem Pior tacebat: postea autem surgens egressus est, & tollens saccum, impleuit eum arenâ, & portabat eum in humeris suis; & mittens in sportellâ modicâ de eadem arenâ, portabat etiam ipsam in antè. Interrogatus autem a patribus quid hoc esset? Ille respondit: Saccus iste qui multum habet arenæ, mea peccata sunt; & quoniam multa sunt, posui ea supra dorsum, ne doleam pro ipsis & plorem: ista autem arena modica peccata sunt istius fratris, & sunt ante faciem meam, & in ipsis exerceor iudicans fratrem; quod non oportet ita fieri, sed mea magis peccata ante me esse, & de ipsis cogitare, & rogare Deum vt ignoscat mihi. Audientes autem patres, dixerunt: Verè hæc est via salutis.

Nostra magis quam aliorum peccata.

10. Dixit senex: Non iudices fornicatorem, si castus es; quoniam similiter legem præuaricaris. Etenim qui dixit: Non forniceris; dixit: Ne iudices.

INCERTI.
Neminem iudices.

11. Ad quemdam solitarium venit presbyter cuiusdam basilicæ, vt consecraret ei oblationem ad communicandum. Veniens autem quidam ad illum solitarium, accusauit apud ipsum eundem presbyterum. Qui cum ex consuetudine iterum venisset ad eum, vt consecraret oblationem, scandalizatus ille solitarius non aperuit ei. Presbyter autem hoc viso discessit. Et ecce vox facta est ad solitarium, dicens: Tulerunt sibi homines iudicium meum. Et factus est velut in excessu mentis, & videbat quasi puteum aureum, & situlam auream, & funem aureum, & aquam bonam valde. Videbat autem & quemdam leprosum haurientem & refundentem in vase, & cupiebat bibere, & non poterat propter quod leprosus esset ille qui hauriebat. Et ecce iterum vox ad eum, dicens: Cur non bibis ex aquâ hac? quam causam habet qui implet? implet enim solummodò & effundit in vase. In se autem reuersus solitarius, & considerans virtutem visionis, vocauit presbyterum, & fecit eum sicut & prius sanctificare sibi oblationem.

Malum presbyterum Sacramenta non contaminare docetur parabolâ.

12. Fuerunt duo fratres magnæ vitæ in congregatione, & meruerunt videre singuli gratiam Dei in alterutrum. Factum est autem aliquando, vt vnus ex eis egrederetur in sextâ feriâ extra congregationem, & videret quemdam manè comedentem. Dixit autem ei: Hac horâ manducas in sextâ feriâ? Die autè sequenti facta est celebratio Missarum secundum consuetudinem. Intuens verò frater eius, vidit gratiam, quæ ei da-

INCERTI.
Sextâ feriâ ieiunium.

Solita Missarum celebratio die Sabbati.

SENIORVM.

ei data fuerat discessisse ab eo, & contristatus est. Qui cum venisset in cellam, dicit ei: Quid fecisti, frater; quia non vidi, sicut pridem, gratiam Dei in te? Ille autem respondens dixit: Ego neque in actu, neque in cogitationibus conscius mihi sum alicuius mali. Dicit ei frater eius: Nec sermonem odiosum aliquem locutus es? Et recordatus, dixit: Etiam. hesternam die vidi quemdam comedentem manem, & dixi ei: Hac hora manducas in sexta feria? Hoc est peccatum meum: Sed labora mecum duas hebdomadas, & rogemus Deum ut mihi indulgeat. Fecerunt ita: & post duas hebdomadas vidit frater gratiam Dei iterum venientem super fratrem suum, & consolati sunt; Deo, qui solus bonus est, gratias referentes.

Recedit gratia ob verbum odiosum.

Vident fratres in alterutro Dei gratiam.

LIBELLVS DECIMVS.

De Discretione.

ANTONII
Opera bona indiscretione vitiantur.
EIVSDEM

1. DIXIT abbas Antonius: Quia sunt quidam conterentes corpora sua in abstinentiam, sed quia non habuerunt discretionem, longè facti sunt à Deo.

2. Fratres quidam venerunt ad abbatem Antonium, ut nuntiarent ei phantasias quas videbant, & cognoscerent ab eo utrum veræ essent, an à dæmonibus illuderentur. Habebat autem asinum secum, & mortuus est eis in via: Cum ergo venissent ad senem, præuenit eos, dicens: Quomodo mortuus est ille asinus in via? Dicunt ei: Vnde scis, pater? Et ille dixit: Dæmones mihi ostenderunt. Dicunt ei: Et nos propterea venimus interrogare te, quia vidimus phantasias, & plerumque fiunt in veritate, ne forte erremus. Et satisfecit eis senex, sumpto exemplo de asino, ostendens quia à dæmonibus fiunt ista. Superuenit autem quidam venationem faciens in siluam agrestium animalium, & viderat abbatem Antonium gaudentem cum fratribus, & displicuerat ei. Volens autem senex ei ostendere, quia oportet aliquando condescendere fratribus, dicit ei: Pone sagittam in arcu tuo, & trahe: & fecit sic. Et dixit ei: Iterum trahe; & traxit. Et rursus dixit ei: Trahe adhuc; & traxit. Dixit ei venator: Si supra mensuram traxero, frangetur arcus. Dicit ei abbas Antonius: Ita est & in opere Dei: si plus à mensuram tendimus, fratres citò deficiunt; expedit ergo unam & unam relaxare rigorem eorum. Hæc audiens venator compunctus est, & multum proficiens in sermone senis, discessit; & fratres confirmati, reuersi sunt in locum suum.

Graviores vicissitudine leniorum moderanda.

EIVSDEM

3. Frater dixit abbati Antonio: Ora pro me. Et respondit ei senex: Nec ego tui mi-

fereor, nec Deus, nisi pro teipso sollicitus fueris & poposceris à Deo.

4. Dixit iterum abbas Antonius: Quia non permittit Deus bella excitari in generatione hac, quoniam scit quia infirmi sunt, & portare non possunt.

5. Dixit aliquando abbas Euagrius abbati Arsenio: Quomodo nos excitati eruditione & scientiam nullas virtutes habemus, hi autem rustici in Ægypto habitantes tantas virtutes possident? Respondit abbas Arsenius: Nos quia mundanæ eruditionis disciplinis intenti sumus, nihil habemus: hi autem rustici Ægyptij ex propriis laboribus acquisierunt virtutes.

6. Dicebat beatæ memoriæ abbas Arsenius: Peregrinus monachus in aliam provinciam habitans, nullis rebus se medium faciat, & quietus erit.

7. Interrogavit abbas Marcus abbatem Arsenium, dicens: Bonum est non habere aliquam in cellam consolationem. Vidi enim quemdam fratrem habentem paruum olus in cellam, & eradicabat ea. Et dixit abbas Arsenius: Bonum quidem est, sed secundum exercitationem hominis uniuscuiusque agendum est: etenim si non habuerit virtutem huiusmodi tolerare, iterum plantaturus est ea.

8. Narravit abbas Petrus, qui fuit discipulus abbatis Lor, dicens: Eram aliquando in cellam abbatis Agathonis, & venit frater quidam ad eum, dicens: Volo habitare cum fratribus, sed dic mihi quomodo habitem cum eis. Dicit ei senex: Sicut in prima die quando ingrederis ad eos, ita custodi peregrinationem tuam omnibus diebus vitæ tuæ, nec assumes fiduciam. Dicit ei abbas Macarius: Quid enim facit fiducia? Dicit ei senex: Sic est sicut æstus grandis: qui quando exarserit, omnes fugiunt à facie eius, quia æstus etiam arborum fructus corrumpit. Dixit abbas Macarius: Sic mala fiducia est? Respondit abbas Agathon: Non est peior altera passio quam fiducia; genitrix est enim omnium passionum. Conuenit ergo operatio monacho, non sumere fiduciam, vel si solus sit in cellam.

9. Dicebat abbas Daniel: Quia cum moriturus esset abbas Arsenius, delegavit nobis, dicens: Videte ne velitis pro me agapem facere; quoniam si feci ego pro meipso, id inuenio.

10. Dicebant de abbate Agathone, quia abierunt quidam ad eum, audientes quia magnæ discretionis vir esset: & volentes eum probare si irasceretur, dicunt ei: Tu es Agatho? Audiuimus de te, quia fornicator es, & superbus. Et ille respondit: Etiam sic est.

EIVSDEM
Ab infirmis Deus auertit bella.

ARSENII.

Mundana eruditio virtutum retardatio.

EIVSDEM

Vnde quies peregrino.

EIVSDEM.

Omnimoda abdicatio.

AGATHONIS.

Ruff. l. 3. n. 198.
Pasch. c. 42. n. 1.

Feruos novitiatu toto tempore religionis seruandus.

Cauendum à fiducia seu presidentiam.

ARSENII.

Ruff. l. 3. n. 163.

AGATHONIS.

Ruff. l. 3. n. 21.

Agathon passens operis probij.

est. Et dixerunt ei: Tu es Agatho verbosus & detractor? Et respondit: Ego sum. Dicunt ei iterum: Tu es Agatho hæreticus? Et respondit: Non sum hæreticus. Et rogauerunt eum, dicentes: Dic nobis cur tanta dicentibus nobis in iniuriâ tuâ, patienter tuleris; hunc autem sermonem, quia diximus, Hæreticus es, non sustinuisti? Et ille respondit, & dixit ei: Illa prima mihi ascribo, utilitas enim animæ meæ est: quod autem dixistis hæreticum me esse, ideò non acquieui, quia separatio est à Deo, & non opto separari à Deo. Illi audientes admirati sunt discretionem eius, & ædificati discesserunt.

*Agathon
patiens op-
probrij.*

*Hæresis à
Deo separatio.*

EIVSDEM.

Quid labor corporis, quid custodia interioris hominis.

Matth. 3.

11. Interrogatus est idem abbas Agatho: Quid est maius, labor corporis, aut custodia interioris hominis? Dicit abbas: Homo similis est arbori; corporalis igitur labor velut folia arboris, custodia autem interioris hominis fructus est. Quoniam ergo, secundum quod scriptum est, Omnis arbor non faciens fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur; oportet propter fructum nostrum omnem in nobis sollicitudinem esse, hoc est mentis custodiam. Opus tamen habemus etiam tegumento & ornatu foliorum, quæ sunt labor corporis. Erat autem abbas Agatho sapiens ad intelligendum, & impiger ad laborandum, & sufficiens in omnibus, intentus etiam assidue ad laborem manuum, parcus in cibo atque vestimento.

EIVSDEM.

Psal. 57.

EIVSDEM.

ACHILLIS

12. Idem abbas Agatho cum fuisset conuentus pro quadam causâ in Scithi, & fuisset causa ipsa ordinata, postea venit, & dicit eis: Non bene ordinastis causam. Illi autem dixerunt ei: Tu quis es, qui vel loquaris? Et ille respondit: Filius hominis; scriptum est enim: Si verè utique iustitiam loquimini, iusta iudicate filij hominum.

13. Dixit abbas Agatho: Iracundus si mortuos suscitet, non placet Deo propter iracundiam suam.

14. Venerunt aliquando tres senes ad abbatem Achillem, & vnus ex eis habebat opinionem malam. Dicit autem ei vnus de senibus: Abba, fac mihi vnam sagenam ad piscandum. Et ille dixit: Non facio. Et alius dixit ei: Fac nobis, vt habeamus memoriam tui in monasterio nostro. Et ille respondit: Non mihi vacat. Dixit ei tertius ille, qui habebat malam opinionem: Mihi fac sagenam, vt habeam de manibus tuis benedictionem, abba. Et ille statim respondit ei: Ego tibi faciam. Dixerunt autem ei secretò duo priores, quibus non acquieuerat: Quomodo sic, quia nobis rogantibus noluit tacere, & huic dixisti: Ego tibi fa-

ciam? Respondit eis senex: Vobis ideò dixi, Non facio; quia non mihi vacat, & nõ contristabimini; huic autem si non fecero, disturus est, quia de opinione meâ, quæ mala est, audiuit senex, & ideò noluit facere sagenam; & statim incidebamus funem ad sedandum animum eius, ne tristitiâ absorberetur huiusmodi.

SENIORVM.

Cur indigniori postulatum præstet Agathon.

ABRAHAM. Ruff. lib. 3. n. 117.

15. Dicebant de quodam sene, quia fecerit quinquaginta annos neque panem comedens, neque facile aquam bibens; & dicebat: Quia extinxi fornicationem, & avaritiam, & vanam gloriam. Et quia abbas Abraham audierat quod hæc dixisset, venit ad eum, & dixit ei: Tu dixisti hunc sermonem? Et ille respondit: Etiam. Et dixit ei abbas Abraham: Ecce intras in cellam tuam, & inuenis supra mattam tuam mulierem; potes non cogitare quia mulier est? Et dixit: Non, sed impugno cogitationem meam, vt non tangam mulierem illam. Dixit abbas Abraham: Ecce igitur non fornicationem interfecisti, quia viuuit passio ipsa, sed alligata est. Iterum si ambulas in viâ, & vides lapides & testas vasorum, & in ipsis iacens aurum, quod videris, potes velut lapides reputare? Et respondit: Non; sed resisto cogitationi meæ ne colligam illa. Et dicit ei abbas Abraham: Ecce ergo viuuit passio, sed alligata est. Et dixit iterum abbas Abraham: Si audieris de duobus fratribus, quia vnus diligit te & bona de te loquitur, alius autem odit & detrahit tibi, & venerint ad te, utrosque æqualiter suscipis? Et dixit: Non, sed extorqueo animo, vt similiter beneficium ei qui me odit, sicut illi qui diligit me. Et dixit ei abbas Abraham: Viuunt ergo passionem, sed tantum à sanctis viris quodammodò religantur.

Passio in viris sanctis alligatur, non extinguitur.

16. Narrauit quidam patrum, quia senex aliquis erat in cellâ studiosè laborans, & vestiebatur mattâ: qui cum perrexisset ad abbatem Ammonam, vidit eum abbas Ammonas vtentem mattâ, & dixit ei: Hoc tibi nihil prodest. Et dixit ei ille senex: Tres cogitationes mihi molestæ sunt; Vna, quæ me compellit vt alicubi in eremo recedam; alia, vt peregrina petam, vbi me nemo cognoscat; tertia, vt includam me in cellâ, vt nullum videam, & post biduum comedam. Dicit ei abbas Ammonas: Nihil tibi ex his tribus expedit facere, sed magis sede in cellâ tuâ, & comede parum quotidie, habens semper in corde tuo publicani illius, qui in Euangelio legitur, sermonem, & ita poteris saluus esse.

AMMONAS.

Cella cum humilitate custodienda.

Lucæ 18.

17. Dicebat abbas Daniel: Quia quantum corpus viruerit, tantum anima excipitur; & quantum siccatum fuerit corpus, anima

DANIELIS Viror corporis siccatur animam.

SENIORVM.

anima tantum virescit. Dixit iterum abbas Daniel: Quia quantum corpus fouetur, tantum anima subtiliatur; & quantum fuerit corpus subtiliatum, tantum anima fouetur.

ARSENII.

18. Narravit iterum abbas Daniel, quia quando erat in Scithi abbas Arsenius, erat ibi monachus quidam rapiens ea que habebant senes: abbas autem Arsenius volens eum lucrari, & senibus quietem prestare, tulit eum in cellam suam, & dicit ei: Quid vis ego tibi dabo, tantum non rapias: & dedit ei aurum, & nummos, & ³⁴ rescillas, & omne quod in ³⁵ responso suo habebat, dedit ei. Ille autem iterum rapiebat. Senes vero videntes, quia non quieuit, expulerunt eum, dicentes: Quia si inuenitur frater habens de infirmitate corporis aliquid, oportet sustinere eum; si autem furatus & admonitus non quiescit, expellite eum: quoniam animae suae detrimentum facit, & omnes in eo loco habitantes conturbat.

*Infirmus
to erandus,
non fur.*

INCERTI.

19. Venit in initio conuersationis suae abbas Euagrius ad quemdam senem, & dixit: Dic mihi, abba, sermonem quo saluus fiam. Ille autem dixit ei: Si vis saluari, quando ad aliquem vadis, non prius loquaris antequam te ille inquirat. Euagrius autem compunctus in hoc sermone, poenitentiam egit in conspectu senis, & satisfecit ei, dicens: Crede mihi, multos codices legi, & talem eruditionem numquam inueni. Et multum proficiens exiit.

*Non loquaris
nisi rogatus.*

EVAGRII.

20. Dixit abbas Euagrius: Mentem nutantem vel errantem solidat lectio, & vigilia, & oratio: concupiscentiam vero feruentem madefacit esuries & labor & sollicitudo: iracundiam autem perturbatam reprimunt psalmodia, & longanimitas, & misericordia, sed haec opportunis temporibus, & mensura adhibita: si autem inopportune vel sine mensura fiunt, ad paruum tempus proficiunt; quae autem parui temporis sunt, noxia magis quam utilia erunt.

*Vitiosarum
passionum
medela.*

EPHRAEM

21. Transeunte aliquando abbate Ephraem, vna prostituta ex immisione cuiusdam cepit ei blandiri, cupiens eum, si posset, ad turpem commixtionem illicere; vel si hoc non posset, saltem ad iracundiam prouocaret, quoniam numquam eum vidit quicquam irascentem vel litigantem. Ipse autem dixit ad eam: Sequere me. Cum venissent autem in loco populoso, dicit ei: Veni huc, & sicut voluisti, commisceor tecum. Illa autem videns multitudinem, dicit ei: Quomodo possumus hic hoc facere, tanta multitudine hic astante? confundemur enim. Ipse autem ait: Si homines erubescis, quanto magis erubescere debemus Deum, qui reuelat occulta tenebrarum? Illa autem

*Idem l. i.
in Vita
Ephraem,
cap. 7.*

*Ephraem
prudenter
impudicam
corripit.*

1. Cor. 4.

confusa & confutata recessit absque opere voluptatis suae.

22. Venerunt aliquando ad abbatem Zenonem quidam fratres, & interrogauerunt eum, dicentes: Quid est quod scriptum est in libro Iob, Nec caelum mundum esse in conspectu Dei? Respondit autem senex dicens: Reliquerunt homines peccata sua, & caelestia scrutantur. Haec autem est interpretatio sermonis, quem requisistis, ut quoniam Deus solus est mundus, dictum sit, nec caelum mundum esse in conspectu eius.

ZENONIS.

Iob 15.

*Deus solus
mundus.*

23. Dixit abbas Theodorus de Pherme: Si habes amicitias cum aliquo, & contigerit eum in tetationem fornicationis incurrere; si potes, da ei manum, & retrahe illum sursum: si autem in errore aliquo fidei incurrit, nec tibi acquiescit, reuertere citò, incide amicitias eius abs te, ne forte remorans traharis cum eo in profundum.

THEODORI.

*Haereticus
fugendus.*

24. Venit aliquando memoratus abbas Theodorus ad abbatem Ioannem, qui erat eunuchus ex natiuitate. Et cum loquerentur, dixit abbas Theodorus: Quando eram in Scithi, opus animae erat opus nostrum, opus autem manuum tamquam in transitu habebamus: nunc autem factum est opus animae, velut cum in transitu factum est opus.

EIVSDEM

*Opus manuum
parvum
non sit operis
animae.*

25. Venit aliquando quidam patrum ad eundem abbatem Theodorum, & dixit ei: Ecce quidam frater reuersus est ad saeculum. Et dixit ei abbas Theodorus: In hoc non admireris: si quando audieris, quia praualuit quis effugere de ore inimici, hoc admirare.

EIVSDEM.

*Conuersio
miranda,
non lapsus.*

26. Dixit memoratus abbas Theodorus: Multi eligunt in hoc saeculo temporalem quietem, antequam praestet eis Dominus requiem.

EIVSDEM.

27. Dicebant de abbate Ioanne staturam breui, quia dixerit aliquando fratri suo maiori: Volebam esse securus sicut Angeli sunt securi, nihil operantes, sed sine intermissione seruientes Deo; & spolians se quo vestitus erat, abiit in eremo. Et facta ibi hebdomada una, reuersus est ad fratrem suum, & dum pulsaret ostium, respondit ei antequam aperiret, dicens: Quis es tu? Et ille dixit: Ego sum Ioannes. Et respondit frater eius, & dixit ei: Ioannes Angelus factus est, & ultra inter homines non est. Ille autem pulsabat dicens: Ego sum. Et non aperuit ei, sed dimisit eum affligi. Postea vero aperiens dixit ei: Si homo es, opus habes iterum operari, ut viuas; si autem Angelus es, quid quaeris intrare in cellam. Et ille poenitentiam agens, dixit: Ignosce mihi, frater, quia peccaui.

IOANNIS
NANI.
Ruff. l. 3.
n. 56.

*Non qua
supra nos
sunt se-
quenda.*

28. Ve-

EIVSDEM. 28. Venerunt aliquando senes in Scithi, & erat cum eis abbas Ioannes Nanus: & dum comederent, surrexit quidam presbyter vir magnus, vt daret per singulos vasculum aquæ paruum ad bibendum: & nemo acquieuit accipere ab eo, nisi solus Ioannes Breuis. Admirati sunt autem ceteri, & dixerunt ei: Quomodo tu cum sis omnium minor, præsumpsisti ministerio vti viri senis & magni? Et dicit eis: Ego quando surgo dare aquam, gaudeo si omnes biberint, vt mercedem acquiram: nunc igitur propterea ego suscepi, vt faciam ei qui surrexit inuenire mercedem, ne fortè etiam contristetur nullo fumente ab eo. Hæc cum dixisset, admirati sunt omnes de discretione eius.

IOSEPH. 29. Interrogauit aliquando abbas Pastor abbatem Ioseph, dicens: Quid faciam, quando approximant mihi aliqua tentationes; resisto illis, an permitto intrare? Dicit ei senex: Dimitte intrare, & pugna cum eis; Reuertens ergo in Scithi sedebat: & contigit vt veniens quidam à Thebaidâ in Scithi narraret fratribus, se interrogasse abbatem Ioseph, Quando approximât mihi tentatio, resisto ei, an dimitto intrare? Et dixerit ei: Omnino non dimittas tentationem in te, sed citò abscinde eam. Audiens autem abbas Pastor, quia sic dixerit huic, qui venerat à Thebaidâ, abbas Ioseph, surgens iterum abiit in Panepho ad abbatem Ioseph, & dicit ei: Abba, ego tibi commisi cogitationes meas, & tu aliter dixisti mihi, aliter autem fratri de Thebaidâ. Et dicit ei senex: Scis quia diligo te? Et respondit: Etiam. Nónne tu mihi dixisti, vt sicut mihi ipsi, ita tibi dicerem quod sentirem? Etenim si intrauerint tentationes, & dederis atque acceperis cum eis, probatiorem te faciunt; ego autem velut mihi ipsi sic tibi locutus sum: sunt autem aliqui quibus nec approximare expedit passiones, sed statim debent abscindere eas.

EIVSDEM. 30. Item dixit abbas Pastor: Veni aliquando in Heracleo inferiore ad abbatem Ioseph, & habebat in monasterio suo arborem sycomorû pulchram nimis; & dicebat mihi à manè: Vade, & collige tibi, & manduca. Erat autem sexta feria. Ego autem non comedi propter ieiunium: & rogavi eum dicens: Dic mihi propter Dominum ratione huius rei, quia dicebas mihi: Vade, manduca. Ego quidem propter ieiunium non abij, sed erubescbam, quia mandatum tuum non feceram, cogitans quia sine ratione mihi hæc non præceperas. Ille autem respondit: Patres seniores non loquuntur ab initio fratribus recta, sed magis distorta;

& si viderint, quia ea quæ torta sunt faciunt, iam eis non loquuntur nisi quæ expediunt, agnoscentes quoniam in omnibus obedientes sunt.

31. Frater interrogauit abbatem Ioseph, dicens: Quid faciam, quia nec molestiam ferre possum, nec laborare, & dare eleëmofynam? Et dicit ei senex: Si nõ potes horum nihil facere, vel serua conscientiam tuam ab omni malo proximi tui, & ita saluuseris: Deus autem animam sine peccato quaerit.

32. Dixit abbas Isaac Thebæus fratribus suis: 36 Pueros hîc non adducatis, quia propter pueros in Scithi quatuor ecclesiæ eremus factæ sunt.

33. Interrogauit abbas Longinus abbatem Lucium, dicens: Habeo tres cogitationes: vnã vt ad peregrinationem vadam. Et respondit ei senex: Si non tenueris linguam tuam vbicumque perrexeris, non eris peregrinus. sed refræna hîc linguam tuam, & eris etiam hîc peregrinus. Et dixit ei abbas Longinus: Alia cogitatio mea est, vt ieiunem biduanas leuando. Et respondit ei abbas Lucius: Isaias propheta dixit: Si curuaueris velut circulum ceruicem tuam, nec sic erit acceptum ieiunium tuum: sed magis contine mentem tuam à cogitationibus malis. Et dixit abbas Longinus: Tertium est dispositum meum, vt declinem hominum aspectus. Et respondit ei abbas Lucius: Nisi prius correxeris vitam tuam inter alios conuersando, neque solus habitans corrigere te præualebis.

34. Dixit abbas Macarius: Si recordamur mala quæ inferuntur nobis ab hominibus, amputamus menti nostræ virtutem recordandi Deum: si autem recordamur malorum, quæ dæmones excitant, erimus imperforabiles.

35. Dixit abbas Mathois: Nescit satanas quâ passione seducatur anima, & idèd feminat quidem in eâ zizaniã suã, sed metere nescit: spargit aliquando semina fornicationum, aliquando detractio- num, & ceterarum similiter passionum; & in quâ passione viderit animam declinantem, hanc ei ministrat: nam si sciret ad quid procliuus est anima, non ei diuersa vel varia seminaret.

36. Narrauerunt de abbate Nathyrâ, qui fuit discipulus abbatis Siluani, quia cum sederet in cellâ suâ in monte Sinâ, mediocriter gubernauit vitam suã de his quæ erant necessaria corpori. Quando autem factus est episcopus in Pharan, multum coartabat animam suã in duritiã continentie. Et dicit ei discipulus suus: Abba, quando eramus in eremo non te ira

SENIO-
RVM.

EIVSDEM.

Proximus
non iudi-
candus.

ISAAC.

Pueri ab
eremo ab-
legandi.

LVCI.

Qui lin-
guam re-
frænat, v-
bique pere-
grinus est.

Isaia 58.

MACARII
Qualium
malorum
illatorum
debemus
esse memo-
res.

MATHOIS

Varia dia-
boli semina
tentatio-
num.NATHY-
RAE.Quare Na-
thyra sena-
rior in epi-
scopatu
quã mo-
nachatu.

crucia-

Ioannis dis-
cretio.

IOSEPH.

Quibus-
dam pro-
dest tenta-
vi, quibus-
dam non.

EIVSDEM.

Ieiunium
sæta feria.Aliquando
distorta se-
niores fra-
tribus præ-
cipiebant,
& quare.

cruciabas. Et dicit ei senex: Fili, illic solitudo erat, & quies, & paupertas, propterea volebam gubernare corpus meum, ne infirmarer, & quærerem quod non habebam: nunc autem hîc sæculum est, & occasiones sunt excedendi plurimæ: & si in infirmitatem incurrero, sunt hîc qui succurrant, ne propositum monachi perdam.

PASTORIS

37. Frater interrogauit abbatem Pastorem, dicēs: Perturbatio mihi fit, & volo derelinquere locum istum. Et dicit ei senex: Pro quâ causâ? Et ille dixit: Quia audio verba de quodam fratre, quæ me non ædificant. Et dicit ei senex: Non sunt vera quæ audisti? Et dixit ei: Etiam, pater, vera sunt: nam frater qui dixit mihi, fidelis est. Et respondens dixit: Non est fidelis, qui tibi dixit; nam si esset fidelis, nequaquam diceret tibi talia: Deus autem audiens vocem Sodomorum, non credidit, nisi descenderet & videret oculis suis. Et ille dixit: Et ego vidi oculis meis. Hæc audiens senex, respexit in terrâ, & tenuit paruam festucam, & dicit ei: Quid est hoc? Et ille respondit: Festuca est. Iterum intendit senex ad tectum cellæ, & dicit ei: Quid est hoc? Et ille respondit: Trabes est, quæ portat tectum. Et dixit ei senex: Pone in corde tuo, quia peccata tua sic sunt sicut trabes hæc; illius autem fratris de quo loqueris, velut hæc parua festuca. Audiens autem abbas Sifois hunc sermonem, admiratus est, & dixit: In quo te beatum faciam, abbas Pastor? Verumtamen velut pretiosus lapis, ita verba tua gratiâ & gloriâ plena sunt.

Gen. 18.

Aliena minuenda peccata, propria ag-grauanda.

EIVSDEM

38. Venerunt aliquando presbyteri regionis illius ad monasteria vicina, in quibus etiam erat & abbas Pastor; & intrauit abbas Anub, & dixit ei: Rogemus presbyteros istos hodie accipere hîc in charitate dona Dei. Ille autem stans diu non dedit ei responsum; abbas verò Anub contristatus exiit. Dixerunt autem abbati Pastori, qui iuxta eum sedebant: Quare non dedisti ei responsum? Et dicit eis abbas Pastor: Ego causam non habeo; iam enim mortuus sum. mortuus enim non loquitur; non igitur reputetis me, quia hîc vobiscum sum.

Pastor ut mortuus conuersatur.

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 184.

39. Abiit quidam frater aliquando de monasterio abbatis Pastoris in peregrè, & applicuit ad quemdam solitarium: erat enim ille habens cum omnibus charitatem, & multi veniebant ad eum. Nuntiauit autem ei frater ille quædam de abbate Pastore: qui audiens virtutem animi eius, desiderauit eum videre. Cùm reuersus autem fuisset frater ille in Ægypto, post aliquantum tempus surgens supradictus solitarius,

venit vt peregrinus in Ægyptum ad eundem fratrem, qui prius applicuerat apud ipsum: dixerat enim ei, vbi maneret. Videns autem ille, miratus est & valdè gaudius. Dixit autem ei ille solitarius: Ostende charitatem quâ habes in me, & duc me ad abbatem Pastorem. Et tollens eum, duxit ad senem, & nuntiauit ei de eo, dicens: Quidam magnus homo, & multam charitatem habens, & honorem plurimum in prouinciâ suâ, venit desiderans videre te. Suscepit ergo eum cum gratulatione senex, & salutantes se inuicem resederunt. Cœpit autem loqui peregrinus ille frater de Scripturis sanctis, & de rebus spiritualibus atque cælestibus: abbas autem Pastor auertit faciem suam, & non dedit ei responsum. Videns autem ille quia non loqueretur ei, contristatus exiit, & dicit fratri illi qui eum adduxerat: In vanum iter istud assumpsi; veni ad senem, & ecce nec loqui mecum dignatur. Intrauit autem frater ad abbatem Pastorem, & dicit ei: Abba, propter te venit magnus hic vir, habens tantam gloriam in loco suo, quare non locutus es cum eo? Respondit ei senex: Iste de sursum est, & de cælestibus loquitur; ego autem de deorsum sum, & de terrenis loquor: si ergo mihi locutus fuisset de passionibus animæ, ego utique responderem ei; si autem de spiritualibus, ego hæc ignoro. Exiens ergo frater dixit illi: Quia senex non citò de Scripturis loquitur, sed si quis ei loquitur de passionibus animæ, respondet ei. Ille autem compunctus intrauit ad senem, & dixit ei: Quid faciam, abba, quia passiones animæ dominantur mei? Et intuens eum senex gaudens, dixit ei: Modò benè venisti; nunc aperiam os meum de his, & implebo illud bonis. Ille autem valdè ædificatus dicebat: Verè hæc est via charitatis. Et gratias agens Deo, quia tam sanctum virum videre meruit, reuersus est in regionem suam.

Pastor humilia & terrena scrutans, non cælestia.

40. Frater interrogauit abbatem Pastorem, dicens: Feci peccatum grande, & volo triennio pœnitere. Dixit autem ei abbas Pastor: Multum est. Et dixit ei frater: Iubes annum vnum? Et dixit iterum senex: Multum est. Qui autem presentes erant dicebant: Vsque ad quadraginta dies? Senex iterum dixit: Multum est. & adiecit dicens: Ego puto, quia si ex toto corde homo pœnituerit, & non apposuerit facere iterum vnde pœnitentiam agat, etiam triduanam pœnitentiam suscipiat Deus.

EIVSDEM. *Pastor mansuetus in pœnitentiæ prescriptiōne.*

41. Interrogauit eum abbas Ammon de immundis cogitationibus, quas cor hominis generat; & de vanis desideriis. Et dixit ei abbas Pastor: Numquid gloriabitur securis

EIVSDEM. *Isaie 10.*

fecuris sine eo, qui incidit cum ipsa? Et tu ergo non eis porrigas manus, & otiosæ erunt.

EIVSDEM. 42. Interrogavit eundem sermonem abbas Isaias. Dicit abbas Pastor: Sicut capsula plena vestibus, si dimissa fuerit tempore longo, putrefiunt vestes in eâ: ita sunt & cogitationes in corde nostro; si non fecerimus ea corporaliter, tempore longo exterminabuntur & putrescent.

Cogitationes tempore evanescent.

EIVSDEM. 43. Interrogavit abbas Ioseph de eadem re; & dixit abbas Pastor: Sicut quis claudes serpentem vel scorpionem in vase, & obturat eum, procedente tempore omnino moritur: ita malignæ cogitationes, quæ studio dæmonum pullulant, patientiâ eius cui immittuntur paulatim deficiunt.

Cogitationes cordi immoriuntur.

EIVSDEM. 44. Interrogavit abbas Ioseph abbatem Pastorem, dicens: Quomodo opus est ieiunare? Et dixit abbas Pastor: Ego volo ut quotidie manducans subinde paululum subtrahat sibi, ne fatietur. Dicit ei abbas

Ruff. lib. 3. n. 45.

Quomodo seynandū.

Ioseph: Ergo quando eras iuuenis, non ieiunabas biduanas leuando? Et dixit ei senex: Crede mihi, quia & triduanas, & hebdomadam, sed & hæc omnia probauerunt senes magni: & inuenerunt, quia bonum est quotidie manducare, per singulos dies parum minus: & ostenderunt nobis viam hanc regalem, quia leuior est & facilis.

Regalis via ieiunij.

EIVSDEM. 45. Dixit abbas Pastor: Non habites in loco, vbi vides aliquos habentes aduersum te zelum; quia ibi non proficies.

EIVSDEM. 46. Frater venit ad abbatem Pastorem, & dicit ei: Semino agrum meum, & facio ex ipso agapem. Dicit ei senex: Bonum opus facis. & discessit cum proposito animi: & adiciebat ad agapem, quam faciebat. Hoc autem audiens abbas Anub, dixit abbati Pastori: Non times Deum, quia sic locutus es fratri illi? Et tacuit senex. Post duos autem dies misit abbas Pastor ad fratrem illum, & vocavit eum ad se, & dixit ei, audiente abbate Anub: Quid me interrogasti illâ die? quia mens mea alibi erat. Et dixit ei frater: Hoc dixi, quia semino agrum meum, & de hoc quod colligo, ex ipso facio agapem. Et dixit ei abbas Pastor: Putavi quia de fratre tuo illo, qui laicus est, diceres; si autem tu facis hæc, non est opus monachi. Ille autem contristatus est audiens, & dixit: Aliud opus non facio nec scio, nisi hoc; & non possum seminare agrum meum? Cum autem discessisset, cœpit abbas Anub pœnitentiam agere apud abbatem Pastorem, dicens: Ignosce mihi. Dixit ei abbas Pastor: Ecce ab initio sciebam, quia non est opus monachi, sed secundum animum eius locutus

Quid non sit opus monachi.

sum ei, & excitavi animum eius ad profectum charitatis; nunc autem abiit tristis, & tamen istud opus facit.

SENIORVM.

EIVSDEM. 47. Frater quidam interrogavit abbatem Pastorem, dicens: Quid est illud quod scriptum est, Qui irascitur fratri suo sine causâ? Et ille respondit: Ex omni re, quâ te grauare voluerit frater tuus, si irasceris aduersus eum, donec oculum tuum dexterum eicias, & à te proicias, sine causâ irasceris ei; si autem aliquis voluerit te separare à Deo, pro hoc irascere.

EIVSDEM. Matth. 5. in Græco.

Quâ causâ irascendum.

EIVSDEM. 48. Dixit abbas Pastor: Si peccauerit homo & non negauerit, dicens, Peccavi; non increpes eum, quia frangis propositum animi eius. Si autem dixeris: Non contristeris, frater, sed obserua de cetero; excitas animum eius ad pœnitentiam.

Ad pœnitentias non cogendi sed excitandi delinquentes.

EIVSDEM. 49. Dixit iterum qui suprâ: Bonum est experimentum. Experimento enim homines probatiores sunt.

EIVSDEM. 50. Item dixit qui suprâ: Si quis docet aliquid & non facit quod docet, similis est puteo qui omnes ad se venientes sariat & delet sordes, seipsum autem purgare non potest; sed omnis spurcicia & immunditia in eo est.

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 183.

Docens, & non faciēs, cui similis.

EIVSDEM. 51. Dixit iterum ipse: Est homo, qui seipsum agnoscit. Dixit iterum: Quia est homo, qui videtur ore tacere, cor autem eius condemnat alios; hic ergo sine cessatione loquitur. Est & alius à manè vsque ad vesperam loquens, & taciturnitatem tenet; hoc autem idè dixit, quia numquam sine audientium vtilitate locutus est.

EIVSDEM.

Quomodo quis loquens taciturnitatem tenet.

EIVSDEM. 52. Iterum dixit: Quia si sunt tres in vnum, ex quibus vnus benè quiescat, alius infirmetur & gratias agat, tertius verò ministrat eis ex sincerâ voluntate, hi tres similes sunt, velut etiam si vnus sint operis.

EIVSDEM.

Diversorū similia merita.

EIVSDEM. 53. Iterum dixit: Malitia nequaquam expellit malitiam: sed si quis tibi malè facit, tu benè fac ei, ut per bonum opus tuum destruas malitiam ipsius.

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 79. Pasch. c. 7. n. 3.

EIVSDEM. 54. Dixit iterum: Qui querulosus est, monachus non est: qui malum pro malo reddit, monachus non est: qui iracundus est, monachus non est.

EIVSDEM. *Quis monachus non sit.*

EIVSDEM. 55. Frater venit ad abbatem Pastorem, & dicit ei: Multæ cogitationes veniunt in animâ meâ, & periclitor in eis. Et eiecit eum senex sub aère nudo, & dicit ei: Expande sinum tuum & apprehende ventum. Et ille respondit: Non possum hoc facere. Et dicit ei senex: Si hoc non potes facere, nec cogitationes prohibere potes ne introeant, sed tuum est eis resistere.

Cogitationes non possunt excludi, sed eludi.

EIVSDEM. 56. Frater quidam interrogavit eum, dicens: Dimissa est mihi omnis hereditas, quid

E e facio

SENIORVM.

facio ex eâ: Et dicit ei abbas Pastor: Vade, & post tres dies veni, & dico tibi. Venit autem sicut præfinit, & dicit ei senex: Quid tibi habeo dicere, frater? Si dixerò, Da eam in ecclesiam, clerici sibi facient conuiuia ex eâ: si autem dixerò, Da eam parentibus tuis; non est tibi merces: si verò dicam, Da pauperibus, securus eris. Quidquid ergo vis, vade, fac: ego causas non habeo.

Hereditas cum mercede pauperibus erogatur.

EIVSDEM.

57. Dixit iterum abbas Pastor: Si venerit tibi cogitatio de rebus corpori necessariis, & delegaueris semel, & iterum venerit, & delegaueris, quid fiat? iam tertio si venerit, non intendas ei, otiosa est enim.

Qua otiosa cogitatio.

EIVSDEM.

58. Frater quidam dixit abbati Pastori: Si video rem aliquam, vis ut dicam illam? Dicit ei senex: Scriptum est, Qui responderit verbum antequam audiat, stultitia ei & opprobrium est. Si ergo interrogatus fueris, dic; sin aliàs, tace.

Eccl. II.

AMMONIS

59. Dixit iterum abbas Pastor, quia dixerat abbas Ammon: Est homo qui portat toto tempore vitæ suæ securim, & non potest deijcere arborem: est autem alter habens vsum incidendi, & in paucis plagis deijcit arborem. Dicebat autem securim discretionem esse.

Discretio securis.

PASTORIS

60. Iterum dixit: Voluntas hominis murus est æreus, & lapis percutiens inter ipsum & Deum. Si ergo reliquerit hæc, dic ei & ipse, quod in psalmo scriptum est: In Deo meo transgrediar murum. Et Deus meus impolluta via eius. Si enim iustitia subuenerit voluntati, laborat homo.

Psal. 17.

EIVSDEM.

61. Frater interrogauit abbatem Pastorem, dicens: Damnum animæ meæ patior, quod sum cum abbate meo. Quid ergo iubes? Maneo adhuc apud ipsum? Et sciebat abbas Pastor, quia læderetur anima eius per abbatem suum, & admirabatur quare vel interrogabat eum, si manere deberet cum illo. Et dixit ei: Si vis, esto. Et discedens, mansit apud eum. Venit autem iterum dicens abbati Pastori: Grauo animam meam. Et non dixit ei abbas Pastor: Discede ab eò. Venit tertio, & dixit: Crede mihi, iam non ero cum eo. Et dicit ei senex: Ecce modò saluatus es, vade, & non sis ultra cum eo. Dixit enim abbas Pastor eidem: Homo qui vidit damnum pati animam suam, non opus habet interrogare. Etenim de occultis cogitationibus interrogat quis, ut seniores probare possint: de manifestis autem peccatis non est opus interrogare, sed statim abscindere.

Evigilanda societas, quâ quis laditur.

EIVSDEM.

62. Interrogauit abbas Abraham, qui erat abbatis Agathonis discipulus, abbatem Pastorem, dicens: Quare me sic dæ-

mones impugnant? Et dicit ei abbas Pastor: Te impugnant dæmones? Non pugnant nobiscum dæmones, quando voluntates nostras facimus: quia voluntates nostræ dæmones factæ sunt, & hæc sunt quæ tribulant nos ut faciamus eas. Si autem vis scire, quales sunt, cum quibus dæmones pugnant; cum Moyse & similibus eius.

Dæmones cum quibus pugnet.

63. Dixit abbas Pastor, quia frater quidam interrogauerit abbatem Moysen, dicens: Qualis homo mortificat se? homo à proximo suo? Et respondit ei: Nisi posuerit homo in corde suo, quia triennium habet in sepulturâ, non attingit ad hoc verbum.

MOYSIS. Ruff. l. 3. n. 206. titulo Incerti. Pasch. c. 43 n. 2. titulo Siluani.

64. Frater interrogauit abbatem Pastorem, dicens: Quomodo oportet monachum sedere in cellâ? Et dixit ei senex: Sedere in cellâ, quantum ad id quod in manifesto est, hoc est, ut faciat opus manuum, & semel comedat, & taceat, & meditetur: occultè enim proficere in cellâ, hoc est, ut portet vnusquisque opprobrium suum in omni loco quocumque perrexit, & ut ministerij horas custodiat, & de occultis non negligat. Si autem contigerit tempus ut vacet ab opere manuum, intret ad ministerium operis Dei, & id sine aliquâ perturbatione consummet. Finis autem horum est, ut comitatum simul conuersantium bonorum teneas, & reuoceras à malorum comitatu.

PASTORIS

Societas bona sectanda.

65. Venerunt aliquando duo fratres ad abbatem Pambo, & interrogauit vnus ex eis, dicens: Abba, ego biduo ieiuno, & duos paximates manduco; putas saluo animam meam, an seducor? Et alter dixit: Ego colligo de opere manuum mearum duas filiquas diurnas, & parum ex eis retineo ad victum, aliud autem expendo in eleëmofynam; putas saluus ero, an seducor? Et cum plurimum rogarent eum, ille non respondebat eis. Post quatuor autem dies cum discessuri essent, rogabant eos clerici, dicentes: Nolite tristari, fratres, Deus vobis præstabit mercedem: sic est enim consuetudo huius senis, non citò loquitur, nisi Deus ei dederit quod dicat. Intrauerunt ergo ad senem, & dixerunt ei: Abba, ora pro nobis. Et ille dixit eis: Ambulare vultis? Et dixerunt: Etiam. Et intuens eos, in semetipso accipiens opera eorum, scribebat in terram, & dicebat: Pambo biduo ieiunat, & duos paximates manducat; putas in hoc est monachus? Non. Iterum dicebat: Et Pambo laborat in die duas filiquas, & dat eas in eleëmofynam; putas in hoc est monachus? Necdum. Et paululum reticens, dixit ad eos: Bonum quidem operaris, sed si custodias conscientiam tuam

PAMBO.

Pax cum proximo, via salutis.

tuam

tuam cum proximo tuo, ita saluaberis. In his ergo sic ædificati fratres, cum gaudio discesserunt.

EIVSDEM. 66. Frater quidam interrogauit abbatem Pambo, dicens: Quare me prohibent spiritus quidam facere bona proximis? Dixit ei senex: Non sic loquaris, alioquin Deum mendacem facies; sed dic magis: Omnino misericordiam facere nolo. Præueniens enim Deus dixit: Dedi vobis potestatem calcandi super scorpiones & serpentes, & super omnem virtutem inimici; cur ergo tu immundos spiritus non conculcas?

Lucæ 10. 67. Dixit abbas Palladius: Oportet animam secundum Christi voluntatem conuersantem, aut discere fideliter, quæ nescit; aut docere manifestè, quæ nouit; si autem vtrumque, cum possit, non vult, infantiæ morbo laborat. Initium enim recedendi à Deo, fastidium doctrinæ est, & cum non appetit illud quod semper anima esurit quæ diligit Deum.

PALLADI 67. Dixit abbas Palladius: Oportet animam secundum Christi voluntatem conuersantem, aut discere fideliter, quæ nescit; aut docere manifestè, quæ nouit; si autem vtrumque, cum possit, non vult, infantiæ morbo laborat. Initium enim recedendi à Deo, fastidium doctrinæ est, & cum non appetit illud quod semper anima esurit quæ diligit Deum.

SISOI. 68. Frater dixit abbati Sifoi: Quare non recedunt à me passionēs? Et dicit ei senex: Quia vasa earumdem passionum intra te sunt, sed da eis pignus suum, & discedent.

SILVANI. 69. Venit quidam frater ad abbatem Siluanum in monte Sinâ, & vidit fratres laborantes, & dixit seni: Nolite operari cibum qui perit, Maria autem optimam partem elegit. Et dicit senex discipulo suo: Voca Zachariam, & mitte fratrem istum in cellam, vbi nihil est. Et cum facta fuisset hora nona, intendebat ad ostium, si mitterent & vocarent eum ad manducandum; & cum nemo loqueretur ei, surgens venit ad senem, & dicit ei: Abba, hodie fratres non comederunt? Et dixit ei senex: Etiam iam comederunt. Et dicit ei frater: Et quare me non vocasti? Et respondit senex: Tu homo spiritualis es, & non indiges hoc cibo; nos autem carnales sumus & volentes manducare, propterea operamur manibus nostris, tu verò bonam partem elegisti, legens totâ die, & nolens sumere cibum carnalem. Qui cum hæc audisset, prostravit se ad pœnitentiam, dicens: Ignosce mi abba. Et dixit senex: Puto opus habet omnino Maria Martham: per Martham enim Maria laudatur.

Ioan. 6.
Lucæ 10.
Ruff. 1. 3.
num. 55.

70. Dixit sancta Syncletica: Qui sensibiles diuitias de labore & periculis maris colligunt, quando multa lucrantur, tunc plura desiderant, & quæ habent, velut nihilum reputant; ad ea verò, quæ necdum habent, omnem intentionem animi tendunt. Nos autem & eorum quæ quærenda sunt, nihil habemus, & nolumus possidere quæ necessaria sunt propter timorem Dei.

*Martha
Maria ne-
cessaria.*

*SYNCLE-
TICAE.*

*Spiritualis
s; negotia-
tor.*

EIVSDEM 71. Dixit iterum: Est tristitia utilis, & est

tristitia quæ corrumpit. Tristitia ergo utilis est, vt pro peccatis ingemiscamus, & pro ignorantia proximorum, & vt non cadamus à proposito, vt perfectionem bonitatis attingamus: hæ sunt species veræ tristitiæ. Est enim & aduersarij nostri ad hæc quædam coniunctio. Immittit enim tristitiam sine aliqua ratione, quam tedium appellarunt. Oportet ergo talem spiritum sapius orando & psallendo magis depellere.

72. Dixit iterum: Est enim ex immisione diaboli extensa dura abstinentia, nam & sequaces eius faciunt hoc: quando ergo discernimus diuinam & regalem abstinentiam à tyrannicâ atque diabolicâ? Manifestum est, quia mediocri tempore conuersationis tuæ vna regula ieiunij fit tibi. Non subito quatuor aut quinque dies continuos ieiunas, & iterum multitudine ciborum soluis virtutem? hoc enim lætificat diabolus. Semper enim quod sine mensurâ est, corruptibile est. Noli ergo subito arma tua expendere, ne nudus inuentus in bello facile capiaris; arma verò nostra corpus nostrum est, anima verò nostra miles est. Vtrisque ergo diligentiam præsta, vt paratus sis ad id quod necesse est.

73. Venerunt aliquando duo senes de partibus Pelusij ad abbatissam Saram. Et cum ambularent, dicebât ad inuicem: Humiliemus vetulam istam. Et dicunt ei: Vide ne extollatur animus tuus, & dicas: Quia ecce solitarij viri veniunt ad me, quæ mulier sum. Et dixit eis abbatissa Sara: Sexu quidem mulier sum, sed non animo.

74. Iterum dixit abbatissa Sara: Si poscero à Deo, vt omnes homines edificentur in me, inuenior ante ianuas singulorum pœnitentiam agens; sed magis oro, vt cor meum cum omnibus purum sit.

75. Dixit abbas Hyperichius: Ille est vere sapiens, qui facto suo docet alios, non qui verbis.

76. Venit aliquando monachus quidam ab vrbe Româ, qui in palatio magnum locum habuit, & habitabat in Scithi in vicinitate ecclesiæ; habebat autem secum vnum seruum qui ministrabat ei. Videns autem presbyter ecclesiæ infirmitatem eius, & cognoscens quia de deliciis esset vir ille, id quod ei Dominus donabat, vel quod in ecclesiam intrabat, trans mittebat ei. Qui cum fecisset viginti quinque annis in Scithi, factus est vir contemplator, præuidens & nominatus. Audiens autem quidam de magnis monachis Ægyptiis opinionem eius, venit videre eum, sperans corporalem conuersationem plus apud eum arduam inuenire. Qui cum intrasset, salutauit eum, &

SENIO-
RVM.

*Duplex
tristitia.*

EIVSDEM

*Ieiunium
quale læti-
ficans da-
monem.*

SARAE.

*Sara sexu
mulier, ani-
mo vir.*

EIVSDEM.

**HYPERI-
CHIL.**

**MONACHI
ROMANI.**

*Non omni-
bus aequalis
corporis
maceratio
conuenit.*

SENIO-
RVM.

facientes orationem federunt. Videns autem Ægyptius vestitum mollibus rebus, & budam de papyro, & pellem stratum sub ipso, & modicum capitale de carticâ sub caput eius, sed & pedes mundos habentem cum caligulis, scandalizatus est intra se de eo, quia in loco illo non erat consuetudo taliter conuersandi, sed magis duram abstinentiam habere consueuerant. Senex autem ille Romanus habens contemplationem siue præuidentia gratiam, intellexit quia scandalizatus est intra se de eo Ægyptius monachus, & dicit ministro suo: Fac nobis hodie propter abbatem qui venit, bonam diem. Et coxit parua olera quæ habebat, & surgentes horâ competenti comederunt: habuit etiam & modicum vini propter infirmitatem suam, & illud biberunt. Et cum factum esset vesperè, dixerunt duodecim psalmos, & dormierunt: similiter autem & nocte. Surgens autem manè Ægyptius dixit ei: Ora pro me. Et egressus est, nõ edificatus in eo. Et cum paululum discessisset, volens eum ille senex Romanus sanare, misit post ipsum & reuocauit eum. Qui cum venisset, cum gaudio iterum suscepit eum, & interrogauit eum, dicens: Ex quâ prouinciâ es? Et ille dixit: Ægyptius sum. Et dixit ei: Cuius ciuitatis? Et respondit: Ego omnino non fui de ciuitate, nec habitauit aliquando in ciuitate. Et dixit ei: Antequam monachus esses, quid operaberis in possessione, quâ manebas? Et ille respondit: Custos eram agrorum. Et dicit ei: Vbi dormiebas? Respondit: In agro. Et dixit: Habebas aliquid stratus? Et respondit: Ego in agro habui habere stramenta in quibus dormirem? Et dixit: Et quomodo dormiebas? Respondit: In terrâ nudâ. Et dixit: Quid manducabas in agro, aut quale vinum bibebas? Iterum respondit: Quæ sunt escæ aut qualis potus in agro? Et dixit: Quomodo ergo viuebas? Respondit: Manducabam panem siccum, & si inueniebam quòdcumque de salsamentis, & bibebam aquam. Et dixit senex: Grandis labor. Et dixit: Erat ibi vel balneum in possessione, vbi lauareris? Et ille dixit: Non, sed in flumine lauabar, quando volebam. Cum ergo hæc omnia ab eo senex responsione eius exegisset, & cognouisset modum prioris vitæ eius atque laboris, volens eum proficere, narrauit ei suam vitam præteritam, quam habebat cum esset sæcularis, dicens: Me miserum quem vides, de magnâ illâ ciuitate Româ sum, habens in palatio maximum locum apud Imperatorem. Et cum audisset Ægyptius initia verborum eius, compunctus est, & sollicitè quæ dicebantur audie-

bat. Et ille adiecit: Reliqui ergo Romam & veni in solitudinem istam. Et iterum dixit: Me quem vides, habui domos magnas & pecunias multas, & contemnens eas, veni in istam paruum cellam. Iterum dixit: Me quem vides, lectos vestitos ex auro habui, habentes pretiosissima stramenta; & pro his dedit mihi Deus stramentum hoc de papyro & hanc pellem. Sed & vestes meæ inæstimabili pretio dignæ erant; & pro his vtor has viles rescellas. Iterum dixit: In prandio meo multum auri expendebatur; & pro illo mihi dedit modica olera hæc & paruulum calicem vini. Erant autem & qui seruiebant mihi plurimi serui, & ecce pro illis vni isti Dominus compunxit, vt seruiret mihi. Pro balneo autem perfundo modico aquæ pedes meos, & caligulis vtor propter infirmitatem meam. Et rursus pro calamis & citharâ vel alio musico opere, quo delectabar in conuiujs meis, dico mihi duodecim psalmos in die, & duodecim in nocte. Sed & pro peccatis meis, quæ antè faciebam, modò cum requie exhibeo paruulum & inutile ministerium Deo. Vide ergo te, abba, vt non scandalizeris propter infirmitatem meam. Et hæc audiens Ægyptius atque in semetipsum reuersus, dixit: Væ mihi, quia ego de multâ tribulatione & plurimo labore sæculi magis ad repauidandum in conuersationem monachi veni, & quod non habebam tunc, modò habeo; tu autem multâ ex delectatione sæculi, voluntate propriâ in tribulationem venisti, & ex multâ gloriâ atque diuitijs venisti in humilitatem & paupertatem. Ex quo multum proficiens discessit, & factus est ei amicus, & sæpè veniebat ad eum suæ utilitatis causâ: erat enim vir discernens, & repletus bono odore Spiritus sancti.

77. Dicebat senex: Non necesse est verborum tantum: sunt enim plurima verba in hominibus tempore hoc, sed opera necessaria sunt; hoc enim Deus quærit, non verba, quæ non habent fructum.

78. Frater aliquis interrogauit quosdam patrum: Si polluitur aliquis quando res fordidas cogitat. Et cum de hoc inquisitio fieret apud eos, alij dicebant: Etiam polluitur: alij dicebant: Non; quia si polluitur, non possumus saluari nos, qui idiotæ sumus; sed hoc pertinet ad salutem, si ea quæ cogitamus, corporaliter non fecerimus. Ille autem frater qui interrogauerat, non sibi sufficere iudicans variam responsionem patrum, abiit ad senem probatiorem, & interrogauit eum de hoc. Et respondit ei senex: Secundum mensuram vnus cuiusque requiritur ab eo. Rogauit ergo frater ille senem,

*Ægyptius
in Romani
commodis
& hospita-
litate scan-
dalizatur.*

*Tellit Ro-
manus Æ-
gyptij scan-
dalum.*

*INCERTI-
Opera ne-
cessaria, nõ
verba.*

INCERTI

senem, dicens: Peto propter Dominum, absolve mihi hoc verbum. Et dicit ei senex: Ecce forte iacet hic vas aliquod desiderabile. Et dicit senex: Intrauerunt duo fratres, ex quibus vnus habebat mensuras magnas exercitatae vitæ, alter verò paruas: Si ergo cogitatio illius perfecti mota fuerit ad aspectum vasis illius, & dixerit intra se: Volebam habere vas istud, & non permanferit in hoc, sed citò absciderit huiusmodi appetitum, non est pollutus: si verò qui necdum ad maiores mensuras attigit, concupierit vas illud, & exercitatus fuerit cum cogitatione suâ desiderio compellente, & tamen non tulerit illud, non est inquinatus.

SENIS. 79. Dixit senex: Si quis manserit in aliquo loco, & non fecerit fructum loci illius, locus ipse expellit eum, vtpote quia non fecit fructum loci illius.

INCERTI. 80. Dixit senex: Si quis fecerit rem aliquam sequens voluntatem suam, quærens quod non est secundum Deum, si id tamen per ignorantiam fecerit, postea oportet eum reuerti ad viam Domini. Qui autem tenet voluntatem suam, non secundum Deum, & neque ab aliis vult audire, sed velut scitum se putat; qui huiusmodi est, vix perueniet ad viam Domini.

*Sibi placet
& scitulus
vix ad viam
Domini
peruenit.*

INCERTI. 81. Interrogatus est senex: Quid est, quod legitur, Via angusta & arcta? Et respondit senex, dicens ei: Angusta & arcta via hæc est, vt cogitationibus suis homo violentiam faciat, & abscidat propter Deum voluntates suas. Hoc est etiam quod scriptum est de apostolis: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.

Matth. 7.
*Angusta
via qua.*

Matth. 19.

INCERTI. 82. Dixit senex: Sicut ordo monachorum honoratior est sæcularibus: ita peregrinus monachus speculum debet esse localibus monachis per omnem modum.

*Ordo monachorum
honoratior
sæcularibus.*

INCERTI. 83. Dixit quidam patrum: Si manserit operarius in loco, vbi non sunt operarij, non potest proficere; hæc est enim virtus operarij, certare vt ab opere non minuatur. Nam & piger si manserit cum operario, proficit; & si non proficit, non tamen descendit inferiùs.

INCERTI.

*Bonum manere
cum proficientibus.*

INCERTI. 84. Dixit quidam senex: Quia homo si verbum quidem habeat, opera autem non habeat, assimilatur arbori habenti folia, fructum autem non. Sicut enim arbor fructibus plena etiam foliis viret, ita & sermo consequitur hominem qui habet opera bona.

Homo sine opere arbor sine fructu.

SILVANI.

85. Dixit senex, quia aliquando quidam lapsus in graui peccato, & compunctus ad poenitentiam, abiit indicare hæc seni cuidam, & non dixit ei quòd fecerat, sed quasi interrogauit, dicens: Si alicui ascen-

dat cogitatio talis, habet salutem? Ille verò, quia nesciebat discretionem, respondit ei: Perdidi animam tuam: Hoc audiens frater, dixit: Ergo si perij, vado ad sæculum. Pergès autem ille, deliberauit ire & indicare cogitationes suas abbati Siluano: erat enim hic Siluanus magnus discretor: Veniens ergo ad eum frater, non dixit ei quòd fecerat, sed iterum eo modo, quo & prius seni illi dixerat, hoc est, Si ascenderint alicui tales cogitationes, habet salutem? Aperiens autem abbas Siluanus os suum, coepit de Scripturis dicere ei: Non omnino iudicium tantum est de cogitationibus quam de peccato. Audiens autem frater, & suscipiens virtutem dictorum in animo, sumptâ spe indicauit etiam ei actum suum.

Audiens autem abbas Siluanus quòd egerat, tamquam bonus medicus posuit cataplasma animæ eius de diuinis Scripturis assumptum, dicendo, esse poenitentiam his, qui pro charitate reuera conuertuntur ad Deum. Post aliquot autem annos contigit abbatem memoratum ad illum senem applicari, qui ei desperationem fecerat, & narrauit ei ista, & dixit: Ecce frater ille, qui de responso tuo desperauerat, & ad sæculum redierat, velut stella splendida est in medio fratrum. Hæc autem ideò retuli, vt sciamus, quale periculum est, quado aliquis siue cogitationis, siue actuum aliquid peccati indicat his, qui discretionem nesciunt.

Siluanus bonus animæ medicus.

86. Dixit quidam senex: Non quia intrant cogitationes malæ in nobis, condemnatur ex eo, sed si malè vtimur cogitationibus: Fit enim, vt per cogitationes naufragium patiamur, & iterum de cogitationibus coronemur.

INCERTI.
A cogitatione naufragium vel corona.

87. Dixit aliquis senex: Non des & accipias cum sæcularibus hominibus, & non habeas notitiam cum muliere, nec habeas fiduciam diu cum puero.

INCERTI.
Ne sit fiducia cum muliere & puero.

88. Frater quidam interrogauit senem, dicens: Quid faciam, quia multæ cogitationes sollicitant me, & nescio quomodo repugnem eis? Dixit senex: Non repugnes contra omnes, sed contra vnâ: Omnes enim cogitationes monachorum vnum habent caput: necessarium ergo est considerare, quæ & qualis sit, & aduersus illam reniti; ita enim & residuæ cogitationes humiliantur.

INCERTI.
Caput vnum cogitationum expugnandum.

89. Aduersus cogitationes malas dixit quidam senex: Obsecro, fratres, sicut compressimus actus malos, comprimamus etiam cogitationes.

SENIS.

90. Dixit quidam senex: Qui vult habitare eremum, debet esse doctor, non qui doceri egeat, ne detrimentum sustineat.

INCERTI.
Eremum debet esse doctor.

SENIO-
RVM.

INCERTI.

*Nulla vir-
tutes pro-
sunt sine
humilita-
te.*

INCERTI.
Ruff. lib. 3.
n. 178.

*Auditum
etiam non
retentum
verbum
Dei pro-
dest.*

INCERTI.

*Damoni-
bus etiam
ad collectã
excitantibus
nô obe-
diendum.*

91. Interrogatus est senex à quodam fratre dicente: Quomodo inuenio Deum? vtrum in ieiunijs, an in laboribus, vel in vigilijs, aut in misericordiã. Et respondit: In his quæ numerasti, & in discretione. Dico enim tibi, quia multi affligerunt carnem suam, & quia sine discretione hoc faciebant, abierunt vacui nihil habentes. Os nostrum de ieiunio fœtet, scripturas omnes didicimus: ex corde Dauid consummauimus, & quod Deus requirit non habemus, scilicet humilitatem.

92. Frater interrogauit senem, dicens: Abba, ecce ego rogo seniores & dicunt mihi de salute animæ meæ, & nihil retineo de verbis eorum: quid autem vel rogo eos nihil proficiens? Totus enim sum in immunditiã. Erant autem duo vasa vacua. Et dixit ei senex: Vade, & aufer vnum ex vasis istis, & mitte in eo oleum, & accende intus stupam, & refunde oleum, & pone vas in locum suum. Et fecit sic. Et dixit ei: Fac iterum sic. Et cum fecisset hoc sapius, dixit ei senex: Affer modò vtraque vasa, & vide quod eorum mundius sit. Et respondit: Illud vbi oleum misi. Cui senex dixit: Sic est & anima de his quæ interrogat, quamuis enim nihil retineat eorum quæ audit, tamen plus ipsa mundabitur, quam illa quæ omnino nec interrogat quidquam.

93. Frater sedebat in cellã suã quiescens, & volebant dæmones seducere eum sub specie Angelorum, & excitabant eum, vt iret ad collectam, & lumen ostendebant ei: ille autem venit ad quemdam senem, & dixit ei: Abba, veniunt Angeli cum lumine, & excitant me ad collectam. Et dicit ei senex: Non audias eos, fili, quoniam dæmones sunt, & quando veniunt excitare te, dic: Ego quando volo surgo, vos autem non audio. Accipiens autem præceptum senis, reuersus est ad cellam suam. Et sequenti nocte iterum dæmones secundum consuetudinem venientes excitabant eum. Ille verò, sicut præceptum sibi fuerat, respondebat eis, dicens: Ego quando volo surgo, vos autem non audio. Et illi dicunt ei: Malus senex ille falsator seduxit te, ad quem venit frater volens mutuare pecuniam: & cum haberet, mentitus est ei, dicens se non habere, & non dedit ei, ex hoc ergo cognosce quia falsator est. Surgens ergo frater diluculo venit ad senem, & nuntiauit ei hæc ipsa. Senex verò dixit ei: Verum est quia habebam, & quia venit frater volens mutuare, & non dedi ei, sed sciebam, quia si darem ei, damnum animæ ipsius faciebam. Cogitavi ergo vnum mandatum præterire, quam præuaricari de-

cem, ex quibus ad tribulationem potuissimus venire pro illo, si à me pecuniam accepisset. Tu autem dæmones, qui te seducere volunt, ne audias. Et multum confortatus de verbis senis, abiit ad cellam suam.

94. Venerunt aliquando tres fratres ad quemdam senem in Scithi, & vnus ex his interrogauit eum, dicens: Abba, commendaui vetus & nouum Testamentum memoriæ. Et respondit senex, & dixit: Replesti verbis aërem. Et secudus interrogauit eum, dicens: Verus & nouum Testamentum ego scripsi per me ipsum. Dixit autem & huic: Et tu replesti fenestras de chartis. Et tertius dixit: Mihi in focularem herbæ ascenderunt. Et respondit senex, & dixit: Et tu expulisti à te hospitalitatem.

95. Narrauerunt quidam patrum de quodam sene magno, quia si veniebat aliquis interrogare eum sermonem, ille cum magnâ fiduciã dicebat: Ecce ego suscipio personam Dei, & sedeo in sede iudicij, quid ergo vis vt faciam tibi? Si ergo dixeris mihi, miserere mei, dicit tibi Deus. Si vis vt miserear tui, miserere & tu fratribus tuis & ego misereor tui. Si autem vis vt ignoscam tibi, ignosce & tu proximo tuo. Numquid à Deo est causã? Absit: sed in nobis est, si volumus saluari.

96. Dicebant de quodam sene in Cellis, qui erat magnus laborator, cum faceret opus suum, contigit alium quemdam sanctum virum venire ad cellam eius, & audiuit eum de foris litigantem cum cogitationibus, & dicentem: Viquequò propter vnum verbum omnia illa amitto? Ille autem foris stans, putabat quia cum aliquo alio litigaret, & pulsauit vt intraret & pacificaret eos: & ingrediens & videns quia nemo alius erat intrò, habes etiam fiduciam apud senem, dixit ei: Cum quo litigabas, abba? Ille respondit: Cum cogitationibus meis, quia quatuordecim libros memoriæ commendaui, & vnum verbum modicum audiui foris, & cum venissem facere opus Dei, omnia illa perdiidi, & hoc solum, quod foris audieram, venit in memoriã meã in horã ministerij mei, & propterea litigabam cum cogitatione meã.

97. Fratres de congregatione venerunt in eremo, & applicuerunt ad quemdam eremitam, & suscepit eos cum gaudio. Et sicut est consuetudo eremitis, videns eos de labore fatigatos, posuit mēsam extra horã, & quod habuit in cellã apposuit eis, & repausauit eos. Et quando factum est serò, dixerunt duodecim psalmos, similiter & nocte: cum autem senex vigilaret, audiuit eos inter se

INCERTI.

*In opere
virtus, non
in memoriã
vel libris.*

INCERTI.

*Senex qua-
si personam
Dei susci-
piens docet.*

INCERTI.

*Vel lenò
verbum fa-
ris audiuit
disrabit.*

INCERTI.

*Charitatis
officium be-
nigne in-
terpretan-
dum.*

dicen-

dicentes: Quia solitarij viri plus repausant in eremo, quàm nos in congregatione. Manè autem cùm ambulaturi essent ad alium vicinum eius, dixit eis: Salutate eum pro me, & dicite ei, Non ad aquas olera. Ille autem cùm hoc audisset, intellexit verbum, & tenuit eos vsque serò laborantes ieiunos.

Nulli scandalo sit hospitalitas.

Cùm autem serò factum esset, fecit prolixum opus Dei, & posuit ea quæ habebat, & dixit: Cessemus modicè propter vos, quia de labore estis fatigati. Et dixit iterùm: Quotidie manducare non solemus, sed propter vos gustemus modicum. Et apposuit eis panem siccum & sal, & dixit: Ecce propter vos festiuitatem habemus hodie; & misit parum aceti in salibus illis. Et surgentes cœperunt psallere vsque manè. Et dixit: Propter vos non possumus adimplere regulam nostram, vt modicè pausetis, quia peregrini estis. Manè autem factò volebant fugere: ille aurem rogabat eos, dicens: Manete aliquantum temporis nobiscum; sin aliàs, vel propter mandatum, dies tres secundùm consuetudinem eremi facite nobiscum. Illi autem videntes, quia non relaxaret eos, fugerunt occultè.

Triduum hospitalitatis ex more eremi.

INCERTI.

98. Frater interrogauit quemdam patrem, dicens: Si contigerit grauari me somno, & transierit hora ministerij mei, anima mea præ verecundiâ non vult implere opus suum. Et dixit senex: Si te contigerit vsque mane dormire, quando euigilas, surge, claude ostium & fenestras tuas, & fac opus tuum; scriptum est enim: Tuus est dies, & tua est nox; in omni enim tēpore glorificatur Deus.

In omni tempore glorificatur Deus.

Psal. 73.

SENIS.

Ruff. lib. 3.

n. 48.

Pasch. c. I.

n. 3.

Comedens sobrio quādo presertur.

INCERTI.

99. Dicebat aliquis senex: Quia est homo comedens multa & adhuc eiuriens; est etiam alter homo qui pauca comedit, & satiatur. Maiorem autem habet mercedem ille qui plus comedit, & esuriens manet, ab illo qui parum comedit, & satiatur.

Contentio vitanda.

INCERTI.

100. Dixit quidam senex: Si contigerit inter te & alium sermo aliquis tristis, & negauerit ille, dicens: Non dixi sermonem hunc, ne certes cum eo, & dicas: Dixisti; quia exacerbatur, & dicet tibi: Etiam dixi.

Elemosyna danda potius non consanguineis.

101. Frater aliquis interrogauit senem, dicens: Soror mea pauper est, si do ei elemosynam, nō est sicut vnus de pauperibus? Et dixit senex: Non. Dixit autem frater: Quare, abba? Et respondit senex: Quia sanguis ipse trahit te modicum.

INCERTI.

102. Dixit senex: Quia oportet monachum neq; auditorem esse obrectantium, neque obrectari, neque scandalizari.

Obrectatio fugienda.

SENIS.

103. Dixit quidam senex: Non omnia quæ dicuntur placeant tibi, neque omni sermoni consentias. Tardiùs crede, & quod verum est, citiùs dic.

Tardè credendum.

104. Dixit quidam senex: Si ascenderit in corde fratris sedentis in cellâ verbum, & reuoluens frater verbum in animo, non potuerit ad mensuram verbi pertingere, neque tractus fuerit à Deo, assuntunt ei demones, & ostendunt ei de verbo illo, quod ipsi volunt.

INCERTI.

105. Dicebant quidam senem: Quando congregabamur initio ad inuicem, & loquebamur aliquid quod vtile esset animabus nostris, efficiebamus seorsum & seorsum, & ascendebamus in cælum: nunc autem congregamur, & in obrectationibus occupamur, & vnus alterum trahimus in profundum.

Colloquia sint edificatoria, non obrectatoria.

106. Dixit alter quidam patrum: Si quidem interior homo noster sobriè agit, potest etiam exteriorem custodire: si verò non est ita, quâ possumus virtute custodiamus linguam.

INCERTI.

Ab interiori homine vis ad exteriorem manat.

107. Item qui suprâ dixit: Opus spirituale necessarium est, quia in hoc venimus. Magnus enim labor est ore dicere, quod non sit opere corporali.

INCERTI.

Quod ore dicitur, opere completum.

108. Alter quidam patrum dixit: Quia omnino oportet hominem habere intracellam opus, quod labore: si autem in opere Dei occupatur, venit ad eum diabolus die inter diem, sed non inuenit locum in quo maneat. Si autem rursus dominando ei inimicus in captiuitatem redegerit eum, venit iterùm spiritus Dei frequenter: sed si nos ei non faciamus locum propter malitiam nostram, discedit.

INCERTI.

Fuga otij.

109. Descenderunt aliquando monachi de Ægypto in Scithi, vt viderent seniores loci illius. Et cùm vidissent eos extenuatos fame, de nimiâ abstinentiâ impatienter comedere, scandalizati sunt in eis. Hoc autem presbyter agnoscens, voluit sanare eos, & ita dimittere, & prædicauit in ecclesiâ plebi, dicens: Ieiunate & extendite abstinentiam vestram, fratres. Volebant autem Ægyptij, qui illic venerant, discedere, & retinuit eos. Cùm autem ieiunassent primò aporiati sunt; fecerat enim eos biduo ieiunare continuato. In Scithi autem habitantes ieiunauerunt hebdomadam: & factò Sabbato federunt manducare Ægyptij cum senibus. Turbantibus autem se ad manducandum Ægyptiis, vnus de senibus tenuit manus eorum, dicens: Cùm disciplinâ manducate, quomodo monachi. Vnus autem ex Ægyptiis repulit manus eius, dicens: Dimitte me quia morior, totâ hebdomadâ nihil coctum comedi. Et dixit ei senex: Si vos biduo interuallo manducantes ita defecistis, quare in fratribus scandalizati estis, qui semper hebdomadas

INCERTI.

Senes Scithi integrâ hebdomadâ ieiunant.

SENIORVM.

madas eo ordine leuando abstinentiam feruant. Illi autem pœnitentiam coram eis egerunt, & ædificati in abstinentiâ eorum abierunt cum gaudio.

INCERTI.

110. Frater quidam renuntians sæculo, & accipiens habitum monachi, statim conclusit se, dicens: Solitarius volo esse. Audientes autem vicini seniores, venerunt & eiecerunt eum, & fecerunt circuire cellas fratrum, & pœnitentiam coram singulis agere, & dicere: Ignoscite mihi, quia non sum solitarius, sed adhuc initium monachi nuper assumpsi.

INCERTI. Voluntas abdicanda.

111. Dixerunt quidam senes: Si videris iuuenem voluntate suâ ascendentem in cælum, tene pedem eius, & projice eum in terram, quia non ita expedit ei.

INCERTI.

112. Frater dixit cuidam seni magno: Abba, volebam inuenire senem aliquem iuxta voluntatem meam, & morari cum ipso. Et dixit ei senex: Benè quæris, domine meus. Ille autem affirmabat huiusmodi esse desiderium suum, non intelligens quod locutus est senex ille. Sed cum videret eum senex æstimantem quòd benè sentiret, dixit ei: Ergo si inuenis senem secundum voluntatem tuam, vis manere cum eo? Et ille dixit: Etiam omnino hoc volo, si inuenero secundum voluntatem tuam. Dixit ergo ei senex: Non vt tu sequaris voluntatem senis illius, sed vt ille tuam voluntatem sequatur, & ita in eo repaues. Sensit autem frater ille quod dicebat, & surgens prostravit se ad pœnitentiam, dicens: Ignosce mihi, quia valde gloriabar, æstimans me benè dicere, cum nihil tenerem boni.

INCERTI.

113. Duo fratres carnales renuntiauerunt sæculo, quorum vnus, qui ætate minor erat, primus cœperat conuersari: & cum venisset apud eos quidam patrum, & applicuisset apud eos, posuerunt peluim. Et venit qui minor erat ætate vt lauaret pedes seni: senex autem tenens manum eius remouit eum, & eum qui maior ætate fuerat, fecit implere opus, quod primi in monasterio facere consueuerant. Dixerunt autem ei astantes fratres: Abba, ille minor in conuersatione primus est. Respondit eis senex: Et tollo primatum minoris, & trado ei qui ætate præcedit.

SENI.

114. Dixit quidam senex: Prophetæ conscripserunt libros; patres autem nostri venerunt post eos, & operati sunt in eis plurima: & iterum successores illorum commendauerunt eos memoriæ. Venit autem generatio hæc quæ nunc est, & scripsit ea in chartis atque membranis, & reposuit in fenestris otiosa.

INCERTI.

115. Dicebat senex: Quia cucullum, quo

vtimur signum est innocentia: superhumeralis, quo humeros & ceruicem alligamus, signum est crucis: zona verò quâ cingimur, signum est fortitudinis. Conuersemur ergo iuxta id quod habitus noster significat, quia omnia cum desiderio facientes, numquam deficiemus.

Mysterium vestis monachorum.

LIBELLVS VNDECIMVS.

De eo, quòd oporteat sobriè viuere.

1. FRATER interrogauit abbatem ARSENII senium, vt audiret ab eo sermonem.

Dixit autem ei senex: Quantacumque tibi virtus est, conare vt interius opus tuum secundum Deum sit, & vincat exterioris hominis passiones. Dixit iterum: Si quærimus Deum, apparebit nobis, & si tenemus eum, manebit apud nos.

2. Dixit abbas Agathon: Non debet monachus permittere conscientia: suæ vt accuset eum in quacumque re. Quando autem moriturus erat memoratus abbas Agatho, tres dies mansit immobilis, apertos oculos tenens. Pulsauerunt autem eum fratres, dicentes: Abba, vbi es? Et ille respondit: In conspectu diuini iudicij assisto. Dicunt ei: Et tu times? Et ille dixit: Interim laboravi virtute quâ potui, in custodiendis mandatis Dei; sed homo sum, & nescio vtrum placuerint opera mea coram Deo. Dicunt ei fratres: Et non confidis de operibus tuis, quia secundum Deum sint? Et dixit senex: Non præsumo, nisi venero ante Deum; aliter enim sunt iudicia Dei, aliter hominum. Cum autem vellet eum adhuc interrogare alium sermonem, dicit eis: Ostendite charitatem, & nolite mecum loqui, quia occupatus sum. Quo dicto, statim emisit spiritum cum gaudio. Videbant enim eum colligentem spiritum, quemadmodum si quis salutatur amicos suos dilectos. Habuit autem custodiam magnam in omnibus, & dicebat: Quia sine custodia ad nullam virtutem ascendit homo.

AGATHONIS. Ruff. l. 3. n. 161.

Non fidendum proprijs operibus.

3. Dicebant de abbate Ammoys, quia quando ibat ad ecclesiam, non permittebat discipulum suum iuxta se ambulare, sed de longè sequi, sed & si approximasset se ad eum, vt interrogaret eum de quacumque re, mox dicebat ei, & statim repellabat eum retrò, dicens: Ne fortè cum loquimur aliquid de vtilitate animæ, incurrat etiam sermo qui non pertinet ad rem, propterea non te permitto morari iuxta me.

AMMOYS.

Ne peccet lingua, etiâ sodalem suum times Ammoys.

4. Dicebat abbas Ammoys abbati ARSENII senio in initio: Quomodo me vides modò? Et ille dixit: Sicut Angelum, pater. Et iterum

ARSENII.

iterum

Iunior senioris se voluntati accomodat.

Senex ætati non professioni deferens.

Scriptura opere complenda.

Omnis sermo Arsenio gladius. iterum dixit ei postea: Nunc quomodo me vides? Et ille dixit: Quomodo satanam, etenim vel si bonum sermonem loquaris, velut gladius mihi est.

ALLOIS. 5. Dixit abbas Allois: Nisi dixerit homo in corde suo, Ego solus & Deus sumus in hoc mundo, requiem non habebit.

EIVSDEM. 6. Dixit iterum: Quia si vult homo, in vna die vsque ad vesperam peruenit ad mensuram diuinitatis.

BESARIO-NIS. 7. Abbas Besarion moriens dicebat: Debet monachus totus oculus esse, sicut Cherubim & Seraphim.

DANIELIS 8. Iter agebat aliquando simul abbas Daniel & abbas Ammoys: dixit autem abbas Ammoys: Putas aliquando & nos sedebimus in cella, pater? Dixit ei abbas Daniel: Quis enim aufert a nobis Deum? nam & foris Deus est modò, & iterum in cella Deus est.

EVAGRII. 9. Dixit abbas Euagrius: Magnum est quidem, sine impedimento orare; maius est, psallere sine impedimento.

EIVSDEM. 10. Idem dixit: Memor esto semper exitus tui, & non obliuiscaris æterni iudicij, & non erit delictum in anima tua.

THEODORI. 11. Dixit abbas Theodorus de Ennato: Quia si nobis imputat Deus negligetias temporis quo oramus, & captiuitates quas patimur dum psallimus, non possumus salui fieri.

THEONAE 12. Dixit abbas Theonas: Quia impeditur mens nostra & reuocatur a contemplatione Dei, propterea captiui ducimur in carnalibus passionibus.

IOANNIS. 13. Venerunt aliquando quidam fratrum tentare Ioannem Breuem, quia non dimittebat mentem suam diffundi in cogitationibus sæculi, neque loquebatur causam huius mundi, & dicunt ei: Gratias agimus Deo, quia multum pluit isto anno, & rigate competenter arbores palmarum bene incipiunt producere ramos, & inueniet vnde laboret fratres, qui solent in manuum suarum operibus occupari. Dicit ergo eis abbas Ioannes: Sic est quando Spiritus sanctus descendit in corda sanctorum, virescunt quodam modò & innouantur, & proferunt folia in timore Dei.

EIVSDEM. 14. Dicebant iterum de abbate Ioanne, quia fecerit aliquando plectas ad duas sportas, & expenderit eas in vna sporta, & non intellexit donec iungeret parieti. Erat enim mens eius occupata in cõtemplatione Dei.

EIVSDEM. 15. Senex quidam erat in Scithi, habens quidem tolerantiam corporalem, sed non valde scrupulosus erat in retinendis que audierat. Abiit ergo iste ad abbatem Ioannem Breuem, vt interrogaret eum de obliuione: & audiens ab eo sermonem, rediit in cellam suam, & oblitus est quod dixit abbas Ioannes. Iterum abiit & interrogauit eum; au-

diens autem ab eo, similiter reuersus est: mox autem vt peruenit ad cellam suam, oblitus est quod audiuit; atque ita multoties vadens atque reuertens, dominabatur ei obliuio. Post hæc verò rursus occurrens seni, dixit: Nosti, abba, quia oblitus sum rursus quod dixisti mihi? sed ne tibi molestus essem, idè non veni. Dixit ei abbas Ioannes: Vade, incende lucernam. Et incendit. & dixit ei: Affer alias lucernas, & incende ex eâ. Et fecit sic. Et dixit abbas Ioannes seni: Ne aliquid læsa est lucerna, quia ex eâ alias incendiisti? Et dixit: Non. Ita nec Ioannes leditur, si tota Scithia veniat ad me, nec impedit me a charitate Dei; quando igitur vis, veni nihil hæsitans. Et ita per patientiam vtrorumque, abstulit Deus obliuionem a sene: hoc enim erat opus habitantium in Scithi, vt animarent eos qui impugnabatur a quacumque passione, & extorquebant sibi laborè, vnde inuicem lucraretur bono.

16. Interrogauit frater abbatem Ioannem, dicens: Quid facio, quia frequenter venit quidam frater, vt tollat me secum ad opus quod laborat, & ego miser sum infirmus, & deficio in tali re: quid ergo de mandato Dei faciam? Respondens senex dixit ei: Caleph filius Iephone, dixit Iesu filio Naue: Quadraginta annorum eram quando misit me Moyse seruus Domini tecum ad terram istam; & nunc octoginta annorum sum: & quemadmodum tunc eram fortis, ita & nunc valeo intrare & exire ad bellum. Itaque, & tu, si potes, vt sicut ingrederis, ita egrediaris, vade, si autem non potes id facere, sede in cella tua plorans peccata tua. Et si inuenerint te lugentem, non te compellent exire.

17. Dixit abbas Isidorus, qui erat presbyter in Scithi: Ego quando eram iuuenis & sedebam in cella meâ, non habebam numerum psalmodum, quos dicebam in ministerio Dei: nox enim mihi & dies in hoc expeditur.

18. Narrauit abbas Cassianus de quodam sene in eremo sedente; quia rogauerit Deum, vt donaret ei, ne dormitaret aliquando, cum spirituales res faceret: si autem detractionis aut odij verba essent, statim in somno corrueret, vt non huiusmodi venenum aures eius exciperet. Hic dicebat, diabolus studiosum esse vt moueret homines in verba otiosa; impugnatores etiam totius doctrinæ spiritualis. Ad quam rem hoc utebatur exemplo: Loquente me aliquando de vtilitate animarum ad quosdam fratres, in tantum somno profundo occupati sunt, vt nec palpebras oculorum mouere possent: ego autem volens ostendere opus dæmoniacum esse, otiosarum rerum verba introduxi: ad quod illi gaudentes, statim somno reluctati sunt. Ego autem ingemiscens dixi: Vsq; nunc de

Monachi Scithi alios animans.

EIVSDEM.

Iosue 14.

Non omnia possumus omnes.

Nox & dies expeditur in psalmis.

SENIS.

Senex dormit sacularibus, vigilat spiritualibus sermonibus.

Ioannes secularia ad spiritualia trahit.

Ioannes operans Deo intentus.

SENIORVM.

de caelestibus rebus loquebamur, & omnium vestrum oculi somno grauissimo tenebantur: quando autem sermo otiosus inuentus est, omnes prompti audire coepistis. Propter quod rogo, charissimi fratres, cognoscentes maligni daemones opus esse, attendite vobismetipsis, custodientes vos à somno, quando aliquid spirituale vel facitis vel auditis.

PASTORIS

19. Abiit aliquando abbas Pastor cum esset iuuenis ad quemdam senem, vt interrogaret eum tres sermones: Cum autem peruenisset ad senem, oblitus est vnum ex tribus sermonibus, & reuersus est ad cellam suam. Et cum tetendisset manum, vt teneret clauem, recordatus est sermonis illius, quem ante fuerat oblitus, & sustulit manum à clauis, & reuersus est ad senem: senex autem dixit ei: Accelerasti venire, frater. Et ille narrauit ei, quia cum tetendisset manum tenere clauem, recordatus sum sermonis, quem quarebam, & non aperui cellam, sed mox ad te sum reuersus. Erat autem longitudo viae multa nimis. Dicebat autem ei senex: Verè gregum Pastor: nominabitur enim nomen tuum in totà terrà Ægypti.

EIVSDEM.

20. Venit abbas Ammon ad abbatem Pastorem, & dicit ei: Si vado ad cellam vicini, aut si ille ad me venerit pro aliqua re, veremur inuicem, ne incurrat aliqua incompetens fabula, & aliena à proposito monachi. Et dixit ei senex: Benè facis, necessariam enim habet iuuentus custodiam. Dicit ei abbas Ammon: Senes ergo quid faciebant? Et dixit ei: Iam senes proficientes, atque firmati, non habebant in se aliud quid aut peregrinum in ore suo, vt id loquerentur. Et ille dixit: Si ergo fit necessitas cum vicino loquendi, videtur tibi vt de Scripturis cum eo loquar, aut de verbis & sententiis seniorum? Et dicit ei senex: Si non potes tacere, bonum est magis vt de verbis seniorum loquaris, quam de Scripturis. Periculum est enim non paruum.

Securinus de verbis seniorum loqui, quam Scripturis.

EIVSDEM

21. Interrogatus est abbas Pastor de inquinamentis, & respondit: Quia si stabiliamus actiuam vitam nostram timore Dei, & sobrietate, non inuenimus in nobis inquinamenta.

EIVSDEM.

22. Dicebant de abbate Pastore, quia cum exiturus erat ad opus Dei faciendum, sedebat primus eorum discernens cogitationes suas iugiter vnà horà, & sic egrediebatur.

PAYSIONIS.

23. Dixit abbas Pastor, quia interrogauit quidam abbatem Paysionem, dicens: Quid facio animæ meæ, quia insensibilis

facta est, & non timet Deum? Et dixit ei: Vade, & iungere homini timenti Deum: & cum illi inhæseris, doceberis & tu timere Deum.

Bona societas.

24. Dixit iterum: Quia principium & finis timor Domini: sic enim scriptum est: Initium sapientiæ timor Domini. Et iterum, quando Abraham perfecit altare dixit ei Dominus: Nunc scio quoniam timeas Deum.

PASTORIS

Psal. 110.

Gen. 2.

25. Dixit iterum: Discede ab omni homine qui in colloquutione incessanter contentiosus est.

EIVSDEM.

26. Dixit iterum: Interrogauit aliquando abbatem Petrum, discipulum abbatis Lot, dicens: Quando sum in cellà, in pace est anima mea; cum autem venerit frater aliquis ad me, & retulerit mihi verba eorum quæ foris sunt, turbatur anima mea. Et dixit mihi abbas Petrus, quia dicebat abbas Lot: Clavis tua aperuit ostium meum. Et ego dixi ei: Quod est verbum hoc? Et dixit: Si quis venit ad te, & interrogas eum, Quomodo habes, vnde venis, qualiter agitur circa illos vel illos fratres, susceperunt te an non? tunc aperis ianuam oris fratri tuo, & audis quæ non vis. Et ego dixi ei: Ita est. Sed quid faciat homo, cum venerit frater ad eum? Et dixit ei senex: In luctu omnino doctrina est: vbi autem luctus non est, impossibile est custodire mentem. Et dixit ei: Quando in cellà sum, mecum est luctus: cum autem aliquis ad me venerit, aut cum egredior de cellà, non inuenio luctum. Et dixit ei senex: Necdum tibi subiectus est, sed velut ad usum pro tempore adhibetur. Et dixit ei: Quis est hic sermo? Et dixit mihi: Si laborat homo pro re aliqua secundum virtutem, quacumque horà quæsierit eam ad vtilitatem suam, inuenit eam.

PETRI.

Clavis silentij.

Luctus in cellà querendus.

27. Frater interrogauit abbatem Sisoï, dicens: Desidero custodire cor meum. Dicit ei senex: Et quomodo possumus custodire cor nostrum, si lingua nostra ianuam apertam habuerit?

SISOÏ.

Os cordis ianua.

28. Sedente aliquando abbate Siluano in monte Sinà, discipulus eius volens abire ad quoddam ministerium suum, dixit feni: Dimitte aquam, & riga hortum. Ille autem exiens ad dimittendam aquam tegebat faciem suam de cucullo suo, tantum ad pedes suos intendens. Contigit autem vt ipsa horà quidam superueniret ad eum, & videns eum à longè, cõsiderauit quid fecisset. Et cum peruenisset ad eum, dixit ei: Dic mihi, abba, vt quid tegebas de cucullo faciem tuam, & sic adaquabas hortum? Et dixit ei senex: Ne viderent oculi mei arbores,

SILVANI.

Oculorum custodia.

&

& occuparetur mens mea ab opere suo in consideratione earum.

EIVSDEM. 29. Interrogavit abbas Moyses abbatem Siluanum, dicens: Potest homo per omnem diem initium facere conuersationis? Respondit ei abbas Siluanus, Si est homo operarius, potest per diem & per horam inchoare initium conuersationis suæ.

EIVSDEM 30. Interrogauerunt quidam aliquando abbatem Siluanum, dicentes: In quali conuersatione operatus es, vt acciperes prudentiam istam? Et ille respondens, dixit: Numquam permisi in corde meo cogitationem morari, quæ exacerbabat.

SERAPIONIS. 31. Dixit abbas Serapion? Quia sicut milites Imperatoris cum ante ipsum stant, non debent dexteram aut sinistram respicere; ita & monachus cum stat in conspectu Dei, & intentus est omni hora in timore eius, nihil est quod eum de aduersarij malis terrere possit.

SYNCLETICAE. 32. Dixit sancta Syncletica: Sobriè viuamus, quia per sensus corporis nostri, vel si non velimus, fures ingrediuntur: quomodo enim potest non fuscari domus, si fumus exterius ascendens fenestras apertas inuenit?

EIVSDEM 33. Dixit iterum quæ supra: Oportet nos aduersum dæmones vndique armatos existere, quoniam & exterius ingrediuntur, & de intro mouentur: siquidem & anima nostra id patitur. Sicut enim nauis, quæ aliquando exterius fluctuum mole opprimitur, aliquando verò interius crescente sentinâ demergitur: sic & nos aliquando operum exterius commissorum iniquitate damnatur, aliquando verò interius nequitiam cogitationum addicimur: & idè oportet non solum exterius spirituum immundorum impetus obseruare, verum etiam interiorum cogitationum immunditiam exhaurire.

EIVSDEM 34. Dixit iterum: Non habemus in hoc sæculo securitatem: etenim Apostolo dicente, Qui stat, videat ne cadat: in incerto siquidem nauigamus: quia sicut Psalmista dicit: Velut mare est vita nostra. Sed tamen sunt loca in mari, quædam verò periculis plena, quædam autè & tràquilla: nos enim in tràquillâ parte maris nauigare videmur, sæculares verò homines in locis periculosis. Et iterum nos in die nauigamus, sole iustitiæ nobis præbente ducatum, illi autem in nocte ignorantia deportantur. Sed tamen plerumque contingit, vt sæculares illi in tempestate & in obscuro nauigantes, pro metu periculi ad Deum clamando & vigilando saluent nauim suam; nos autem in tranquillitate neglectu ipso demergimur,

dum gubernacula iustitiæ derelinquimus.

35. Dixit abbas Hyperichius: Cogitatio tua semper sit in regno cælorum, & citò in hereditatem accipies illud.

36. Dixit iterum: Vita monachi iuxta imitationem Angelorum fiat, comburens atque consumens peccata.

37. Dixit abbas Orsisius: Puto, quia nisi homo custodierit cor suum, omnia quæ audit & videt, obliuiscetur & negliget. Denique sic inimicus inueniens in eo locum, supplantat eum: sicut enim lucerna oleo & lychino præparata lucet, si autem per negligentiam non acceperit oleum, paulatim extinguatur, atque ita inualescunt tenebræ aduersus eam: sed & mus veniens ad eam, volensque myxum eius comedere priusquam perfectè extingatur, non potest propter calorem ignis, si autem viderit quòd nec lumen habet, nec calorem iam retinet ignis, tunc volens trahere myxum eius, deicit etiam ipsam lucernam in terram: quæ si testea fuerit, minutatur; si ærea, à Domino suo reparatur. Ita etiam si neglexerit anima, paulatim recedit ab eâ Spiritus sanctus, donec perfectè extingatur calor eius; atque ita inimicus consumit & deuorat propositum animæ illius, sed & corpus nequitie exterminat. Si autem quis per affectum quem habet in Deo, bonus fuerit, simpliciter autem ad negligentiam raptus fuerit, Deus, qui misericors est, excitat in eo mentem suam, & memoriam pœnarum, quæ in futuro sæculo peccatoribus præparantur, & curat vt sobrius sit, & custodiat se de cetero cum magnâ cautelâ, vsque ad tempus visitationis suæ.

38. Venit quidam senex ad alium senem, & cum loquerentur, vnus ex eis dixit: Ego mortuus sum huic sæculo. Alter verò dixit ei: Ne confidas in temetipso, donec exeat de corpore isto: nam si dicis de te quia mortuus es, satanas autem mortuus nõ est.

39. Dixit quidam senex: Debet monachus quotidie manè & serò cogitare in semetipso, quid fecit eorum quæ vult Deus, & quæ non fecit. Et ita tractantem omnem vitam suam pœnitentiam agendo monachum esse oportet: sic enim abbas Arsenius vixit.

40. Dixit senex: Quia si quis aurum vel argentum perdidit, potest reinuenire pro eo quod perdidit.

41. Dixit senex: Sicut miles & venator proficiscentes ad propositum sibi laborem, non cogitat vtrum vulneretur aliquis, an illæsus maneat alter; sed vnusquisque pro se solo certat: ita oportet & monachum esse.

42. Di-

SENIORVM. HYPERICHII.

EIVSDEM Vita monachi, Angelorum imitatio. ORSISIUS.

Qui torpescit, paulatim cadit.

SENIUS. Ruff. l. 2. n. 116. Pasch. c. 12 n. 5. Etiam sæculo mortuus ne confidat.

ARSENIUS. Conscientia examen bis in die.

INCERTI.

INCERTI. Monachus sibi certet.

Via spirituum & secularium diuersitas.

SENIO-
RYM.
INCERTI.

Deo proxi-
mus non
ladiur.

Zach. I.

INCERTI.

Instar por-
ta quadri-
gemina est,
qui existi-
mat se non
impugna-
ri.

INCERTI.

Ruff. lib. 3.
n. 165.

Hodie pœ-
nitendum.

INCERTI.

INCERTI.

Tres ante-
cursores sa-
tanae, obli-
uio, negli-
gentia, con-
cupiscentia.

INCERTI.

Quis non
timeat ma-
ligni impe-
tus.

INCERTI.

Domus cō-
scientia
semper pur-
ganda.

INCERTI.

Cacitas
peccantiū.

42. Dixit senex: Sicut nemo potest lædere eum qui ad latus Imperatoris est, ita neque satanas potest aliquid nos nocere, si anima nostra inhæserit Deo: scriptum est enim: Appropinquate mihi & appropinquabo vobis: sed quia frequenter extollimur, faciliè rapit inimicus miseram animam nostram in ignominia passionis.

43. Frater dixit cuidam seni: Nihil pugnæ video in corde meo. Et dixit ei senex: Tu sic es velut quadrigemina porta, vt quicumque voluerit intret vnde voluerit in te, & vnde voluerit exeat, & tu non intelligis quæ aguntur. Nam si haberes ianuam & clauderes eam, nec permitteres intrare per eam cogitationes malas, tunc videres stantes foris, & pugnantés aduersum te.

44. Dicebant de quodam sene, quia quando ei cogitationes suæ dicebant: Dimitte hodie, iam crastino pœnitebis; contradicebat eis ille dicens: Non, sed hodie pœnitentiam ago; crastino autem fiat voluntas Domini.

45. Dixit senex: Nisi exterior noster homo se sobriè gesserit, impossibile est custodire interiorem.

46. Dicebat senex: Quia tres virtutes satanæ, quæ præcedunt vniuersa peccata: prima obliuionis, secunda negligentia, tertia concupiscentia. Etenim si obliuio venerit, generat negligentiam: de negligentia verò concupiscentia nascitur: de concupiscentia verò corrumpitur homo. Si enim ita est sobria mens, vt obliuionem respuat, ad negligentiam non venit: & si non neglexerit, concupiscentiam non recipit: si verò concupiscentiam non recipit, numquam cadet opitulante Christi gratia.

47. Dixit quidam senex: Taciturnitati operam da, & nihil vanum cogites, & intende meditationi tuæ siue quiescens vel surgens cum timore Dei. & hæc faciens, malignorum impetus non timebis.

48. Dixit senex cuidam fratri: Diabolus est inimicus, & tu domus. Inimicus ergo non cessat iactare super te quidquid sordidum inuenerit, effundens in te vniuersas immunditias. Tuum est autem, non negligere vt projicias foris, quæ ille iactauerit: nam si neglexeris, replebitur tibi domus sordibus, & nequaquam valebis intrare in eam; sed ab initio, quæ ille iactauerit, tu eijce paulatim, & manebit domus tua munda per gratiam Christi.

49. Dixit quidam senex: Quando cooperiuntur oculi animalis, tunc circuit ad molendinum; sin autè discoopertos haberit oculos, non ambulat in circuitu molæ: sic enim & diabolus, si occurrerit cooperire

oculos hominis, in omne peccatum humiliat eum; quòd si non fuerint clausi oculi eius, facilius potest effugere ab eo.

50. Dicebant senes: Quia in monte ab-
batis Antonij sedebant septem monachi tempore dactylorum, & vnus ex eis abigebat ab eis volucres: erat autem ibi senex, qui in die quâ eum dactylos custodire contingebat, clamabat, dicens: Discedite ab intro malæ cogitationes, & de foris aues.

51. Frater quidam in Cellis infundebat palmulas suas; & cum sedisset facere plectas, dicit ei cogitatio sua, vt iret ad quemdam senem visitare eum. Et iterum cogitans in semetipso, dicebat: Post paucos dies vadam. Et rursus dicebat ei cogitatus suus: Si inter hæc moriatur, quid facies? Sed vadam modò vt loquar ei, propter æstiuum tempus. Et iterum dixit intra se: Sed non est modò tempus. Iterum autem cogitauit, dicens: Sed cum incideris scirpum ad matas fit tempus. Et rursus dixit: Extendo palmulas istas & tunc vado. Rursus dixit in semetipso: Sed hodie bonum aërem facit. Et surgens reliquit palmas infusas, & tollens melotem suam, ibat. Erat autem senex quidam vicinus ei, vir præuidens: qui cum vidisset cum impetu ambulantem clamauit, dicens: Captiue, captiue vbi curris? veni huc ad me. Qui cum venisset, dixit ei senex: Reuertere in cellam tuam. Ille autem frater narrauit ei fluctus, quos pertulerat in cogitationibus suis, & ita reuersus est ad cellam suam. Et cum ingressus fuisset in eam, prostrauit se, & pœnitentiam egit. Hoc autem facto, voce magna subito dæmones clamauerunt, dicentes: Vicisti nos, monache, vicisti nos. Et facta est mata eius supra quam iacebat, velut ab igne vstulata: dæmones autem velut fumus exterminati sunt: sicque frater ille didicit veritas eorum.

52. Dicebant de quodam sene, quia moriebatur in Scithi, & circumdederunt fratres lectum eius, & vestierunt eum, & cœperunt flere: ille autem aperuit oculos suos & risit, & adiecit iterum ridere. hoc autem factum est tertio. Quod cum viderent fratres, rogauerunt eum, dicentes: Dic nobis, abba, quare nobis flentibus tu rides? Et dixit eis: Primò risi, quia vos timebatis mortem: secundò risi, quia non estis parati: tertio autem risi, quia ex labore ad requiem vado, & vos ploratis. Hoc cum dixisset, statim vt pote moriens clausit oculos.

53. Venit aliquando frater manens in cellâ ad vnum de patribus, & dixit ei, quia à cogitatione suâ affligeretur. Et dixit ei senex:

INCERTI.

Cogitatio-
nes vt aues
abigenda.
INCERTI.

Frater dis-
cessum è
cellâ sem-
per procras-
tinans sal-
uatur.

INCERTI.

Ruff. lib. 3.
n. 159.

Senex latus
& videns
moriatur.

INCERTI.

senex: Tu proiecisti in terrâ ferramentum magnum, quod est timor Dei, & accepisti in manu tenere arundineam virgam, hoc est cogitationes malas. Accipe ergo magis tibi ignem, qui est timor Dei. Et quando approximabit tibi cogitatio mala, velut calamus igne timoris Dei comburetur: neque enim præualeat malitia aduersus eos qui habent timorem Dei.

*Timor Dei
velut ignis
comburit
arundine-
am cogi-
tationum.*

INCERTI.

Psal. 36.

54. Dixit quidam patrum: Nisi prius odio habueris, non potes diligere. Nisi ergo oderis peccatum, non facies iustitiam, sicut scriptum est: Declina à malo, & fac bonum. Verumtamen in omnibus his propositum animi vbique requiritur. Adam enim in paradiso consistens, præuaricatus est mandatum Dei: Iob autem in stercore sedens, custodiuit. Vnde constat quia propositum bonum quærit Deus ab homine, vt semper teneat eum.

LIBELLVS DVODECIMVS.

De eo, quòd sine intermissione & sobriè debet orari.

ARSENII.
Ruff. lib. 3.
n. 211.
*Perseuerantia
in ora-
tione.*

I. DICEBANT de abbate Arsenio, quia vesperè Sabbati luceſcente Dominicâ, relinquebat post se solem, & extendebat manus suas ad cælum orans, donec manè die Dominico illustraret ascendens sol faciem eius, & sic residebat.

AGATHONIS.

*Maximus
labor, ora-
re.*

2. Interrogauerunt fratres abbatem Agathonem, dicentes: Pater, quæ virtus in conuersatione plus habet laboris? Et dixit eis: Ignoscite mihi, quia puto non esse alium laborem talem, qualem orare Deum: dum enim voluerit homo orare Deum suum, semper inimici dæmones festinant interrumpere orationem eius, scientes quia ex nullâ re impediuntur, nisi per orationem fusam ad Deum. Siquidem omnem alium laborem, quem homo in religiosâ conuersatione positus assumpserit, quamuis instanter & toleranter agat, habet tamen & possidet aliquam requiem: oratio autem vsque ad vltimam exhalationem opus est, vt habeat laborem magni certaminis.

*Semper o-
randum.*

BESARIO-
NIS.

*Besario
per 14. dies
iugiter
orati.*

3. Narrauit abbas Dulas, qui fuit discipulus abbatis Besarionis, dicens: Veni aliquando in cellam abbatis mei, & inueni eum stantem ad orationem: & manus eius erant extensæ in cælum. Permansit autem hoc faciens iugiter per quatuordecim dies. Et post hæc vocauit me, & dixit: Sequere me. Et exeuntes perreximus in eremo; cum sitirem dixi ei: Abba, sitio. Ille autem melotem tollens discessit à me, quantum iactus est lapidis: & factâ oratione attulit eam plenam aquâ. Et abiimus in ciuitatem

Lyco, & venimus ad abbatem Ioannem: & salutantes eum, fecimus orationem. Deinde sedentes cœperunt loqui de visione quam viderant. Dixit abbas Besarion: Quia exiuit præceptum à Domino, vt destruantur templa. Et factum est sic; & destructa sunt.

4. Dixit abbas Euagrius: Si deficiis animo, ora. Ora autem cum timore, & tremore, & labore, sobriè & vigilanter. Ita oportet orare, maximè propter malignos & ad nequitias vacantes inuisibiles inimicos nostros, qui nos in hoc præcipuè impedire nituntur.

EVAGRII.

*Diabolus
orationem
impedire
nititur.*

5. Dixit iterum: Quando cogitatio contraria in corde venerit, noli alia pro alijs per orationem quærere, sed aduersus eum qui te impugnat, gladium lacrymarum exacue.

EIVSDEM.
*Contra cogitationes
gladius lacrymarum
exacue-
ndus.*

EPIPHANII.

6. Mandatum est sanctæ memoriæ Epiphano episcopo Cyprio, ab abbate monasterij sui, quod habuit in Palæstinâ: Quia orationibus tuis non negleximus regulam, sed cum sollicitudine tertiam, sextam, nonam atque vesperam celebramus. Ille autem reprehendens eum, mandauit ei: Constat vos vacare ab oratione ceteris horis; eum autem qui verus est monachus, oportet sine intermissione orare, aut certe psallere in corde suo.

*Semper
orandum
vel psal-
endum.*

7. Dixit abbas Isaias: Quia presbyter Pelusij cum faceret agapem, & fratres in ecclesiâ comederent & loquerentur sibi ad inuicem, increpans eos dixit: Tacete, fratres; ego enim scio vnum fratrem manducantem vobiscum, & oratio eius ascendit in conspectu Dei velut ignis.

ISAIAS.

*Quidam
manducans
orati.*

8. Venit abbas Lot ad abbatem Ioseph, & dixit ei: Abba, secundum virtutem meam facio modicam regulam, & paruum ieiunium, & orationem, & meditationem, & quietem, & secundum virtutem meam studeo purgare cogitationes meas: quid ergo debeo de cetero facere? Surgens ergo senex, expandit manus suas in cælum, & facti sunt digiti eius velut decem lampades ignis, & dixit ei: Si vis, efficiere totus sicut ignis.

IOSEPH.

*Feruo
orationis.*

9. Venerunt aliquando ad abbatem Lucium in Ennato monachi quidam, qui dicebantur 4º Euchitæ, hoc est orantes: & interrogauit eos senex, dicens: Quod est opus manuum vestrarum? Et illi dixerunt: Nos non contingimus aliquod opus manuum, sed sicut dicit Apostolus, sine intermissione oramus. Dicit eis senex: Et non manducatis? Illi autem dixerunt: Etiam manducamus. Et dicit eis senex: Quando ergo comeditis, quis pro vobis orat? Et iterum

LUCII.

Ruff. l. 3.
n. 212.

1. Theſſ. 5.

SENIORVM.

rùm interrogauit eos, dicēs: Non dormitis? Et illi dixerūt: Dormimus. Et dixit senex: Et cū dormitis, quis pro vobis orat? Et non inuenerunt quid ad hæc responderent ei. Et dixit eis: Ignoscite mihi, fratres, quia ecce non facitis sicut dixistis: ego autem ostendam vobis, quia operans manibus meis, sine intermissione oro. Sedeo enim iuuante Deo, infundens mihi paucas palmulas, & facio ex eis plectam, & dico: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam: & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. Et dixit eis: Oratio est, an non? Et dixerunt ei: Etiam. Et ille dixit: Quando permanfero totā die laborans & orans corde vel ore, facio plus minus sedecim nummos, & pono ex eis ad ostium duos, & residuos manduco. Qui acceperit illos duos denarios, orat pro me tempore quo ego manduco vel dormio: atque ita per gratiam Dei impletur à me quod scriptum est: Sine intermissione orate.

Quomodo sine intermissione orandum.

Psal. 50.

1. Thess. 5.

MACARII Ruff. lib. 3. n. 207.

Modus orandi Macarij.

SISOI.

Sisoi sapē rapiebatur in existansim.

INCERTI.

INCERTI.

Anima purgata orandum.

INCERTI.

Oratione senex pluuiam impetrat.

10. Interrogauerunt quidam abbatem Macarium, dicentes: Quomodo debemus orare? Et dixit eis senex: Non opus est multum loqui in oratione, sed extendere manus frequenter, & dicere: Domine sicut vis & scis, miserere mei. Si autem instat bellum in animo, dicere: Adiua me. Et quia ipse scit quæ expediant, facit misericordiam nobiscum.

11. Dicebant de abbate Sisoï, quia nisi citò deponeret manus suas quando stabat ad orationem, rapiebatur mens eius in superioribus. Si ergo contingebat cum eo aliquem fratrem orare, festinabat citò deponere, ne raperetur mens eius & moraretur.

12. Dicebat aliquis senex: Quia assidua oratio citò corrigit mentem.

13. Dicebat quidam patrum: Quia sicut impossibile est vt videat quis in aqua turbidā faciem suam; sic & anima, nisi purgata fuerit à cogitationibus alienis, contemplatiuè non potest orare Deum.

14. Venit quidā senex aliquando in monte Sinā: & cū exiret inde, occurrit ei frater in viā, & ingemiscens dicebat seni illi: Affligimur, abba, propter siccitatem, quia nobis non pluit. Et dixit ei senex: Quare non oratis & rogatis Deum? Et ille dixit: Et orationem facimus, & deprecamur assiduè Deum, & non pluit. Et dixit senex: Credo quia non oratis attentius. Vis autem scire, quia ita est? Veni, stemus pariter ad orationem: & extendens in cælum manus orauit, & statim pluuiā descendit. Quod cū vidisset frater, ille timuit, & procidens adorauit eum: senex autem statim fugit illinc.

15. Narrauerunt fratres, dicentes: Quia venimus aliquando ad quosdam senes, & cū ex more facta fuisset oratio, salutantes inuicem sedimus. Et postquam locuti sumus, cū discederemus, poposcimus vt fieret rursus oratio. Dixit autem vnus illorum seniorum ad nos: Quid enim, non oratis? Et nos diximus: Etiam. Sed quando intrauimus, pater, tunc est facta oratio, & ex illā horā vique modò locuti sumus. Et ille dixit: Ignoscite mihi, fratres, quia vobiscum sedens quidam frater, & loquens, centum & tres orationes fecit. Hoc cū dixisset, factā oratione dimiserunt nos.

Colloquens quidam sapius orat.

LIBELLVS DECIMVSTERTIVS.

De eo, quòd oporteat hospitem esse, & misericordem in hilaritate.

I. PERREXERVNT aliquando quidam patrum ad abbatem Ioseph in Panepho, vt interrogarent eum de susceptione fratrum, qui superueniunt ad eos, si deberent sibi relaxare abstinentiam suam cum ipsis, & congaudere eis. Et priusquam interrogarent eum, dixit senex discipulo suo: Considera quod facio hodie, & expecta: & posuit duo sedilia de scirpo in fasciculis ligata, vnum à dextrā & vnum à sinistra; & dixit: Sedete. & intrauit in cellam suam, & vestiuit se res vetustas. Et exiens transiit in medio eorum: & iterum intrauit & vestiuit se rescillas suas, quas prius habuerat. Et egressus iterum sedit in medio eorum. Illi autem stupentes in id quod fecerat senex, interrogauerunt eum quid hoc esset. & dixit eis: Vidistis quid feci? Dixerunt: Etiam. Et ille dixit: Ne mutatus sum ego pro contumeliosa veste? Et dixerunt: Non. Et ipse dixit iterum: Ne læsus sum de meliori veste? Et dixerunt: Non. Et ille dixit: Sic ego ipse sum in vtrisque; & sicut priori veste mutatus non sum, nec sequenti læsus sum; ita debemus in susceptione fratrum facere, sicut in sancto Evangelio legitur: Date quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo. Quando ergo est præsentia fratrum, cum gaudio debemus suscipere eos; quando verò soli sumus, opus habemus lugere. Illi autem audientes, admirati sunt: quia quæ in corde eorum erant vt interrogarent eum, prius agnouit, & glorificauerunt Deum.

IOSEPH. Ruff. lib. 3. n. 47.

Ioseph cum gaudio suscipiendos fratres hospites parabolā demonstrat.

Matth. 22. Marc. 12. Luc. 10.

2. Dixit abbas Cassianus: Quia venimus à Palæstinā in Ægypto ad quemdam patrum. Et cū hospitalitatem nobis impendisset, interrogauimus eum: Quare tempore susceptionis fratrum regulā ieiunij non custoditis, sicut & in Palæstinā fit? Et respondens dixit: Ieiunium semper mecum est, vos

CASSIANE. Cassian. lib. 5. Institut. c. 24.

Senex ob hospites ieiunium soluit.

hîc

hic semper tenere non possum: & ieiunium quidem quamuis utilis & necessaria res sit, in nostrâ voluntate est; charitatis autem plenitudinem lex Dei exigit à nobis. Vnde suscipiens in vobis Christum, debeo exhibere quæ charitatis sunt cum omni sollicitudine: cum autem dimiserò vos, regulam ieiunij possum recuperare: quoniam non possunt filij sponsi ieiunare quamdiu cum illis est sponsus; cum autem ablatus fuerit ab eis, tunc ex sua potestate ieiunant.

Matth. 9.

EIVSDEM.

3. Dixit iterum qui supra: Quia venimus ad alium senem, & fecit nos gustare; & hortabatur nos fatiatos adhuc sumere cibum: & cum dixissem, quia iam non possum, ille respondit: Ego iam superuenientibus diuersis fratribus sexies mensam posui; & dum singulos hortor, etiam ego ipse manducaui, & adhuc esurio: tu verò hic semel manducans ita fatiatus es, vt iam manducare non possis?

Sexies senex causâ hospitum comedit.

MOYSIS.

4. Factum est aliquando in Scithi mandatum, vt ieiunarent illâ hebdomadâ, & facerent Pascha; contigit autem vt in ipsâ hebdomadâ venirent ad abbatem Moysen fratres quidam ab Ægypto; & fecit eis modicum pulmentum: & cum vidissent vicini fumum, dixerunt clericis ecclesiæ quæ illic est: Ecce Moyses soluit mandatum, & coxit apud se pulmentum. Illi autem dixerunt: Quando venerit, loquemur ei nos. Facto autem Sabbato, videntes clerici magnam cõuersationem abbatis Moysis, dicunt ei coram omni plebe: O abbas Moyses, mandatum quidem hominum soluisti, sed Dei mandata fortiter alligasti.

Moyses ieiunium ex hospitalitate itinerantibus laxat.

PASTORIS.

5. Frater quidam venit ad abbatem Pastorem in secundâ hebdomadâ quadragesimæ, & dicens ei cogitationes suas, atque responsione eius inueniens requiem, dicit ei frater ille: In modico impediri habui, ne venirem ad te hodie. Et dixit ei senex: Quare? Et ille dixit: Metuebam ne propter quadragesimam mihi non aperiretur. Et respondit ei abbas Pastor: Nos non didicimus ianuam ligneam claudere, sed magis linguæ ianuam cupimus clausam habere.

Lingua ianuam claudenda.

EIVSDEM.

6. Frater quidam dixit abbati Pastori: Si dederò fratri meo modicum panis aut aliquid aliud, dæmones polluunt illud, vt videatur ad placendum hominibus fieri. Et dixit ei senex: Et si ad placendum fiat tale opus, nos tamen fratribus debemus præbere quæ egent. Dixit autem ei parabolam talem. Duo homines erant agricolæ, habitâtes in vnâ ciuitate: & vnus ex eis feminâs, collegit pauca & sordida, alius autem negligens feminare, nihil omnino collegit. Si er-

Propterviam gloriam opus bonum non relinquentium.

go fiat fames, quis duorum potest euadere? Et respondit frater ille: Qui fecit, quamuis parum atque immundum. Et dixit ei senex: Ita & nos seminemus pauca, etsi immunda, ne famis tempore moriamur.

7. Frater quidam venit ad quemdam solitarium, & cum egrederetur ab eo, dixit: Ignosce mihi, abba, quia impediui regulam tuam. Ille respondit, & dixit ei: Mea regula est, vt recipiam te in hospitalitate, & cum pace dimittam.

INCERTI.
Regula charitatis.

8. Solitarius quidam habitabat non longè à congregatione fratrum; operationes faciens plurimas: contigit autem quosdam venire in monasterio illo, vbi congregatio erat, & diuertentes ad solitarium illum, fecerunt eum extra horam manducare. Postea verò dixerunt ei fratres illi: Non contristaris, abba? Et ille respondit eis: Mea tristitia est, si propriam fecero voluntatem.

INCERTI.
Ruff. lib. 3. n. 150.
Pasch. c. 18 n. 1.

Non tristetur, qui propriam non facit voluntatē.

INCERTI.

9. Dicebant de quodam sene in Syriâ, qui iuxta viam eremi habitabat, & hoc erat opus eius, vt quacumque horâ veniret monachus de eremo, cum fiduciâ faciebat eum reficere. Venit ergo aliquando vnus solitarius, & ille petebat ab eo vt gustaret. Qui cum nollet gustare, dicens: Ego ieiuno. Contristatus senex, dixit ei: Ne pratermittas puerum tuum, obsecro te, ne despicias me, sed veni oremus, ecce enim arbor hic est, cum quo curuante genu & orante inclinata fuerit, ipsum sequamur. Curuauit ergo ille solitarius genu in oratione, & nihil factum est. Flexit etiam senex ille, qui eum susceperat, genu, & statim curuata est etiam arbor illa cum ipso: quod cum vidissent, gauisi sunt, & gratias egerunt Deo semper mirabilia facienti.

Arbor diuinitus inclinata, hospitalis senis charitatem probat.

10. Venerunt aliquando duo fratres ad quemdam senem: consuetudo autem erat seni, non manducare quotidie. Qui cum vidisset fratres, gaudens suscepit eos, & dixit: Ieiunium suam mercedem habet. Et iterum: Qui manducat propter charitatem, duo mandata implet, quoniam voluntatem propriam dereliquit, & mandatum impleuit reficiens fratres.

INCERTI.

Manducare charitatis quid sit.

11. Erat quidam senem in Ægypto, habitans in deserto loco: erat etiam longè ab eo Manichæus, & hic erat presbyter ex his, quos ipsi vocabant presbyteros. Qui cum vellet pergere ad quemdam eiusdem erroris hominem, comprehendit eum nox in illo loco, quo erat vir ille sanctus & orthodoxus, & anxiabatur volens pulsare, vt maneret apud eum; sciebat enim quia cognosceret quod esset Manichæus, & reuocabatur à cogitatione suâ, ne fortè non

INCERTI.

SENIO-
RVM.*Senex cha-
ritate Ma-
nichæum
lucrasur.**Eleemofy-
na in verò
mendicis
miraculo
firmata.*

INCERTI.

*Monachi
munera
consanguini-
nei non
profunt.**Eleemofy-
nam dans
monachis
dicatur.*

quiesceret suscipere eum : compulsus autem necessitate pulsauit. Et aperiens senex, & cognoscens eum, suscepit cum hilaritate, & coëgit eum orare, & reficiens eum collocauit vbi dormiret : Manichæus autem cogitans in se nocte, mirabatur, dicēs: Quomodo nullam suspicionem habuit in me? verè iste seruus Dei est. Et surgens manè cecidit ad pedes eius, dicens : Ab hodie orthodoxus sum, & non recedam à te. Et deinceps permansit cum eo.

12. Monachus quidam Thebæus accepit gratiam ministerij à Deo, vt singulis indigentibus ministraret quod necessarium esset. Contigit autem aliquando in quodam vico, vt faceret agapem, & ecce mulier quædam venit ad eum, vt acciperet, & hæc erat vestita vetustissimas res: quam cum vidisset ita vetustis rebus indutam, impleuit manum vt daret ei multum; clausa est manus eius, & leuauit parum. Alia verò venit ad eum, vestita bene: & videns eius vestes, misit manum vt daret ei parum; & aperta est manus eius, & leuauit multum. Et requisit de vtrisque mulieribus illis, & cognouit quia illa quæ bonis vestibus utebatur, de honestis mulieribus ad paupertatem peruenerit, & quia pro opinione natalium suorum bonis fuerit rebus induta; illa verò alia accipiendi causâ vestierit se res vetustas.

13. Monachus quidam erat habens fratrem sæcularem pauperulum, & quidquid laborabat præbebat ei: sed quantum ille præbebat, tantum ille pauperior fiebat. Pergens autem monachus ille indicauit hæc seni cuidam. Senex autem dixit ei: Si me vis audire, vltra nihil præbeas ei, sed dic ei: Frater, quando habui præbui tibi: tu ergo modò labora, & ex eo quod laboraueris, præbe mihi, & quidquid tibi attulerit, accipe ab eo: & vbi scis peregrinum aut senem pauperem, da illud, & roga eos vt orent pro eo. Ille autem frater hæc audiens, fecit ita: & veniente ad se illo sæculari fratre, locutus est ei quemadmodum dixerat senex, & discessit tristis. Et ecce quadam die tollens de horto minuta olera attulit ei: accipiens autem frater ille, dedit senibus, & rogauit eos vt orarent pro eo. Qui cum accepissent benedictionem, reuerius est in domum suam. Postea verò iterum attulit olera & tres panes: & accipiens frater eius fecit sicut prius. Et consecutâ benedictione iterum discessit. Tertio veniens attulit multas expensas, & vinum, & pisces. quod cum vidisset frater eius, miratus est, & vocauit pauperes, & refecit eos. Dixit autem illi sæculari fratri suo: Ne opus habes ali-

quantos panes? Et ille dixit: Non, domine: quoniam quando aliquid accipiebam à te, velut ignis intrabat in domum meam, & consumebat illud; nunc autem quando à te nihil accipio, superabundo, & Deus benedicit mihi. Pergens autem frater, indicauit omnia quæ facta fuerant seni. Et dicit ei senex: Nescis quia opus monachorum ignis est, & vbi cumque ingreditur, consumit? Hoc autem vile est fratri tuo, vt de labore suo misereatur, & orationem à sanctis viris accipiat: & ita benedictionem consequens, multiplicabitur labor eius.

14. Dicebat quidam senem: Quia est quidam faciens multa bona frequenter, & diabolus mittit ei scrupulositatem in animo pro paruis rebus, vt aliorum omnium, quæ facit, mercedem amittat. Sedente enim me aliquando in Oxyryncho cum quodam presbytero qui faciebat multas eleëmofynas, venit quædam mulier viduas postulans ab eo modicum tritici. Et dixit ei: Vade, affer modium, & mensuro tibi. Et attulit ei. Ille autem mensurans modium ad manum, dixit ei: Maior est; & fecit verecundiam viduæ illi. Cum verò discessisset vidua illa, dixi ego: Abba, mutuasti viduæ isti triticum, aut quid? Et ille dixit: Non, sed donauit illi. Ego autem dixi: Ergo si torum gratis dedisti, quomodo in modico sic scrupulosus esse voluisti, & fecisti verecundiam mulieri?

15. Senex quidam cum alio vno fratre habebat communem vitam: erat enim senex ille misericors. Contigit autem vt fieret fames, & cœperunt quidam venire ad hospitium eius, vt acciperent agapem: senex verò omnibus venientibus ministrabat panem. Videns autem frater quod fiebat, dicit seni: Da mihi partem meam de panibus, & quod vis fac de parte tuâ. Senex verò diuisit panes, & faciebat more solito eleëmofynam de parte suâ. Multi autem concurrebant ad senem, audientes quia omnibus daret. Videns autem Deus propositum voluntatis eius, benedixit panes. Frater autem ille, qui acceperat partem suam, & nulli dabat, contumpsit panes suos, & dixit seni: Quoniam modicum est, quod adhuc habeo de panibus meis, abba, suscipe me ad communem vitam. Et dixit ei senex: Quomodo vis, facio. Et cœperunt iterum simul esse & communiter viuere. Factâ autem iterum egestate victualium, veniebant iterum indigentes, vt acciperent agapem. Contigit autem vnâ die, vt intraret frater ille, & videret quia defecerant panes. Venit autem & pauper postulans agapem.

*Res mona-
chi data sæ-
cularibus
sunt ignis
consumens.*

INCERTI.

*Eleëmofy-
na sine
mensurâ
danda.*

INCERTI.

*Danti da-
tur, & ab-
undat.*

agapem. Senex ergo dixit fratri illi: Da ei panem. Et dixit: Iam non habeo, pater. Et dixit senex: Intra, & quære. Ingressus autem frater, attendit & vidit repositionem, in quâ panes haberi solebant, repletam panibus. Quod cum vidisset, timuit; & tollens dedit pauperi: atque ita cognoscens fidem & virtutem senis, glorificauit Deum.

LIBELLVS DECIMVSQVARTVS.

De Obedientiâ.

ARSENII. I. **B**EATÆ memoriæ abbas Arsenius dixit aliquando abbati Alexandro: Quando perexpederis palmulas tuas, tunc veni & gustemus; si autem aliqui peregrini superuenerint, comede cum eis. Abbas autem Alexander lenius & modestè operabatur. Et cum facta fuisset hora manducandi, supererat adhuc de palmulis suis: volens autem custodire mandatum senis, sustinuit donec explicaret palmas; abbas autem Arsenius cum videret quia tardaret, gustauit, existimans quia fortè ei peregrini superuenerint, & cum ipsis gustauerit. Abbas autem Alexander posteaquam explicauit vesperè, perrexit ad abbatem Arsenium. & dixit ei abbas Arsenius: Peregrinos aliquos habuisti? Et dixit: Non. Et ille dixit: Quare ergo non venisti? Et respondit: Quia dixisti mihi, Quando defecerint palmæ, tunc veni. Ego autem habens sermonem tuum in animo, non veni, quia modò compleui opus. Et admiratus est senex scrupulositatem obedientiæ eius, & dixit ei: Citiùs disiungere ab opere tuo, vt & ministerium psallendi facias, & aquam tibi implere occurras; alioquin citius debilitabitur corpus tuum.

AREM. 2. Venit abbas Abraham ad abbatem Arem; & cum sederent simul, superuenit quidam frater, & dixit abbati Arem: Dic mihi, quid faciam vt saluari possim. Et dicit ei senex: Vade, toto anno isto vesperè manduca panem & sal; & veni iterum, & loquor tibi. Qui pergens fecit ita. Completo autem anno, venit iterum frater ad abbatem Arem. Contigit autem vt rursus inueniretur apud eum abbas Abraham. Et iterum senex fratri illi: Vade, ieiuna anno isto, & post biduum manduca. Qui cum discessisset, dixit abbas Abraham abbati Arem: Quare omnibus fratribus leue iugum imponis, istum verò fratrem graui sarcinâ onerasti? Et dixit ei senex: Alij fratres quomodo veniunt quærere ita & discedunt; hic verò quia propter Deum venit audire verbum, operarius

autem est magnus, & quidquid ei dixerò, cum omni sollicitudine facit, propterea & ego loquor ei verbum Dei.

3. Narrauerunt de abbate Ioanne breuis staturæ, quia perrexit ad quemdam senem Thebæum genere, commorantem in Scithi, qui sedebat in eremo. Tollens autem aliquando abbas eius lignum siccum, plantauit, & dixit ei: Per dies singulos mitte ei ad pedem eius lagenam aquæ, donec fructum faciat. Erat verò longè ab eis aqua, vt à sero pergeret, & manè rediret: post tres autem annos viruit lignum illud, & fructum fecit. Sumens autem ex fructu eius senex, attulit ad ecclesiam, & dixit fratribus: Accipite & manducate fructum obedientiæ.

4. Dicebant de Ioanne qui fuit discipulus abbatis Pauli, quia magnæ obedientiæ fuerit. Erat autem in quodam loco memoria, & habitabat in eâ læna pessima. Videns autem senex circa ipsum locum stercora lænæ ipsius, dixit Ioanni: Vade, & affer stercora illa. Et ille dixit ei: Et quid facio, abba, propter lænam illam? Senex autem subridens dixit ei: Si venerit contra te, liga illam, & affer huc. Perrexit ergo frater illic vesperè, & ecce venit læna super ipsum: ille autem secundum verbum senis impetum fecit super eam, vt teneret illam. Fugit autem læna, & sequebatur eam ille, dicens: Expecta, quia abbas meus dixit, vt ligem te, & tenens eam alligauit. Senex autem expectando eum diutiùs sedebat, & tribulatione affligebatur: & ecce tardè venit, & habebat lænam illam ligatam. Quod cum vidisset senex, admiratus est: volens autem humiliare illum, cecidit eum, & dixit: ⁴¹ Bauose, canem fatuum adduxisti mihi? Soluit autem eam statim senex, & dimisit redire ad locum suum.

5. Dicebant de abbate Siluano, quòd habuerit in Scithi discipulum, nomine Marcum, & hic fuerit magnæ obedientiæ, quique etiam scriptor antiquarius erat: diligebat autem eum senex propter obedientiam suam. Habebat etiam alios vndecim discipulos, qui contristabantur quòd diligebat eum plus eis. Quod cum audissent vicini senes, quia senex plus eum ceteris diligebat, molestè tulerunt. Vnâ autem die venerunt ad eum: quos assumens secum abbas Siluanus, egressus est de cellâ suâ, & coepit singulorum discipulorù suorum cellas pulsare, dicens: Frater ille, veni, quia opus te habeo. Et vnus ex his non est mox secutus eum. Venit autem ad cellam Marci, & pulsauit, dicens: Marce. Ille autem cum audisset vocem senis, statim exiuit foris, & misit

IOANNIS.
Simile hic lib. 4. c. 12. ex Sulpitio.

Lignum aridum ex obedientiâ viuet.

IOANNIS.
Russ. l. 3. n. 67. Pasch. c. 2. n. 1.

Obediens lænam securus adducit.

MARCI.
Russ. l. 3. n. 143.

Marcus antiquarius valde obediens.

Scrupulositas obedientiæ.

Vnius anni silentium.

Cur fratrem grauius onerasti Arem.

SENIORVM.

eum ad quoddam ministerium. Abbas ergo Siluanus dixit senibus: Vbi sunt ceteri fratres? Et ingressus est in cellam Marci, & inuenit quaternionem, quem eadem horâ inchoauerat, in quo litteram O faciebat. Et auditâ voce senis, non fixit, nec girauit calammum vltra, vt impleret & clauderet litteram quam in manus habebat. Et dixerunt senes: Verè, abba, quem tu diligis, & nos diligimus, quoniam & Deus diligit eum.

Promptissima obedientia.

EIVSDEM.

6. Venit aliquando mater supradicti Marci, vt videret eum, & habebat secum plurimum obsequium: ad quam cum exisset senex, dicit ei illa: Abba, dic filio meo, vt exeat ad me, vt videam eum. Ingressus autem senex, dixit ei: Egredere, vt videat te mater tua. Ille autem vestitus erat sacco scissum & recusurum pannis, & caput atq; facies eius tincta fumo & fuligine coquinæ: qui propter obedientiam abbatis egressus est quidem, sed clausit oculos suos, & ita salutauit matrem suam, vel eos qui venerant cum ipsâ, dicens: Sani estote. Et nemo ex eis, nec mater sua cognouit quia ipse esset: quæ iterum misit ad senem, dicens: Abba, mitte filium meum, vt videam eum. Et dixit Marco: Non dixi tibi, Egredere, vt videat te mater tua? Et dixit ei Marcus: Egredus sum iuxta verbum tuum, pater; verumtamen rogo te, ne mihi illud dicas, vt exeam, ne inobediens tibi videar esse. Egredus senex, dixit matri eius: Ipse est qui exiit ad vos, & salutauit vos, dicens: Salui estote. Et consolatus est eam, & ita discedere fecit.

Marcus clausis oculis matrem salutauit.

PAMBO.

7. Venerunt aliquando quatuor fratres de Scithi ad abbatem Pambo vestiti pelliceas tunicas, & indicauit vnusquisque virtutem alterius, non præsentem eo de quo loquebatur. Vnus namque ex eis ieiunabat multum, alter verò nihil possidebat, tertius autem habebat charitatem plurimam; de quarto verò dixerunt, quia viginti duos annos haberet in obedientia permanens seniorum. Respondit autem ei abbas Pambo: Dico vobis, quia istius virtus maior est quàm ceterorum: quoniam vnusquisque vestrum virtutem quam possidet, voluntate propria eam retinuit; hic autem suam voluntatem abscindens, alienæ voluntatis se seruum fecit. Tales enim viri confessores sunt, si vsque ad finem ita perseverint.

Obedientia præcellens.

Obediens verus confessor ob mortificationem propria voluntatis.

SISOI.

8. Venit quidam ad abbatem Sisoï Thebæum, volens fieri monachus. Et interrogauit eum senex, si quid haberet in saculo. Et ille dixit: Habeo vnum filium. Et dixit ei senex: Vade iacta eum in flumine, & tunc fies monachus. Qui cum abiisset proii-

Verè obediens nec proprio filio parcat.

tere eum, misit senex vnum de fratribus, qui prohiberet eum. Qui cum tenuisset iactare puerum, dicit ei frater: Quiesce, quid facis? Et ille respondit: Abbas mihi dixit, vt proiciam eum. Et dixit ei frater: Sed iterum abbas dicit: Ne proicias eum. Ille autem relinquens filium suum venit ad senem, & factus est probatissimus monachus per obedientiam.

9. Dixit sancta Syncretica: Quia in congregatione manentes cuiuslibet continentie obedientiam magis præponimus: quoniam continentia arrogantiam habet, obedientia autem humilitatem congruam pollicetur.

SYNCRETICAE. Obedientia continentie præfertur.

10. Dixit iterum quæ supra: Oportet nos cum discretione animam gubernare, & in congregatione manentes, non quæ nostra sunt querere, neque seruire propriae voluntati, quoniam velut exilio relegantes nos tradidimus vni secundum fidem patri à rebus secularibus alienati. Vnde ergo egressi sumus, nihil vltius requiramus: illic enim gloriam habuimus, illic abundantiam ciborum, hinc autem etiam panis ipsius inopiam.

EIVSDEM

Monacho velut in exilio viuendum.

11. Dixit abbas Hyperichius: Quia ministerium monachi est obedientia, quam qui possidet, quod poscit, exaudietur, & cum fiducia Crucifixo astitit: etenim Dominus sic venit ad crucem, factus scilicet obediens vsque ad mortem.

HYPERICHI.

Obedientia ministerii monachi.

12. Dicebant senes: Quia si habet quis in aliquo fidem, & tradit se ei ad subiectionem, non debet attendere in mandatis Dei, sed patri suo spirituali omnem voluntatem suam committere: quia illi per omnia obediens, non incurret peccatum apud Deum.

INCERTI.

Perfectè obediens non intendit in mandata Dei, sed superioris.

13. Dicebat senex: Quia ista querit Deus à Christianis, vt obediat quis Scripturis diuinis, quoniam inde accipiet loquendorum & agendorum formam, & vt consentiat præpositis & patribus orthodoxis.

INCERTI.

Scriptura loquendorum & agendorum forma.

14. Frater quidam de Scithi vadens ad messem, applicuit ad quemdam senem magnum, & dicit ei: Dic mihi, abba, quid faciam pergens ad metendum? Dicit ei senex: Et si tibi dixerò, acquiesces mihi? Respondit ei frater: Etiam, obedio tibi. Dixit ei senex: Si mihi acquiescis, surgens vade, & renuntia messioni huic; & veni, & dico tibi quid facias. Ille autem frater renuntiauit messurae, & venit ad senem. Dixit autem ei senex: Intra in cellam tuam, & fac quinquaginta dies continuos; semel comedens in die panem cum sale: & iterum indicabo tibi aliam rem. Et fecit sic, & iterum venit ad senem. Senex autem sciens, quia

INCERTI.

Constitus
vanaglo-
ria cum
humilitate.

quia vir operarius esset, dixit ei quomodo oporteret esse in cellâ suâ. Et descendens frater in cellâ suâ, prostravit se pronus in terram tres dies & tres noctes, plorans in conspectu Dei. Posthæc verò cum dicerent ei cogitationes suæ: Exaltatus es, magnus factus es: ipse temperans vitia cogitationum suarum, humiliter reuocabat culpas suas in cōspectu suo, dicens: Et vbi sunt omnia illa peccata mea quæ feci? Si autem in cogitatione eius ascendebat, quia multum neglexerit de mandato Dei, dicebat & ipse intra se: Sed exhibebo paruum seruitium Deo meo, & credo quia faciet mecum misericordiam. Hoc igitur modo euincens spiritus malarum cogitationum, post ea apparuerunt ei visibilibus, dicentes: Turbati sumus à te. Et dicit eis: Quare? Et dixerunt: Quia si te exaltamus, recurris ad humilitatem; si verò nos te humiliamus, tu te erigis in altum.

INCERTI.
In nouitijs
præcipue
queritur
obediencia.
INCERTI.
Ruff lib. 3.
n. 144.

15. Dicebant senes: Quia nihil sic querit Deus ab his qui primitias habet conuersionis, quomodo obedientiæ laborem.

16. Senex quidam solitarius habuit quemdam ministrum manentem in possessione. Contigit autem semel, vt tardante ministro, deficerent necessaria seni. Et cum tempus intercessisset, & non veniret minister ille, defecerunt quæ necessaria habebat senex ad victum, & quod operaretur manibus suis. Qui cum affligeretur non habendo quod laboraret, neque vnde viueret, dixit discipulo suo: Vis vt vadas ad possessionem illam, & voces nobis ministrum, qui solet afferre quæ opus sunt nobis? Et ille respondit: Quomodo iubes facio. Differbat adhuc senex, non præsumens mittere fratrem. Et cum diu sustinerent & tribularentur non veniente ministro, dixit iterum senex ad discipulum suum: Vis ire vsque ad possessionem, & adducere eum? Et ille respondit: Quid vis facio. Timebat etiam & discipulus ille descendere ad possessionem, ne scandalizaretur aliunde: sed ne inobediens esset patri suo, acquieuit abire. Dixit ei senex: Vade & crede in Deum patrum tuorum, quia proteget te ab omni tentatione; & factâ oratione direxit eum. Veniens autem frater in possessionem, requisit vbi maneret minister ille: & inuenit hospitium eius. Cōtigerat autem eum cum suis omnibus extra possessionem inueniri, exceptâ vnâ filiâ eius. Quæ pulsantem fratrem vt audiuit, venit ad ostium & aperuit ei. Et cum interrogaret eam de patre suo, illa hortata est eum, vt intraret hospitium, simul etiam & trahebat eum. Ille verò non acquiescebat intrare. Sed cum diu eum

Sæculi pe-
riculum
timendum.

cogeret, præualuit introducere eum ad se. Et complexa eum cœpit eum illicere ad commixtionem corporis sui: ille autem videns trahi se ad luxuriam, & cogitationibus confundi, ingemiscens clamabat ad Deum, dicens: Domine, propter orationes patris mei libera me in horâ istâ. Et cum hoc dixisset, subito inueitus est ad flumen pergens ad monasterium; & restitutus illæsus ad abbatem suum.

Obediens
oratione
superioris
euanadi pe-
riculum.

17. Duo fratres carnales venerunt habitare in monasterio quodam: ex quibus vnus erat præclaræ continentiæ, alter obedientiæ magnæ. Cui dicebat pater: Fac hoc, & faciebat: Et fac illud, & faciebat: Manduca manè, & manducabat. De quâ re magnam opinionem in monasterio habebat, quia ita obediens existerat. Punctus autem inuidiæ mucrone frater eius ille continens aduersus eum, dixit in semetipso: Ego probo istum si habet obedientiam. Et accedens ad patrem monasterij, dixit ei: Mitte mecum fratrem meum, vt eamus alicubi. Et dimisit eos abbas abire. Et assumens eum ille frater abstinens, voluit eum tentare. Et cum venissent ad flumen, vbi erat multitudo crocodilorum, dicit ei: Descende in flumen & transi. Et ille mox descendit: venerunt autem crocodili, & lingebant corpus eius, in nullo lædentes eum. Quod cum vidisset frater eius, dixit ei: Ascende de flumine. Et cum iter agerent, inuenerunt corpus humanum iacens in viâ. Et dixit abstinens ille ad fratrem suum: Si habuiffemus aliquid vetustum, iactarem super corpus illud. Et respondens ille obediens frater, dixit: Magis oremus, & forsitan resurget. Et stantes ad orationem, atque orantes intentè, surrexit mortuus ille. Quo facto gloriabatur ille abstinens frater, & dixit: Pro continentia meâ suscitatus est mortuus hic. Omnia autem hæc reuelauit Deus abbati monasterij eorum, & qualiter tentauerit fratrem suum, de crocodilis, & quomodo suscitatus est mortuus. Et cum venissent in monasterium, dixit abbas abstinenti illi: Quare ita fecisti fratri tuo? Et ecce tamen pro obedientia eius, mortuus ille surrexit.

DVORVM
FRATRV
Ruff. lib. 3.
n. 145.

Frater
fratri in
arduis obe-
diens.

Obediens
mortuum
suscitatus.

18. Alter quidam sæcularis vitæ, habens tres filios, renuntiauit sæculo, & venit ad monasterium, relinquens filios suos in ciuitate. Et cum fecisset tres annos in monasterio, cœperunt ei cogitationes suæ filios ad memoriam frequenter adducere, & contristabatur pro eis valde: neque enim dixerat abbati, filios se habere. Videns autem eum abbas tristem, dicit ei: Quid habes quod tristis es? Et narrauit ei, quia tres

INCERTI.

filios haberet in ciuitate, & quia vellet eos ad monasterium eius adducere: præcepit autem abbas, vt adduceret eos. Qui cum perrexisset ad ciuitatem, inuenit duos ex eis iam esse defunctos, vnum verò solummodò remansisse. Quem assumens venit ad monasterium: & requirens abbatem; non eum inuenit illic. Interrogauit autem fratres, vbi esset abbas. Et illi dixerunt: Vsq̄ ad pistrinum perrexit. Ille verò tollens filium suum quem adduxerat, abiit in pistrinum. Et videns eum abbas venientem, salutauit. Et tenens infantem quem adduxerat, amplexatus est eum. Et dicit patri eius: Amas eum? Et ille dixit: Etiam. Rursum dixit ei: Omnino diligis eum? Et respondit: Etiam. Hæc audiens abbas, postea dixit ei: Tolle ergo, si amas eum, & mitte in furnum, sic modò cum ardet furnus. Et tenens pater filium suum, iactauit eum in furnum ardentem. Statim autem factus est furnus velut ros: ex quâ re acquisiuit gloriam in tempore illo, quemadmodum Abraham patriarcha.

Pater filiū ex obedientiâ in furnum iactat.

Rorescit furnus ex obedientiâ.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 141. Obediens præfertur solitario.

19. Dixit quidam senex: Quia frater, qui ad obedientiam patris spiritualis animum dederit, maiorem mercedem habet, quàm ille qui solus in eremo recesserit. Dicebat autem: Quia narrauit aliquis patrum vidisse se quatuor ordines in cælo: quorum primus ordo erat hominum infirmorum & gratias agentium Deo: secundus ordo hospitalitatem sectantium, & instanter ministrantium eis: tertius ordo in solitudine conuersantium & non videntium homines: quartus ordo eorum qui ad obediendum spiritualibus patribus se subiiciunt propter Deum. Vtebatur autem ordo obedientium torque aureâ & coronâ, & maiorem quàm alij gloriam habebat. Et ego dixi ei, qui mihi ostendebat omnia hæc: Quomodo iste ordo, qui paruus est, maiorem quàm alij gloriam habet? Et ille respondens dixit mihi: Quia qui hospitalitatem sectantur, secundum propriam voluntatem id ipsum faciunt. Similiter & qui in eremo se relegant, arbitrio suo de sæculo recesserunt. Hic autem ordo, qui se ad obediendum dedit, omnes voluntates suas abiiciens, pendet ad Deum & ad iussionem patris spiritualis, propterea & maiorem gloriam alijs habet. Quapropter, ô filii, bona est obedientia, quæ propter Deum fit. Intendite ergo, filij, virtutis huius aliquod ex parte vestigium. Obedientia salus est omnium fidelium. Obedientia genitrix est omnium virtutum. Obedientia regni cælestium inuentrix est. Obedientia cælos aperiens, & homines de terrâ eleuans est. Obe-

Aureola obedientia.

Obedientia elogia.

dientia cohabitatrix Angelorum est. Obedientia Sanctorum omnium cibus est. Ex hac enim ablati sunt, & per hanc ad perfectionem venerunt.

LIBELLVS DECIMVSQVINTVS.

De Humilitate.

1. **A**BBAS Antonius, deficiens in consideratione profunditatis iudiciorum Dei, postulauit, dicens: Domine, quomodo aliqui in paruo tempore vitæ suæ moriuntur, & aliqui vltra decrepitam veniunt senectutem: & quare quidam eggestuosi sunt, alij autem facultatibus ditantur: & quomodo iniusti opulenti sunt, iusti verò paupertate premuntur? Et venit ei vox, dicens: Antoni, ad teipsum intende, hæc enim iudicia Dei sunt, & te scire ea non conuenit.

ANTONII

Sibi intendendum.

2. Dixit abbas Antonius abbati Pastori: Hoc est magnum opus hominis, vt culpam suam super seipsum vnusquisque ponat coram Domino, & expectet tentationem vsque ad vltimum vitæ suæ tempus.

EIVSDEM.

Semper tentatio timenda.

3. Dixit iterum abbas Antonius: Vidi omnes⁴² laqueos inimici tenso in terrâ, & ingemiscens dixi: Quis putas transiet istos? Et audiui vocem dicentem; Humilitas.

EIVSDEM.

Humilitas euadit diaboli laqueos.

4. Venerunt aliquando senes ad abbatem Antonium, & erat cum eis etiam abbas Ioseph; volens autem abbas Antonius probare eos, mouit sermonem de Scripturis sanctis. Et cœpit interrogare à iunioribus, quid esset hoc vel illud verbum. Et singuli dicebant prout poterant. Ille autem dicebat eis: Nec dum inuenistis. Post eos verò dixit abbati Ioseph: Tu quomodo dicis esse verbum hoc? Ille respondit: Nescio. Et dixit abbas Antonius: Verè abbas Ioseph solus inuenit viam, qui se nescire respondit.

EIVSDEM.

Nescis certis sapientior.

5. Astiterunt aliquando abbati Arsenio daemones in cellâ sedenti, & tribulabant eum: superuenerunt autem fratres, qui ministrare solebant ei; & stantes extra cellam audiebant eum clamantem ad Dominum, & dicentem: Domine, non me derelinquas, quia nihil boni feci coram te. Sed præsta mihi, Domine, secundum benignitatem tuam, saltem modò habere bene viuendi principia.

ARSENII.

Auxilium Dei contra daemones inuocandum.

6. Dicebant autem de eo qui suprâ, quia sicut dum in palatio esset, nemo melioribus vestibibus eo utebatur: ita & dum in conuersatione moraretur, nemo eo vilius tegebatur.

EIVSDEM.

Ruff. lib. 3. num. 37.

7. Cum interrogaret aliquando abbas Arsenius quemdam senem Ægyptium de cogita-

EIVSDEM.

cogitationibus suis, alius videns eum dixit: Abba Arseni, quomodo tu, qui tantæ eruditionis in Latinâ & Græcâ linguâ edoctus es, rusticum istum de cogitationibus tuis interrogas? Et ille respondit: Latinam quidem & Græcam eruditionem, quantum ad sæculum, apprehendi; sed alphabetum rustici istius necdum discere potui.

Alphabetum rustici ignoras dicitur Arsenius.

EIVSDEM.

8. Dicebant senes, quia dederint quidam aliquando in Scithi fratribus paucas caricas, & pro hoc quod paucæ erant, non transmiserunt ex eis abbati Arsenio, ne velut iniuriam pateretur. Ille autem cum hoc audisset, non est egressus iuxta morem ad opus Dei cum fratribus celebrandum, dicens: Excommunicastis me, ut non mihi daretis eulogiam, quam transmisit Dominus fratribus, ex quâ ego non fui dignus accipere. Quod cum audissent omnes, ædificati sunt in humilitate senis; & vadens presbyter portavit ei de caricis illis, & adduxit eum in congregatione gaudentem.

Eulogiam etiam parvam expetit Arsenius.

EIVSDEM.

9. Dicebant autem de eo, quia nemo potuerit comprehendere modum conuersationis eius. Sedente eodem abbate Arsenio aliquando in inferioribus partibus Ægypti, cum illic importunitates pateretur, visum est ei derelinquere cellam suam; & nihil ex eâ tollens secum, dixit discipulis suis Alexandro & Zoilo: Tu Alexander ascende nauim, & tu Zoile veni mecum vsque ad flumen, & quære mihi nauiculam in Alexandriam nauigantem, & ita nauigabis etiam tu ad fratrem tuum. Turbatus autem Zoilus in verbo isto, tacuit, atque ita diuisi sunt ab inuicem. Descendit autem senex circa partes Alexandriæ, & ægrotauit ægrotudine magnâ. Discipuli autem eius dicebant ad inuicem: Putasne aliquis nostrum contristauit eum, & propterea diuisus est à nobis? Et non inueniebant in se ingratitude causam, neque quia inobedientes ei aliquando fuissent. Cum verò sanus factus fuisset senex, dixit ad seipsum: Vadam ad patres meos. Et ita venit in locum qui dicitur Petra, vbi erant supradicti ministri eius. Cum verò iuxta flumen esset puella quædam Æthiopissa, veniens tetigit melotem eius: senex autem increpauit eam. Illa verò dixit: Si monachus es, vade in montem. Compunctus autem in hoc verbo senex, dicebat ad seipsum: Arseni, si monachus es, vade in montem. Et inter hæc occurrerunt ei Alexander & Zoilus discipuli sui. & cum cecidissent ad pedes eius, proiecit se senex in terrâ, & flebant simul. Dixit autem senex: Non audistis quia ægrotavi? Et dixerunt ei: Etiam, audiuius. Et ille dixit: Quare non veni-

Alexander & Zoilus Arsenij discipuli.

Monachi est ire in montem.

stis videre me? Et dixit Alexander: Quia diuisio tua à nobis non fuit nobis tolerabilis, quoniam, & multi ex eâ contristati sunt, dicentes: Nisi inobedientes fuissent seni, numquam se separasset ab eis. Et dixit eis senex: Et ego cognoui, quia hoc diceretur: sed tamen iterum dicturi sunt homines, Quia non inueniens columba requiem pedibus suis; reuersa est ad Noë in arcam. In hoc igitur verbo curati sunt animi discipulorum eius, & permanserunt cum eo vsque ad vltimum vitæ ipsius tempus.

Qui cum moreretur, turbati sunt valde. Et dixit eis: Nondum venit hora, cum autem venerit, dicam vobis. Iudicari autem habeo vobiscum ante tribunal Christi, si permiseritis cuiquam de corpore meo aliquid facere. Et illi dixerunt: Quid ergo faciemus, quia nescimus mortuum vestire vel sepelire? Et dixit senex: Nescitis mittere funem in pede meo, & trahere me in montem? Cum autem traditurus esset spiritum, viderunt eum flentem, & dicunt ei: In veritate & tu times mortem, pater? Et dixit eis: In veritate. timor enim, qui in hac horâ est mihi, semper fuit in me, ex quo factus sum monachus, & timeo valde; atque ita in pace dormiuit. Ille autem sermo semper erat in ore Arsenij, Propter quid existi? loqui me semper pœnituit, tacere numquam. Audiens autem abbas Pastor, quia ex hac vitâ discesserit Arsenius, lacrymatus est, & dixit: Beatus es, abba Arseni, quia fleuisti temetipsum in sæculo isto: qui enim se in hoc sæculo non fleuerit, sempiternè plorabit illic: siue igitur hîc voluntariè, siue illic tormentis cogentibus, impossibile est non flere.

Gen. 8.

Ruff. 1. 3.
n. 163.

Semper in ore Arsenij, Propter quid existi?

10. Narrauit abbas Daniel de abbate Arsenio, quia numquam voluerit loqui de quæstione aliquâ Scripturarum, cum posset magnificè si vellet, sed neque epistolam citò scripsit ad aliquem. Quando autem ad conuentum post aliquantum temporis veniebat, post columnam sedebat, ne quis videret faciè eius, & ne ipse attenderet alium.

EIVSDEM.

Arsenius non vult loqui de quæstionibus Scripturæ. Ruff. lib. 3. n. 198.

Erat enim visio eius angelica, sicut Iacob, canis ornatus, elegans corpore, siccus tamen. Habebat autem barbam prolixam, omnino attingentem vsque ad ventrem eius: pili autem oculorum eius nimio fletu ceciderant: longus autem erat, sed senio longæuo curuatus; moritur autem annorum nonaginta quinque. Hic fecit in palatio diuæ memoriæ Theodosij Imperatoris maioris, qui fuit pater Arcadij & Honorij, annos quadraginta, & in Scithi fecit annos quadraginta

Iconis Arsenij.

Breuis vita summa Arsenij.

decem

SENIORVM.

decem annos in loco qui dicitur Trohen, supra Babyloniam, contra ciuitatem Memphis, & tres annos in Canopo Alexandria; alios duos annos reuertens iterum in Trohen fecit, consummans in pace & timore Dei cursum suum, quia erat vir bonus & plenus Spiritu sancto & fide.

Actor. 11.

ANVB.

Ruffin. l. 3.

n. 199.

Pasc. h. c. 42

num. 4.

11. Narrauit abbas Ioannes: Quia abbas Anub & abbas Pastor & residui fratres eorum ex vno vtero nati, monachi fuerunt in Scithi: & quando illic venit gens Mazicarum, & desolauerunt locum ipsum, primò discesserunt illinc, & venerunt in locum qui vocatur Therenuthi, donec deliberarent vbi habitare deberent: & manserunt illic in templo quodam antiquo paucis diebus. Dixit autem abbas Anub abbati Pastori: Ostende charitatem & tu & fratres tui, & singuli seorsim habitemus, & non veniamus ad nos inuicem hebdomadâ hac. Et respondit abbas Pastor: Faciamus qualiter vis, & fecerunt sic. Erat autem ibi in templo statua lapidea. Et surgebat quotidie manè abbas Anub, & faciem statuæ illius lapidabat; vespere autem dicebat: Ignosce mihi. Et torâ hebdomadâ ita fecit; die autem Sabbati occurrerunt sibi inuicem. Et dixit abbas Pastor abbati Anub: Vidi te, abba, hebdomadâ istâ lapidantem faciem statuæ huius, & iterum pœnitentiam agentem apud eam; fidelis autem homo hæc non facit. Et respondit senex: Hanc rem ego propter vos feci.

Vinendi
concorditer
inter fra-
tres modus.

Verus mo-
nachus in-
stat statuæ
esse debet.

Quando me vidisti lapidantem faciem statuæ ipsius, num locuta est, num furuit? Et dixit abbas Pastor: Non. Iterum quando apud eam pœnitentiam egi, num turbata est? num dixit: Non ignosco? Et respondit abbas Pastor: Non. Et ille dixit: Ergo & nos qui sumus septem fratres, si vultis vt maneamus simul, efficiamur sicut statua hæc, quæ contumeliis affecta non turbatur: si autem non vultis ista fieri, ecce quatuor ingressus sunt ad aditum templi huius, vnusquisque quod vult exeat, & quod vult vadat. Illi autem hæc audientes, prostrauerunt se in terram abbati Anub, & dixerunt ei: Quomodo iubes, pater, ita fiat; faciemus quod dixeris nobis. Postea autem retulit abbas Pastor, dicens: Quia mansimus simul per omne tempus vitæ nostræ operantes & facientes omnia secundum verbum senis quod dixit nobis. Constituit autem vnum ex nobis dispensatorem, qui quodcumque nobis apposuisset, comedebamus, & impossibile erat, vt diceret aliquis ex nobis: Affer aliud aliquid; aut diceret: Nolo istud manducare. Et sic transiuimus omne tempus vitæ nostræ cum quiete & pace.

12. Dicebant de abbate Ammone, quia AMMONIS
venerunt ad eum quidam petentes, vt iudicaret inter eos, senex autem dissimulabat. Et ecce quædam mulier ad aliam mulierem iuxta se stantem dicebat: Senex iste fatuus est. Audiuit autem eam senex, & vocans illam ad se dixit ei: Quantos labores putas sustinui in solitudinibus diuersis, vt acquirerem fatuitatem istam, & propter te hodie eam perditurus sum?

Sapiens
Ammonis
fatuus.

13. Narrauerunt de episcopo ciuitatis, quæ AFFY.
vocatur Oxyrynchus, nomine Affy, quia cum esset monachus, nimis durè tractauerit vitam suam; & cum factus fuisset episcopus, voluit ipsâ duritiâ vt in ciuitate quam in eremo habuerat, & non præualuit. Idcirco prostrauit se in conspectu Domini, dicens: Putasne, Domine, propter episcopatum discessit à me gratia tua? Et reuelatum est ei: Quia non; sed quia tunc solitudo erat, & cum non esset homo, Deus tuus susceptor erat tuus: nunc autem hic in sæculo es, vbi homines auxiliantur tibi.

Deus soli-
tariorum
susceptor.

14. Dixit abbas Daniel, quia erat in Ba- DANIELIS
byloniâ filia cuiusdam primarij, dæmonium habens; pater autem eius diligebat monachum quemdam. Dixit autem monachus ipse ei: Nemo potest curare filiam tuam, nisi quos scio solitarios: & si perrexeris ad eos, non acquiescent hoc facere propter humilitatem. Sed hoc faciamus, & quando veniunt afferentes venalia quæ operantur, dicite vos emere velle quod vendunt. Et dum venerint in domo pretium accepturi, dicemus eis vt faciant orationem, & credo quia saluabitur filia tua. Exeuntes ergo in plateâ, inuenerunt vnum discipulum senum sedentem vt venderet sportellas suas, & tulerunt eum secum in domo vt quasi pretium sportarum acciperet. Et cum intrasset monachus ille in domo, venit puella illa quæ à dæmonio vexabatur, & dedit alapam monacho illi. Ille autem conuertit ei & aliam maxillam, secundum diuinum præceptum. Dæmon autem coactus clamare cœpit: O violentia! mandata Iesu Christi expellunt me hinc: & statim munda est puella illa. Cum autem venissent ad senes, indicauerunt eis quod fuerat factum, & glorificauerunt Deum, & dixerunt: Consuetudo est superbix diabolicæ, humilitate mandatorum Christi Iesu corrui.

Monachus
à dæmonia-
câ colap-
zatus, alte-
ram ma-
xillam præ-
bet.

Superbia
diaboli, hu-
militate
hominum
corrui.

15. Dixit abbas Euagrius: Principium EVAGRII
salutis est, si te ipsum redarguas.

16. Dixit abbas Serapion: Quia multos SERAPIO-
labores corporales plus quàm filius meus
Zacharias feci, & non perueni ad mensuram humilitatis & taciturnitatis eius.

17. Abbas

ZACHARIAE.
Ruff. 3.
n. 86.

17. Abbas Moyses dixit fratri Zachariae: Dic mihi quid faciam? Ille autem hæc audiens, iactauit se pronus in terram ad pedes eius, dicēs: Tu me interrogas, pater? Dixit autem ei senex: Crede mihi, fili Zacharia, quia vidi Spiritum sanctum descendentem in te, & propterea compellor interrogare te. Tunc tollens Zacharias cucullum suum de capite suo, misit illud sub pedibus suis, & conculcans eum, dixit: Nisi ita conculcatus fuerit homo, non potest monachus esse.

Conculcans cucullum docet humilitatem.

EIVSDEM.

18. Dixit abbas Pastor: Quia interrogavit abbas Moyses fratrem Zachariam, tempore quo moriebatur, dicens: Quid vides? Et ille dixit ei: Nihil melius quam tacere, pater: Et dixit ei: Verum est, fili, tace. Horā autem mortis eius sedens abbas Isidorus, respexit in cælum, & dixit: Lætare, fili mi Zacharia, quoniam apertæ sunt tibi ianuæ regni cælorum.

Nihil melius taciturnitate.

THEOPHILI.

19. Sanctæ memoriæ Theophilus episcopus Alexandrinus venit aliquando ad montem Nitriæ, & venit ad eum abbas montis illius, & dixit ad eum episcopus: Quid amplius inuenisti in viâ istâ, pater? Et respondit ei senex: Culpare & reprehendere meipsum sine cessatione. Et dixit ei episcopus: Non est alia via sequenda nisi hæc.

Quid amplius inuenitur in eremo quâ in seculo.

THEODORI.
Aulicinus, Ignosce.

20. Quando abbas Theodorus cum fratribus manducabat, accipiebant calices cum reuerentiâ & taciturnitate, nec dicebant, sicut mos est, Ignosce.

EIVSDEM.

21. Dicebant de eo ipso abbate Theodoro, quia cum factus esset Diaconus in Scithi, non acquiescebat ministrare, & huc atque illuc fugiebat. Et iterum senes adducebant eum, dicentes: Non derelinquas ministerium tuum. Dixit autem eis abbas Theodorus: Dimittite me, & deprecor Deum. Et si ostenderit mihi, quia debeo stare in locum ministerij huius, facio. Et cum deprecaretur Deum, dicebat: Si voluntas tua est, Domine, vt stem in hoc ministerio, demonstra mihi. Et ostensa est columna ignis de terrâ vsque ad cælum, & vox sonuit, dicens: Si potes fieri sicut columna hæc, vade, ministra. Ille autem hæc audiens, statuit apud se nullatenus ministrare. Qui cum venisset ad ecclesiam, poenitentiam egerunt apud eum, dicentes: Si non vis ministrare, vel calicem tene. Et non acquieuit, dicens: Si me non dimittitis, discedo de loco isto. Et ita discesserunt ab eo.

Quam magna diaconi dignitas.

IOANNIS.
Ianua Dei humiliss.

22. Dixit abbas Ioannes Breuis: Quia ianua Dei est humilitas, & patres nostri per multas contumelias acti, gaudentes intra-

uerunt in ciuitatem Dei. Dixit iterum ipse idem: Quia humilitas & timor Dei superant vniuersas virtutes.

23. Dixit abbas Ioannes Thebæus: Quia debet monachus ante omnia humilitatem habere: hoc enim est primum Saluatoris mandatum, dicentis: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.

IOANNIS.
Prima monachi virtus humilitas.
Matth. 5.

24. Collecti sunt aliquando fratres qui habitabant in Scithi, & cœperunt intra se querere de Melchisedech sacerdote: obli- ti sunt autem vocare abbatem Coprem. Postea autem vocantes eum, interrogabant eum de eadem quæstione. Ille autem tundens tertio os suum, dixit: Væ tibi Copres, quia quæ mandauit tibi Deus vt faceres, dereliquisti, & quæ à te non requirit, illa scrutari præsumis. Hæc autem audientes fratres, fugerunt singuli in cellis suis.

COPRES.

Curiosa quæstiones non scrutanda.

25. Narravit aliquando de seipso abbas Macarius, dicens: Quando eram iuuenis, & sedebam in cellâ meâ in Ægypto, tenebant & fecerunt me clericum in vico. Et cum nollem acquiescere ad ministrandum, fugi ad alium locum. Et venit ad me quidam sæcularis homo, sed vitâ religiosus, & tollebat à me opus quod faciebam manibus meis, & ministrabat mihi quæ necessaria erant. Contigit autem tentante diabolo, vt quædam virgo in vico illo vitata lapsus faceret. Et cum in vtero habere cœpisset, interrogatur quis esset de quo in vtero haberet: illa autem dixit: Quia hic solitarius est, qui mecum dormiuit. Exeuntes autem de vico illo, comprehenderunt me, & adduxerunt ad vicum, & appenderunt in collum meum cacabatas ollas & ansas vasorum, & miserunt me circuituram in vico illo, per viam cædentes atque dicentes: Hic monachus corripit filiam nostram: tollite, tollite eum. Et ceciderunt me pænè vsque ad mortem. Superueniens autem quidam senex dixit: Quamdiu cæditis monachum istum peregrinum? Ille autem, qui mihi solebat ministrare necessaria, sequebatur retrò cum verecundiâ: etenim etiam ipsum contumelijs multis affecerant, dicentes: Ecce solitarius monachus, cui tu testificaberis, quid fecit? Et dixerunt puellæ illius: Quia non dimittimus eum, donec fidei- iusorem præbeat, quia pascet eam. Et dixi illi qui mihi solebat ministrare, vt fidei- usor mihi fieret, & fidedixit mihi. Et reuersus sum ad cellam meam, & dedi ei quantas habui sportellas, dicens: Vende eas, & da illi meæ mulieri manducare. Dicebam autem in animo meo: Macari, ecce inuenisti tibi mulierem, opus habes modò amplius labo-

MACARIUS.
Ruff. lib. 3.
n. 99.

Macario innoxio illudatur.

Macarius pro fornicatore haberi se patitur.

labo-

SENIORVM.

laborare, vt pascas eam. Et operabar non solum in die, sed etiam in nocte, & transmittentem ei. Cum autem venisset tempus infelici illi, vt pareret, traxit plurimis diebus in dolore, & non pariebat. Dicunt ergo ei: Quid est hoc? Et illa dixit: Ego scio, quare torqueor diu. Et interrogata à parentibus suis, Quare? Respondit: Quia illi monacho crimen imposui, & fallens implicavi eum, cum iste non habeat causam; sed iuuenis ille talis hoc fecit. Audiens autem verba hæc ille minister meus, gaudens venit ad me, & dixit: Quia non potuit parere illa puella, donec confiteretur, quia tu nullam causam in conspectu eius habuisses, sed quia mentita sit aduersum te. Et ecce omnes habitatores vici illius volunt venire hinc ad cellam tuam glorificaturi Deum, & pœnitentiam apud te acturi. Ego autem audiens ista à ministro meo, ne affligerent me homines, surrexi, & fugi hinc in Scithi: & hoc principium causæ, propter quam hinc habitare cœpi.

EIVSDEM.

Ruff. l. 3. n. 124. Pasch. c. 13 n. 6.

26. Præteriens aliquando abbas Macarius, à palude ad cellam suam reuertens, portabat palmulas: & ecce occurrit ei diabolus in viâ cum falce messoria. Voluit autem eum percutere de falce illâ, & non potuit, & dixit ei: Multam violentiam patior à te, ô Macari, quia non præualere aduersus te possum. Ecce enim quidquid tu facis, & ego facio; ieiunas tu, & ego penitus non comedo; vigilas tu, & ego omnino non dormio. Vnum est autem solum in quo me superas. Et dicit ei abbas Macarius: Quod est illud? Respondit diabolus: Humilitas tua, per quam non præualeo aduersum te.

Humilitate diabolus vincitur.

MATHOIS.

Ruff. l. 3. n. 188. Pasch. c. 13 n. 3.

27. Perrexit aliquando abbas Mathois de Raythu in partibus Gebalon: erat autem cum eo frater eius. & venit episcopus loci illius ad memoratum senem, & fecit eum presbyterum. Et dum gustarent simul, dixit episcopus: Ignosce mihi, abba, quia scio quod nolueris rem hanc; sed vt benedictionem tuam acciperem, præsumpsi hoc facere. Dixit autem ei senex cum humilitate: Et animus meus modicum volebat hoc, verumtamen in hoc grauitate fero, quia compellor separari à fratre meo, qui mecum est: neque enim sufficio omnes orationes quas simul faciebamus, implere. Et dixit episcopus: Si scis quia dignus est, ego & ipsum ordino. Et dixit ei abbas Mathois: Equidem si dignus est nescio, vnum autem scio, quia melior me est. Ordinavit autem & ipsum episcopus: & ita vterque recesserunt de hac vitâ, vt numquam se ad sacrificandam oblatio-

Humilitas Mathois.

nem altari approximarent. Dicebat autem senex: Credo in Deum, quia forsitan non sustineam graue iudicium propter ordinationem, quam suscepi, dum oblationem non audeo consecrare: hoc enim officium illorum est, qui sine querelâ viuunt.

Quorum sit oblationem consecrare.

28. Dixit autem abbas Mathois: Quantum se approximat homo Deo, tantum se peccatorem videt: Isaias enim propheta videns Dominum, miserum se & immundum dicebat.

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 123. Isaiæ 6.

29. Dicebant de abbate Moyse, quia factus esset clericus, & posuerunt ei superhumeralia. Et dixit ei Archiepiscopus: Ecce factus es candidatus, abba Moyse. Et ille respondit: Putas à foris, domne Papa, aut deintus? Volens autem episcopus probare eum, dixit clericis: Quando intrat abbas Moyse ad altare, expellite eum, & sequimini, vt audiatis quid dicat. Dum autem cœpissent eum mittere foras, dicebant ei: Exi foras Æthiops. Ille verò egrediens, dicebat: Benè tibi fecerunt cicererent & caccabate. Qui cum homo non sis, quare te in medio hominum dare præsumpsisti?

MOYSIS.

Profunda Moyse humilitas.

30. Dum abbas Pastor in congregatione esset, audiens de abbate Nesterone, desiderauit eum videre, & mandauit abbati eius, vt mitteret eum ad ipsum. Qui cum nollet eum solum dimittere, non direxit eum. Post paucos autem dies dispensator monasterij rogauit abbatem, vt permitteret eum ire ad abbatem Pastorem, vt diceret ei cogitationes suas. Abbas autem eius, cum eum dimitteret, dixit ei: Tolle tecum & fratrem istum, quia mandauit mihi de ipso senex, & non præsumens eum solum dimittere, distuli vsque modò. Cum ergo venisset dispensator ad senem, locutus est ei de cogitationibus suis, & ille sanauit eum responsione suâ. Posthæc autem interrogabat senex fratrem illum, dicens: Abba Nesterone, quomodo acquisisti virtutem hanc, vt quando emerferit tribulatio aliqua in monasterio, non loquaris, neque tædium facias? Et cum multum cogretur frater à sene, dicit ei: Ignosce mihi, abba, quando intraui in initio in congregatione, dixi animo meo: Tu & asinus vnum estote. Sicut enim asinus vapulat & non loquitur, iniuriam patitur & non respondet, sic & tu; quemadmodum & in Psalmo legitur: Vt iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum.

NESTERONIS.

Quomodo Nesterone tribulatus didicerit silentium & patientiam.

Psal. 72.

31. Dicebant de abbate Olympio in Scithi, quia seruus esset, & descendebat per singulos annos in Alexandriam portans mercedes

OLYMPII. Ruff. lib. 3. n. 17.

cedes suas dominis suis. Et occurrerant ei, & salutabant eum: senex autem mittebat aquam in peluim, & afferebat, vt lauaret pedes dominis suis. Illi autem ad eum dicebant: Noli, pater, non graues nos. Ille verò respondebat eis: Ego confiteor, quia seruus sum vester; & gratias ago, quia dimisit me liberum seruire Deo. sed tamen lauo vobis pedes, ecce & suscipite mercedes meas. Illi verò contemnebant. Et non acquiescentibus dicebat: Credite mihi, quia si non vultis suscipere mercedes meas, remaneo hic & seruo vobis. Illi autem reuerentiam ei habentes, dabant in potestate eius, vt faceret quod vellet. Et reuertentem deducebant eum cum honore, præbentes ei quæ necessaria erant, vt faceret pro eis agapem: & ex hoc factus est nominatus in Scithi.

Agape pro proximo.

PASTORIS
Velut angelus sit humilissimus.

EIVSDEM.
Non studendum, vt sententia nostra præualeat.

EIVSDEM.

EIVSDEM.

ALONII.

PASTORIS
In humilitate sacrificiū fit Deo.

EIVSDEM.

ALONII.

Laudatus tace.

PASTORIS

Inuenis os frenans, abbas vocari potest.

abbatem? Et dixit abbas Pastor: Quia os suum fecit eum appellari abbatem.

41. Dicebant de abbate Pastore, quia numquam voluisset sermonem dimittere supra alterius senis verbum, sed magis laudauerit semper quæ ille dixisset.

42. Venit aliquando sanctæ memoriæ Theophilus episcopus Alexandrinus in Scithi: congregati autem fratres dixerunt ad abbatem Pambo: Dic vnum sermonem Papæ, vt ædificetur animus eius in hoc loco. Et respondit senex: Si in taciturnitate meâ non ædificatur, neque in sermone meo ædificabitur.

43. Narrauit frater Pystus, dicens: Quia ibamus septem fratres solitarij ad abbatem Sisoï habitantem in insulâ Clysmatus: & cum rogarem eum, vt diceret nobis aliquid, ille respondit: Ignoscite mihi, quia idiota sum homo; sed veni aliquando ad abbatem Hor & abbatem Athre; & erat in infirmitate abbas Hor decem & octo annis, & cœpi supplicare eis, vt dicerent mihi aliquod verbum; & dixit abbas Hor: Quid tibi habeo dicere? Quidquid vides, fac; Deus enim illius est, qui sibi vltra quàm potest extorquet, & violentiam facit ad omnia: hi autem ambo non erant de vnâ prouinciâ, hoc est abbas Hor & abbas Athre. Fuit autem inter eos magna gratia, donec exirent ambo de corpore. Abbas autem Athre summæ obedientiæ erat, abbas verò Hor multæ humilitatis. Feci ergo paucos dies apud eos, inuestigans virtutes eorum, & vidi mirabile quid quod fecit abbas Athre. Attulerat enim eis quidam vnum piscem modicum, & voluit illum facere abbas Athre seniori abbati Hor: posuerat ergo abbas Athre cultellum, & incidebat piscem illum, & vocauit eum abbas Hor, dicens: Athre, Athre. Ille verò statim dimisit cultellum in medio pisce inciso, & non perincidit eum, & cucurrit ad eum: & miratus sum tantam obedientiam eius, quia non dixit: Expecta donec incidam piscem. Dixi ergo abbati Athre: Vbi inuenisti obedientiam hanc? Et ille mihi respondit: Non est mea, sed istius senis est. Et tulit me, dicens: Veni, vide obedientiam eius. Coxit ergo modicum piscem malè, ita vt perderet eum voluntariè, & apposuit seni; & ille manducauit, nihil loquens. Et dixit ei: Bonum est, senex? Et ille respondit: Bonum valdè. Posthæc attulit ei illud modicum, nimis benè coctum; & dixit: Ecce istud perdidisti, senex, malè illud coxi. Et ille respondit: Etiam modicè tibi malè exiuit. Et conuersus ad me abbas Athre dixit: Vides quia hæc obedientia istius

Laudanda aliena.

PAMBO.
TACITURNITAS ADIFICANS.

Athre summæ obediens. Hor multum humiliss.

SENIORVM.

senis est? Et exij ab eis: & quidquid vidi; hoc feci secundum virtutem meam. Hæc dixit fratribus abbas Sifoi: vnus autem ex nobis rogauit eum dicens: Ostende nobis charitatem, & dic nobis tu vnum sermonem. Et dixit: Qui habet quod innumerabile est in scientiâ, perficit omnem Scripturam. Iterum alter ex nobis dixit ei: Quid est peregrinatio, pater? Et ille respondit: Tace, & in omni loco quocumque veneris, dic: Non habeo causam, & hæc est peregrinatio.

Peregrinatio spiritalis.

SISOI.

44. Venit quidam frater ad abbatem Sifoi in montem abbatis Antonij: & loquentibus eis, dicebat abbati Sifoi: Modò adhuc non peruenisti ad mensuras abbatis Antonij, pater? Et respondit ei senex: Ego si haberem vnam cogitationem abbatis Antonij, efficerer totus velut ignis: verumtamen scio hominem, qui cum labore potest ferre cogitationes suas.

Sancti Antonij perfectio.

EIVSDEM. Ruff. lib. 3. n. 174 Pasch. c. 25 n. 2.

45. Iterum autem interrogauit eum frater ille, dicens: Putas sic persequebatur satanas antiquos? Et dicit ei abbas Sifoi: Modò plus, quia tempus eius appropinquauit, & turbatur.

EIVSDEM

46. Venerunt alij quidam ad eum, vt audirent ab eo sermonem; & nihil eis loquebatur, sed semper dicebat: Ignoscite mihi. Videntes autem sportellas eius, dixerunt discipulo eius Abraham: Quid facitis de sportellis istis? Et respondit eis: Huc & illuc expendimus eas. Hoc autem audiens senex, dixit: Et Sifois hinc & inde manducat. Illi verò audientes edificati sunt valde in humilitate eius, atque cum gaudio recesserunt.

Sifois humilitas.

EIVSDEM.

47. Frater interrogauit abbatem Sifoi, dicens: Video meipsum, quia memoria mea ad Deum intenta sit. Et dicit ei senex: Non est magnum hoc, vt mens tua cum Deo sit; magnum est autem, si teipsum infra omnem videas creaturam: hoc autem & labor corporalis corrigit, & ducit ad humilitatis viam.

Magnum, infra omnem creaturam se humiliare.

SYNCLETICAE.

48. Dixit beatæ memoriæ Syncletica: Sicut impossibile est nauim fabricari sine acutis, ita impossibile est hominem sine humilitate saluari.

Humilitatis necessitas.

HYPERICHI.

49. Dixit abbas Hyperichius: Arbor vitæ est in excelsum, & ascendit ad eam humilitas monachi.

EIVSDEM.

50. Dixit iterum qui supra: Imitare Publicanum illum, ne cum Phariseo damneris: & sequere mansuetudinem Moyfis, vt summitates cordis tui refecans, conuertas in fontes aquarum.

ORISII.

51. Dixit abbas Orisius: Si fragmen-
tuda regulæ in fundamento mittatur, vbi

iuxta sit fluuius, non sustinet vnum diem; coctæ autem permanet velut lapis: ita est homo qui carnalem sapientiam habet, & non est tentationum igne decoctus, sicut & Ioseph: huiusmodi enim verbo Dei resoluitur: qui cum initium fecerit, multis tentationibus in medio hominum agitur. Bonum est enim, vt quis nouerit mensuras suas, & declinet in initio pondus; fortes autem in fide immobiles sunt: nam de ipso sancto Ioseph si velit aliquis loqui, dicit quia nec terrenus erat; quantum tentatus est, & in quali prouinciâ, vbi nec vestigium erat diuini cultus? Sed Deus patrum eius erat cum eo, qui eripuit eum ex omni tribulatione, & nunc est cum patribus suis in regno cælorum. Et nos ergo agnoscentes mensuras nostras certemus; vix enim nos possumus effugere iudicium Dei.

Igna tentationis decoctus dicitur.

Iosephi tentatio & victoria.

52. Senex quidam erat solitarius vacans in eremo, & dicebat in semetipso, quia perfectus esset in virtutibus. Hic orauit Deum, dicens: Ostende mihi, quid est perfectio animæ, & facio. Volens autem Deus humiliare cogitationes eius, dixit ei: Vade ad illum archimandritam, & quidquid tibi dixerit, facito. Reuelauit autem Deus archimandritæ illi, antequam ille ad ipsum veniret, dicens: Ecce ille solitarius venit ad te: dic ergo ei vt tollat flagellum, & vadat vt pascat porcos tibi. Veniens ergo senex pulsauit ostium, & ingressus est ad archimandritam illum: & cum se salutassent, sederunt. Et dixit ei solitarius ille qui venerat: Dic mihi quid faciam, vt sim saluus. Et ille dixit: Facies quodcumque dixerò tibi: Et respondit ei: Etiam. Et dixit ei: Ecce tolle flagellum, & vade, pasce porcos. Hi autem, qui eum nouerant & audierant de eo, cum vidissent quia porcos pasceret, dicebant: Vidistis illum solitarium magnum, de quo audiebamus? ecce stupuit cor eius, & dæmonio vexatur, & pascat porcos. Videns autem Deus humilitatem eius, quia ita patienter sustinebat opprobria hominum, præcepit eum iterum redire ad locum suum.

INCERTI.

Qui perfectum se putat, humiliandus.

53. Quemdam senem monachum solitarium homo, qui à dæmonio vexabatur & fortiter spumabat, percussit in maxillam: senex verò conuertit ei aliam maxillam statim. Dæmon autem, non ferens incendium humilitatis eius, mox exiuit ab eo.

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 125.

Humilitas incendit dæmonem.

54. Dixit senex cuidam: Quando cogitatio superbiæ aut elationis intrauerit in te, scrutare conscientiam tuam, si diuina mandata omnia custodis, si inimicos tuos diligis, si gaudes in aduersarij tui glorificatione, & si contristaris in minoratione eius,

INCERTI. Ruff. lib. 3. n. 115. Pasch. c. 13 n. 3.

& si

& si agnoscis te ipsum esse inutilem seruū,
& si omnium peccatorum esse deterio-
rem: sed nunc si ita de te sentias, quasi omnia
correxeris, sciens quia huiusmodi cogitatio
tua vniuersa resoluet.

INCERTI. 55. Dixit senex cuidam: Non apponas cor-
tuum aduersus fratrem, dicens, quia tu ma-
gis illo sobrius & continentior, & intelli-
gentior sis; sed subditus esto gratiæ Dei in
spiritu paupertatis, & per charitatem non
fictam: ne spiritu exaltationis elatus, per-
das laborem tuum; sed esto spiritali sale
conditus in Christo.

INCERTI. 56. Dixit senex: Quia qui plus quàm di-
gnus est honoratur aut laudatur, amplius
patitur detrimentum: qui autem non fue-
rit omnino ab hominibus honoratus, hic
desuper glorificabitur.

INCERTI. 57. Frater aliquis interrogauit senem, di-
cens: Bonum est assidue pœnitere? Et re-
spondit ei senex: Vidimus Iesum filium
Naue, quia cum pronus iaceret in facie, ap-
paruit illi Deus.

INCERTI. 58. Interrogatus senex, quare ita in-
quietaremur à dæmonibus, respondit:
Quia arma nostra abiicimus, quod est con-
tumeliam, & humilitatem, & paupertatem,
& patientiam.

INCERTI. 59. Frater quidam interrogauit senem
dicens: Si quis fratrum attulerit ad me de-
foris cogitationes; vis, abba, dicam ei ut
non eas afferat ad me? Et respondit ei se-
nex: Noli. Et dixit frater: Quare? Respon-
dit ei senex: Quia nec nos hoc possumus
custodire: & ne fortè cum dicimus proximo:
Ne facias illud, inueniamus nos postea
idipsum facientes. Et dixit frater: Quid
ergo debet fieri? Et respondit ei senex: Si
vouerimus taciturnitatem seruare, sufficit
proximo modus ipse.

INCERTI. 60. Interrogatus est senex, quid esset
humilitas? Et ille respondit: Si peccanti
fratri in te ignoueris, antequam apud te
pœnitentiam agat.

INCERTI. 61. Dixit senex: In omni tentatione non
culpes hominè, sed te ipsum tantum, dicens:
Quia pro peccatis meis hæc mihi euenerūt.

INCERTI. 62. Dixit senex: Numquam præteriuui ordi-
nem meum, ut altiùs ambularem: neque
turbatus sum aliquando in humilitate posi-
tus: Omnis enim cogitatio mea in hoc erat,
ut deprecarer Dominum, quò spoliaret me
veterem hominem.

INCERTI. 63. Frater quidam interrogauit senem:
Quid est humilitas? Et respondit ei senex:
Ut benefacias his qui tibi malefaciunt. Et
dixit frater: Si non perueniat homo in ead-
dem mensurà, quid faciet? Respondit se-
nex: Fugiat, eligens taciturnitatem.

64. Frater aliquis interrogauit senem, di-
cens: Quod est opus peregrinationis? Et ille
dixit ei: Scio fratrem peregrinantem, qui
cum tentus esset in ecclesià, & contigisset
ibi fieri agapem, sedit ad mensam ut man-
ducaret cum fratribus. Dixerunt autem
quidam: Istum hinc quis tenuit? Et dixe-
runt ei: Surge & vade hinc foràs: qui sur-
rexit & abiit. Alij verò contristati de ex-
pulsione eius, egressi sunt, & reuocauerunt
eum. Post hæc interrogauit eum quidam,
dicens: Quid, putas, est in corde tuo, quia
expulsus es, & iterum reuocatus? Et ille
dixit ei: Quoniam posui in corde meo, quia
æqualis essem cani, qui quando insectatur,
foràs egreditur; quando verò vocatur, in-
greditur.

65. Venerunt quidam aliquando in The-
baidam ad quemdam senem, habentes se-
cum vnum qui à dæmonio vexabatur, ut
curaretur ab illo senè. Senex ergo cum diu
rogaretur, dixit dæmoni: Exi de facturà
Dei. Et respondit dæmon: Exeo. sed in-
terrogo te vnum verbum, ut dicas mihi,
qui sunt hœdi, & qui sunt agni. Et dixit
senex: Hœdi quidem tales, qualis ego; agni
verò qui sint, Deus scit. Et audiens dæmon,
clamauit voce magnà, dicens: Ecce propter
istam humilitatem tuam exeo. Et exiit ea-
dem horà.

66. Manebat quidam monachus Ægy-
ptius in suburbano Constantinopolitanæ
ciuitatis: & dum transiret Theodosius
iunior Imperator per viam illam, reliquit
omnes qui in obsequio eius erant, & venit
solus ad cellam eius. Et pulsans ad ostium
monachi, aperuit ei monachus. Videns
autem eum, agnouit quidem quia Imperator
esset; sic tamen suscepit eum, tamquam
vnum ex officio militantium. Cum ergo
introidisset, fecerunt orationem, & sederunt.
Cœpit autem interrogare Imperator, di-
cens: Quomodo sunt patres in Ægypto?
Et ille respondit: Orant omnes pro salu-
te vestrà. Imperator autem circumspicie-
bat in cellà eius, si quid haberet, & nihil
illic vidit nisi paruam sportellam, habentem
modicum panis, & lagenam aquæ. Et dixit
ei monachus: Gusta modicè. Et infudit ei
panes, & misit ei oleum & sal, & manduca-
uit, & dedit ei aquam ut biberet. Dixit
autem ei Imperator: Scis quis sum ego?
Et ille dixit: Deus te scit quis scis. Tunc
dixit ei: Ego sum Theodosius Imperator.
Ille autem statim adorauit salutans eum
humiliter. Et dicit Imperator: Beati estis
vos, quia securam vitam habetis, & non co-
gitatis de hoc sæculo. Veritatem autem di-
cam, quia in imperio natus sum, & nunquam

SENIORVM.

quam ita delectatus sum pane & aquâ sicut hodie; satis enim libenter comedi. Et cœpit ex tunc honorare eum Imperator: senex verò egrediens fugit, & iterum venit in Ægyptum.

INCERTI.

Qui gloriatur non protegitur.

67. Dicebant senes: Quoniam quando tentamur, tunc magis humiliamur; quoniam Deus sciens infirmitatem nostram, protegit nos: si autem gloriamur, aufert à nobis protectionem suam, & perimus.

INCERTI.

Humilitas preferuat à fraude diaboli.

68. Cuidam fratri apparuit diabolus transformatus in Angelum lucis, & dixit ad eum: Ego sum Gabriel angelus, & missus sum ad te. Ille verò dixit ei: Vide ne ad alium missus sis; ego autem non sum dignus vt Angelus mittatur ad me. Diabolus autem statim non comparuit.

INCERTI.

Etiam Angeli sunt suspecti.

69. Dicebant senes: Quia vel si pro veritate Angelus tibi appareat, non suscipias facile, sed humilia temetipsum, dicens: Non sum dignus Angelum videre viuens in peccatis.

INCERTI.

Christi gloria in celo quaerenda.

70. Narrauerunt de alio sene, quia sedens in cellâ suâ, & sustinens tentationes, videbat dæmones manifestè, & contemnebat eos. Cùm autem diabolus videret se vinci à sene, venit & ostendit se ei, dicens: Ego sum Christus. Videns autem eum senex, clausit oculos suos. Et dixit ei diabolus: Ego sum Christus, & quare clausisti oculos tuos? Et respondit senex: Ego hîc Christum nolo videre, sed in illâ vitâ. Audiens autem diabolus hæc, non comparuit.

INCERTI.

Math. 24.

71. Alterum senem volentes seducere dæmones, dicebât ei: Vis videre Christum? Et ille dixit: Anathema vobis & de quo dicitis. Ego autem meo Christo credo dicenti: Si quis vobis dixerit, Ecce hîc Christus, aut ecce illic, nolite credere. Quo dicto statim non comparuerunt.

INCERTI.

72. Narrauerunt de alio sene, quia perseverauerat ieiunans septuaginta hebdomadas, semel in hebdomadâ reficiens. Hic postulauit à Deo de quodam sermone Scripturarum sanctarum, & non reuelabat ei Deus. Dixit ergo in semetipso: Ecce tantum laborem sumpsi, & ni hil profeci: vadam ergo ad fratrem meum, & requiro ab eo. Qui cùm egressus clausisset ostiû suum vt abiret, missus est ad eum angelus Domini, dicens: Septuaginta hebdomadæ quas ieiunasti, non te fecerunt proximum Deo: nunc verò quando humiliatus es, vt ad fratrem tuum pergeres, missus sum indicare tibi sermonem: aperiensque ei de re quam quaerebat, discessit ab eo.

Humilitas Deo proximat.

SENIORVM. Ruff. lib. 3. n. 73.

73. Dicebat quidam senex: Quia si quis cum humilitate & timore Dei iniungat fratri aliquid facere, sermo ipse qui propter

Deum egreditur, facit fratrem illum suum subiectum existere, & implere quod fuerit imperatum: si autem quis volens iubere fratri, & non hoc secundum timorem Dei fecerit, sed quasi per auctoritatem, volens sibi in eo potestatem defendere; Deus qui videt occulta cordis, non permittit eum audire vel facere quod iubetur. Manifestum enim est opus, quod secundum Deum fit: & iterum manifestum est, quod pro voluntate aut in potestate iniungitur: quoniam quod à Deo est, cum humilitate & obsecratione imperatur; quod autem ex potestate, cum furore & perturbatione, vt pote quod à maligno est.

Cum humilitate imperandum, non cum auctoritate.

74. Dixit senex: Volo magis vinci cum humilitate, quàm vincere cum superbiâ. INCERTI.

75. Dixit senex: Non condemnes astantem tibi, quoniam nescis vtrum in te sit Spiritus Dei, an in illo. Astantem autem tibi dico eum, qui minister est tuus. INCERTI.

76. Frater aliquis interrogauit senem, dicens: Si habito cum aliis fratribus, & video aliquam rem inconuenientem, vis vt loquar? Et dixit ei senex: Si sunt aliqui maiores tibi aut coætanei, tacens magis requiem habebis: in hoc enim, quo te minorem facies, etiam securum te reddes. Dicit ei frater: Quid ergo facio, pater? perturbat enim me spiritus. Dicit ei senex: Si laboras, commonefacito semel humiliter; si autem non obediunt tibi, relinque laborem tuum in conspectu Dei, & ipse te consolabitur: hoc enim est vt proiciat se Dei cultor coram Deo, & relinquat ipse voluntates suas. Attende autem tibi vt secundum Deum sit sollicitudo tua: & tamen quomodo video, bonum est tacere; humilitas enim tibi est taciturnitas. INCERTI.

*Maioribus & coætaneis cedendum.**Taciturnitas humilitati deputatur.*

77. Frater quidam interrogauit senem, dicens: Quid est profectus hominis? Et respondit ei senex: Profectus hominis est humilitas. Quantum enim quis ad humilitatem inclinatus fuerit, tantum eleuabitur ad profectum. INCERTI.

Ruff. lib. 3. n. 177. Pasch. c. 13. n. 5.

78. Dixit quidam senex: Quia si quis dixerit, Ignosce mihi, humilians se, comburit dæmones tentatores. INCERTI.

48. Dixit senex: Si acquiseris taciturnitatem, non habeas apud temetipsum quasi aliquam virtutem, etiamsi obtinueris, sed dic, Quia indignus sum loqui. INCERTI.

80. Dicebat quidam senex: Nisi velaret pistos oculos animalis ad molam circum-euntis, conuerteret se animal & comederet labores suos: ita & nos velamen accipimus secundum dispensationem Dei, ne videamus quæ operamur bona, & beatificantes forsitan nosmetipsos, perdamus mercedem. INCERTI.

Ruff. lib. 3. n. 128. Pasch. c. 15. n. 1. Velanda bona opera.

dem nostram. Propterea ergo relinquimur per intervalla temporum semel sic fordidas cogitationes assumere, vt cum easdem cogitationes aspiciamus, nosmetipsos iudicio proprio condemnemus. Eæ enim cogitationes ipsæ, velamen sunt ipsius modici boni operis. Quando autem homo seipsum accusat, non perdit mercedem suam.

INCERTI.
Doceri melius quam docere.

81. Dixit quidam senex: Quia volo magis doceri quam docere. Item dixit: Non doceas ante tempus, alioquin omni tempore vitæ tuæ minoraberis intellectu.

INCERTI.

Qua sit via humilitatis.

82. Interrogatus est quidam senex: Quid est humilitas? Et respondens dixit: Humilitas magnum opus est & diuinum: via autem humilitatis hæc est, vt labores corporales assumi debeant, & adscribat seipsum homo peccatorem, & ponat se subiectum omnibus. Et dixit frater: Quid est esse subiectum omnibus? Respondit senex: Hoc est esse subiectum omnibus, vt non attendat quis aliena peccata, sed sua semper aspiciat, & deprecetur sine intermissione Deum.

Quid subici omnibus.

INCERTI.
Ruff. lib. 3. n. 85.
Magnum contumeliam patit.

83. Interrogauit quidam frater senem, dicens: Dic mihi vnã rem, quam custodiam, & viam per eam. Et dixit ei senex. Si potueris contumeliam pati & sustinere, magnum est hoc, & super omnes virtutes.

INCERTI.
Salus ex contemptu.

84. Dixit senex: Qui contemptum & iniuriam & damnum patienter fert, potest saluus esse.

INCERTI.

Ex abbatis familiaritate non assumenda fiducia.

85. Dixit senex cuidam: Non habeas notitiam cum abbate, neque frequenter adiungas te ei; quoniam ex hoc fiduciam fumes, & desiderare incipies vt teneas etiam ipse primatum.

INCERTI.
Ruff. lib. 3. n. 29. titulo Eulalij.

86. Frater quidam erat in congregatione, & omne pòdus quod fratribus iminebat, ipse suscipiebat, ita vt se etiam in fornicatione accusaret. Quidam autem fratrum ignorantes actus eius, cœperunt murmurare aduersus eum, dicentes: Quanta mala facit hic & nec operatur? Abbas sciens quæ agebat, dicebat fratribus: Volo vnã matulam istius cum humilitate, quàm omnes vestras cum superbiâ. Et vt demonstraret ex Dei iudicio, qualis esset frater ille, attulit omnia quæ operati fuerant illi fratres, & mattam eius de quo querebantur, & accendit ignem, & iactauit in medio. Consumpta sunt ergo omnia illorum opera, matta autem fratris illius illæsa permansit. Hoc autem videntes illi fratres timuerunt, & pœnitentiam coram illo egerunt, habentes eum deinceps velut patrem.

Vna humilitatis matula multis superbiæ matis potior.

Matta humilitatis in igne perstat illæsa.

INCERTI.
Beatus est peccatum suum videre, quàm Angelos.

87. Interrogatus est senex, quomodo quidam dicerent videre se aspectum Angelorum; & respondit dicens: Beatus est qui peccatum suum semper videt.

88. Frater aliquis contristabatur aduersus alium fratrem; quod audiens ille venit satisfacere ei. Ille autem non aperuit ei ostium cellæ suæ. Perrexit ergo ille ad quemdam senem, & dixit ei causam: Vide ne quasi iustam habeas causam apud te metipsum in corde tuo, tamquam culpaturus fratrem tuum, vt quasi illum reprehendas, & teipsum iustifices, & propterea non tetigerit Deus cor eius, vt aperiret tibi. Verumtamen hoc est quod dico tibi, vt vel si ille peccauit in te, pone in corde tuo, quia tu in illo peccaueris, & fratrem tuum iustifica, & tunc Deus dat in corde illius concordare tecum: & narrauit illi exemplum tale, dicens: Duo quidam erant sæculares religiosi, & colloquentes secum egressi sunt, & facti sunt monachi: æmulationem autem habentes vocis euangelicæ, sed non secundum scientiam, castrauerunt se quasi propter regna cælorum. Audiens autem Archiepiscopus, excommunicauit eos: illi autem putantes, quia benè fecissent, indignati sunt contra eum, dicentes: Nos propter regna cælorum castrauimus nos, & hic excommunicauit nos? Eamus & interpellemus aduersus eum Ierosolymitanorum Archiepiscopus. Abeuntes ergo indicauerunt ei omnia. Et dixit eis Archiepiscopus Ierosolymitanus: Et ego vos excommunico. Ex quo iterum contristati abierunt in Antiochiam ad Archiepiscopus, & dixerunt ei omnia quæ facta fuerant circa se. Et ille similiter excommunicauit eos. Et dixerunt ad seipsos: Eamus Romam ad Patriarcham, & ipse nos vindicabit de omnibus istis. Abierunt ergo ad summum Archiepiscopum Romanæ ciuitatis, & suggererunt ei quæ fecerant eis memorati Archiepiscopi, dicentes: Venimus ad te, quia tu es caput omnium. Dicit autem eis & ipse: Ego vos excommunico, & segregati estis. Tunc defecerunt excommunicati totius rationis, & dixerunt ad semetipsos: Isti episcopi sibi inuicem defecerunt & consentiunt, propter quod in Synodis congregantur: sed eamus ad illum virum Dei sanctum Epiphanium episcopum de Cypro, quia propheta est, & personam hominis non accipit. Cum autem appropinquarent ciuitati eius, reuelatum est ei de ipsis; & mittens in occursum eorum dixit: Ne intretis ciuitatem istam. Tunc illi in se reuersi, dixerunt: Pro veritate nos culpabiles sumus: vt quid ergo nos ipsos iustificamus? Fac etiam quia illi iniuste nos excommunicauerunt, numquid & iste propheta? ecce enim Deus reuelauit ei de nobis: Et reprehenderunt semetipsos valde de culpâ quam fecerunt. Tunc videtur

Nemo seipsum iniustificet.

Excommunicantur qui se etiam propter regna cælorum castrant.

Romanus Pontifex caput omnium.

SENIORVM.

qui corda nouit quia pro veritate se culpabiles fecerant, reuelauit episcopo Epiphano. Et vtrò misit & adduxit eos, & consolatus eos, suscepit in communionem. Scripsit itaque de his Archiepiscopo Alexandria, dicens: Suscipe filios tuos, quoniam in veritate pœnitentiam egerunt. Et addidit senex qui hoc exemplum narrauerat, dicens: Hæc est sanitas hominis, & hoc est quod vult Deus, vt homo culpam suam proiciat ante Deum. Hęc cum audisset frater, fecit secundum verbum senis, & perges pulsauit ostium fratris; ille autem mox vt sensit eum, prius apud illum deintus pœnitentiam gessit, aperuitque statim ostium, & osculati sunt se inuicem ex animo, & facta est inter vtrosque pax maxima.

Inimicus
humilitate
præueniens.

INCERTI.

Ruff. lib. 3.
n. 18.

89. Duo monachi, qui erant etiam carnales fratres, habitabant simul, & volebat diabolus separare eos ab inuicem. Semel ergo vnus, qui erat minor ætate, incendit lucernam, & posuit eam super candelabrum. Fecit autem opera sua dæmon, & euertit candelabrum: quapropter cecidit eum maior frater cum irâ. Ille verò pœnitentiam egit, dicens ei: Habe patientiam in me, frater, & iterum accendo eam. Et ecce virtus Domini venit, & torquebat illum dæmonem vsque manè. Dæmon autem nuntiauit suo principi quod factum fuerat. Et audiuit sacerdos Paganorum id quod retulerat dæmon, & egressus factus est monachus, & ab initio conuersionis suæ tenuit humilitatem, dicens: Humilitas soluit omnem virtutem inimici, sicut ego audiui eos loquentes, dicendo: Quia quando perturbamus monachos, conuertitur vnus ex eis, & agit pœnitentiam, & destruit omnem virtutem nostram.

Humilitas
soluit omnem
virtutem
inimici.

LIBELLVS DECIMVSSEXTVS.

De Patientiâ.

GELASII.

Ruff. l. 3.
n. 30. nomine
Anastasi.

1. DICEBANT fratres de abbate Gelasio, quia habuerit codicem in membranis valentem solidos decem & octo. Continebat vetus & nouum Testamentum totum: & positus erat codex ipse in ecclesiâ, vt qui vellet de fratribus legeret. Superueniens autem quidam frater peregrinus applicuit ad senem, & videns codicem illum concupiuit eum, & furatus eum exiit atque discessit. Senex verò non est secutus post eum vt comprehenderet eum, vt pote qui intellexerat quod fecerat. Ille autem pergens in ciuitatem, quærebat cui venderet eum. Et cum inuenisset qui volebat emere, cœpit solidos sedecim pretium eius

postulare. Ille verò volens comparare eum, dixit: Da mihi primum vt ostendam eum, & sic tibi pretium dabo. Dedit ergo ille codicem ad ostendendum. Quem accipiens ille qui emere cupiebat, attulit eum ad abbatem Gelasium, vt probaret si bonus codex esset, aut si tantum valeret. Dixerat enim ei & quantitatem, quam venditor postulabat. Et dixit senex: Eme illum, quia bonus codex est, & valet pretium quod dixit tibi. Ille autem veniens dixit venditori aliter, & non sicut audierat à sene, dicens: Ecce ostendi illum abbati Gelasio, & dixit mihi quia carus est, & non valet quantum dixisti. Ille hoc audiens dixit ei: Nihil aliud tibi dixit senex? Et respondit: Nihil. Tunc dicit ei: Iam nolo vendere codicem istum. Compunctus autem venit ad senem pœnitentiam agens, & rogans eum vt reciperet codicem: senex autem nolebat accipere eum. Tunc dixit ei frater: Quia si non recipis eum, non possum securus esse. Et dixit ei senex: Si non potes esse securus nisi recipiam, ecce recipio eum. Et remansit frater ille apud eum vsque ad exitum suum, proficiens de patientiâ senis.

Gelasii
patientia &
prudens
dissimulatio.

Non datur
securitas
nisi resistito
ablato.

2. Factus est aliquando conuentus in Cellis pro causâ quadam, & locutus est quidam abbas Euagrius, & dixit ei presbyter monasteriorum: Scimus, abba Euagri, quia si esses in patriâ tuâ, fortè aut episcopus fueras, aut multorum caput; nunc autem hîc velut peregrinus es. Ille verò compunctus, non quidem turbulenter aliquid respondit, sed mouens caput, respiciensque in terram, digito scribebat, & dixit eis: Reuerà ita est, patres: verumtamen semel locutus sum, in scripturis verò secundò nihil adiciam.

EVAGRII.

3. Sedente aliquando abbate Ioanne Breui ante ecclesiam, circumdederunt eum fratres, exquirentes ab eo singuli de cogitationibus suis. Quidam autem senex hoc videns, accensus inuidiâ dixit ei: Suriscula tua, abba Ioannes, veneno est plena. Et respondit ei abbas Ioannes: Ita est, abba. Hoc autem dixisti, quia ea quæ sunt foris, tantummodò vides; si autem videres quæ intrò sunt, quid esses dicturus?

IOANNIS.

Ruff. lib. 3.
n. 92.

Ioannis
humilitas.

4. Dicebant de Ioanne Minore de Thebaidâ, qui fuit discipulus abbatis Ammonij, quia duodecim annos fecerat in ministerio, seruiens seni in infirmitate eius, & post hæc sedebat super mattam: senex verò contristabatur pro eo. Et dum multum laborasset cum eo, numquam dixit ei: Sanus esto. Quâdo autem iam moriturus erat, residentibus senibus loci, tenuit manum eius, & dixit: Sanus sis, sanus sis, sanus sis. Et tradidit

IOANNIS.

Ruff. lib. 3.
n. 155.
Palsch. c. 19
n. 2.

didit eum senibus, dicens: Hic angelus est; non homo.

ISIDORI. 5. Dicebant de abbate Isidoro, qui erat presbyter in Scithi, quia si quis habuisset fratrem infirmum, aut pusillanimum, aut iniuriosum, & volebat eum expellere foris, ille dicebat: Adducite eum ad me. Et apprehendens eum, patientiâ suâ curabat animum fratris illius.

MACARII Ruff. lib. 3. num. 73. Pasch. c. 3. n. 1. *Furantem sibi adiunxit Macarius.* 1. Tim. 6. 6. Abbas Macarius in Ægypto positus; inuenit hominem qui adduxerat animal, & rapiebat quæ habebat: ipse verò vt peregrinus astitit furi, & adiuuabat eum ad animal carricandum, & cum omni quiete deduxit eum, dicens in semetipso: Nihil intulimus in hunc mundum, sed Dominus dedit; sicut voluit ipse, ita factum est: benedictus in omnibus Dominus.

MOYSIS. 7. Factâ aliquando congregatione fratrum in Scithi, cum voluissent senes probare abbatem Moysen, contempserunt eum, dicentes: Vt quid iste Æthiops venit in medio nostrum? Ille autem audiens, tacuit. Cum verò dimissus fuisset conuentus, dixerunt ei hi, qui eum iniuriosè tractauerant: Nec modò non es turbatus? Et ille respondit: Turbatus sum, & non sum locutus.

AMMONAE. 8. Paysius frater abbatis Pastoris habuit affectum cum quodam monacho ex cellâ suâ; abbas autem Pastor nolebat hoc: qui consurgens fugit ad abbatem Ammonam, & dicit ei: Frater meus Paysius habet cum quibusdam affectum, quod ego non libenter fero. Dixit autem ei abbas Ammonas: Abba Pastor, adhuc viuis? Vade in cellam tuam, & pone in corde tuo, quia animum iam habes in sepulcro.

PASTORIS Taciturnitate omnia superantur. 9. Dixit abbas Pastor: Omnis labor quicumque euenerit tibi, ex taciturnitate superabitur.

SISOI. Ruff. l. 3. n. 77. Pasch. c. 7. n. 1. *Qui se vindicat, de eo Deus non cogitat.* 10. Quidam frater læsus ab alio fratre, venit ad abbatem Sisoï Thebæum, & dicit ei: Læsus sum à quodam fratre, & volo me vindicare. Senex autem rogabat eum, dicens: Noli, fili; sed dimitte magis Deo vindictam. Ille autem dicebat: Non quiesco donec me ipsum vindicauero. Dixit autem senex: Oremus frater. Et surgens dixit senex: Deus, iam te opus non habemus cogitare de nobis, quoniam nos ipsi vindictam nostram facimus. Hoc autem audiens frater, cecidit ad pedes illius senis, dicens: Iam non contendo cum fratre illo, sed rogo ignosce mihi.

INCERTI. Magis viuentes quàm mortuos portas. 11. Quidam videns quemdam religiosum portantem mortuum in lecto, dicit ei: Mortuos portas? Vade, viuentes porta.

INCERTI. 12. Dicebant de quodam monacho, quia

quantum eum iniuriis quis appetisset aut exacerbasset, tanto magis ille ad eum concurrebat, dicens: Quia huiusmodi homines causâ corrigendi fiunt his, qui in conuersatione studiosi sunt. Nam qui eos beatificat, magis confundunt animas eorum. Scriptum est enim: Quia qui beatificant vos, seducunt vos.

13. Venerunt aliquando latrones in monasterium senis, & dixerunt ad eum: Omnia quæ in cellâ tuâ sunt, tollere venimus. Et ille dixit: Quantum vobis videtur, filij, tollite. Tulerunt ergo quodcumque inuenerunt in cellâ, & abierunt. Obliti sunt autem ibi facellum, quod erat absconditum in cellâ. Senex verò tollens eum, secutus est post eos, clamans & dicens: Filij, tollite quod obliti estis in cellâ. Illi verò admirantes patientiam senis, retulerunt omnia in cellâ eius, & pœnitentiam egerunt omnes, ad inuicem dicentes: Hic verè homo Dei est.

14. Fratres quidam venerunt ad senem quemdam sanctum in deserto loco sedentem, & inuenerunt foris extra monasterium puerum pascentem pecora, & loquentem verba quæ non decebat. Postquam autem viderunt senem, & indicauerunt ei cogitationes suas, & de responsione eius se profecisse senserunt, dicunt ei: Abba, quomodo acquiescis habere tecum pueros istos, & non præcipis eis ne strimientur? Et dixit senex: Credite mihi, fratres, dies habeo, ex quo volo eis præcipere, & redarguo me ipsum, dicens: Si hoc parum non portauero, quomodo maiorem tentationem, si permiserit mihi Deus inferri, portare possum? Et propterea nihil eis dico, vt fiat consuetudo portandi quæ superueniunt.

15. Narrauerunt de sene quodam, quia habuerit puerulum cohabitantem secum: & videns eum, quia fecerit opus quod non expediebat ei, dixit ei semel: Non facias hanc rem. & ille non obediuit ei. Hoc autem senex videns, abiecit de cogitatione suâ curam illius, iactans proprium iudicium super ipsum; puer verò clausit ostium cælle, in quâ erant panes, per tres dies, & dimisit senem ieiunum, & non dixit ei senex: Vbi es, aut quid facis foris? Habebat autem vicinum senex: qui cum agnouisset, quia tardaret puerulus ille, fecit modicum pulmentum, & dabat ei per parietem, & rogabat vt gustaret, & dicebat seni: Quid tardat frater ille foris? Senex verò dicebat: Quando ei vacauerit, reuertetur.

16. Narrauerunt aliqui: quia philosophi quidam aliquando voluerunt probare

SENIO-
RVM.
Ruffin. l. 3.
n. 80.
Pasch. c. 7.
n. 4.

Isaia 3.

INCERTI.
Prat. Spi-
rit. c. 21 z.

Egregia se-
nis patientia,
fures
sustinentis
& adiu-
uantis.

INCERTI.
Ruffin.
lib. 3. n. 91.

A minori-
bus toleran-
dis ad ma-
iora assue-
scimus.

INCERTI.

Admiran-
da senis
patientia.

INCERTI.
Ruff. l. 2.
mona- n. 74.

SENIORVM.
Pasch. c. 3.
n. 2.

monachos, & venit vnus transiens stolâ indutus & benè vestitus. Et dixerunt ei philosophi: Tu veni huc. Ille verò indignatus, iniuriis aggressus est eos. Transit & alter vnus monachus magnus, rusticus genere; & ipsi dixerunt ei: Tu monache male senex veni huc. Ille verò cursim venit. Et cœperunt ei alapas dare: ille autem conuertit eis aliam maxillam. Statim verò illi surrexerunt philosophi, & adorauerunt eum, dicentes: Verè ecce monachus. Et fecerunt eum sedere in medio sui, & interrogaerunt eum, dicentes: Quid est quod plus facitis de nobis in solitudine istâ? Ieiunatis, & nos ieiunamus; & castigatis corpora vestra, & nos castigamus; sed & quidquid facitis, etiam & nos facimus. Quid ergo plus facitis à nobis sedentes in eremo? Respondit eis senex: In gratiâ Dei speramus nos, & mentem nostram custodimus. Et illi dixerunt ei: Nos hoc custodire non possumus. Et ædificati dimiserunt eum.

Verus monachus, qui iniuriarum patiens.

INCERTI.

17. Senex quidam erat habens probatum discipulum, quem aliquando contristatus expulit foràs. Ille verò discipulus expectabat sedens foris; & aperiens senex inuenit eum, & pœnitentiam egit apud eum senex, dicens: Tu pater meus es, quia humilitas & patientia tua vicit pusillanimitatem animi mei. Veni intus, amodò enim tu senex & pater, ego autem iuuenis & discipulus; quoniam opere tuo superasti meam senectutem.

Discipulus patientiâ magister euadit.

INCERTI.

18. Dicebat quidam senem, quod audierit aliquos viros sanctorum dicere, esse iuuenes qui ducatum præbeant senibus in vitâ hac, & narrauerunt, dicentes: Quia erat quidam ebriosus senex, & operabatur vnam mattam in die, & vendebat eam in vicino vico, & bibebat quod accipiebat de pretio eius. Postea verò venit ad eum quidam frater, & manebat cum ipso, qui similiter operabatur & ipse mattam vnam: tollebat autem eam senex & vendebat, & ambarum mattarum pretium expendebat in vino, illi autem fratri afferebat tantummodò modicum panem ad seram. Et cum hoc triennio iugiter faceret, nihil locutus est frater ille. Posthæc verò dixit frater ille in semetipso: Ecce nudus sum, & panem cum egestate comedo, surgam ergo & discedam hinc. Iterum autem cogitauit in semetipso, dicens: Vbi habeo ire? Sedeo hîc; ego enim propter Deum sedeo in hac vitâ communi. Et statim apparuit ei angelus Domini, dicens: Nusquam discedas, veniemus enim cras ad te. Et rogauit frater ille senem illum ipsâ die, dicens: Non discedas hinc alicubi,

Notitium patientem Angelus solatur.

quia venient hodie mei tollere me. Cum ergo facta fuisset hora, quâ solebat senex descendere ad vicum, dixit fratri: Non venient hodie, fili; iam enim tardè est. Et ille dixit ei modis omnibus, quia venient: & dum cum eo loqueretur, dormiuit in pace; senex autem flebat, dicens: Heu me, fili, quia multis annis sub negligentia viuo, tu autem in paruo tempore saluasti animam tuam per patientiam. Et ex illo die factus est senex sobrius & probatus.

19. Dicebant de quodam fratre, qui seni cuidam magno vicinus erat, quia ingrederetur, & raperet quidquid haberet senex in cellâ suâ. Videbat autem eum senex, & non obiurgabat eum, sed extorquebat sibi plus solito manibus operari, dicens: Credo, opus habet frater ille. Et exigebat à se maiorem solito laborem, & astringebat ventrem suum, vt cum indigentia comederet panem. Cum autem mori cœpisset senex ille, circumsteterunt eum fratres. Et respiciens in eum, qui furabatur, dixit ei: Iunge te huc ad me. Et tenuit & osculatus est manus eius, dicens: Gratias ago istis manibus, frater, quia propter istas vado in regno cælorum. Ille autem compunctus & pœnitentiam agens, factus est etiam ipse probatus monachus, exemplum sumens de actibus magni illius senis.

INCERTI.
Ruff. l. 3.
n. 74.
Pasch. c. 3.
n. 2.

Manibus furis iter suum ad calum senex ascribit.

Hic in editis sequitur n. 20. de Thais meretricem sed eam habes lib. 1. inter Vitas.

LIBELLVS DECIMVSSEPTIMVS.

De Charitate.

1. **D**IXIT abbas Antonius: Ego iam non timeo Deum, sed amo, quia amor foràs misit timorem.

ANTONII
I. Ioan. 4.

2. Dixit iterum: Quia de proximo est vita & mors: si enim lucremur fratrem, lucrabimur Deum: si autem scandalizamus fratrem, in Christo peccamus.

EIVSDEM.
Lucrum fratris, lucrum Dei.

3. Abbas Ammon de loco Nitriionis, venit ad abbatem Antonium, & dixit ei: Video quia maiorem laborem quàm tu sustineo, & quomodo nomen tuum magnificentum est in hominibus super me? Et dixit ei abbas Antonius: Quoniam & ego diligo Deum plus quàm tu.

EIVSDEM.

4. Venit aliquando abbas Hilarion de Palæstinâ ad abbatem Antonium in montem, & dicit ei abbas Antonius: Benè venisti, Lucifer, qui manè oriris. Et dixit abbas Hilarion: Pax tibi, columna lucis, quæ sustinet orbem terrarum.

HILARIO-
NIS ET
ANTONII.
Lucifer Hilarion, columna lucis Antonius.

5. Dixit abbas Marcus abbati Arsenio: Quare nos fugis? Et dicit ei senex: Scit Deus, quia diligo vos; sed non possum esse cum Deo & cum hominibus: superiorum enim

ARSENII.
Qui cum Deo esse vult, homines fugiat.

enim virtutum millia & millium millia vnam voluntatem habent, homines autem multas voluntates. Non possum ergo dimittere Deum, & venire, & esse cum hominibus.

AGATHONIS.
Ruff. l. 3.
n. 95.

6. Dixit abbas Agathon: Quia secundum voluntatem meam numquam dormiui, retinens in corde aduersus quemquam dolorem, neque dimisi dormire alium habentem aduersum me aliquid.

IOANNIS.

7. Ascendente aliquando de Scithi abbate Ioanne cum aliis fratribus, errauit, qui eis ducatum præbebat, in viâ; erat enim nox. Et dixerunt fratres abbati Ioanni: Quid facimus, abba, quia errauit frater iste de viâ, ne forte moriamur errantes? Et dixit eis senex: Si dixerimus ei aliquid, contristabitur: Sed ecce facio me ipsum quasi defectum, & dico me non posse ambulare, sed iaceo hic vsque manè. Et fecerunt sic. sed & residui dixerunt: Nec nos ibimus, sed sedebimus tecum: & sederunt vsque manè, ne obiurgarent fratrem illum.

Charitas fratrum errores tegit.

PASTORIS
Ruff. lib. 3.
n. 93.

8. Senex quidam erat in Ægypto, antequam veniret illic abbas Pastor: ille autem senex habebat notitiam hominum & multum honorem. Cum ergo ascendisset abbas Pastor de Scithi cum suis, dimiserunt illum senem, & venerunt ad abbatem Pastorem: inuidiatu autem senex malè loquebatur de eis. Hoc audiens Pastor, contristabatur, & dicit fratribus suis: Quid faciemus de sene isto magno, quia nos in tribulatione miserunt homines dereliquentes senem, & ad nos qui nihil sumus, attendentes? Quomodo ergo possumus sanare eum? Et dixit eis: Facite aliquid ad gustandum, & tollite vasculum vini, & eamus ad eum, & gustemus simul, forsitan per hæc possumus sanare animum eius. Tulerunt ergo quos parauerant cibos, & perrexerunt ad eum: & dum pulsarent ostium, respondit discipulus eius, dicēs: Qui estis? Et illi dixerunt: Dic abbati, quia Pastor est, & desiderat benedici per vos. Hoc autem nuntiat ei discipulus eius. Ille mandauit, dicens: Vade, quia non mihi vacat. Illi autem perseuerantes in caumate dixerunt: Non discedimus, nisi meruerimus benedictionem senis. Senex autem videns perseuerantiam & humilitatem eorum, compunctus aperuit eis, & intrantes gustauerunt cum eo: cum ergo manducarent, dixit senex: In veritate dico, minus quàm quod est audiui de vobis: centuplum enim est quod video in opere vestro. Factus est ergo amicus eis ex illo die.

Pastor humilitate amuli animum agrum sanat.

EIYSDEM

9. Dixit abbas Pastor: Conare secundum virtutem tuam nulli omnino facere malum,

& castum serua cor tuum omni homini.

10. Iterum dixit: Non est aliquid maius dilectione, etiam vt animam suam ponat quis pro proximo suo. Etenim si quis audiens sermonem tristem, cum possit ipse id facere, certet atque sustineat, & non contristet; vel etiam si læsus in re aliquâ patienter tulerit, non retribuens cōtristanti atque lædenti se, eo modo huiusmodi homo animam suam ponit pro proximo suo.

11. Contigit aliquando abbatem Pambo iter cum fratribus in partibus Ægypti facere: & videns quosdam sæculares sedentes dixit eis: Surgite, & salutate, & osculamini monachos vt benedicamini, frequenter enim cum Deo loquuntur; & sancta sunt ora eorum.

12. Dicebant de abbate Paphnutio, quia non citò bibebat vinum. Ambulans autem aliquando iter, superuenit in conuentu latronum, & inuenit eos bibentes: cognouit autem eum qui primus erat latronum, & sciebat quia non biberet vinum. Videns ergo eum de multo labore fatigatum, impleuit calicem vini, & in aliâ manu tenuit gladium euaginatam, & dicit seni: Si non bibis, occidam te. Sciens autem senex, quia mandatum Dei vult facere, & volens eum lucrari, accepit & bibit. Ille verò princeps latronum pœnitentiam apud eum egit, dicēs: Ignosce mihi, abba, quia contristauit te. Et dicit ei senex: Credo in Deo meo, quia per hunc calicem faciet misericordiam tecum & in hoc sæculo, & in futuro. Et respondit primus latronum: Et ego credo in Deo, quia amodò non faciam alicui quidquam mali. Et lucratus est senex omne collegium illorum latronum, per id quod se propter Deum dimisit voluntati eorum.

13. Dixit abbas Hyperichius: Eripe proximum à peccatis, quanta tibi est virtus, sine improprio, quoniam Deus conuertentes non repellit à se. Verbum autem malitiæ & nequitie non habitet in corde tuo aduersus fratrem tuum, vt possis dicere: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

14. Duo fratres erant in Cellis: vnus autem ex eis senex erat, & rogabat illum, qui erat iuuenis, dicens: Maneamus simul, frater. Et ille dixit ei: Peccator sum, & non possum manere tecum, abba. Ille autem rogabat eum, dicens: Etiam possumus. Erat autem senex ille mundus, & volebat audire, quia monachus haberet in cogitatu fornicationem. Et dicit ei frater: Dimitte mihi vnam hebdomadam, & iterum loquemur. Venit ergo senex, & volens eum iuuenis ille probare, dicebat: In magnâ

VERBA SENIORVM. EIVSDEM. Ruff. l. 2. n. 201. Pasch. c. 37 n. 3.

Quomodo quis animam ponat pro proximo.

PAMBO. Ruff. lib. 3. n. 164.

Ora monachorum sancta.

PAPHNUTIUS. Ruff. lib. 3. n. 151.

Paphnutius latronibus obediens, omnes lucratur.

HYPERICHIIUS.

Proximi (salus) procuranda.

Matth. 6.

DVORVM FRATRVM

Ruff. lib. 3. n. 152.

tenta-

SENIO-
RV M.

tentatione incurri hebdomadâ istâ, abba: pergens enim pro ministerio quodam in vicum, incidi in mulierem. Et dixit ei senex: Estne pœnitentia? Et dixit frater: Etiam. Senex autem dixit: Ego tecum porto medietatem peccati huius. Tunc dixit frater ille: Modò scio quia possumus simul manere. & manserunt simul vsque ad exitum suum.

Alter alterius onera portate.

INCERTI.

15. Dixit quidam patrum: Si quis te petierit rem aliquam, & violenter præstiteris ei, sit voluntas animi in id quod datur, sicut scriptum est: Quia si quis te angariauerit milliario, vade cum ipso duo: hoc autem est, vt si quis te petierit rem aliquam, des ei ex animo & spiritu.

Matth. 5.

INCERTI.

Ruff. lib. 3.
n. 147.

16. Dicebât de quodam fratre, quia cùm fecisset sportas & posuisset eis ansas, audiuit etiam vicinum suum alium monachum dicentem: Quid facio, quia proximum est mercatum, & non habeo ansas, quas imponam sportellis meis? Ille verò resoluit ansas quas imposuerat sportellis, & fratri illi vicino attulit, dicens: Ecce istas superfluas habeo, tolle, impone in sportas tuas. Et fecit opus fratris sui perficere ad quod opus erat, proprium autem opus reliquit imperfectum.

Charitas proximum sibi præfert.

INCERTI.

17. Dicebant de quodam sene in Scithi, quia ægotauit, & voluit manducare modicum panem recentem: hoc autem audiens quidam exercitatorum fratrum, tulit melotem suam, & misit in eam panem ficum, & vadens in Ægyptum, mutauit illum ad panem recentem, & attulit seni. Et cùm vidissent fratres panes illos recentes, mirati sunt; senex autem noluit gustare, dicens: Quia sanguis fratris est. Et rogauerunt senes, dicentes: Propter Deum comede, ne vacuum sit sacrificium fratris istius. Atque ita rogatus comedit.

Charitas in agrotū.

INCERTI.

18. Frater interrogauit quemdam senem, dicens: Duo sunt fratres, ex quibus vnus quiescit in cellâ suâ, protrahens ieiunium sex dierum, & multum sibi laborem imponens: alter verò ægotantibus deseruit. Cuius opus magis acceptum est Deo? Respondit ei senex: Si frater ille, qui sex diebus ieiunium leuat, appendat se per nares, non potest esse æqualis illi, qui infirmantibus deseruit.

Seruiens infirmis ieiunatori præferitur.

INCERTI.

Ruff. l. 3.
n. 181.
Pasc. c. 28
n. 4.

19. Interrogauit quidam senem quemdam, dicēs: Quomodo sunt modò quidam laborantes in conuersatione, & non accipiunt gratiam sicut antiqui? Dicit ei senex: Quia tunc charitas erat, & vnusquisque proximum suum trahebat sursum: nunc autem refrigescente charitate, vnusquis-

que proximum suum deorsum trahit, & propterea gratiam non meremur accipere.

20. Perrexerunt aliquando tres fratres ad messem, & susceperunt certum spatium sexaginta modiorum quod meterent. Vnus autem ex eis ipsâ primâ die infirmari cœpit, & reuersus est ad cellam suam. Duo autem qui remanserant, vnus alteri dixit: Ecce frater vides, quia incurrit in ægritudinem frater noster: extorque ergo tu animo tuo, & ego similiter meo paululum, & credamus in Deo, quia per orationem eius implebimus nos duo opera, & metemus partem ipsius. Cùm ergo explicassent messem totius loci illius quem susceperant, venerunt accipere mercedes suas: & vocauerunt fratrem illum, dicentes: Veni frater, accipe laborem tuum. Et ille dixit eis: Qualem laborem accipiam, qui non mesui? Et illi dixerunt ei: Orationibus consummata est messis: veni ergo, accipe mercedes tuas. Factâ ergo plurimâ contentione inter eos de hac re; illo scilicet dicente, Non accipiam, quia non laboraui; illis verò non acquiescentibus, nisi & ipse perciperet partem suam, abierunt ad iudicium cuiusdam magni senis. Et dixit ei ille frater: Perreximus tres, vt meteremus in agro cuiusdam ad mercedes. Cùm autem venissemus ad locum quem messuri eramus, ipsâ primâ die in ægritudine cecidi, & reuersus sum in cellam meam, nec vnâ die metere præualens cum eis. & nunc cogunt me isti, dicentes: Frater, veni, accipe mercedes, vbi non laborasti. Dixerunt autem & illi fratres: Reuera perreximus metere, & suscepimus spatium sexaginta modiorum quod meteremus; & si fuissetus toti tres, cum grandi labore vix potuissemus explicare illud; orationibus autem fratris huius nos duo velocius quàm tres potuimus & demessuimus agrum, & dicimus ei: Veni accipe mercedes tuas, & non vult. Hoc autem audiens senex, miratus est, & dixit vni de monachis suis: Percute signum in cellâ fratrum, vt congregent se hic omnes. Qui cùm venissent, dixit eis: Venite fratres, & audite hodie iustum iudicium. Et indicauit eis omnia senex, & adiudicauit fratrem illum, vt acciperet mercedes suas, & faceret ex his mercedibus quod ipse vellet. Et discessit frater ille contristatus & plorans, quasi præiudicium passus.

INCERTI.

21. Dicebat quidam senex: Quia patres nostri consuetudinem habuerunt venire ad cellas nouorum fratrum, qui solitarij conuersari volebant, & visitabant eos, ne quis eorum tentatus à dæmonibus læderetur

Novitij visitandi.

retur

LIBELLVS DECIMVSOCTAVVS.

De Prævidentiâ siue Contemplatione.

retur à cogitatione suâ. Et si quando aliquis eorum inueniebatur læsus, adducebant eum ad ecclesiam, & ponebatur peluis cum aquâ, & fiebat pro eo oratio qui tentationibus laborabat, & lauabant omnes fratres manus suas in pelui, & perfundebatur aqua illa fratri qui tentabatur; atque ita statim purgabatur frater ille.

Mira vis aquæ à manibus viro- rum sanctorum.

INCERTI.

Ruff. lib. 3. n. 96.

22. Duo senes multis annis simul conuersati sunt, & numquam inter se litem habuerunt. Dixit autem vnus alteri: Faciamus & nos vnâ litem, sicut homines faciunt, Et ille respondit fratri, dicens: Nescio qualiter fiat lis. Et ille dixit: Ecce pono in medio laterculum, & ego dico: Meum est hoc. tu autem dic: Non; sed meum est; inde sit litis initium: Posuerunt ergo testam in medio sui, & dicit vnus eorum: Meum est hoc. Et alter dixit: Non, sed meum est. Et ille respondit ei, Etiam tuum est: tolle ergo & vade. Et discesserunt, nec contendere inter se poterunt.

Senes duo multis annis sine litigio viuientes.

INCERTI.

23. Frater aliquis interrogauit senem quemdam, dicens: Si videro fratrem, de quo audiui aliquam culpam, non possum suadere animo meo, vt introducâ eum in cellam meam: si autem videro bonum fratrem, ipsum libenter suscipio. Et dixit ei senex: Si facis bonum fratri bono, illi parum, alteri duplum impende: ipse est enim qui infirmatur.

Infirmitas fratri duplum obsequium impendenda.

INCERTI.

24. Dixit quidam senex: Numquam desideravi opus quod mihi vtile esset, & fratri meo dispendium faceret, huiusmodi habens spem, quia lucrum fratris mei, opus fructificationis est mihi.

Lucrum fratris fructus tuus.

INCERTI.

25. Quidam frater erat minister cuiusdam patris. Contigit autem vt vulnus fieret in corpore senis, & sanies multa ex eo cum fœtore proflueret. Dicebat autem cogitatio sua fratri illi qui ei deseruiebat: Discede hinc, quia non potes sustinere fœtorem putredinis istius. Ille verò frater, vt reprimeret huiusmodi cogitationem, tulit vas & lauit vulnus senis illius, & recolligit ipsam aquam in vase; & quoties sitiebat, ex eâ bibebat: Cœpit autem iterum cogitatio sua sollicitare eum, dicens: Si nō vis tugere, vel non bibas fœtorem hunc. Frater autem ille laborabat, & toleranter ferebat, bibens lauaturam vulneris illius. Et cum ita ministraret seni, vidit Deus charitatem laboris eius, & illam lauaturam vulneris in aquam mundissimam vertit, & senem inuisibili medicamento sanauit.

Insignis sui victoria lauaturam vulneris bibendo.

Lauatura in aquam mundam vertitur.

1. FRATER abiit ad cellam abbatis Arsenij in Scithi, & attendit per fenestram, & vidit senem totum quasi igneum: erat autem frater ille dignus, qui talia intueretur. Et cum pulsasset, egressus est senex, & vidit fratrem illum stupentem, & dicit ei: Diu est quod hic pulsas? ne aliquid vidisti? Et ille respondit ei: Non. Et colloquens cum eo, dimisit eum.

ARSENII.

Arsenius totus igneus apparet.

2. Dixit abbas Daniel, qui erat discipulus abbatis Arsenij: Quia narravit ei abbas Arsenius, tamquam de alio aliquo dicens: (puto tamen quod de eo dicebatur) Quia cum sederet in cellâ suâ quidam senum, venit vox dicens ei: Veni, ostendam tibi opera hominum. Et surgens exiit: & duxit eum in quemdam locum, & ostendit ei Æthiopem incidentem ligna & facientem sarcinam grandem, & tentabat portare eam, & non poterat, & pro eo vt auferret ex sarcinâ illâ, ibat item, & incidebat ligna, & addebat ad sarcinam: hoc autem faciebat diutiùs. Et procedens paululum, ostendit ei hominem rursus stantem super lacum, & impleuit vas aquâ, & ex eo infundentem in cisternam pertusam, quæ cisterna iterum aquam ipsam refundebat in lacum. Et dicit ei iterum: Veni, ostendam tibi aliud: & ecce vidi templum & duos viros sedentes in equis, & portantes lignum transuersum vnum contra vnum: volebant autem per ianuam intrare in templum, & non poterant propter lignum illud, quod in transuerso portabant, & non inclinantes se vnus post alium, vt fieret lignum illud directum, remanserunt foris extra ianuam templi. Et cum interrogasset quid hoc esset, ille respondit ei: Hi sunt qui portant velut iustitiæ cum superbiâ iugum, & humiliati sunt vt corrigant se & ambulent humiliter in viâ Christi, propter quod & remanent foris à regno Dei. Ille autem qui ligna incidit, homo est in peccatis multis, & pro illis non agit pœnitentiam, nec subtrahit de peccatis suis, sed & iniquitates adhibet supra iniquitates suas. Qui autem aquâ implet cisternam, homo est qui opera quidem facit bona, sed quia habet etiam in eis permixta & mala, pro hoc perdit etiam & bona opera sua. Quapropter conuenit omnem hominem sobrium esse in considerandis operibus suis, ne in vanum videatur sustinere labores.

EIVSDEM. Ruff. l. 3. n. 38.

Arsenij visio de vrbibus hominum generibus & operibus.

Visio eius expositio.

3. Narravit iterum abbas Daniel, dicens: Dixit pater noster abbas Arsenius de quodam

SENI.

SENIO-
RV.M.

dam sene, qui erat magnus in hac vita, simplex autem in fide, & errabat pro eo quod erat idiota, & dicebat, non esse naturaliter corpus Christi panem quem sumimus, sed figuram eius esse. Hoc autem audientes duo senes quod diceret hunc sermonem, & scientes quia magna esset vita & conuersatio eius, cogitauerunt quia innocenter & simpliciter diceret hoc, & uenerunt ad eum, & dicunt ei: Abba, audiuimus sermonem cuiusdam infidelis, qui dicit, Quia panis quem sumimus, non naturam corpus Christi, sed figuram est eius. Senex autem ait eis: Ego sum qui hoc dixi. Illi autem rogabant eum, dicentes: Non sic teneas, abba; sed sicut Ecclesia Catholica tradidit: nos autem credimus quia panis ipse corpus Christi est, & calix ipse est sanguis Christi secundum veritatem, & non secundum figuram: sed sicut in principio puluerem de terra accipiens plasmauit hominem ad imaginem suam, & nemo potest dicere quia non erat imago Dei, quamuis incomprehensibilis: ita & panis, quem dixit, Quia corpus meum est, credimus quia secundum veritatem corpus Christi est. Senex autem ait eis: Nisi re ipsa cognouero, non mihi satisfacit responsio uestra. Illi autem dixerunt ad eum: Deprecemur Deum hebdomadam hac de mysterio hoc, & credimus, quia Deus reuelabit nobis. Senex uero cum gaudio suscepit sermonem istum, & deprecabatur Deum, dicens: Domine, si tu cognoscis, quoniam non per malitiam incredulus sum rei huius, sed per ignorantiam errem, reuela ergo mihi, Domine Iesu Christe, quod uerum est. Sed & illi senes abeuntes in cellam suam, rogabant & ipsi, dicentes: Domine Iesu Christe, reuela seni mysterium hoc, ut credat & non perdat laborem suum. Exaudiuit autem Deus utrosque: & hebdomadam completam uenerunt Dominico die in ecclesiam, & sederunt ipsi tres soli super sedile de scirpo, quod in modum fascis erat ligatum, medius autem sedebat senex ille. Aperi sunt autem oculi eorum intellectuales: & quando positi sunt panes in altari, uidebatur illis tantummodo tribus tamquam puerulus iacens super altare. Et cum extendisset presbyter manus, ut frangeret panem, descendit angelus Domini de caelo habens cultrum in manu, & secuit puerulum illum, sanguinem uero excipiebat in calice. cum autem presbyter frangeret in partibus paruis panem, etiam & Angelus incidebat pueri membra in modicis partibus. Cum autem accessisset senex, ut acciperet sanctam Communionem, data est ipsi soli caro

Eucharistia natura est corpus Christi non figura.

Reuelationem perit senex ea de re dubitans.

Christus in Eucharistia inftar pueruli apparet.

sanguine cruentata. Quod cum uidisset, pertimuit, & clamauit, dicens: Credo, Domine, quia panis qui in altari ponitur, corpus tuum est, & calix tuus est sanguis. Et statim facta est pars illa in manu eius panis, secundum mysterium, & sumpsit illud in ore, gratias agens Deo. Dixerunt autem ei senes: Deus scit humanam naturam; quia non potest uesci carnibus crudis, & propterea transformatur corpus suum in panem, & sanguinem suum in uinum, his qui illud cum fide suscipiunt. Et egerunt gratias Deo de sene illo; quia non permisit Deus perire labore eius, & reuersi sunt cum gaudio ad cellas suas.

Christus sub pane latens natura se humana accommodat.

4. Iterum ipse abbas Daniel narrauit de alio sene magno, qui habitabat in inferiores partes Aegypti, quia diceret per simplicitatem, quod Melchisedech ipse est filius Dei. Hoc autem indicatum est sanctae memoriae Cyrillo Archiepiscopo Alexandrino, & misit ad eum. Sciens autem, quia signifer esset ille senex, & quidquid peteret a Deo, reuelabatur ei, & quia simpliciter diceret hoc uerbum, usus est huiusmodi ratione, dicens: Abba, rogo te quia in cogitatione mea est, quod Melchisedech ipse sit filius Dei: & rursus alia cogitatio mea dicit, quia non sit, sed homo sit, & sacerdos summus fuerit Dei. Quoniam ergo haesito de hoc, idcirco misi ad te ut depreceris Deum, quatenus reuelare tibi dignetur de hoc, quid ueritas habeat. Senex autem de conuersatione sua praesumens, cum fiducia dixit: Da mihi per tres dies inducias, & ego deprecor Deum de hac re, & renuntio tibi, quod mihi fuerit reuelatum de hoc. Intrans ergo in cellam suam, deprecabatur Deum de uerbo hoc: & ueniens post tres dies dixit sanctae memoriae Cyrillo: Homo est Melchisedech. Archiepiscopus autem respondit ei: Quomodo constat apud te, abba? Et ille dixit ei: Deus ostendit mihi omnes patriarchas, ita ut singuli eorum coram me transirent ab Adam usque ad Melchisedech, & Angelus assistens mihi dixit: Ecce iste est Melchisedech; & ideò, Archiepiscope, certus esto, quia sic est. Abiens autem senex, per semetipsum praedicabat, quia homo esset Melchisedech. Et gauisus est magnifice sanctae memoriae Cyrillus.

Cyrilli prudentia, ut senem ab errore de Melchisedech reuocet.

Instruitur senex ab Angelo de Melchisedech.

5. Puer erat adhuc sanctae memoriae Ephraem, & uidit somnium siue reuelationem, quia nata sit uitis in lingua eius, & creuerit, & impleuerit totam terram fructifera nimis: & quia uenirent omnia uolantilia caeli, & comedebant de fructu uitis illius; quantum autem manducabant, eo amplius implebatur fructu.

EPHRAEM
Supra in Vita Ephraem, cap. I. Visio Ephraem.

6. Iterum uidit quidam sanctorum in somnis.

EIVSDEM
somnia.

Suprà in
Vitâ E-
phræm c. 3

Visio de
sancto &
phræm.

sonnis ordinem angelicum descendentem de cælo, secundum præceptum Dei, habentem in manu librum, hoc est tomum scriptum intus & foris: dicebant autem ad inuicem: Cui debet committi hoc? Quidam autem dicebant de illo, alij de alio: responderunt autem & dixerunt: Verè quidem vtrique sancti sunt & iusti, quos dicitis, verumtamen hoc eis committi non potest. Multa etiam alia nomina sanctorum dicentes, postea dixerunt: Quia nemini potest alteri hoc committi nisi Ephræm: & vidit senex ille, cui hoc in somnis apparuit, quia Ephræm dederunt tomum illum. Manè autem surgens audiuit Ephræm docentem & velut fontem ebullientem de ore ipsius: & cognouit senex, qui somnium viderat, quia Spiritus sancti operatio est, quod egrediebatur de labijs Ephræm.

ZENONIS.

Ruff. l. 3.
n. 210.

Phantasma
oratione
explorandū

7. Dicebant de abbate Zenone, quia cum moraretur in Scithi, exiit nocte de cellâ suâ velut ad paludem: & cum errasset, fecit tres dies & tres noctes ambulans & laborans; & cum defecisset, cecidit semianimis: & ecce puerulus stetit ante eum habens panem & furisculam aquæ, & dicebat ei: Surge, manduca. Ille autem surgens orauit, existimans quia phantasma esset; puer autem respondens, dixit ei: Benè fecisti. Et iterum orauit secundo, & tertio. Et dixit ei: Benè fecisti. Surgens ergo accepit & manducauit. & posthæc dixit ei: Quantum ambulasti, tantum longè es à cellâ tuâ; sed surgens sequere me. Et statim inuentus est in cellâ suâ. Dixit ergo ei senex: Veni intrâ, & da nobis orationem. Et cum intrasset senex, ille subito non comparuit.

IOANNIS.

Diversas
generatio-
nis antiquæ
& nouæ.

8. Dixit abbas Ioannes: Quia vidit quidam senum in excessu mentis, tres monachos stantes trans mare: & facta est vox ad eos ex aliâ parte littoris, dicens: Accipite alas igneas & venite ad me. Et duo quidem ex eis acceperunt alas, & volauerunt ad aliud littus, vnde facta est vox. Tertius verò remansit & flebat & clamabat fortiter. Postea verò datae sunt sibi alæ, sed non igneæ, sed infirmæ & debiles, ita vt cum omni labore mergendo & resurgendo nimis afflictus veniret illuc. Sic est & generatio hæc, quæ si accipit pennas, non tamen igneas, sed vix infirmas & debiles potest accipere.

MACARIUS

Ruff. l. 3.
num. 61.
Pasch. c. 1.
n. 8.

9. Abbas Macarius habitabat in loco nimis deserto: erat autem solus in eo solitarius. In inferiore verò parte erat alia solitudo, in quâ habitabant plurimi fratres. Obseruabat autem senex ad iter, & vidit satanam venientem in habitu hominis, vt transiret per cellam eius. Videbatur autem tunicâ vti lineâ omnino vetustâ & totâ cribratâ,

& per omnia foramina eius pendebant ampullæ. Et dixit ei senex: Ohe, maior: vbi vadis? Et ille respondit: Vado commemorare fratres. Senex autem dixit illi: Vt quid tibi ampullæ istæ? & dixit illi: Gustum fratribus porto. Et dixit ei senex: Et totas cum gustu portas? Et respondit: Etiam; si vnum alicui non placet, offeram aliud; si autem nec illud, dabo tertium, & ita per ordinem, vt modis omnibus vel vnum ex eis placeat ei. Et cum hoc dixisset, transit; & obseruabat senex custodiens vias, donec ille iterum remearet: & cum vidisset eum senex, dicit ei: Sanus sis. Et respondit ei: Vbi est mihi salus? Et dicit ei senex: Quare? Et respondit: Quia modò omnes sanctificati sunt, & nemo mihi acquiescit. Et dixit ei senex: Neminem ergo amicum habes illic? Et respondit: Vnum tantum modò habeo fratrem illic, vel ipse solus mihi acquiescit, & quando videt me, conuertitur velut ventus. Senex verò dixit ei: Et quid vocatur frater ille? Respondit: *Theoctistus. Et cum hoc dixisset, transit. Surgens autem abbas Macarius, perrexit ad inferiorem eremum: quod cum vidissent fratres, acceperunt ramos palmarum, & occurrerunt obuiam ei, & singuli eorum parabant cellas suas, incerti apud quem declinaret. Senex autem requirebat, quis inter eos Theoctistus vocaretur in loco illo: & inueniens eum, intrauit in cellam eius. Theoctistus autem suscepit eum gaudens. Cum ergo cœpissent loqui secretè, dicit ei senex: Quomodo circa te est frater? Et ille dixit: Orationibus tuis benè. Et dixit senex: Ne impugnant te cogitationes? Et ille dixit: Interim benè sum. Erubescere enim dicere ei. Et dixit ei senex: Ecce quot annos habeo in conuersatione loci istius, & omnes honorant me, & tamen in hac senectute meâ infestus mihi est spiritus fornicationis. Et respondit Theoctistus, dicens: Crede, abba, quia & mihi. Senex autem simulabat alias cogitationes sibi esse molestas, donec faceret eum confiteri. Deinde dicit ei: Quomodo ieiunas? Et ille dixit: Ad nonam. Dicit ei senex: Ieiuna vsque ad seram, & abstine te, & commenda Euangelia, vt memoriter retineas, sed & alias residuas ex animo meditare Scripturas: & si tibi ascenderit cogitatio mala, numquam deorsum aspicias, sed semper de sursum; & statim te Dominus adiuuabit. Et corrigens senex fratrem illum, reuersus est in solitudinem suam. Et cum obseruaret, vidit iterum dæmonem illum, & dicit ei: Vbi vadis iterum? Et ille respondit: Commemorare fratres. Et abiit. Cum autem reuer-

Visio Ma-
carij de dæ-
mone fra-
tribus gu-
stum por-
tanti.

* Ruffinus
Theopem-
prus.

Eruditiâ
sua Maca-
rius fra-
trem ten-
tatum en-
tas.

Cogitatio-
nes si mole-
stant, ca-
lum aspice.

SENIORVM.

retur, dicit ei senex : Quomodo sunt ibi fratres ? Et ille respondit : Malè. Senex autè dixit : Quare ? Et ille respondit : Quia toti sancti sunt, & maius malum, quia & vnus, quem habui amicum & obedientem mihi, etiam ipse nescio vnde subuersus est, & nec ipse mihi acquiescit, sed omnibus sanctior est factus. Et propterea iuravi iam non calcari ad illum nisi post longum tempus. Hæc dicens transiit relinquens senem ; senex verò sanctus intrauit in cellam suam, adorans & gratias agens Deo Saluatori.

EIVSDEM.

10. Abbas Macarius volens consolari fratres, dicebat : Venit huc aliquando cum matre suâ puer, qui à dæmonio vexabatur, & dicebat matri suæ : Surge, eamus hinc. Illa autem dicebat : Non possum pedibus ambulare. Et dicebat ei filius suus : Ego te porto. Et admiratus sum astutiam dæmonum, quomodo eos exinde fugare volebat.

Dæmonis astutia.

EIVSDEM.

11. Dicebat iterùm de desolatione Scithi ad fratres : Quando videritis cellam ædificatam iuxta paludem, scitote quia propè est desolatio Scithi : quando autem arbores videritis, iam ante ianuam est : quando autem videritis pueros, tollite melotes vestras, & discedite.

Pueri à cellis ablegandi.

ISIDORI.

Ruff. lib. 3. n. 10.

12. Abbas Moyses, qui habitabat in Petrâ, impugnatus est aliquando nimis à fornicatione : & cum non prævaleret se tenere in cellâ, perrexit & indicauit hoc abbati Isidoro, & rogauit eum senex vt reuerteretur in cellam suam. Ille autem non acquieuit, dicens : Non possum, abba. Et assumpsit eum, & leuauit secum in domo. Et dicit ei : Attende ad Occasum. Et attendens vidit multitudinem dæmonum ; & hi erant confusi, & turbantes se ad oppugnandum. Dicit ei iterùm abbas Isidorus : Respice ad Orientem. Et attendit, & vidit innumerabilem multitudinem Angelorum in gloriâ. Dixit ergo abbas Isidorus : Ecce isti sunt qui missi sunt ad auxiliandum ; qui verò ad Occasum ascendunt, hi sunt qui impugnant nos : plures ergo qui nobiscum sunt, quàm qui aduersum nos sunt. Et ita agens gratias Deo abbas Moyses sumpsit fiduciam, & reuersus est in cellam suam.

Angeli homines contra dæmones inueniuntur.

4. Reg. 6.

MOYSIS.

A mandatorum Dei prauaricatione desolatio.

13. Dicebat abbas Moyses in Scithi : Si custodimus mandata patrum nostrorum, ego presumens de Deo spondeo vobis, quia huc barbari non venient : si autem non custodierimus, desolandus est locus iste.

EIVSDEM.

14. Sedentibus aliquando fratribus apud eundem abbatem Moysen, dicit eis : Ecce barbari hodie in Scithi venient, sed surgite & fugite. Dicunt ei illi : Et tu non fugies, abba ? Ille autem dicit eis : Ego per tot annos aspecto diem istum, vt impleatur sermo

Domini mei Iesu Christi dicentis : Omnes qui accipiunt gladium, gladio peribunt. At illi dixerunt ei : Neque nos fugiemus, sed tecum moriemur. Et ille dixit eis : Ego causam non habeo : vnusquisque vestrum videat quomodo sedeat. Erant autem septem fratres cum eo, & dicunt ei : Ecce barbari appropinquarunt ianux, & statim intrantes barbari occiderunt eos. Vnus autem ex eis timore carnali perterritus fugit, & abscondit se post plectas de palmis, & vidit septem coronas descendentes, & coronantes abbatem Moysen & sex fratres qui cum eo fuerant interfecti.

Matth. 26. Visio septem coronarum pro septem martiribus

15. Dicebant de abbate Siluano, quia voluit aliquando pergere in Syriam, & dicit ei discipulus suus Marcus : Pater, nolo exire hinc, sed neque te dimitto abire, abba. Expecta ergo hic alios tres dies. Et cum expectaret abbas, tertiâ die dormiuit in pace Marcus discipulus eius.

MARCI. Marcus mortem suam prouidet.

16. Dicebat abbas Ioannes, qui exiliatus est à Marciano : Quia venimus aliquando de Syriâ ad abbatem Pastorem, & volebamus interrogare eum de duritiâ cordis. Senex autem Græcè nesciebat, neque interpretes inueniebatur. Videns ergo nos senex tribulantes, cœpit Græcâ linguâ loqui, dicens : Natura aquæ mollis est, lapidis autem dura est : & si vas aquæ plenum pendeat supra lapidem, ex quo assiduè stillans gutta cadat in lapidem, perforat eum ; ita & sermo diuinus lenis est, cor autem nostrum durum : audiens ergo homo frequenter diuinum sermonem, aperitur cor eius ad timendum Deum.

PASTORIS. Sermone diuino frequenter audito cor durum emoluitur.

17. Dixit abbas Pastor : Scriptum est, Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Quoniam igitur cerui in solitudine serpentes plurimos glutunt, & cum accensi eorum veneno fuerint, ad aquas peruenire desiderant : bibentes autem tentantur à feruore serpentini virus : ita & monachi in solitudinibus habitantes, accenduntur dæmonum malignorum veneno, & propterea desiderant Sabbato Dominico venire ad fontes aquarum, hoc est ad Corpus & Sanguinem Domini nostri Iesu Christi, vt purgentur ab omni amaritudine dæmonum malignorum.

EIVSDEM. Psal. 40.

Corpus & Sanguis Christi fons animæ sumentis.

18. Interrogauit aliquis abbatem Pastorem, dicens : Quid est quod scriptum est, Non reddas malum pro malo ? Dicit ei abbas Pastor : Hæc passio quatuor modos habet : primum de corde, secundum de aspectu, tertium de linguâ, quartus est facere malum pro malo. Si enim potueris purgare cor, non venit ad aspectum : custodi etiam ne loqua-

EIVSDEM. 1. Thess. 5. 1. Pet. 3.

Ira quatuor modis.

loquaris; si autem locutus fueris, citò te corripe, ne facias malum pro malo.

PROTE-
RII
Pallad.
c. 41 & 42.

19. Narravit sanctus Basilius episcopus, dicens: Fuit in quodam monasterio feminarum virgo quædam, quæ stultam esse ac dæmonem se habere simulabat: quæ vsque ad eò ab omnibus aliis pro errore habebatur, ita vt nec cibum quidem cum eâ caperent. Talem siquidem elegerat vitam, vt à coquinâ numquam recedès, totius illic ministerij impleret officium: & erat secundùm vulgare prouerbum, vniuersæ domus spongia, impletum à se rebus probas, quod sanctis libris scriptum legimus: Si quis, inquit, ex vobis putat se esse sapientem in hoc mundo, sit stultus, vt sapiens fiat. Hęc igitur inuolutum pannis habens caput, ita quoque in omnibus seruebat; ceteræ autem virgines tonsæ cucullis cooperiuntur. Nulla aliquando potuit hanc de quadringentis virginibus videre manducantem, numquam per omne æuum suum sedit ad mensam. A nullâ vel modicam partem panis accepit, sed micæ tantùm detergens ipsarum mensarum, & abluens ollas, his solis alimoniis contenta viuebat. Nulli vmquam fecit iniuriam: nulla ipsius murmur audiuit: nulli aut parum aut satis locuta est vmquam. Et certè cum ab omnibus cæderetur, cum omnium odio viueret, maledicta omnium sustineret, sancto Pyoterio, cui hoc vocabulum erat, probatissimo viro, semperque in deserto viuenti astitit angelus Domini quadam die sedenti in loco Porphyrite, affatusque est his verbis: Cur, inquit, grande aliquid esse te credis, vt sanctus, & in huiusmodi degens loco? Vis videre mulierem te sanctiorem? Vade ad Tabennesiotarum monasterium feminarum, & vnam ex ipsis illic inuenies habentem in capite coronam, ipsamque cognosce te esse meliorem. Quæ dum contra tantum populum sola diebus ac noctibus pugnat, cor ipsius à Deo numquam recessit, tu autem vno in loco residens, neque quòquam aliquando progrediens, per omnes vrbes animo & cogitatione vagaris. Statimque ad supradictum monasterium venit, & magistros fratrum rogauit, vt introducerent eum ad habitaculum feminarum. Quem mox illi, vt virum non solùm vitâ gloriosum, verumetiam & prouectioris ætatis, cum fiduciâ grandi introduci fecerunt. Ingressus autem, omnes sorores desiderauit inspicere: inter quas solam illam, propter quam venerat, non videbat. Ait autem ad postremum: Omnes, inquit, mihi adducite, deesse mihi videtur aliqua. Dicunt ei: Vnam, inquiunt, * stultam habemus intrinsecus in coquinâ. Sic enim

Humilitas
cuiusdam
ancille Dei.

I. Cor. 3.

Presertur
sancto Pyo-
terio.

* Pallad.
salem,

ead, quæ à dæmone vexantur, appellant. At ille; Exhibete, inquit, ad me ipsam quoque, vt eam videam. Quo audito, supra memoratam vocare cœperunt. Quæ cum nollet audire, sentiens, vt credo, aliquid, aut fortassis hoc ipsum diuinâ reuelatione cognoscens, dicunt ei: Sanctus Pyoterius te videre desiderat. erat enim vir famæ ac nominis grandis. Cumque ad eum fuisset exhibita, vidissetque panno frontem ipsius inuolutam, proiecit se ad pedes ipsius, dicens: Benedic me, inquit. Quod rursus ad illius pedes tunc & ipsa fecit, ac dixit: Tu me benedic, domine. Omnes sorores obstupuerunt simul, dicentes: Noli, abba, talem iniuriam sustinere; fatua est enim ista, quam cernis. Et sanctus Pyoterius hoc ipsis omnibus ait: Vos, inquit, estis fatuæ; nam hæc & vestra & mea est ⁴⁶ Amma. Hoc enim in eâ vocant illi feminas spirituales. Et deprecor Deum, ait, vt dignum ipsâ in die iudicij merear inueniri. Quo audito, omnes simul ad pedes ipsius prociderunt, singulæ varia peccata ei propria confitentes. Alia enim abluens sordes catini supra eam se fudisse dicebat: alia verò colaphis eam à se verberatam sæpè memorabat: alia nares ipsius sinapi impletas à se esse deflebat: ceteræ quoque diuersas referebant se ei iniurias irrogasse. Pro quibus omnibus sanctus ille suis Deo precibus egressus est. Post paucos autem dies non ferens illa tantam sui gloriam, tantoque se nolens sororum honore cumulari, grauarique se credens excusationibus singularum, egressa est de monasterio illo occultè, & quò ierit, in quem se miserit locum, vel quo fine defecerit, ad nullius potuit notitiam peruenire.

Anima ho-
noris caus-
sâ vocatur.

Fugit glo-
riam &
honorem.

20. Beatæ memoriæ Paulus Simplex, discipulus abbatis Antonij, narravit patribus talem rem: Quia aliquando veniens in monasterio visitandi gratiâ, & pro fratrum instructione, post consuetam ad inuicem consolationem, intrauerunt in ecclesiam Dei, Missas more solito celebrare. Beatus ergo Paulus intuens ad vnumquemque introeuntium in ecclesiam, intendebat quali animo intus intraret: habebat enim hanc gratiam sibi datam à Deo, vt sic videret vnumquemque cuius animi esset, sicut nos facies nostras videmus ad inuicem; sed & cuiusque Angelum gaudentem in eis. Ingredientibus ergo omnibus clarâ facie & splendido vultu, vnum vidit nigrum & obscurum corpore toto, & dæmones ex vtraque parte eius tenentes & trahentes eum ad semetipsos, & capistrum in naribus eius mittentes: sanctum verò Angelum eius de longè lugubrem tristemque sequentem. Paulus

PAULUS
SIMPLI-
CIS.
Ruff. l. 3.
n. 167.
Palsch. c. 23
n. 2.
Simile in
Ruff. lib. 2.
cap. 14. de
Eulogio.

verò lacrymans & manu frequenter pectus tundens sedebat ante ecclesiam, plorans valde eum, qui ei talis apparuerat. Qui autem videbant quod faciebat, & tam celem eius mutationem, & lacrymas & luctum, interrogabāt rogantes eum vt diceret quid esset quod videret, timentes ne quid in reprehensione omnium vidisset, pro quo hæc faceret. Postulabant etiam, vt ad Misfas intraret cum eis. Paulus autem eos repellens, & negans se ingressurum, sedebat foras iacens & plorans nimis illum qui ei taliter apparuerat. Post paululum autem dimisso ecclesiæ conuentu, iterum Paulus attendebat singulos exeuntes, vt quorum introitum agnouerat, sciret quales exirent, & vidit illum virum nigrum & obscurum toto corpore prius, exeuntem ab ecclesiâ claro quidem vultu candidoque corpore, dæmones autem, qui antè tenebant eum, postea de longè sequentes; sanctum verò Angelum iuxta ipsum ambulans lætum & promptum & gaudens supra eum valde. Paulus verò exiliens cum gaudio clamabat, benedicens Deum, & dicens: O ineffabilis misericordia Dei & bonitas! ô diuinæ miserationes eius & innumerabilis bonitas! Currens autem & ascendens super altum gradum magnâ voce dicebat: Venite, videte opera Domini quàm terribilia sunt, & omni stupore digna. Venite, videte eum qui vult omnes homines saluare, & ad agnitionem veritatis venire. Venite, adoremus & procidamus ante eum, & dicamus: Quia tu solus potens es peccata dimittere. Ad hanc vocem eius omnes cucurrerunt, cupientes audire quæ dicebat. Et conuenientibus omnibus referebat Paulus quæ vidisset antequam in ecclesiam intrarent, quæ postea iterum. Et interrogauit illum virum, vt diceret ei causam, pro quâ ei subito tantam mutationem Deus donauerit. Homo ergo ille conuictus à Paulo, coram omnibus qui circa ipsum erant, aperte narrauit, dicens: Ego peccator homo sum, & multo tempore in fornicatione vixi vsque nunc: ingrediens autem modò in sanctam ecclesiam

Dei, audiui vocem Isaïæ prophetæ cum legeretur, magis autem Dei vocem loquentis in eo, vbi dicit: Lauamini, mundi estote, auferite malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, discite benefacere, & si fuerint peccata vestra tamquam phœnicium, velut nix dealbabuntur. Et si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis. Ego, inquit, fornicator in hoc sermone compunctus sum nimis, & ingemiscens intra conscientiam meam, dixi ad Deum: Tu Deus, qui venisti in mundum peccatores saluos facere, & qui hæc quæ modò lecta sunt promissisti per Prophetam, comple effectum & opere etiam in me indigno & peccatore. Ecce enim amodò promitto tibi & spondeo sermone, & corde confiteor, quia iam non agam vltra illud malum, sed abrenuntio omni iniquitati, & seruius tibi amodò in conscientiam mundam. Hodie ergo, Domine, & in hac horâ suscipe me pœnitentem & interpellantem te, & renuntiantem omne peccatum. In his igitur promissionibus, ait, egressus sum de ecclesiâ, statuens in animam meam, nihil vltra agere mali coram oculis Domini. Quod cum audissent, omnes clamauerunt ad Dominum voce magnâ, dicentes: Quàm magnificata sunt opera tua, Domine! omnia in sapientiam fecisti. Quapropter agnoscentes hoc Christiani de sanctis Scripturis ac diuinis reuelationibus, quantam Deus habeat bonitatem circa eos qui ad eum deuotè confugiunt, & per pœnitentiam emundant priora delicta, non solum non coguntur pœnas soluere pro peccatis antè commissis, verumetiam consequuntur promissa bona. Non ergo desperemus de nostrâ salute: quia sicut per Isaïam Prophetam promissit eos, qui in peccatis sunt inuoluti, denuò lauare, & sicut lanam & niuem dealbare, & bonorum cælestium, quæ in cælestis Ierusalem ciuitate sunt, replere; ita & iterum nunc per Ezechielem prophetam cum iureiurando promissit: Viuo, inquit, ego, dicit Dominus: quia nolo mortem peccatoris, sed vt magis conuertatur, & viuat.

Isaïæ 1.

Fornicator templum ingressus, auditâ sacrâ ledione compungitur.

Psal. 103.

Isaïæ 1.

Ezech. 18.

Paulus Simplex merita & demerita communicantium diuinitus nouit.

Lætatur Angelus de dignè communicante.

1. Tim. 2.

IN
LIBRVM QVINTVM
DE
VITIS PATRVVM
NOTATIO.

LIBELL. I.
Num. 4.

VAGRIVS] *Fuit hic Euagrius Ponticus, Origenista, de quo vide dicta ad lib. II. Ruffini cap. XXVII. Notat hic Fr. Ioannes Maria Braschellensis, Magister sacri Palatii, in Indice librorum expurgandorum:*

Hic Euagrius Ponticus Origenista Stoicam suam impassibilitatem, toties tamquam manifestum errorem a S. Hieronymo explosam, inculcat.

2. NON INÆQUALIS] *Ita legendum; editi omittunt, non. Apophthegma hoc Græcè ex Euagrii Practico seu Monacho ita concipitur apud Socratem lib. IV. cap. XXIII. in Græco textu, XVIII. in Latino. Ὁ πρὸ ξυροτέρων, ἢ μὴ ἀνώμαλον διαίταν, ἀγάσθη συζῆσαι τοὺς θεοὺς διὰ τὸν ἀναχθῆναι εἰς τὸ ἀπαθείας λιμένα. Ita etiam legit Nicephorus lib. XI. cap. XLIII. In Suidâ, ubi de Macarius agit, & Euagrii quedam opuscula recenset, perperam legitur ἀνώμαλον, pro μὴ ἀνώμαλον. qua negatio omissa interpretibus crucem fixit. Hieronymus Wolfius loco ἀνώμαλον dininabat ἀναίμακτον, quasi incruenta diata intelligatur, si piscibus & carnibus abstineatur, more Pythagorico. Zacharias Palthenius, qui S. Macarii homilias è Græco vertit, & Suida verba præfixit, ἀνώμαλον διαίταν, asperam viuendi rationem extulit. Ego verò per non inæqualem victum, intelligo aquabilem viuendi rationem, ne quis nunc præparcè, alias prælaute; nunc his, alias illis cibis utatur.*

3. IN PORTVM IMPASSIBILITATIS] *Insinuat hic Euagrius Stoicam suam impassibilitatem, contra quam agit D. Hieronymus epist. ad Ctesiphontem, contra errores Pelagianorum. Græcè apud Euagrium est, εἰς τὸν ἀπαθείας λιμένα: apud Suidam tantum, εἰς ἀπαθείαν.*

Num. 5.

4. NVNTIATA] *Hoc dictum apud Socratem lib. IV. cap. XXIII Græcè, XVIII. Latine, ex Euagrii Practico seu Monacho ita exprimitur: Εὐαγρίῳ τῷ μοναχῷ δάνατος τὸ πατὴρ. ὁ δὲ, ὡς τὸν ἀπαγγέλλαντα, παύσαι, φησὶ, βλασφημικῶν. ὁ δὲ εἰς πατὴρ δάνατος ὄντων. Idem dictum ex eodem Euagrîo citat Nicephorus libro XI. cap. XLIII.*

Num. 7.

5. DE PHERME] *Et editi & MSS. hic variant, aliis Ferine, aliis Firme legentibus. Non dubito, quin recta lectio sit, de Pherme. qui Palladio agenti de Paulo abbate cap. XXI. mons est in Aegypto, abducens in vastam Scetes solitudinem, ubi quingenti monachi exercebantur. De eo & Sozomenus libro VI. cap. XXIX. & Nicephorus lib. XI. cap. XXXVI. Abrahamus Ortelius in Thesaurò Geographico existimat hunc tractum describi à Philone, libro de*

Vitâ contemplatiuâ, etsi non nominet. Theodorus igitur hic dictus est de Pherme, ad distinctionem alterius Theodori, qui dicitur de Nono Alexandria, libello VII. Pelagij, n. 7. siue de Ennato, libello XI. num. 10. Alibi aliquoties absolute ponitur Theodorus. quod de utro intelligendum sit, an de tertio aliquo, quis dices?

6. IOSEPH] *Ad hoc dictum notat idem Fr. Ioannes Maria, Magister sacri Palatii. Cautè lege: nam Euagrii impassibilitatem innuere videtur. Et cuius hominis opera in hac vitâ ita munda extitère, ut nihil humani admixtum habuerint, nisi Christi, & eius Genitricis?*

Num. 9.

7. HOR] *Notat hic Fr. Ioannes Maria, Magister sacri Palatii, qui supra: Hic est ille Hor hereticus Origenista, cuius S. Hieronymus meminit ad Ctesiphontem, quem pro sancto obrudere conatus est miserabilis Euagrius (imò Ruffinus, ut docui Prolegomeno generali IV.) Quocirca umbra virtutum eius in ventum abierunt.*

LIBELL. I. II.
Num. 19.

8. PLECTAM DE PALMIS] *Crebrò occurrit plecta in his libris, que nunc plecta à Græco πλεκτὸν, ut videtur, nunc flecta dicitur. Habena sunt è palma, iunco, sparto, aut simili re contexta, ex quibus sparta, canistra, aliæque eiusmodi conficiuntur. Has Aegyptij seipas vocant. Vide Cassianum, Colat. XVII. capite XV.*

LIBELL. IV
Num. 5.

9. ET CVSABAT] *Manusc. quidam, cusibat. Deest hoc editioni Parisiensi. Postquam plectam è palmis torfissent & confecissent, ex plectis illis spartas texebant & consuebant. Hoc interpreti huic cufare seu cusite, Gallis coudre. Et alibi in his libris vox hæc occurret.*

10. ASCENDI IN CAUMA] *Id est, incalui. Vsurpat Latine Græcum καύμα, quod & alibi hic reperies. Sic mox num. 17. Stetit in cauma, & defrigens seipsum in Sole.*

Num. 10.

11. FLLADIO] *Veteres editiones, Palladio.*

Num. 16.

12. ESII] *Apud Cassianum lib. V. Instit. capite XXVII. est Pæsius vel Pheus.*

Num. 24.

13. PANEM PAXIMATEM] *Alias, paxamatem. Panis erat certo pondere in refectioem monachorum in Aegypto. Vide Onomasticon.*

Num. 25.

14. CORVO PER IPSAM] *Parisiensis editio: curo opera ipsa. Non rectè.*

Num. 39.

15. LINGVAM TEMPORIS FVRORIS] *Parisiensis editio: intemperiem roris. nullo sensu.*

Num. 49.

16. EX CORDE] *Gallismus, par cœur, id est, memoriter. Sic libello X. num. 91. apud eundem Pelagium, ex corde Dauid confummauimus. Hil-*

Num. 57.

SENIORVM.

de gardis in Explicatione Regula S. Benedicti: Prædictas lectiones ex corde & memoriter, id est, sine libro, quoniam breues sunt, recitabunt. Sic Græcis ἀπὸ τοῦ στόματος λέγειν, & ἀπομνηστέον.

Num. 59. 17. ZIPPVLAS] Ita plerique manuscripti & editi. In Vedastino MS. est pulmentum. Suprà apud Ruffinum lib. III. n. 51. in hac eadem re, placentas. An zippulæ, vel sippulæ, vel sipulæ, à veteri verbo sipando? Vide Onomasticon.

18. RAPHANÆVM] Parisiensis editio: oleum de femine lini expressum. Vetus editio: rafencalion, id est, lini oleum. Quid ni è raphano cum Plinio lib. XIX. cap. V. Vide Onomasticon.

Num. 63. 19. COPADIVM] Parisiensis editio, compadium. Veteres editiones Germanica in proximo sequenti verbo: capadium, id est, stucfilein. Rem exprimit Germanica interpretatio. Scribendum tamen existimo copadium, κοπάδιον, à κόπω. unde Gallis couper. Iam olim tamen videtur etiam compadium lectum. Glossarij Camberonense MS. Compadium pulmentum dictum quasi companium, eò quòd cum pane edatur, n conuersa in d. Ita quisque sibi etyma fingebat.

Num. 65. 20. NIXAS SICCAS] Glossarium Camberonense: Nixa, est genus arboris, à similitudine enixi dicta fructus. Adumbratum hoc ex Isidori Originibus lib. XVII. cap. VII. Vide Onomasticon.

Num. 67. 21. SVRISCVLAM] Ita constanter omnes libri. Glossarij Camberonense MS. Suriscula, vas aquarium. Non rectè in Glossis Isidori apud Bon. Vulcanium, Siraacula, vas aquarium. Lege, suriscula.

LIBELL. V. Num. 15. 22. PANCRATIARI] Ita dicti à pancratio, certaminis gymnici specie, quod ἀπὸ τῶν πάντων κερτῶν, quòd omnibus viribus certarent, volunt dictum. Gellius lib. III. cap. XV. pancratialem vocat: Diagoras filios tres habuit, vnum pugilem, alterum pancratialem, tertium luctatorem. Glossa Benedicti: Pancratiarij, παγκρατιαῖοι.

Num. 26. 23. CVRIALIS] Erant curiales, qui curiis adscripti erant. Cassiodorus li. VI. Var. ep. III. Curiales etiam verberat, qui appellati sunt legibus, Minor Senatus. Sed & aliter hac vox usurpata.

LIBELL. VI. Num. 2. 24. MAGISTRIANVS] Ado Viennensis in Martyrologio II. Iulij in libello De festiuitatibus Apostolorum: Natalis SS. Processi & Martiniani, qui cum essent Magistriani melloprincipes. Ita locum eum legendum docui ibi in Notationibus, & quid officij gesserint in militia Palatina ibidè expressi.

Num. 5. 25. EVAGRIVS] Habes hoc Græcè apud Socratem lib. IV. cap. XVII. ex Evagrii Practico: Εὐαγγελίτου τοῦ ἀδελφοῦ Εὐαγγελίου μόνου, καὶ τῶτο πολίσεως, ἔδωκεν εἰς τὴν τοῖς πεινώσιν, ἀξίον μνήμης ἀποδοξάζαμεν. Ὁ ῥήμα, αὐτὸν γὰρ, φησι, ἃ λόγον πεπάλυεν, τὸν λέγοντα πάλισόν σε τὰ ἀσάροχοντα, καὶ δὲς πωχῆς: Frater quidam librum Euangelij, quem solum habebat, vendidit, pecuniamque ad pauperes sustentandos contulit, dictum memoriâ dignissimum simul elocutus: Eum ipsum librum vendidi, qui dicit: Ven-de quæ habes, & da pauperibus.

Num. 18. 26. OSTRACINES] Parisiensis editio, ostiatim. Alia editiones, ostracen. Nota Ostracine ciuitas in Egypto.

LIBELL. VII. Num. 7. 27. DE NONO ALEXANDRIÆ] Parisiensis editio, de Nouo. alia, de Nonno. alia, de loco. Sic infra libello XI. num. II. Theodorus de Ennato, quod Latine est, de Nono. Intelligitur nonum clima seu regio Alexandria. Sic alibi in Septimo seu Hebdomo.

28. PLVMATIVM DE SCIRPO] Ita rectè manuscripti & veteres editiones. Male in editione Parisiensi, plumarum de stirpe. Num. 102.

29. NONNA] Ita manuscripti & veteres editi. Non rectè Parisienses, Nonne. Fingunt demones se alloqui quamdam mulierem, quam nonnam seu dominam vocant. Quasi Gallicè dicant: Ceste dame la, venez icy.

30. MILIDO] Dicitur hic Milus in Menologio x. Nouembris: Commemoratio sancti martyris Mili episcopi, & duorum discipulorum, qui ex Persarum regione ad Christi fidem conuersus ac baptizatus, diuinas litteras edoctus, vnà cum duobus discipulis pro mortali ac terrenâ vitâ immortalem ac celestem assecutus est. Num. 125.

31. NISI SOL, ET IGNIS, ET AQVA] Hac tria pro diis culta à Persis, ut notum ex Persarum historiis.

32. BIDVANAS LEVANDO] Sic antè libello VII. num. 24. biduanas abstinere. Infra libello X. n. 44. biduanas leuando. Nempe abstinebant aliquando biduo, aliquando triduo, aliquando diutius, & cum ieiunium soluerent, dicebantur leuare biduanas vel triduanas, videlicet abstinentias. LIBELL. VIII. Num. 4.

33. FOSSATVM] Fossatum vel fossatus hic videtur capi pro fossa. fortè pro palude, ex quâ materiam pro cellis suis & sportis conficiendis deserebant. Aliud est fossatum in re castrensi. LIBEL. IX. Num. 7.

34. RESCELLAS] Etiam hoc eodem libello n. 76. LIBEL. X. Num. 18. occurrunt rescellæ. Diminutivum est à res, inde formabant, reculas, rescellas.

35. RESPONSO] Ita manuscriptus Audomaren. & editio Parisiensis. Alij editores reposuere, expensu. quod ab eis factum puto, ut quam minimum à vestigijs MS. in quo responsum inuenerunt, recederent. Diuinabam primò, in reposito, quod infra libello XIII. num. 15. vsurpetur repositio in simili re: & vidit repositionem, in quâ panes haberi solebant. Sed vix dubito, interpretem inuenisse in Græco προσφωναῖον, quod responsum quidem significat eâ notatione, quâ vulgò capitur, pro responzione. sed hic videtur capi pro fiscellâ seu sportâ. Sanè ita Græcum hoc vocabulum vsurpat Edessenus monachus in Elencho Agareni: Καὶ μὲν ἡμεῖς ἀπέσειλον αὐτῶν ἑσπερον τοὺς κελύλους καὶ τὸ ἄρῳαθον σιωπιδεῖαν ἀποφερομένῳ τὸ ὀφώνιον αὐτῶν ἐν προσφωναρίῳ ἔστι τὸ ὄμιον αὐτῆς. Et paulò post misit ipsam pascere camelos iuxta consuetudinem Arabum adferentem ipsis obsonium in prosphonario in humero suo. Iterum postea: Καὶ λαβοῦσα ἐν τῷ προσφωναρίῳ καὶ τὸ σιωπιδεῖον ἐπέσειλε τὸ κελύλων κόσρον, καὶ ἀνωθεν τὸν μουχαμέτ, ἦλθεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς κυρίας αὐτῆς: Et accipiens in prosphonario iuxta morem consuetum vesperi camelorum fimum, & desuper muchamet, venit in domum heri sui.

36. BYDAM DE PAPHYRO, &c. CAPITALE DE CARTICA] Ita constanter manuscripti. Quaedam editiones loco budam habent matram, & omittunt de carticâ. Difficile de utroque dicere, cum vix alibi reperiantur. Certum est, per budam intelligi stratum seu stramentum, ut hoc ipso numero mox vocatur. Glossarium Camberonense MS. Buda, stramentum lecti de biblo, id est, papyro. Glossa Isidori: Buda, historia. Lego, storea. Nam historia pro storea ad eum modum dictum, quo Hispania pro Spania. Num. 76.

Quid propriè cartica sit, non habeo dicere. Ioannes Meursius in Glossario Græco-barbaro in Κορτῆ ἐκκατά Cartica ex Glossarum Arabicolatinarum Excerptis

cerptis sine interpretatione. & in Excerptis ex veteri Lexico Græcolatino, Carticula, δειπνον; quæ significatio hinc non facit. Apud Casianum Collatione 1. cap. xxiii. habes embrium seu embryum, pro cervicali monachorum in Ægypto, atque ita describit: Pſiathiis admonens incubare, embriiis pariter capiti nostro cervicalium vice suppositis, quæ crassioribus papyris in longos gracileſque fasciculos coaptatis, sesquipedali interuallo molli- ter nexa, nunc quidem humillimum fedile ad scabelli vicem fratribus in ſynaxi confidentibus præſtant, nunc verò ſubiecta ceruicibus dormien- tium præbent capiti non nimie durum, ſed tracta- bile aptumque fulmentum. Ad quos monacho- rum vltus hæc idcirco vel maxime opportuna ha- bentur & congrua, quod non ſolum ſint aliqua- tenus mollia, paruoque & opere præparentur & pretio, vt pote paſſim papyro per ripas Nili flu- minis emergente, quam cuique volenti in vſum aſſumere, nemo prohibeat deſecare; ſed & quod ad remouendum, ſeu cum neceſſe fuerit, admo- uendum, habilis materiæ, leuiſque naturæ ſint.

LIBEL. XI. 37. THEODORVS DE ENNATO] Sic ſuprà li-
Num. 11. bello VII. num. 7. de Nono Alexandria. Per Enna-
tum ſeu Nonum Alexandria, intelligitur nonum
clima ſeu regio Alexandria.

Num. 36. 38. Lychino] Ita manuſcripti. Editi lychno.
Puto intelligi ellychnium. Niſi quis legat licinio.
Nam Iſidoro licinium quaſi lucinium: quod idem
eſt cum ellychnio.

39. MYXVM] Ita repoſui. In manuſcriptis ta-
men & editis omnibus nixum. Exiſtimo intelligi elly-
chnium, quod Græcis etiam μύξα dicitur.

LIBEL. XII. 40. EVCHEITÆ] Quædam editiones eufchiti,
Num. 9. quædam ſuprà apud Ruſſinum lib. III. num. 212.
Cochiti. Noti Euchitæ heretici ab Εχουα, oro.

LIBEL. XIV 41. BAVOSE] Ita manuſcripti & Pariſienſis
Num. 4. editio. Aliæ editiones, ſtulte. Ruſſinus lib. III. nu-
mero xxvi. in hac eadem narratione habet, in-
ſenſibilis.

LIBEL. XV. 42. LAQUEOS] Sic Eccleſiaſtici IX. verſu 20.
Num. 3. monemur: Ε πρυωδι δι εν μεσση πυλιδων διαβαινεις: Sci-
to quod in medio laqueorum pertranſis. D. Au-
guſtinus in Pſalmum cxli. Quid eſt, In medio la-
queorum? In viâ Chriſti, & hinc laquei, & hinc
laquei. Laquei à dextris, laquei à ſiniſtris. Laquei
à dextris, proſperitas ſæculi: laquei à ſiniſtris, ad-
uerſitas ſæculi. Laquei à dextris, promiſſiones:
laquei à ſiniſtris, terrores. Tu in medio laqueo-
rum ingredi, à viâ noli diſcedere: nec promiſ-
ſio te capiat, nec terror elidat.

Num. 29. 43. CINERENTE ET CACCABATE] Ita manu-
ſcripti Vedastiini & Audomarenſis. Variant editi.
quidam, cineroſe & caccabate; quidam cinerate
& caccabate. Exiſtimo cinerentum dictum eâ for-
mâ, quâ puluerulentus & ſimilia.

LIBEL. XVI 44. NE STRINIENTVR] Ita manuſcr. Audo-
Num. 14. marenſis. Prima editio, ne hyſtrientur. Colonien-
ſis, ne hiſtrientur. Pariſienſis, ne ſtruentur. Que-
dam editiones, vt conſtringantur. Apud Ruſſinum
libro III. num. 91. ubi idem refertur, eſt vocife-
rentur. Flandris ſtrijen eſt contendere, vt Gallis
eſtriuer litigare. nescio an alluſione ad hoc Lati-
num verbum.

LIBELL. 45. PERCVTE SIGNVM] Sic apud Ioannem in-
xvii. frâ libello III. num. 2. percutiens. Puſſabant olim
Num. 20. ligna ad ſonitum edendum, & excitationem fra-
trum. Vide Onomaſt.

46. AMMA] Mira hinc varietas quæ ab editis
libris, quæ à MSS. Pariſienſis editio, & Palladius
cap. xlii. anima. alia, nonna. alia domna. Ma-
nuſc. Audomarenſis, Amma. Atque hæc veriſſima
lectio eſt. Firmant Græca Pallady MSS. Αἰτη γὰρ καὶ
ἐμῶν, καὶ ἐστὶν ἄμμιας. ἔτω γὰρ καλῶς τὰς πνευματικὰς μη-
τέρας: Hæc enim & me & vobis eſt melior. eſt Am-
ma. ſic enim vocant matres ſpirituales. Ex hac Her-
ucti verſione aliquid in Græco requiras. Sic apud
eumdem Palladium cap. xxxvi. Amma Piamun.
cap. cxxxviii. Amma Taor. cap. cxxxvii. Am-
ma Talida.

ADVERTE, Lector, in editione primâ & tertiâ hu-
ius libri num. 13. interſeri ſequentem hſtoriam.

Quidam præſbyter fuit religioſus valde, Plegus
nomine, frequenter Miſſarum ſollènia celebrans
ad corpus ſancti* Nyni epiſcopi & cōfeſſoris. Qui
cum digno moderamine ſanctam Chriſto propi-
tio duceret vitam, cœpit omnipotentem Deum
pulfare precibus, vt ſibi monſtraret naturam cor-
poris Chriſti & ſanguinis. Itaque non ex inſideli-
tate, vt aſſolet, ſed ex pietate mentis iſta petiuit.
Fuerat enim à pueritiâ diuinis legibus imbutus,
& propter amorem ſuperni Regis, olim patriæ ſi-
nes & dulcia liquerat arua, vt Chriſti myſteria
exul ſedulè diſceret. Idcirco eius amore magis
ſuccenſus, quotidie pretioſa munera offerebat,
poſcebatque ſibi præmonſtrari quæ foret ſpecies
latitans ſub formâ panis & vini: non quia de
Chriſti corpore dubius eſſet, ſed quia ſic Chri-
ſtum cernere vellet, quem nemo mortalium iam
ſuper aſtra leuatum, in terris paſſim conſpicere
poſſet. Venerat ergo dies, & idem celebrans piè
Miſſarum ſollempnia more ſolito, procubuit geni-
bus: Te deprecor, inquit, omnipotens, pande
mihi exiguo in hoc miniſterio naturam corporis
Chriſti, vt mihi liceat eum conſpicere præſentem
corporeo viſu, & formam pueri quem olim ſinus
matris tulit vagientem, nunc manibus contracta-
re. Quem dum talia precaretur, Angelus de cælo
veniens ſic aſſatur: Surge, inquit, properè, ſi Chri-
ſtum videre placet. Adeſt præſens corporeo veſti-
tus amictu, quem ſacra puerpera geſſit. Tunc ve-
nerabilis præſbyter pauidus, ab humo vultum eri-
gens, vidit ſuper arâ Patris Filium puerum, quem
Simeon infantem portare ſuis vlnis meruit. Cui
Angelus inquit: Quia Chriſtum videre placuit,
quem priùs ſub ſpecie panis verbis ſacrare ſole-
bas myſticis; nunc oculis inſpice, atrecta mani-
bus. Tunc ſacerdos cæleſti munere fretus, quod
mirum dictu eſt, vlnis trementibus puerum accep-
pit, & pectus proprium Chriſti pectori iunxit.
Deinde profuſus in amplexum dat oscula Deo,
& ſuis labiis preſſit pia labia Chriſti. Quibus ita-
que exactis, præclara Dei Filij membra reſtituit in
vertice altaris, & repleuit cæleſti pabulo Chriſti
menſam. Tunc ruiſus humo proſtratus, deprecatus
eſt Deum vt dignaretur ipſe iterum verti in
priſtinam formam. Quæ expletâ oratione, ſurgens
è terrâ, inuenit corpus Chriſti in formam re-
meaſſe priorem, vt deprecatus fuerat. Sed de eſt
hac hſtoria reliquis editionibus & MSS. Certum eſt,
inſertam eſſe ex hſtoriis vel Anglicanis, vel aliis.
Certè in Angliâ vixit S. Nimanus. Habetur in Pa-
ſchaſio de corpore & ſanguine Domini cap. xiv. &
citat D. Thomas Opusculo lviii. cap. xi. Similis
viſio in Vita S. Baſily ſuprà cap. vii. Vide ibi di-
cta ad num. 36.

SENIO-
RV. M.
LIBELL.
xviii.
Num. 19.

*al. Ninia-
ni

DE
 VITIS PATRVM
 LIBER SEXTVS,
 AVCTORE
 GRAECO INCERTO,
 INTERPRETE
 IOANNE S.R.E. SVBDIACONO.
 PRÆLVDIVM.

NIHIL magnopere huic libro præmittendum, cum pars sit libri prioris, quem Sigebertus cap. CXVII. de illustribus Ecclesiæ Scriptoribus à priore distinctum citat ob diuersum interpretem. Quo nomine & nos distinctum edidimus, vt facilius & distinctior eius (cum sæpè alibi citandus sit) allegatio esset.

NOTATIO.

GRÆCO INCERTO] *Vide dicta Prolegomeno generali VII. & VIII. vbi nec Euagrius, nec Palladium libri huius & præcedentis (qui coniungi solent, & pro vno haberi) auctores esse probauimus. Quare Græco incerto auctori librum inscripsi, cum etiam Photij tempore sine nomi-*

ne auctoris in manibus sit versatus, & Græcè inscriptus ΑΝΔΡΩΝ ΑΓΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΣ, SANCTORVM VIRORVM LIBER. Vide eum in Bibliothecâ cod. CXCVIII.

2. IOANNE] *Vide Prolegom. generale XIV. vbi ex Sigeberto de illustribus Ecclesiæ Scriptoribus c. CXVII. & MSS. huius libri interpretem esse Ioannem S.R. E. Subdiaconum ostendimus.*

LIBELLVS PRIMVS.

De Prævidentiâ seu Contemplatione.

SILVANI.

*Silvani
 exstasis.*

BIT aliquando Zacharias ad abbatem suum Silvanum, & inuenit eum in excessu mentis, & erant manus eius extensæ in cælum. Et cum vidisset ita, clausit ostiû, & exiit: & intrans circa horam sextam atq;

nonam, inuenit eum eodem modo: circa decimam verò horam pulsauit, & ingressus, inuenit eum quiescentem, & dicit ei: Quid habuisti hodie, pater? Qui dixit ei: Infirmatus sum hodie, fili. Ille verò tenens pedes eius, dicebat: Non te dimittam, nisi mihi indicaueris quid vidisti. Respondit ei senex: Ego in cælum raptus sum, & vidi gloriam

*Silvani
 raptus in
 cælum.*

gloriam

gloriam Dei, & illic steti vsque modò, & nunc dimissus sum.

SYNCLÉ-
TICAE.
*Qua ser-
pentum
prudentia,
quæ colum-
ba simpli-
citas.*

2. Dixit sancta Synclética: Efficiamur prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ, vt astutè intelligamus laqueos diaboli: nam prudentes fieri sicut serpentes dictum est, vt non ignoremus impetus diaboli & artes eius. Etenim simile aliquid ex alio simili superatur: nam & simplicitas columbæ demonstratur.

INCERTI.
Ruff. l. 3.
n. 36.
*Differentia
colloquij
sæcularis
& spiritua-
lis.*

3. Dicebat quidam patrum: Quia dum sederent aliquando seniores & loquerentur de ædificationibus, erat inter eos vnus præuidens: & vidit Angelos manus agitantes & lauantes eos. Vt autem venisset locutio sæcularis, discedebant Angeli, & volutabatur porci in medio pleni fœtoribus, & polluebant eos: cum autem rursus loquerentur de ædificatione, veniebant iterum & lauabant eos Angeli.

INCERTI.
AMOS I.

4. Dixit quidam senex: Hoc est quod scriptum est: Super duobus & tribus peccatis Tyri auertam me, super quatuor autem non auertam: cogitare malum, & consentire cogitatu, & loqui; quartum verò est perficere opus. In hoc ergo non auertitur ira Domini.

*Ira Dei
contra opus
malum.*

INCERTI.

*Senis tri-
stitia pro-
pter deso-
lationem
Scithi.*

5. Dicebant de quodam sene magno in Scithi: Quotiescumque fratres ædificabant cellulam, egrediebatur cum gaudio, & ponens fundamentum non discedebat donec commoraretur; aliquando autem exiens ad fabricandam cellam contristabatur valdè. Et dicunt fratres: Quare tristis ac mœstus es, abba? Qui dixit eis: Desolatus est locus iste, filij. Ego enim vidi quoniam accensus est ignis in Scithi, & accipientes fratres palmas cædentes extinxerunt eum: & iterum accensus est; & accipientes fratres rursus palmas cædentes extinxerunt eum: tertio accensus est & impleuit totam Scithim, & iam non potuit extinguui. Ideò ego contristor ac mœstus sum.

SENIS.

*Quomodo
iustus sit
palma.*

6. Dixit quidam senex: Scriptum est; Iustus vt palma florebit. Significat autem hic sermo bonorum actuum fructum altum & rectum ac dulcem: est verò in palma vnum ¹ in carduum, & ipsum candidum omnem habens operationem in se; simile autem & super iusto reperitur: vnum enim ei & simplex est cor, ad Deum tantum respiciens. Est autem & album, habens illuminationem fidei, & omnis operatio iusti in corde ipsius est: nam & acumen stimulorum eius, aduersus diabolum est propugnaculum.

INCERTI.
*Quomodo
anima Su-
namis.*

7. Dixit aliquando alter senex: Sunamitis Elisæum suscepit, eò quòd non haberet affectum cum aliquo homine. Dicitur Su-

namites personam habere animæ, Elisæus verò personam Spiritus sancti. Quæcumque ergo horâ recedit anima à sæculari confusione & perturbatione, adueniet ei Spiritus Dei, & tunc poterit parere cum sit sterilis.

8. Alius quidam patrum dixit: Quia oculi porci naturale habent figmentum, ita vt necessitate semper intendant in terrâ, nec aliquando possint respicere ad cælum. Sic ergo & anima eius, qui in dulcedine delectatur voluptatum, semel delapsa in luxuriæ cœnum, difficile potest respicere ad Deum, aut sapere aliquid dignum Deo.

9. Fuit quidam magnus inter præuidentes; hic affirmabat dicens: ² Quia virtutem, quam vidi stare super Baptisma, vidi etiam super vestimentum monachi, quando accipit habitum spiritualem.

10. Cuidam seni data est gratia videndi quæ fiebant, & dicebat: Quia vidi in cœnobio aliquando meditantem in cellâ fratrem: & ecce dæmon veniens stabat foris cellam. Et dum frater ille meditaretur, non præualebat ingredi: cum autem cessasset meditando, tunc ingrediebatur ille dæmon.

11. Dicebant de quodam sene, quia deprecatus est Deum, vt videret dæmones. Et reuelatum est ei: Non opus habes videre eos. Senex autem rogabat dicēs: Quia, Domine, potes me protegere gratiâ tuâ. At verò Deus reuelauit oculos eius, & vidit eos, quia tamquam apes sic circumdant hominem, stridentes dentibus suis super eum: Angeli verò Dei increpabant eos.

12. Dixit quidam senex: Quia duo fratres erāt ei vicini, ³ vnus peregrinus, & vnus inchoris: erat autem peregrinus ille modicum negligentior: ille verò inchoris studiosus valdè. Contigit autem vt dormiret ille peregrinus in pace. At ille senex vicinus eorum cum esset præuidens, vidit multitudinem Angelorum deducentē animam eius: & cum perueniret ad cælum vt intraret, facta est quæstio de illo. Et venit vox de super dicens: Manifestum est, quia modicum negligentior fuit, sed propter peregrinationem eius aperite ei. Et post hæc dormiuit & ille inchoris, & venit omnis cognatio eius ad eum. Cernens verò ille senex non venire Angelos ad deducendam animam eius, miratus est; & cadens in faciem suam in conspectu Dei, dixit: Quomodo peregrinus ille cum negligentior fuerit talem gloriam habuit, & hic cum studiosus esset nihil huiusmodi meruit? Et venit ei vox dicens: Hic studiosus cum venit vt dormiret, aperuit oculos suos, & vidit parentes suos flentes, & consolata est anima eius. Peregrinus verò ille,

INCERTI.

*Voluptuo-
sus iastar
porci, diffi-
cile cælum
respicit.*

INCERTI.
*Ingressus
in religionē
inftar Ba-
ptismi.*

INCERTI.

*Meditatio-
ni non præ-
ualet da-
mon.*

INCERTI.

*Dæmones
inftar apū
nos circum-
dant.*

SENIS.

*Angeli
animam
peregrini
cuiusdam
deducunt.*

SENIORVM.

ille, licet negligentior fuerit, nullum suorum vidit: & fleuit, & Deus consolatus est eum.

INCERTI.

13. Narravit alter quidam patrum, quia erat aliquis solitarius in eremo Nilopoleos, & ministrabat ei quidam sæcularis, sed fidelis. Erat autem & in eadem ciuitate homo, qui erat diues, & impius. Contigit autem vt moreretur ille diues, & ducebat eum tota ciuitas simul & episcopus cum lampadibus. Egressus est autem & ille, qui ministrabat illi solitario, secundum consuetudinem portans illi panes: & inuenit, quia comederat eum bellua, & cecidit in faciem suam in cõspectu Domini, dicens: Non surgam hinc, donec demonstretur mihi à Deo, quæ sunt hæc: quia ille quidem impius talem apparatus habuit in deducendo; hic verò, qui seruiuit tibi die noctuque, ista per tulit. Et ecce angelus Domini veniens dixit ei: 4 Ille impius habuit paruum opus bonum in hoc sæculo, & recepit illud hic, vt illic nullam requiem inueniat: iste autem solitarius, quia homo erat ornatus ad omnem virtutem, habebat verò & ipse, vt homo, modicum aliquid culpe, & recepit illud hic, vt ibi inueniatur purus coram Deo. Et ita consolatus in his verbis, abiit glorificans Deum super iudicia eius, quia vera sunt.

Honor & approbriū sepultura in premiū & pœnam cedunt.

CYRIONIS

Ruff li. 3. n. 197.

* al. Squirion, vel Isquirion, vel Histirion.

14. Sancti patres de Scithi prophetauerunt de vltimâ generatione, dicens: Quid operati sumus nos? Et respondens vnus ex illis vir magnæ vitæ, nomine * Cyrion dixit: Nos mandata Dei custodimus. At illi respondentes dixerunt: Hi verò qui fuerint post nos, quid erunt facturi? Qui dixit eis: Dimidium operis nostri operaturi sunt. Et dixerunt ei: Hi autem, qui post ipsos fuerint, quid facient? Qui respondit: Omnino non habebit operationem generatio illa ventura. Esse autem illis video tentationes, & qui reperti fuerint probati in tempore illo, meliores super nos & patres nostros erunt.

INCERTI.

15. Narravit quidam senex, dicens: Quia erat quædam virgo prouectâ ætate valde, quæ profecerat in timore Dei. Et interrogata à me, quæ res eam ad hanc adduxerit conuersationem; illa ingemiscens cœpit dicere: Mihi quidem, ô mirabilis vir, cum adhuc essem paruula, erat pater modestus ac mansuetus moribus, debilis verò & infirmus corpore: qui ita vixit curam sui agens, vt vix aliquando videretur ab his, qui in eodem habitabant vico: terram autem suam assidue operabatur, & ibidē semper occupabat vitam suam. Si quando fortasse sanus fuisset, fructus culturæ suæ domi portabat; plurimum autem temporis in lecto & languoribus detinebatur, tan-

Diuersa parentum cuiusdam in seculo conditio.

taque ei erat taciturnitas, vt ignorantibus eum sine voce crederetur esse. Mater verò mihi erat è contrario curiosa absque modo, & quæ ultra omnes quæ erant in regione hac, turpior esset: sermones verò eius ita ad vniuersos mouebantur, vt putaretur omne corpus ipsius lingua esse: lites frequentius commouebantur ad omnes ab ipsâ: in ebrietate autem vini, cum viris luxuriosis demorabatur: dispensabat autem & ea, quæ intus domi erant, tamquam meretrix pessima, vt etiam substantia multa valde non potuerit nobis sufficere; nam huic à patre meo delegata erat dispensatio domus: corpore autem suo ita in turpitudine abutebatur, vt pauci de vico ipso potuerint effugere libidinem eius. Numquam corpori eius morbus occurrit, nec dolorem aliquem sensit vel aliquantulum, sed à natiuitate suâ vsque ad vltimum diem integrum sanumque corpus suum possedit. Inter hæc contigit, vt pater meus longâ ægritudine fatigatus moreretur, & continuo aër commotus est, & pluuia & coruscationes atque tonitrua aërem conturbabant, & neque nocte neque die imber cessando triduo super lectum sine sepulturâ fecit eum manere, ita vt homines vici illius mouentes capita admirarentur, quod tam malum vniuersos lateret, dicens: Sic enim Dei erat inimicus, vt nec terra eum recipiat ad sepulturam. Sed tamen ne intra domum dissoluta membra eius ingressum prohiberent habitantibus, imminente adhuc aëre turbido & pluuiâ descendente, vix aliquo modo eum sepulturæ tradidimus. At verò mater mea post hæc licentiâ plurimâ acceptâ, cum improbitate maximâ corporis sui libidini abutebatur, & prostibulum deinceps faciens domum nostram in multâ luxuriâ vixit atque deliciis. Et dum adhuc paruula essem, & deficeret nobis substantia nostra, vix aliquando cum timore, sicut mihi videtur, morte illius adueniente tantam meruit funeris prosperitatem, vt etiam putaretur aër simul in exequiis deducere funus eius. Ego verò post obitum eius puellarem egressa ætatem, & desideria titillationesque iam corporis cum me permouerent, in quadam die ad vesperam, vt fieri solet, cogitare cœpi atque considerare, cuius vitam eligerem imitandâ; vtrum patris, qui modestè, & māsuetè, & sobriè vixit: sed rursum recogitabam illud, quia nihil in vitâ suâ cõsecutus est boni, sed per omne tempus in infirmitate & tribulatione consumptus esset, ita finem vitæ accipiens, vt nec sepulturam eius terra reciperet. Si igitur bona esset huiusmodi conuersatio apud Deum, quare

Pater semper miser, etiam sepulturâ caret.

Mater omnibus vitis & deliciis dedita honorificè immulatur.

Ambigit de vitâ sanâ eligendo filia.

ergo

ergo tantum malorum consecutus est pater meus, qui sic viuere elegit? Sed sicut mater, inquit cogitatus meus, bonum est viuere, tradere voluptati, luxuriæ ac libidini corpus: etenim illa nullum opus turpe prætermisit: in ebrietate autem omne tempus incolumis atque prosperè degens, ita vitam suam expleuit. Quid ergo? Sic oportet me viuere, sicut mater vixit: melius est enim propriis oculis credere his, quæ manifestè cognita sunt, & nihil prætermittere. Et cum placuisset mihi miserè eidem me constituere vitæ, superuenit nox, & sopor continuè mihi accessit. Post hos sermones astitit mihi quidam grandi quidem corpore, aspectu autem horribilis: deinde intuendo me perterrens, iracundâ visione & asperâ voce interrogabat me: Dic mihi, inquit ille, quæ sunt cogitationes cordis tui? Ego autem ab aspectu eius & habitu tremefacta, neque aspiciere in eum audebam. Maiore verò voce vsus, iterùm iussit vt ea quæ mihi placuerant, pronuntiarem. Ego autem præ timore dissoluta, & omnes oblita cogitatus, nihil esse dicebam. Ille verò negante me reuocabat vniuersa ad memoriam, quæ in corde meo meditata eram. Ego autem conuicta & ad precem conuersa, supplicabam veniam consequi, & causam ei narrabam huiusmodi cogitatus. Qui ait mihi: Veni & vide utrosque, patrem & matrem, & quam volueris vitam deinde elige tibi: & apprehendens mihi manum trahebat. Ducens autem me in quemdam campum magnum, habentem paradisos multos & diuersos fructus, & varias arbores, & pulchritudinem inenarrabilè, introduxit me intus illic. Occurrès autem mihi pater meus, amplexatus est me, & osculabatur, filiam me vocans. Ego verò circumplexa eum, rogabam vt manerem cum ipso. At ille, Nunc, inquit, non potes hîc esse; si verò mea sequi vestigia volueris, venies huc non post multum tempus. Cum autem adhucego deprecarer manere cum ipso, trahens me rursum manu, qui me ibi duxerat, Veni, ait, ostendâ tibi & matrem tuam, quæ igne exurit, vt scias ad quem horum debeas declinare vitam tuam. Statuens autem me in domo tenebrosâ atque obscurâ, omni stridore perturbationeque repletâ, ostendit mihi fornacem ignis ardentem & picem feruentem, & quosdam illic terribiles aspectu stantes super fornacem. Ego autem inspiciens deorsum video matrem meam in fornace vsque ad collum demersam, stridentem dentibus & igne ardentem, & vermium multum fœtorem fieri. Videns autem me illa, cum vlulatu clamabat, filiam me vocans: Heu

me, filia, de propriis operibus hæc patior, quia quasi deliramenta mihi videbantur vniuersa, quæ de sobrietate erant: opera autem fornicationis & adulterij non mihi credebam esse tormenta; ebrietatem verò & luxuriam non arbitrabar esse pœnas: & ecce propter paruam libidinem, quantam recipio gehennam & sustineo pœnas: ecce propter exiguas delicias quanta exoluo tormenta: ecce pro cōtemptu Dei, quales recipio mercedes: apprehenderunt enim me vniuersa immobilia mala. Nunc est tempus auxiliij, ô filia; nunc recordare nutrimentorum quæ à me consecuta es; nunc retribue beneficiû si quid boni aliquando accepisti. Miserere, inquit, mei quæ ardeo igni & ab ipso consumor: miserere mei quæ in huiusmodi cruciatibus exanimor: miserere mei, filia, & porrigens manum tuam educ me de hoc loco. Me autem recusante hoc facere propter eos qui ibi astabant, rursus cum lacrymis clamabat: Filia mea, adiuua me, & noli despiciere fletum propriæ matris tuæ: memento doloris mei in die parturientis te, & ne me despicias, quæ gehennæ igne depereo. Ego autem à voce eius lacrymis commota, humanum aliquid patiebar, & cœpi cum clamore condolens ei ingemiscere. Exurgentes verò hi, qui erant in domo meâ, & accendentes ignem, causam mugitus mei interrogabant me: ego autem narraui eis quæ videram. Et sic etiam vnum hoc deliberaui, vt patris mei sequerer vitam, certa facta per ineffabilem misericordiam Dei, quæ pœnæ repositæ sunt his qui malignè viuere volunt. Siquidem illa beata virgo ex ipsâ visione cognoscens, multam esse & bonorum retributionem operum, & malorum actuum turpis vitæ maximas esse pœnas renuntiabat: ideoque efficiamur melioris consilij nobismetipsis, vt possimus beati fieri.

16. Narrauit iterùm senex & de quodam episcopo, vt maximè ex eo fiduciam accipientes diligentiam nostram in Deo habeamus ad salutem. Nuntiabatur à quibusdam episcopo, qui apud nos cōsistebat, sicut hæc ipse episcopus referebat, quasdam sæcularium matronarum duas esse mulieres fideles, quæ quasi impudicè viuerent. Episcopus autem ex his qui ei hæc nuntiauerant commotus est, & suspicatus ne fortè & aliæ huiusmodi essent, ad deprecandum Deum se conuertit, inde certus effici rogans, quod & meruit. Post diuinam enim illam atque terribilem consecrationem, dum accederent singuli ad participanda sancta mysteria, per vultus eorum cernebat animas, quibus vnaquæque subiaceret peccatis. Et peccatorum

Filia visio horribilis.

Pater in saeculo afflictus, post hanc vitam paradiso fruatur.

Mater in saeculo delictiosa, post tormentis cruciatur.

Filia patris vestigia sequi eligit.

INCERTI.
Ruff. lib. 3.
n. 166.
Pasch. c. 23
n. 1.

Diversis communis vultus.

torum

SENIO-
RVM.*Corpus Do-
mini dignè
sumentibus
lux, indi-
gnè ignis
exurens.**Pœnitentia
& confessio
in diuinum
numerum
pœnitentes
referunt.*

torum quidem hominum videbat facies nigras, quosdam verò ipsorum tamquam ab æstu exustas facies habentes, oculos autem rubeos ac sanguineos; alios autem eorum claros quidem facie, candidos verò amictu. Et alij quidem, dum acciperent corpus Domini, exurebat eos & incendebat; alij autem sicut lumen efficiebatur in se, & per os ingressum, omne corpus eorum illuminabat. Erant autem inter ipsos etiam qui solitariam vitam elegerant, & hi qui in coniugijs erant, qui & ipsi ita esse videbantur. Deinde conuertit se, & cœpit etiam ipse mulieribus distribuere, vt cognosceret quales & ipsarum essent animæ; & vidit simili modo fieri nigras atque rubeas facies earum, sanguineas quoque & albas. Inter ipsas autem aduenerunt & illæ duæ mulieres, quæ accusatæ erant illi episcopo, propter quas maximè ad hanc precem & præuidentiam venerat: cernit etiam ipsas, dum accedunt ad sanctum mysterium, clarum habentes vultum & honorificum, candidâ verò stolâ circumamictas. Deinde cum & ipsæ participatæ fuissent mysterio Christi, factæ sunt sicut à lumine illustratæ. Rursum episcopus ad solitam precem conuertebatur, supplicans Deo, & discere cupiens modum reuelationum, quæ ei demonstratæ fuerant. Altitit autem angelus Domini, & de singulis interrogare præcipiebat. Sanctus verò episcopus continuè de illis duabus sciscitabatur mulieribus, si vera esset illa prima accusatio, an falsâ: at verò Angelus affirmabat vera esse omnia, quæ dicta de eis fuerant. Episcopus quoque ait ad Angelum: Et quomodo in perceptione corporis Christi splendidæ erant facies earum, albam autem stolam habebant, lumine quoque fulgebant non paruo? Ait autem Angelus: Eò quòd resipuerunt de actibus suis, & discedentes ab his lacrymis & gemitibus atque eleëmofynis pauperum, per confessionem diuinum meruerunt numerum: de cetero in his malis numquam ambulare promittentes se, si quidem de prioribus delictis veniam mereantur. Propter hoc ergo meruerunt diuinam immutationem, & à criminibus absolutæ sunt, & viuunt deinceps sobriè, ac piè, & iustè. Episcopus autem mirari se dicebat, non tantùm de immutatione illarum mulierum (hoc enim contigit multis fieri) sed Dei donum, qui non solùm eas tormentis minimè subiecit, sed etiam tantam eis dignatus est donare gratiam. Ait autem Angelus ad eum: Admiraris hoc iustè, quasi homo; Dominus autem ac Deus noster & vester cum naturaliter sit bonus ac miseri-

cors his qui discedunt à proprijs delictis, & per confessionem accedunt ad eum, non tantùm in tormenta eos ire non finit, sed etiam furorem suum mitigat ab eis, & honore dignos facit: etenim sic dilexit Deus mûdum, vt Filium suum vnigenitum daret pro eo. Qui igitur cum inimici essent homines, mori pro ipsis elegit; non multo magis domesticos effectos eos, & pœnitentiam super his quæ gesserant agentes, absoluit à pœnis? His verò, quæ ab ipso præparata sunt, bona præstabit fruenda; hoc ergo scito, quia nulla delicta hominum vincunt clementiam Dei: tantùm per pœnitentiam ea, quæ pridem quis mala gesserat, abluat actibus bonis. Cum enim sit misericors Deus, scit infirmitatem generis vestri, & passionum fortitudinem, & diaboli potentiam atque astutiam, & incidentibus quidem hominibus in peccatis, quasi filiis ignoscit, & expectat correctionem eorum, patientiam habens in eis. Conuertentibus verò atque eius exorantibus bonitatem, tamquam infirmis compatitur, & absoluit cõfestim tormenta eorum, & donat eis bona, quæ præparata sunt iustis. Ait autem episcopus ad Angelum: Obsecro te, dic mihi etiam vultuum differentias, in quibus peccatis vnusquisque eorum subiaceat, vt etiam & de his agnoscens, ab omni liberer ignorantia. Angelus auem dixit ad eum: Hi quidem, qui splendido atque hilari vultu sunt, in sobrietate, & castitate, & iustitiâ viuunt, modesti quoque & condolentes ac misericordes sunt. Hi verò qui nigras habent facies, fornicationis & libidinis operarij sunt, ceterisque sceleribus & delictis dediti. Hi verò qui apparuerunt sanguinei ac rubei, in malignitate & iniustitiâ viuunt, amantes detractiones, blasphemias, dolosi, & homicidæ sunt. Rursum dicit ei Angelus: Adiua eos, si quidem salutem ipsorum desideras: propterea etiam meruisti orationum tuarum effectum, vt videndo discas discipulorum tuorum peccata, & per admonitiones atque obsecrationes, meliores per pœnitentiam eos facias ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit à mortuis, Iesu Christo Domino nostro. Quantacumque igitur tibi virtus est & studium ac dilectio circa Dominum tuum Christum, omnem eorum gere prouidentiam, vt conuertantur à proprijs peccatis ad Deum, suadens eis manifestè, quibus peccatis subiaceant, ne propriam desperent salutem ex hoc. Pœnitentibus quidem illis & conuertentibus ad Deum animabus eorum salus erit & epulatio futurorum bonorum: tibi verò erit plurima merces, imitâdo

Ioan. 3.

Rom. 5.

*Clementia
Dei exsu-
perat om-
nia delicta.**Explicitio
vultuum
diuersorum
tempora
Communi-
oniam.*

Domi-

Dominum tuum, qui cælos quidem reliquit, in terris autem demoratus propter salutem hominum est.

INCERTI. 17. Referebat quidam patrum: Quia tres sunt honorabiles apud monachos, quibus oportet nos cum timore, & tremore, & gaudio spirituali accedere: communicatio sanctorum Sacramentorum, & mensa fratrum, & peluis in qua fratrum pedes lauantur. Proferebatque exemplum tale, dicens: Erat quidam magnus senex præuidens, & contigit ei ut gustaret cum pluribus fratribus. Et comedentibus illis videbat in spiritu idem senex sedens ad mensam quosdam edentes mel, alios autem panem, alios verò sterco. Et admirabatur intra semetipsum, & deprecabatur Deum, dicens: Domine, reuela mihi mysterium hoc, quia idem cibus omnibus appositus est super mensam; in manducando autem ita immutatus videtur; & quidam edunt mel, quidam verò panem, alij autem sterco. Et venit ei vox desuper, dicens: Quia illi qui manducant mel, hi sunt qui cum timore, & tremore, & gratiarum actione edunt ad mensam, & incessanter orant; & oratio eorum sicut incensum ascendit ante Deum, ideoque & mel comedunt. Qui autem panem manducant, hi sunt qui gratias agentes percipiunt ea quæ à Deo donata sunt. Illi verò qui sterco manducant, hi sunt qui murmurant & dicunt: Hoc bonum est, illud malum est. Hæc autem talia non oportet cogitare, sed magis glorificare Deum, atque laudes ei offerre, ut & in nobis impleatur illud quod dictum est: Siue manducatis, siue bibitis, siue quid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite.

LIBELLVS SECVNDVS.

De sanctis senioribus qui signa faciebant.

BESARIO-
NIS.
Ruff. l. 3.
n. 215.

DEO FIDENDUM.

EIVSDEM.
Sub pedibus Besarionis aqua solidatur.

DIXIT abbas Dulas discipulus abbatis Besarionis: Quia ambulantes nobis secus littus maris, sitiui; & dixi abbati Besarioni: Abba, sitio valde. Et cum fecisset senex orationem, dixit mihi: Bibe de mari. Et dulcis facta est aqua, & bibi: ego autem hausi modicam in vase, ne forte iterum sitirem. Quod cum vidisset senex, dixit mihi: Ut quid vas implesti aqua? Dixi ei: Ignosce mihi, ne forte iterum sitiam. Et ait senex: Deus qui hic est, & vbique est.

2. Alio quoque tempore, cum necessarium ei esset, fecit orationem, & transiit Chrysoroan fluuium pedibus; ego autem admiratus fatifeci ei, dicens: Quomodo sen-

tiebas pedes tuos, dum ambulares in aqua? Et ait senex: Usque ad talum sentiebam aquam, reliqua autem erat solida sub pedibus meis.

3. Rursus euntibus nobis ad alium senem, venit sol ad occasum: Et orauit senex, dicens: Obsecro, Domine, stet sol, donec perueniam ad seruum tuum: Et factum est sic.

4. Venit aliquando quidam dæmonium habens in Scithi, & facta est pro eo oratio in ecclesia, & non egrediebatur dæmon ab eo, quia durus erat. Dicunt autem ad inuicem clerici loci illius: Quid faciemus huic dæmoni? Nemo potest eum eiicere, nisi abbas Besarion; & si rogauerimus eum pro ipso, neque in ecclesiam veniet. Hoc ergo faciamus: ecce venturus est manè ante omnes in ecclesiam, faciamus eum qui vexatur, sedere in loco ipsius, & cum ingreditur, stemus ad orationem, & dicamus ei: Excita fratrem istum, abba. Fecerunt autem sic. Veniente autem manè senes illo, steterunt ad orationem, & dicunt ei: Excita fratrem istum, abba. Et dixit senex illi patienti: Surge, egredere foras. Et confessum exiuit ab eo dæmon, & sanus factus est ex illa hora.

5. Dicebant seniores aliquando abbati Eliæ in Ægypto de abbate Agathone, Quia bonus frater est. Et dicit eis senex: Secundum generationem suam bonus est. Qui dixerunt ei: Secundum autem antiquos quid? At ille respondens ait: Iam dixi vobis, quia bonus est secundum generationem suam; secundum antiquos verò, vidi hominem in Scithi, qui poterat facere, ut sol staret in cælo, sicut fecit Iesus filius Naue. Et hæc audientes obstupuerunt, & glorificauerunt Deum.

6. Dicebant de abbate Macario illo maiore, quia ascendens de Scithi, portabat sportas, & fatigatus refedit & orauit, dicens: Deus, tu scis, quia iam non præualeo. Et mox eleuatus, inuentus est super flumen.

7. Habebat quidam filium paralyticum in Ægypto, & adduxit eum ad cellam beati Macarij, & relicto eo ad ostium flente, recessit longè. Respiciens ergo senex, vidit puerum plorantem, & dixit ei: Quis te adduxit huc? Qui dixit: Pater meus proiecit me hic, & abiit. Et dicit ei senex: Surge, & apprehende eum. Qui statim sanus tactus est, & surgens apprehendit patrem suum, & sic abierunt in domum suam.

8. Dicebat abbas Sisois: Quando eram in Scithi cum abbate Macario, ascendimus metere cum eo septem nomina. Et ecce vna vidua colligebat spicas de post nos, & non cessabat plorans. Vocauit ergo senex dominum agri illius, & dixit ei: Quid est anicula huic, quod semper plorat? Qui

SENIORVM.

dixit ei: Quia vir eius habuit depositum cuiusdam, & mortuus est non loquens, & non dixit vbi posuit illud, & vult dominus depositi accipere eam & filios eius in seruitutem. Et ait senex: Dic illi, vt veniat ad nos vbi requiescimus in caumate. Et cum venisset, dicit ei senex: Vt quid semper ploras? Quæ ait: Vir meus defunctus est, accipiens commendatum alicuius, & non dixit moriens vbi posuit illud. Et dixit ei senex: Veni, & ostende nobis sepulcrum viri tui. Et assumptis secum fratribus abiit cum eâ. Et cum venissent ad locum, vbi positus erat, dixit ad illam senex: Recede hinc in domum tuam. Et orantibus illis vocavit senex illum qui mortuus fuerat, dicens illi: Vbi posuisti alienum depositum? Qui respondens dixit ei: In domo meâ absconditum est sub pede lectuli. Et ait illi senex: Dormi iterum vsque in diem resurrectionis. Videntes autem fratres ceciderunt ad pedes eius; quibus dixit senex: Non propter me factum est hoc, nihil enim sum, sed propter illam viduam & orphanos ipsius fecit Deus hanc rem: hoc enim est magnum, quia sine peccato vult Deus esse animam, & si quid petierit, accipit. Veniens autem nuntiauit viduæ illi, vbi erat illud commendatum. At illa sumens illud, reddidit domino suo, & liberavit filios suos. Et qui audierunt hoc, glorificauerunt Deum.

Macarius à mortuo responsum elicit, vt vidua succurrat.

EMILIS.

9. Transiens aliquando abbas Emilis per quemdam locum, vidit quemdam monachum detentum à quibusdam tamquam homicidam. Accedens autem senex, atque interrogans fratrem illum, & comperto quia calumniabantur ei, dixit ad eos qui eum tenebant: Vbi est ille qui occisus est? & ostenderunt ei. Tunc approximans ipsi defuncto, dicit omnibus: Orate. Ipso verò expandente manus ad Deum, surrexit is, qui defunctus erat. Et dixit ei coram omnibus: Dic nobis, quis est qui te interfecit? At ille dixit: Ingressus in ecclesiam commendavi pecunias presbytero, ipse surgens interfecit me, & portans proiecit me in monasterium abbatis huius: sed rogo vos, vt tollantur ipsæ pecuniæ ab eo, & dentur filiis meis. Tunc ait ad eum senex: Vade, dormi, donec veniat Dominus & resuscitet te. Et confestim obdormiuit.

Emilis ab occiso responsum elicit, vt innocentem seruet.

PASTORIS

Ruff. l. 3. n. 168.

10. Venerunt aliquando plures fratres ad abbatem Pastorem: & ecce quidam de cognatis ipsius habebat filium, & erat facies eius per operationem diaboli conuersa retrorsum. Videns autem pater eius multitudinem patrum, accipiens puerum sedebat foris plorans. Contigit autem, vt vnus seniorum egrederetur foras. quem cum

vidisset, ait: Quid ploras, homo? Qui dixit ei: Cognatus sum abbatis Pastoris, & ecce contigit puero huic tentatio ista: & volens eum huic seni offerre, vt eum curaret, timui, non enim vult nos videre: & nunc si cognouerit quia hîc sum, mittit persequens, & minat me hinc. Ego verò videns præsentiam vestram præsumpsi venire hîc. Ergo quomodo vis, abba, miserere mei, & introduc intus puerum hunc, & ora pro ipso. Et accipiens eum senex, intrauit, & vsus est prudenter, & non eum statim obtulit abbati Pastori, sed incipiens à minoribus fratribus dicebat: Consignate puerum istum. Cum autem fecisset omnes per ordinem consignare eum, ad vltimum obtulit eum abbati Pastori, qui nolebat tangere eum. At illi rogabat eum, dicentes: Vt omnes, ita & tu, pater, fac. Et ingemiscens surrexit & orauit, dicens: Deus, salua plasma tuum, vt non dominetur illi inimicus. & consignans curauit eum, & reddidit patri sanum.

Pastor se-
gno crucis
puerum de-
formatum
sanat.

PAVLI.

11. Narravit quidam patrum de aliquo abbate Paulo, qui erat in inferiores partes Ægypti, habitans iuxta Thebaidam. Hic ergo Paulus tenebat manibus eos, qui dicuntur cornutæ, aspides, & serpentes atque scorpiones, & scindebat eos per medium. Videntes autem hæc fratres, satisfaciens ei, interrogabant eum, dicentes: Dic nobis quid operatus es, vt acciperes gratiam istam? Qui ait eis: Ignoscite mihi, fratres, si quis possederit puritatem, omnia subiiciuntur ei, sicut Adæ quando erat in paradiso ante præuaricationem diuini mandati.

Puritati
etiam noxi
serpentes
subiecti.

PUBLII.

12. 8 Temporibus Iuliani apostatæ, cum descenderet in Perside, missus est dæmon ab eodem Iuliano, vt velocius vadens in Occidentem, afferret ei responsum aliquod inde. Cum autem peruenisset ille dæmon in quemdam locum, vbi quidam monachus habitabat, stetit ibidem per dies decem immobilis, eò quod non poterat vltra progredi, quia monachus ille non cessabat orando, neque nocte neque die. Et regressus est sine effectu ad eum qui miserat illum. Dixit autem ei Iulianus: Quare tardasti? Respondit ei dæmon & dixit: Et moram feci, & sine actione reuersus sum: sustinui enim decem dies Publium monachum, si forte cessasset ab oratione vt transirem, & non cessauit, & prohibitus sum transire, & redij nihil agens. Tunc impiissimus Iulianus indignatus dixit: Cum regressus fuero, faciam in eum vindictam. Et intra paucos dies interemptus est à prouidentia Dei. Et continuò vnus ex præfectis qui cum eo erant, vadens vendidit omnia quæ habebat, & dedit pauperibus, & veniens ad senem illum,

Publius
monachus
diabolum
Iuliani
emissarium
oratione
sistit.

Præfecti
cuiusdam
conuersio.

factus

factus est monachus magnus, & sic quieuit in Domino.

SISOI. 13. Venit aliquando quidam sæcularis ad abbatem Sisoï in montem abbatis Antonij, habens filium suũ secum: & in itinere mortuus est filius eius, & non est conturbatus, sed cum fide tulit eum ad illum senem, & procidit cum filio suo tamquam pœnitentiam faciens, vt benediceretur ab eodem senem. Et surgens pater pueri reliquit filium suum ante pedes ipsius senis, & egressus est foràs cellam. Porro senex putans, quia pœnitentiam ageret ante pedes ipsius puer ille, dixit ei: Surge, vade foràs. Non enim sciebat quia mortuus erat. Et statim surgens egressus est. Et videns eum pater eius, expauit, & intrans, adorauit senem: & dixit ei causam. Audiens autem hoc senex, contristatus est: non enim volebat hoc fieri. Præcipit itaque ei discipulus ipsius senis, vt nemini nuntiaret hæc vsque ad obitum ipsius senis.

EIVSDEM 14. Tentatus est aliquando Abraham discipulus eiusdem abbatis Sisoï à dæmonio: & videns eum idem senex, quia cecidit, surrexit & expandit manus suas ad Deum, dicens: Deus, vis non vis, non dimitto nisi curaueris eum. Et curatus est frater ille.

INCERTI. 15. Senex quidam erat solitarius iuxta Iordanem fluuium, & ingressus propter cauma in speluncam, inuenit ibi leonem, & cœpit leo fremere dentibus suis ac rugire. Dixit autem ei senex: Quid angustiaris? est locus qui capiat & me & te. si verò non non vis, surgens egredere hinc. Leo autem non ferens, egressus est inde foràs.

INCERTI. 16. Ascendit quidam senex aliquando in Terenuthim de Scithi, & ibi diuertit, videntes laborem abstinentiæ eius, obtulerunt ei modicum vini: alij autem audientes de ipso adduxerunt ad eum hominem quemdam, dæmonium habentem. Cœpit autem dæmon ille maledicere senem illum, dicens: Ad istum potatorem vini me adduxistis? Et senex quidem propter humilitatem, nolebat eum eijcere: propter verò improprium eius dixit: Credo in Christo, quia prius quàm finem faciam, bibens calicem istum, egredieris ab eo. Et cùm cœpisset senex bibere, clamauit dæmon, dicens: Incendis me. Et antequam consummaret bibens, exiuit ab eo dæmon per gratiam Christi.

INCERTI. 17. Misit quidam patrum discipulum suum haurire aquam: erat autem puteus procul valdè à cellâ ipsorum, & oblitus est portare funem secum. Dum verò venisset frater ille ad puteum, & cognouisset quia non portauerat funem, fecit orationem & clamans, dixit: O putee, putee, abbas meus

dixit, vt implerem lagenam istam aquâ. Et continuò ascendit aqua vsque ad summum putei, & impleuit frater ille lagenam suam, & restituta est iterum in locum suum.

LIBELLVS TERTIVS.

De conuersatione optimâ diuersorum sanctorum.

1. **R**ETVLIT abbas Dulas, dicens: Ambulantes aliquando in eremo ego & abbas meus Besarion, venimus secus quamdam speluncam: in quam ingressi inuenimus ibi quemdam fratrem sedentem & operantem plectam de palmis; qui noluit respicere ad nos, neque salutare, nec omnino loqui voluit nobiscum. Dixit autem mihi senex: Eamus hinc, forsitan non est animus fratris istius loqui nobiscum. Egressi quoque inde, illicò ambulauimus videre abbatem Ioannem. Redeuntes verò venimus iterum per speluncam illam, vbi fratrem illum videramus. Et dixit mihi senex: Ingrediamur ad fratrem istum, si fortè reuelauerit ei Deus loqui nobiscum. Intrans autem inuenimus eum, quia dormierat in pace. At verò senex ait mihi: Veni, frater, colligamus corpus eius; in hoc ipsum enim misit nos Deus ad recondendum eum. Cùm autem colligeremus eum, inuenimus quia naturâ mulier erat. Et admiratus est senex, dicens: Ecce quomodo & mulieres colluctantur aduersus diabolum in eremo, & nos in ciuitatibus dehonestamur. Glorificantes ergo Deum qui protegit diligentes se, recessimus inde.

2. Dicebat abbas Vindemius, quia narrauit abbas Macarius, dicens: Sedente me aliquando in Scithi, descenderunt duo adolescentes peregrini. Vnus quidem ipsorum incipiebat mittere barbam, alius verò non adhuc. Venerunt autem ad me, dicens: Vbi est cella abbatis Macarij? Ego autem dixi eis: Quid eum vultis? Responderunt: Audientes de eo, in Scithi venimus videre eum. Dico eis: Ego sum. Qui pœnitentiam agentes, dixerunt: Hic volumus manere. Ego autem cùm vidissem eos delicatos, & quasi à diuitijs, dixi eis: Non potestis hic sedere. Dixit ille maior: Et si non possumus hic sedere, pergemus alibi. Dixi ergo apud animum meum: Vt quid eos persequor, & scandalizatur? Labor ipse faciet eos vt à semet fugiant. Tunc dixi eis: Venite, facite vobis cellulam, si potestis. Dicunt & illi: Ostende nobis tantummodò, & faciemus. Dedi autè eis securim & sportam plenam panibus, & salem; ostendi etiam illis duram petram, dicens: Excidite hic, & adducite

Ii 2 vobis

Sisoï verbo velut aliud agens puerum mortuum extitit.

Sisoï discipulum à demonio curat.

Mira senis confidentia.

Leo seni cubile cedit.

Humilitate senis incenditur dæmon, & à bibente senem expellitur.

Ad orationem serui Dei aqua ex puteo sursum ascendit.

BESARIO- NIS. Ruff. l. 3. n. 194. Pasch. c. 34 n. 30.

Monachus silentij obseruans.

Mortua femina deprehenditur.

MACARIUS Ruff. l. 3. n. 195.

Macarius duos inuolucros delicosos probat.

vobis ligna de palude : & cum imposueritis
tectum, sedere in eodem loco. ego autem
putabam, quod fugerent propter laborem.
At illi interrogauerunt me : Quid operabi-
mur hic? Dico eis: Plectam de palmis: & su-
mens folia palmarum de palude, ostendi eis
initium plecte, & quomodo consuere debe-
rent. Quibus etiam dixi: Facite sportas, & da-
te custodibus ecclesie, & ipsi afferent vobis
panes. Post hæc ergo recessi ab eis : ipsi au-
tem patienter omnia quaecumque dixi eis, fe-
cerunt, & non venerunt ad me per tres an-
nos. Sustinui autem & ego luctando cum ani-
mo meo, dicens: Putas, quæ est horum ope-
ratio, quia non venerunt interrogare me de
cogitationibus suis? Qui enim de longin-
quo sunt, veniunt ad me; isti autem de proxi-
mo mihi non venerunt ad me: nam nec ad
aliud abierunt, nisi solum ad ecclesiam cum
silentio accipere oblationem. Igitur orauit
ego Deum ieiunans unam septimanam, vt
demonstraret mihi operationem istorum. Sur-
gens autem post illam septimanam abijit ad
eos, videre quomodo sederent. Et cum pul-
sasset, aperuerunt mihi, & salutauerunt me
tacentes: faciensque orationem fedi. Innuens
autem ille maior minori, vt egrederetur, ipse
fedit facere plectam, nihil loquens. Et circa
horam nonam significauit percutiens, &
venit ille minor, & fecit modicam coctura-
ram pulmenti. Apposuit verò & mensam,
innuente ei illo maiore, & posuit super eam
tres paximates, & stetit tacens. Ego autem
dixi: Surgite, manducemus. Et exurgentes
manducauimus: attulit verò lagunculam,
& bibimus. Cum autem factum esset ve-
sperè, dicunt mihi: Vadis hinc? Respondi
ego: Non, sed hic dormiam. Posuerunt au-
tem mihi mattam in parte, & sibi in alium
angulum à parte: tulerunt etiam cingulos
suos, & femicinctia sua, & posuerunt se dor-
mire simul super mattam ante me. Cumque
se reclinaissent, orauit ad Deum, vt mihi re-
uelaret operationem ipsorum. Et apertum
est tectum celle, & facta est lux magna sicut
per diem, ipsi verò non conspiciebant lumen
illud. Cum verò putarent, quia ego dor-
mirem, tetigit ille maior minorem in latus.
Et surrexerunt atque cinxerunt se, expan-
dentes quoque manus in cælum steterunt
cum silentio. Et ego quidem videbam eos, ipsi
verò me non videbant. Videbam ergo dæmo-
nes sicut muscas venientes super illum mi-
norem fratrem, & alij quidem veniebant vt
sederent super os eius, alij verò super oculo-
s. Et vidi angelum Dei habentem gla-
dium ignis circumuallantem eum, atque
insectantem ab eo demones. Illi autem ma-
iori non poterat appropinquare. Circa ma-

nè verò reclinauerunt se. Et ego feci meip-
sum quasi euigilantem, & ipsi fecerunt si-
militer. Dixit autem ille maior hunc sermo-
nem tantum: Vis dicimus duodecim psal-
mos? Dixi: Etiam. Et psallebat ille minor
quinque psalmos, senos versus, & unum al-
leluia: & per unumquodque verbum exhibat
lampas ignis de ore ipsius, & ascendebat in
cælum. Similiter autem & ille maior cum
aperiebat os suum psallens, tamquam fu-
mus ignis egrediebatur de ore eius, & per-
tingebat in cælum. Et ego dixi modicum ex
animo, sicut & illi, opus Dei. Exiens autem
dixi: Orate pro me. Ipsi autem satisfecerunt
mihi tacentes. Et cognoui, quia ille maior
perfectus est, illum autem minorem impu-
gnabat adhuc inimicus. Post paucos autem
dies dormiuit ille maior frater, & tertio die
ille minor. Et cum aliqui patrum adueni-
rent abbati Macario, ducebat eos in cellam
ipsorum, dicens: Venite videre martyrium
horum minorum peregrinorum.

3. Duo quidam patrum rogabant Deum,
vt ostenderet eis, in quam peruenerint men-
suram. Et venit eis vox, dicens: Quia in vil-
là illà quæ est in Ægypto, est sæcularis qui-
dam, Eucharistius nomine, & vxor eius vo-
catur Maria; nondum adhuc peruenistis
ad mensuram ipsorum. Exurgentes autem
illi duo senes, venerunt in vicum illum.
Qui percontantes inuenerunt cellulam ip-
sius, & vxorem eius. Et dicunt ad illam:
Vbi est vir tuus? At illa dicit eis: Pastor
est ouium, & illas pascit. Et introduxit eos
in domum suam. Cum autem serò factum
esset, venit ipse Eucharistius cum ouibus:
& videns illos senes, parauit illis mensam,
misitque aquam in peluim, vt lauaret pe-
des eorum. Qui dixerunt ei: Non gusta-
bimus quidquam, nisi indicaueris nobis
operationem tuam. Tunc ille Eucharistius
cum humilitate dixit eis: Ego pastor sum
ouium, & hæc vxor mea est. Cum verò per-
seuerassent illi duo senes, rogantes eum vt
omnia denuntiaret eis, ipse nolebat dicere.
Tunc dixerunt ei: Dominus nos misit ad te.
Audiens autem hoc verbum, timuit, dixit-
que eis: Ecce istas oues habemus à paren-
tibus nostris, & quidquid ex eis donauerit
mihi Deus, facimus illud tres partes: par-
tem unam pauperibus, & unam partem in
susceptione peregrinorum, & tertiam par-
tem ad usum nostrum. Ex quo autem ac-
cepi vxorem, neque ego pollutus sum, ne-
que illa, sed virgo est, singuli autem remoti
à nobis dormimus: & noctu quidem in-
duimus sacco, in die verò vestimenta
nostra. Et vsque nunc nemo hominum
hæc cognouit. Cumque hæc audissent illi
patres,

Proficiunt.

*Visitantur
à Macario.*

*Cantant
12. Psalmos.*

*Ignis ex
ore eorum
egreditur.*

*EUCHA-
RISTII ET
MARIAE.*

*Continen-
tes in ma-
trimonio
senibus
duobus præ-
feruntur.*

*Surgunt ad
orationem.*

*Protegun-
tur ab An-
gelo.*

*Pia opera
duorum cō-
iugatorum.*

patres admirati sunt, & recefferunt glorificantes Deum.

MACARI 4. Venit aliquando abbas Macarius ille Ægyptius de Scithi in montem Nitriæ in die oblationis, ad monasterium abbatis Pambo, & dixerunt ei seniores loci illius: Dic fratribus verbum ædificationis, pater. Qui dixit eis: Ego nondum factus sum monachus, sed vidi monachos. & dixit: Sedente enim me aliquando in cellâ in Scithi, perurgebant me cogitationes meæ, dicentes: Surgens, vade vsque in desertum, & considera quod illic vides. Et permansit reluctando huiusmodi animus meus per quinque annos, dicens: Ne fortè à demonibus fit hæc suggestio. Cùm ergo perseverasset cogitatio ista in me, abij in eremo, & reperi ibidem stagnum aquarum, & insulam in medio eius. Veniebant quoque diuersa animalia eremi, & bibebant ex eo: inter quæ vidi duos homines nudos, & contremuit corpus meum; putabam enim quia spiritus sunt. Cùmq; vidissent illi me trepidantem, locuti sunt ad me, dicentes: Noli timere, & nos enim homines sumus. Dixi itaq; illis: Vnde estis, & quomodo in hanc eremum venistis? Qui dixerunt: De cœnobio fuimus, & factus est nobis cōsensus, & egressi sumus huc; ecce quadraginta anni sunt. Erat autem vnus ex ipsis Ægyptius, alius verò Libycus. Interrogauerunt autem me & ipsi dicentes: Quomodo est mundus, & si ascendit aqua secundum tempus suum, si etiam habet mundus abundantiam suam? Respondi eis: Etiam. Quos & ego interrogavi: Quomodo possum fieri monachus? Dicunt mihi: Nisi quis renuntiauerit omnibus, quæ in mundo sunt, non potest fieri monachus. Quibus dixi: Ego infirmus sum, & non possum sicut vos. Responderunt mihi: Si non potes sicut nos, sede in cellâ tuâ, & plange peccata tuâ. Interrogavi ergo eos, dicens: In hieme non sentitis frigus, aut in æstate non incenditur corpus vestrum in caumate? At illi dixerunt: Deus fecit nobis hanc dispensationem, vt neque in hieme frigus, neque æstate ardorem sentiamus. Ideoque dixi vobis quia ego nondum factus sum monachus, ignoscite mihi, fratres.

Quinquēnio Macarius suggestionem explorat.

Duo eremita nudi Macario occurrunt.

Qui omnibus renuntiat, potest fieri monachus.

SISOIS.

5. Sedebat aliquando abbas Sisois solus in monte abbatis Antonij: moram autem faciente ministro eius venire ad eum, per menses decem non vidit hominem. Ambulans autem per montem, inuenit quemdam Pharanitem capientem animalia agrestia. Cui senex dixit: Vnde venis, aut quantum tempus habes hîc? At ille dixit: Verè, abba, habeo vndecim menses in monte isto, & non vidi hominem nisi te. Audiens

Pharanites vndecim mensibus hominem non vidit.

autem hæc senex, intrauit in cellam suam, & percutiebat seipsum, dicens: Ecce, Sisois, existimabas te aliquid fecisse, & neque, vt sæcularis hic, ita fecisti.

6. Item ipse abbas Sisois sedens in cellâ, semper claudebat ostium suum. Dicebatur autem de ipso, quoniam in die dormitionis suæ, cùm sederent circa eum patres; resplenduit tamquam sol facies eius, & dixit ad eos: Ecce abbas Antonius venit. Et post pusillum rursus dicit eis: Ecce chorus prophetarum venit. Et iterum amplius facies eius resplenduit, & dixit: Ecce chorus Apostolorum venit. Et dupliciter refulsit adhuc facies eius; & ecce ipse quasi cum aliquibus loquebatur. Deprecati sunt autem senes illum, dicentes: Cum quo loqueris, pater? Qui dixit eis: Ecce Angeli venerunt accipere me; & rogo vt dimittar pœnitere modicum. Dicunt ei seniores: Non indiges pœnitentiâ, pater. Dixit autem illis: Verè nescio meipsum vel initium pœnitentiæ arripuisse. Et cognouerunt omnes, quia perfectus esset. Et rursus subito facta est facies eius sicut sol, & timuerunt omnes. Dixit autem eis: Videte, ecce Dominus venit, dicens: Afferte mihi vas electionis eremi. Et continuo reddidit spiritum. & factus est sicut fulgur, & repletus est totus locus ille odore suauitatis.

**SENIO-
RVM.**

EIVSDEM.
Ruff. l. 3.
n. 162.

Sisois in hora mortu varij Sancti apparent.

Humilitas Sisois.

Christus ei apparet.

Sisois vas electionis eremi.

HOR.

7. Dicebant de abbate Hor: Quia neque mentitus est vquam, neque iuravit, neque maledixit hominem, neque si necesse non fuit, locutus est alicui.

8. Idem abbas Hor dicebat discipulo suo: Vide ne aliquando alienum verbum adducas in cellam istam.

9. Duo quidam magni senes ambulabant in eremo quæ est iuxta Scithim: & audientes murmur cuiusdam vocis de terrâ, quæsierunt introitum speluncæ; in quam ingressi repperunt ibidem quamdam aniculam, virginem sanctam, iacentem infirmam, & dicunt ei: Quando huc aduenisti, anus; aut quis est qui tibi ministrat? Nihil enim inuenerunt in ipsâ speluncâ, nisi solam ipsam iacentem infirmam. At illa dixit: Trigesimum octauum annum habeo in speluncâ hac eremi, cum tantâ sufficientiâ feruens Christo, & non vidi hominem nisi hodie: misit enim vos Deus, vt sepeliatis corpus meum. Cùmque hoc dixisset, quieuit in pace. Patres verò illi glorificauerunt Deum, & reconditò corpusculo eius, recefferunt in locum suum.

38 annis anicula reclusa, hominem non videns.

10. Narrauerunt de quodam solitario, quia exijt in eremum vestitus lineo sacco tantum. Cùmque perambulasset tres dies, ascendit supra petram, & vidit sub ipsâ viridem

INCERT.

SENIO-
RV M.

dem herbam, & hominem pascentem tamquam bestiam. Descendens autem occulte, tenuit eum: senex verò ille cum esset nudus, nec ferre posset odorem hominum, angustiatu vix potuit euadere de manibus eius, & fugiebat. Ille quoque frater exijt, post ipsum currens & clamás: Expecta me, quia propter Deum te sequor. At ille conuersus, dixit ei: Et ego propter Deum fugio abs te. Frater autem ille posthac proiecit ¹⁰ leuionem, quã erat indutus, & sequebatur eum. Quem cum vidisset senex, quia iactauerat indumentum suum, sustinuit eum. Et cum appropinquasset ei, dixit ad illum senex: Quando proiecisti materiam mundi abs te, & ego te expectaui. Rogabat autem frater ille, dicens: Pater, dic mihi verbum quo saluus efficiar. Qui dixit ei: Fuge homines, & tace, & saluus eris.

Fuge, tace,
via salutis.

INCERTI.

II. Narrabat quidam solitarius fratribus, qui erant ¹¹ in Raythum vbi sunt septuaginta arbores palmarum, in locum, vbi applicuit Moyfes cum populo, quando egressus est de terrã Ægypti, sic dicens: Cogitauit aliquando, debere me ingredi in interiorum eremum, si fortè inuenirem aliquem interius me habitantem in eremo, & seruientem Domino nostro Iesu Christo. Ambulãs autem quatuor dies ac noctes inueni speluncam: & cum appropinquassem, respexi intus, & vidi sedentem hominem, & pulsaui secundum consuetudinem monachorum, vt egredientem salutarem eum. At ille non mouebatur; requieuerat enim in pace. Ego autem nihil dubitans introiui: & cum tenuissem scapulam ipsius, confestim dissolutus est, & factus est puluis. Deinde aspiciens, vidi colobium pendens: cum verò & hoc tenuissem, dissolutum est, & in nihilum redactum est.

Simile
quid vel
idem in Vi-
tã sancti
Onuphrij
cap. 2. per
Metaphra-
stem apud
Surium
rom. 3. de
se narrat
Paphnu-
tius.In Vitã san-
cti Onu-
phrij iam
citã c. 3.

Cum autem de hoc hæsitarem, egressus sum inde, & perambulabam in desertum, in quo rursus aliam reperi speluncam, & vestigia hominis ibidem. Factus sum autem alacrior. Appropinquans autem ad ipsam speluncam, vt iterum pulsaui, & nemo mihi obaudiuit, ingressus nullum iuueni: stans autem foras speluncam, dicebam intra me ipsum: Quia híc oportet venire hunc seruum Dei, vbi cumque fuerit. Cum verò iam præterisset dies, vidi bubalos venientes, & illum seruum Dei venientem cum eis nudum, de capillis cooperientem quæ inhonestas erant corporis sui. Qui appropinquans mihi, existimabat me spiritum esse, & stetit ad orationem. Nam multum tentatus fuerat à spiritibus, sicut ipse postea dicebat. Ego autem hæc intelligens, dicebam ei: Serue Dei, & ego homo sum, vide vestigia mea &

contrecta me, quia caro & sanguis sum. Cum verò post orationem dicto Amen, respexisset me & consolatus fuisset, introduxit me in speluncam, & interrogabat me, dicens: Quomodo huc aduenisti? Cui ego dixi: Requirendi gratiã seruos Dei veni in hanc solitudinem, & non me fraudauit Deus à desiderio meo.

Ego autem interrogauit eum rursus, dicens: Quomodo & tu huc venisti, & quantum tempus habes, aut quod est alimentum tuum, vel quomodo cum sis nudus, non indiges vestimento? Qui dixit mihi: Ego in cœnobio erã * Thebeę, & opus meum erat lini textura: subintravit autem in animum meum cogitatus, vt inde exiens singulariter federem: & poteris, inquit, quietus esse, & suscipere peregrinos, & pluriorem mercedem habere ex eo, quod acquisieris de opere tuo. Vt autem consensi cogitationi huic, & opere perfecit eam, exiens ædificauit mihi monasterium, ibique veniebant, qui mihi iniungebant opus. Cumque iam multum esset quod congregaueram, festinabam pauperibus ac peregrinis illud distribuere. Sed aduersarius noster diabolus inuidens mihi, sicut & semper & tunc, futuram in me fieri retributionem machinabatur auferre, eò quod festinabam labores meos Deo offerre. Videns enim vnam virginem sacram iniungentem mihi species, & eas me perficientem atque reddentem; immisit ei vt rursus mihi alias demandaret species. At verò vbi iam consuetudo facta est ac fiducia maior, postremò etiam tactus manuum & risus, ac simul conuescere, ad vltimum concepimus dolorem, & peperimus iniquitatem. Cum autem mansissem in eadem ruinã sex mensibus, postea cogitauit, dicens: Quia aut hodie, aut crastino, aut post multos annos morti addictus, æternum habebò supplicium. Si enim quis vxorem hominis violauerit, pœnis æternis legitime subiacebit; quantis tormentis dignus est, qui Christi stuprauerit sponsam? Et sic occultè in hanc eremum cucurrit, omnia relinquens illi mulieri, veniensque huc inueni hanc speluncam, atque fontem hunc, & istam palmam afferentem mihi botryones duodecim dactylorum: per singulos menses affert mihi vnum botryonem, qui mihi sufficit triginta diebus, & post hunc maturatur alter. Post tempus autem multum creuerunt capilli mei, & cum iam disrumperentur vestimenta mea, de ipsis, quam decet, partem operui corporis mei.

Dum autem rursus eum interrogarem, si in primordijs difficultatem habuisset ibidem, ait mihi: In iniurijs afflictus sum valde dolore

* al. The-
baidæ.
In Vitã
Onuphrij
iam citã
c. 5. voca-
tur hic er-
mita Ti-
motheus.Periculosa
cum virgi-
ne etiam
sacrã con-
suetudo.Monachus
memoriã
æterni sup-
plicij se re-
uocat à
lapsu.

dolore iecoris, ita vt humi iacens non possem stans psalmum dicere, sed prostratus in terrâ, clamabam ad Altissimum. Cùm autem in speluncâ essem in dolore valido atque defectione, vt etiam nec egredi iam possem, vidi virum intransentem & iuxta stantem ac dicentem mihi: Quid pateris? Ego autem confortatus ab eo modicum, dixi ei: Hepar doleo. Qui dixit mihi: Vbi doleres? Cùm verò ostendissem ei, digitos manus suæ in directum coniungens, diuisit locum illum tamquam per gladium, & auellens iecur, ostendit mihi vulnera, & raso iecore manu suâ in pannum ipsas scabies misit, atque rursùm ipsum iecur imponens manibus suis, locum ipsum recludit. Et ait mihi: Ecce sanus factus es, serui Domino nostro Iesu Christo sicut oportet. Et ex tunc factus sum sanus, & sine labore iam sum hîc. Ego autem multùm illum rogavi, vt manerem in interiorem eremum. & ait mihi: Non potes sufferre dæmonum impetus. Et ego hoc ipsum considerans, rogabam vt orans pro me dimitteret me. Qui cùm orasset, dimisit me. Hæc vobis narraui ædificationis gratiâ.

*Iecur eius
Angelus
curat.*

INCERTI. 12. Dicebat rursùm alius senex: Qui etiam dignus effectus est episcopus ciuitatis Oxyrynchi, tamquam ab alio hæc audisset, sed ipse erat qui hoc fecerat. Visum est, inquit, mihi aliquâdo intrare in interiorem eremum, quæ est circa Oasa, vbi genus est Mazicorum, vt viderem, si fortè inuenirem aliquem Christo seruientem. Sumens itaque paucos paximates, & quasi dierum quatuor aquam in vase, iter meum faciebam. Transactis verò quatuor diebus, consumptisq;e cibis, expectabam quid agerem. Et confidens dedi meipsum ad pergendum. Ambulaui quoque alios quatuor dies sine cibo perdurans. Cùmque ieiunium & laborem itineris ferre non posset corpus meum, in pusillanimitatem veni, ac sic iacebam in terrâ. Veniens autem quidam digito suo tetigit labia mea, tamquam si medicus de sputo oculum percurrat: statim verò confortatus sum, ita vt putarem me neque ambulasse, neque famem pertulisse. Cùm ergo vidissem venientem in me virtutem hanc, surgens perambulabam desertum. Præteritis itaque alijs quatuor diebus, rursùm fatigatus defeci. Cùmque extendissem manus meas in cælum, ecce vir ille, qui pridem me confortauerat, iterùm digito suo quasi liniens labia mea, confortauit me. Peracti sunt autem dies decem & septem, & post hæc inuenio tugurium, & arborem palmæ, & virum stantem, cuius capilli capitis erant pro indumento ipsius; qui capilli canitie

eius erant candidi per totum. Erat autem & terribilis aspectu. Cùmque vidisset me, stetit ad orationem. Et expleto Amen, cognouit me esse hominem, tenensque mihi manum interrogabat me, dicens: Quomodo huc aduenisti, & si adhuc constant omnia quæ sunt in mundo, si adhuc etiam sunt persecutiones? Ego autem dixi ei: Vestri gratiâ, qui in veritate Domino Iesu Christo seruitis, hanc perambulo eremum; persecutio verò cessauit per potentiam Christi. Ediffere mihi nunc, obsecro te, & tu quomodo huc aduenisti? At ille cum lamentatione plorans, cœpit dicere mihi: Ego episcopus eram, & persecutione factâ, multis mihi illatis supplicijs, cùm iam ferre non possem tormenta, postea sacrificauit. In me ipsum autem deinde reuersus, agnoui iniquitatem meam, & dedi meipsum ad moriendum in hanc eremum; & sum degens hîc annis quadraginta nouem in confessione & obsecratione ad Deum, si fortè dimittatur mihi peccatum meum. Et victum quidem præstitit mihi Dominus ex hac palmâ, consolationis verò indulgentiam non accepi, vsque ad quadraginta octo annos: in hoc autem anno consolatus sum. Hoc autem dicens, repente surrexit, & currens exiit foras, & stetit in oratione diu. Cùm autem compleisset orans, venit ad me. Intuens autem ego faciem eius, exterritus trepidauit, factus enim erat ipse tamquã ignis. Dixit ergo mihi: Noli timere. Deus enim te misit, vt funeri tradas corpus meum, atque sepulture. Dum autem consumasset hæc dicens, statim extendens manus pedesque, finem vitæ fecit. Dissuta ergo tunicâ meâ, ego dimidiam mihi tenui, & dimidiâ inuolutum sanctum corpusculum abscondi in terrâ. Recondito ergo illo, continuò palma illa aruit, & tugurium illud cecidit. Ego autem multùm fleui, obsecrans Deum, si quomodo mihi præstaret palmam illam, vt perseuerarem in loco illo residuum tempus meum. Vt autem non est hoc factum, dixi apud me: Non est voluntas Dei. Orans ergo tendebam iterùm ad sæculum, & ecce homo, qui liniuit labia mea, veniens apparuit mihi, atque confortauit me, & ita conualui peruenire ad fratres, & narraui eis hæc, rogans eos ne desperarent semetipsos, sed per pœnitentiam inuenirent Deum.

*Episcopus
lapsus
suum 49.
annorum
pœnitentiâ
eluit.*

13. Frater quidam interrogauit senem, **INCERTI.** dicens: Nomen est quod saluat, aut opus? Respondit ei senex: Opus. Et ait senex: Scio enim fratrem orantem aliquando, & statim audiebatur oratio eius. Subintrauit autem in animo eius cogitatus, velle videre animâ peccatoris & iusti, quomodo abstra-

SENIO-
RVM.

hitur à corpore. Et nolens Deus contristare eum in desiderijs eius, dum federet in cellâ suâ, ingressus est lupus ad eum, & tenens ore suo vestimenta ipsius fratris, trahebat eum foràs. Surgens autem frater sequebatur eum: lupus autem duxit eum vsque ad aliquam ciuitatem, & dimittens fratrem illum, recessit. Cùm verò federet foràs ciuitatem in monasterio, in quo erat quidam habitans, qui habebat nomen quasi magni solitarij, ipse verò solitarius infirmus erat, exspectans horam mortis suæ. Frater ille qui ibidem venerat, videbat multam præparationem fieri cereorum & lampadarum propter solitarium illum, tamquam per ipsum Deus panem & aquam inhabitantibus ciuitatem illam præstaret atque saluaret eos, & dicebant: Si hic finierit, simul omnes moriemur. Factâ autem exitus eius horâ, vidit frater ille tartaricum inferni descendentem super solitarium illum, habentem tridentem igneum, & audiuit vocem dicentem: Sicut anima ista non me fecit quiescere, neque vnâ horâ in se, sic neque tu miseraris eius euellens eam. Deponens igitur tartaricus ille quem tenebat tridentem igneum in cor solitarij illius, per multas horas torquens eum, abstraxit animam eius. Posthæc autem ingressus frater ille in ciuitatem, inuenit hominem peregrinum iacentem in plateâ ægrotum, non habentem qui ei curam adhiberet, & mansit cum eo die vnâ. Et cùm venisset hora dormitionis eius, conspicit frater ille Michaëlem & Gabrielem descendentes propter animam eius. Et sedens vnus à dextris & alius à sinistris eius, rogabant animam eius, vt egrediretur foràs: & non exibat, quasi nolens relinquere corpus suum. Dixit autem Gabriel ad Michaëlem: Assume iam animam istam vt eamus. Cui Michaël respondit: Iussi sumus à Domino, vt sine dolore eiiciatur, ideoque non possumus cum vi euellere eam. Exclamauit ergo Michaël voce magnâ, dicens: Domine, quid vis de animâ hac, quia non aquiescit nobis, vt egrediatur? Venit autem ei vox: Ecce mitto Dauid cum citharâ, & omnes Deo psallentes in Ierusalem, vt audiens psalmum ad vocem ipsorum egrediatur. Cumque descendissent omnes in circuitu animæ illius cantantes hymnos, sic exiens anima illa sedit in manibus Michaël, & assumpta est cum gaudio.

EIVSDEM.

14. Dixit iterum qui suprâ, de quodam senex, quia venit aliquando in ciuitatem, vt venundaret vasa quæ operatus fuerat. Et cùm explicuisset ea, contigit eum sedere ante ianuam cuiusdam diuitis, qui iam moriebatur. Sedens ergo senex ille, vidit equos

nigros, & ascensores eorum nigros & terribiles, habentes singulos baculum igneum in manu suâ. Cùm ergo iam peruenissent ad ianuam illam, statuerunt equos suos foràs, & intrauit vnusquisque cum festinatione. Infirmus autem ille videns eos, clamauit voce magnâ, dicens: Domine, adiuua me. At illi dixerunt ei: Nunc memor factus es Dei, quando tibi sol obscuratus est? quare vsque in hodiernum diem non exquisisti eum, dum adhuc tibi splendor erat diei? Nunc autem in hac horâ non est tibi portio spei neque consolationis.

15. Dixerunt patres, fuisse quemdam Macarium, qui Scithi primus monasterium fecit. Est enim locus ipse eremi longè à Niriâ, habens interuallum itineris die noctuque. Est autem & grande periculum euntibus ibidem: si enim modicum quis errauerit, vagatur periclitans per eremum. Sunt autem illic omnes perfecti viri, nec aliquis imperfectus potest in eodem loco tam feroci perdurare, quia omnino aridus est, absque vllâ consolatione, eorum quæ necessaria sunt. Hic igitur prædictus vir Macarius, cùm esset homo de ciuitate, coniuuctus est aliquando illi Macario maiori. Et cùm venissent ad transfretandum Nilum fluuium, contigit eos ingredi in nauim maiore, in quâ tribuni duo quidam cum multâ intrauerant extollentiâ, habentes intus rhedam totam æream, & equos quibus frangi aurei erant, & obsecundantes quosdam milites, & pueros torques vtentes, atque aliquos aureos habentes cingulos. Videntes ergo tribuni illi hos duos monachos veteres pannos indutos, & in angulo sedentes, beatificabant exiguitatem ipsorum. Vnus verò ex tribunis illis ait ad eos: Beati estis vos, qui mundo huic illulistis. Respondens autem ille vrbani Macarius, dixit ad eos: Nos quidem mundo isti illusimus, vobis autem mundus hic illusit. Scito tamen, quia non volens hoc dixisti; vtrique enim beati dicimur, id est Macarij. At ille tribunus compunctus in verbo eius, regressus domum, exspoliavit se vestimenta sua, & cœpit esse monachus, faciès eleemosynas multas.

16. Dicebant de eodem abbate Macario maiore, quia dum ambularet aliquando in eremum, inuenit caput hominis mortui in terrâ iacens; quod cùm moueret de virgâ palmæ, quam in manu habebat, locutum est caput illud ad eum. Cui dixit senex: Quis es tu? Respondit caput illud ad senem: Ego eram sacerdos gentilium qui commanebant in loco hoc, tu verò es abbas Macarius, qui habes Spiritum sanctum Dei. Quacumque ergo horâ miser-

tus

*Diuitis
miseranda
mors.**MACARI
Ruff. l. i.
cap. 29.**Monachi
mundo il-
ludunt, se-
cularibus
mundus.**MACARI
Ruff. lib. 3.
n. 172. pau-
lò aliter
narrat.**Visi de di-
uersis duo-
rum mo-
rientium
statu.**Michaël
& Gabriel
animam
peregrini
cuiusdam
deducunt.*

tus fueris eorum qui sunt in tormentis, & oraueris pro eis, tunc consolantur pusillum. Dicit ei senex: Et quæ est ipsa cõsolatio? Respondit illud caput: Quantum distat cælum à terrâ, tantum est ignis sub pedibus nostris, & super caput nostrum. Stantibus ergo nobis in medio ignis, non est vt quis facie ad faciem videat proximum suum. Ait ergo senex cum fletu: Væ illi diei, in quâ natus est homo, si hæc est cõsolatio supplicij. Rursum dixit senex: Est peius tormentum ab his? Respondit caput illud: Maior pœna subtrus nos est. Dicit ei senex: Et qui sunt in ipsâ? Dicit ei caput illud: Nos qui ignorauimus Deum, vel ad modicû habemus aliquid misericordiæ: hi verò qui cognouerunt Deum, & negauerunt eû, nec fecerunt voluntatē eius, hi sunt subtrus nos. Et post hæc fumēs senex caput illud sepeliuit.

Christiani in inferno grauius quã ethnici cruciantur.

EIVSDEM.

Ruff. l. 3. n. 97.

17. Orante aliquando eodem abbate Macario in cellâ suâ, venit ei vox, dicens: Macari, nondum peruenisti ad mensuram illarum duarum mulierum illius ciuitatis. Surgens ergo manē senex, accepit virgam suam palmeam, & cœpit pergere in ciuitatem. Cùm ergo peruenisset, reperto loco pulsauit ad ianuam. Egressa autem vna, suscepit eum in domum suam. & cùm sedisset, vocauit eas: quæ cùm venissent, sederunt cum eo. Ait autem ad eas senex: Propter vos laborem tantum pertuli: dicite mihi nunc operationem vestram, quæ vel quomodo est. At illæ dixerunt: Crede nobis, quia hac nocte non fuimus sine viris nostris. Quam ergo operationem possumus habere? At verò senex cum satisfactione rogabat eas, vt manifestarent ei actum suum. Tunc dixerunt ei: Nos quidem secundum sæculum extranex nobis sumus; placuit autem nobis nubere duobus fratribus secundum carnem. Quindecim annis nos hodie duę habitamus in vnâ domo, & nescimus si aliquando litigauimus ad inuicem, aut vel fermonē turpem dixit vna ex nobis ad alteram: sed in pace & cõcordiâ peregrimus totum tempus hoc. Subintrauit autē nobis in animum ingredi in monasteriū virginum, & rogati viri nostri, non nobis consenserunt in hoc. Cùm verò minimè valuissimus obtinere huiusmodi consilium, disposuimus testamentum inter nos & Deum, vt vsque ad mortem per os nostrum non egrediatur sermo sæcularis. Audiens autem hoc abbas Macarius, dixit: In veritate dico, quia neque virgo, neque sub marito agens, neque monachus, neque sæcularis, sed secundum vniuscuiusque propositum, Deus omnibus præstat Spiritum sanctum.

Macario dua coniugata sine querelâ viuentes præferuntur.

In omni statu Deus suos sanctos habet.

INCERTI.

18. Dicebant patres de aliquo sene ma-

gno, quia cùm ambularet in eremo, vidit duos Angelos comitantes secû, vnum à dextris, & alium à sinistris suis. Dum verò ambularent, inuenerunt cadauer in viâ iacens. Et cooperuit ille senex nares suas propter foetorem: fecerunt autem & Angeli similiter. Et profecti pusillum, dixit senex: Et vos hoc odorastis? Qui dixerunt ei: Nequaquam, sed propter te cooperuimus & nos: nam immunditiam mundi huius non odoramus nos, neque appropriat nobis; sed animas, quæ foetorem peccatorum habent, ipsarum odorem nos odoramus.

Factor peccati Angelis abominandus.

LIBELLVS QVARTVS.

Septem Capitula verborum, quæ misit abbas Moyses abbati Pæmenio.

Et qui custodierit ea, liberabitur à pœnâ.

1. DIXIT senex Moyses: Quia debet homo quasi mortuus esse tocio suo, hoc est mori amico suo, vt non diiudicet eum in aliquâ causâ.

Moysts. Neminem iudices.

2. Dixit iterum: Quia debet homo mortificare seipsum ab omni re malâ, priusquam egrediatur de corpore, vt non lædat vllum hominem.

EIVSDEM. Neminem lædas.

3. Dixit iterum: Nisi habuerit homo in corde suo, quia peccator est, Deus non exaudit eum. Dixit ei frater: Quid est in corde habere, quia peccator est? Et dixit senex: Si quis portat peccata sua, non videt peccata proximi sui.

EIVSDEM. Te peccatorem cogita.

4. Dixit iterum senex: Nisi cõuenerit actus orationi, in vanum laborat homo. Et dixit frater: Quid est consensus actus cum oratione? Respondit senex: Vt pro quibus oramus, iam non illa faciamus. Quando enim homo dimiserit voluntatem suâ, tunc ei reconciliatur Deus, & suscipit orationes eius. Interrogauit frater: In omni labore hominis quid est quod eum iuuat? Dicit ei senex: Deus est qui adiuuat. Scriptû est enim: Deus noster refugium & virtus, adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis.

EIVSDEM. Ruff. l. 3. n. 202.

Actus orationi consentiat.

Psal. 45.

5. Dixit frater: Ieiunia & vigilia, quas facit homo, quid efficiunt? Dixit ei senex: Quoniam ipsa sunt, quæ faciunt humiliari animam. Scriptum est enim: Vide humilitatem meam, & laborem meum, & mitte omnia peccata mea. Si ergo fecerit anima labores istos, miserebitur super eam Deus propter eos.

EIVSDEM. Ieiunia & vigilia animam humiliant.

Psal. 24.

6. Interrogauit frater senem, dicens: Quid faciet homo in omni tentatione veniente super se, aut in omni cogitatione inimici? Ait illi senex: Flere debet in conspectu bonitatis Dei, vt adiuuet eum; & requiescet velociter, si rogat in scientiâ. Scriptum est enim:

EIVSDEM. In omni tentatione Deus inuocandus.

Psal. 24.

SENIO-
RVM.
Pfal. 117.

enim: Dominus mihi adiutor, & non timebo quid faciat mihi homo.

EIVSDEM.

7. Interrogauit eum iterum frater, dicens: Ecce homo cædit seruum suum propter peccatum quod egit, quid dicet seruus ille? Dicit ei senex: Si bonus seruus est, dicet: Peccaui, miserere mei. Dicit ei frater: Nihil aliud? Dicit ei senex: Non, ex quo enim culpam super se posuerit, & dixerit: Peccaui, statim miseretur ei dominus suus: finis autem horum est, non iudicare proximum suum. Quando enim manus

Exod. 12.

Domini occidit primogenita in terrâ Ægypti, non erat domus, in quâ non esset mortuus. Dicit ei frater: Quid est hoc verbum? Respondit ei senex: Quia si conspexerimus peccata nostra, non videbimus peccata proximi. Stultitia est enim homini habenti mortuum suum, relicto eo ire & flere mortuum proximi sui. mori autem proximo tuo, hoc est portare peccata tua, & sine cogitatu esse ab omni homine, quia iste bonus est, & ille malus est, & ne facias malum vlli homini, neque cogites malum in aliquem, neque spreueris aliquem facientem malum, neque acquiescas facienti malum proximo tuo, & noli gaudere cum eo, qui facit malum proximo suo: & hoc est mori proximo tuo. Et noli obloqui de aliquo, sed dicito: Quia Deus cognoscit vnumquemque. Noli ergo obedire detrahenti, neque congaudeas ei in detractioe ipsius. Noli obedire obloquenti proximum suum, & hoc est, nolite iudicare, & non iudicabimini. Non habeas inimicitias cum quocumque homine, neque retineas inimicitias in corde tuo, neque odio habeas eum qui inimicatur proximo suo, & non consentias inimicitijs ipsius. Noli despiciere eum qui inimicitias habet cum proximo suo, & hæc est pax. In his temetipsum consolare: modicum tempus est labor, & sempiterna requies, gratiâ Dei Verbi, Amen.

Mortuum
tuum do-
mi tua
plora.

Quid sit
mori pro-
ximo.

Matth. 7.

8. Dixit alius senex: Propter te homo Saluator est natus; propter hoc venit Filius Dei, vt tu saluareris. Factus est homo, manens Deus; factus est puer; factus est lector, accipiens librum legit in synagogâ, dicens: Spiritus Domini super me, propter quod vniuit me; euangelizare pauperibus misit me. Factus est subdiaconus: faciens namque de fune flagellum omnes eiecit de templo oues & boues, & cetera. Factus est diaconus: præcingens namque se linteo lauit pedes discipulorum suorum, præcipiens eis fratrum pedes lauare. Factus est presbyter, & resedit in medio magistrorum docens. Factus est episcopus, & accipiens panem benedixit ac fregit, & dedit discipulis suis, &

INCERTI.

Christus
lector.

Lucæ 4.

Subdiaconus.

Ioan. 2.

Diaconus.

Ioan. 13.

Presbyter.

Lucæ 13.

& 21.

Episcopus.

Matth. 26.

cetera. Flagellatus est propter te, crucifixus & mortuus est; & tertiâ die resurrexit, & assumptus est. Omnia propter te suscepit in se, omnia iuxta dispensationem, omnia ordine, omnia consequenter est operatus, vt nos saluaret; & tu propter eum non toleras? Simus sobrij, vigilemus, vacemus orationibus, vt quæ placita sunt ei facientes, saluari possimus. Ioseph nonne in Ægypto est venditus, in terrâ alienâ? Tres pueri in Babylone captiui, numquid cuiusquam habuerunt notitiam? Tamen Deus patrociniatus est eis, suscepit & glorificauit eos, quia timebant eum. Qui dat animam suam Deo, non habet propriam voluntatem, sed expectans Dei arbitrium non laborat. Nam si tuam vis facere voluntatem, non cooperante Deo, nimium fatigaris.

9. Interrogauit frater abbatem Pastorem: PASTORIS
Quid est quod scriptum est: Nolite cogitare Math. 6.
de crastino? Dicit ei senex: Ad hominem respicit hoc, qui in tentatione est constitutus, & deficit, vt non cogitet quantum temporis in eâ facturus sit, sed potius quod hodiernum est & quotidianum, futurum libenter suscipiat. *Nec cogita de crastino.*

10. Interrogauit frater abbatem Ioannem, dicens: Quomodo anima habens propria vulnera, non erubescit detrahere proximo suo? Cui respondit senex per parabolam: Erat quidam homo pauper habens uxorem: qui cum vidisset aliam mulierem pulchriorem, & ipsam quoque sortitus est in coniugium. Erant autem vtræque nuda. Sed cum essent in quodam loco nundinæ, rogauerunt eum ambæ, dicentes: Tecum venire desideramus. Quas mittens nudas in dolium, cum nauiculâ tranfretauit, venitque ad locum. Factâ autem meridie, cum vna earum populo recedente vidisset silentium, exiliuit in quemdam locum dolio vicinum velociter, & veteres atque cõscissos pannos reperiens se præcinxit, & de hinc fiducialiter visa est ambulare. Altera verò nuda sedens intrinsecus, dicebat marito: Ecce meretrix ista nuda est, nec confunditur. Cui maritus *Insigni parabolâ Ioannes detractio nem aperit.*
cum dolore ait: O miraculum; hæc vtrumque confusione suam cooperuit, tu verò vndique nuda non erubescis culpâre vel ex parte vestitâ? Ita est omnis detractor, qui propria mala non videns, aliena semper accusat.

11. Dixerunt quidam fratres abbati Antonio: Antonii
Volumus à te audire verbû, quo saluari possimus. Tunc senex ait: Ecce Scripturas audistis, sufficiat vobis. Qui dixerunt: Et à te volumus audire, pater. Respondit eis senex: Audistis Dominum dicentem: Si quis *Matth. 5.*
te percusserit in maxillâ finistrâ, præbe ei & alteram. Dicunt ei: Hoc implere non possu-

Detractor
cui similis.

*Patientia
gradus.*

possumus. Dicit eis: Si ergo præbere ei & alteram non potestis, saltem de vnâ ferte patienter. Responderunt ei: Nec hoc possumus. Dicit eis: Si neque hoc potestis, ne velitis percutere magis quam percuti. Dicunt ei: Nec hoc possumus. Tunc senior ait discipulo suo: Succos præpara fratribus istis, quia nimis infirmati sunt. Deinde dixit eis: Si nec hoc nec illud potestis, quid faciam vobis? ergo sola oratio necessaria est pro vobis.

*Infirmo in
viâ Dei
oratio ne-
cessaria.**IOANNIS.
Ruff. lib. 3.
n. 84.*

12. Dicebat abbas Ioannes quibusdam fratribus: Quia fuerunt tres philosophi amici, quorum vnus moriens alteri reliquit filium suum commendatum; qui in ætate iuuenili prouectus, nutritoris sui adulterauit vxorem. Quo scelere cognito missus est foras. Deinde cum plurimum pœniteret, non ei concessit regressum, sed ait illi: Vade, & esto tribus annis inter damnatos qui metalla in flumine deponunt, & sic indulgeo tibi culpam tuam. Quo post triennium redeunte, rursus ait: Vade alios tres annos da mercedes, vt iniurias patiaris. Ille verò fecit sic alios tres annos. Qui dixit ei: Veni ergo nunc ¹³ ad ciuitatem Atheniensem, vt philosophiam discas. Erat autem ad portam ciuitatis quidam senex philosophus sedens, atque intrantes contumeliis afficiebat; iniuriauit ergo & iuuenem illum. At ille iniuriatus risit. Cui senior ait: Quid est hoc, quod tibi ego iniurias facio, & tu rides? Dicit ei iuuenis: Non vis vt rideam, qui tribus annis, vt iniurias paterer, dedi mercedes, & hodie gratis eas patior? Prorsus ob hoc ego risi. Dixitq; ei senex: Ascende & ingredere ciuitatem. Cumque hoc retulisset abbas Ioannes, dixit: Hæc porta Domini, & patres nostri per multas iniurias in eâ gratulantes ingressi sunt.

*Quidam
insuriantibus
mercedem
dat.**Porta cali
iniuriarū
perpassio.**EIVSDEM*

13. Dicebat abbas Ioannes de animâ, quæ desiderat pœnitere: Quædam pulcherrima meretrix fuit in quadam ciuitate, quæ habuit plurimos amatores. Quidam autem vir de ducibus veniens ad eam dixit: Promitte mihi castitatem tuam, & ego te accipiam in vxorem. Illâ igitur promittente, accipiens eam introduxit in domum suam. Cumque à suis amatoribus quæreretur, agnito quod ille tam magnus vir fortitus eam fuisset vxorem, dixerunt: Si accesserimus ad ianuam hominis tam potentis, cognoueritque desideria requirentium, proculdubio puniemur; sed venite post dorsum domus, vt amur solito sibilo: cumque illa sibilantium sonum audierit, descendet ad nos, & inueniemur innoxij. Quæ cum audisset, signauit aures suas, & exiliens in interiora domus ingressa est, at-

*Apologus
de meretri-
ce & ani-
mâ.*

que clausit. Hæc ita locutus senior, dicebat meretricem esse animam, amatores ei esse vitia, ducem verò vel principem dicebat esse Christum, domumque eius calorū perpetuam mansionem, sibilatores autem dæmones sunt maligni. Hæc ergo si casta fuerit & fidelis, semper currit ad Deum.

14. Dixit abbas Pastor: Scriptum est in Euangelio, Qui habet tunicam, vendat eam, & emat tibi gladium. Hoc intelligitur: Qui habet requiem, dimittat eam, & teneat pugnam; pugnam verò dicebat aduersus diabolū.

15. Dicebat qui supra: Quia senior quidam in partes Ægypti sedebat in cellâ, cui frater aliquis & virgo quædam ministrabant. Accidit autem vnâ die, vt vterque sibi ad senem venientes occurrerent. Cùm ergo facta iam fero ad sua remeare non possent, posuit mattam senior inter vtrosque vt dormirent. Frater verò ille carnis suæ pugnam non sufferens, miserandam virginem stuprauit & perdidit, consummatoque peccato manè discessit. Senex autem cum cognouisset, futura prospiciens, tacuit in præsentia. Redeuntes itaque prosequente eos sene, neque aliquam tribulationem demonstrante, vbi recessit ab eis, ita ad inuicem loquebantur: Putasne intellexit hic senex facinus nostrum, an non? Reuersiq; ad eum pœnitentiâ ducti dixerunt: Sancte pater, intellexisti quemadmodum nos seduxit inimicus atque prostrauit, an non? Qui respondit: Intellexi, fili. Dicunt ei: Et vbi fuit in illâ horâ mortis nostræ cogitatio tua? Dixitque eis: Mea cogitatio illic erat illâ horâ, vbi crucifixus est Christus; stabam & flebam tam pro me, quam pro vobis. Sed quia pœnitentiam vestram Dominus repromissit, admoneo, vt curando vulnere, quod per superbiam pertulistis, diligentius insistatis. Acceptâ igitur regulâ pœnitentiæ ab eo, recesserunt iam fortiter vnusquisque certantes, donec vasa electa fieri potuissent.

*Ne pecces,
Christum
crucifixum
cogita.*

16. Philosophus quidam interrogauit sanctum Antonium: Quomodo, inquit, contentus es, pater, qui codicum consolatione fraudaris? Ille respondit: ¹⁴ Meus codex, philosophe, natura rerum est creaturum, quæ mihi, quoties verba Dei legere cupio, adesse confuevit.

*ANTONIUS**Codex An-
tonij natu-
ra rerum.*

17. Cùm quidam venisset ad abbatem Macarium, meridiano æstu nimîa siti accensus, & aquam quæreret ad bibendum, Sufficit, inquit, tibi hæc umbra, quâ multi viatores aut nauigantes nunc indigent, nec fruuntur.

*MACARIUS
Macarius
in siti um-
brâ se so-
latur.*

18. Apud eundem senem cum verba de continentia exercitio haberem, Age, inquit,

EIVSDEM.

SENIO-
RVM.*Mactarius
non pane,
non aqua,
non somno
satiatus.*

quit, fiducialiter; ô fili: nam & ego per viginti annos continuos non pane, non aqua, non somno satiatus sum. Panem quidem pensatum accipiens, aquam verò ad mensuram, somnum autem parietibus me dumtaxat inclinans subripere paululum festinabam.

INCERTI.
Cum muliere ne manduca.

19. Quidam frater interrogauit senem, vtrum cum fratribus ad eos proficiscens manducare deberet. Cui senex respondit: Cum muliere, inquit, non manducabis.

ISIDORI.

*Cogitatio
praua oratione
pellenda.*

20. Interrogauit quidam frater abbatem Isidorum Scithinsem de cogitatu fornicationis. Respondit ei senex: Quòd quidem veniat cogitatio fornicationis, animum conturbans & occupans, sed actum implere non præualens, neque proficiens, sed tantum impedit ad virtutem: sobrius autem vir à se eam discutiens, ad orationem statim conuertitur.

EIVSDEM.

*Perseuerantia &
victoria
corona.*

21. Idem de eodem cogitatu respondit senex: Si cogitationes non habemus, feris similes sumus. Sed sicut inimicus, quod suum est, exigit; nos quoque, quod nostrum est, implere debemus. Insistamus orationi, & inimicus fugatur. Vaca meditationi Dei, & vinces. Perseuerantia boni victoria est. Certa, & coronaberis.

INCERTI.

22. Dixit senex: Homo habens mortem præ oculis, omni horâ vincit pusillanimitatem.

SYNCLETICAE.

*Nihil possidens
facilius diabolū
superat.*

23. Dixit abbatissa Syncletica: Aduersarius noster facilius à nihil possidentibus superatur. non enim habet quo lædat eos, quia plerique memores angustia atque tentationum à Deo separantium, in ablati pecunijs ceterisque facultatibus feriri consueuerunt.

EIVSDEM.

*Spiritualis
negotiator, nunquam
satur.*

24. Rursus quæ supra, Qui visibiles, inquit, diuitias ex multis laboribus atque marinis periculis colligunt, dum plura lucrantur, plurima concupiscunt, & presentia quidem tamquàm nihil existimant. Nos verò necessaria pro timore Dei renuimus possidere.

INCERTI.

*Memoria
mali, ignis
sub paleâ.*

25. Dixit senex: Qui in animâ suâ memoriam malitiæ ligat, similis est ignem inter paleas occultanti.

INCERTI.

Psal. 49.

*Cane inferiori se
astuta.*

26. Dixit quidam senex: Si de vitâ æternâ sermonem cuiquam facis, dic verbum audienti cum compunctione & lacrymis; alioquin non dicas, ne inueniaris inutilis, alienis verbis alios saluare festinans. Peccatori namque dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Dic ergo: Canis sum, imò canis melior est me, propter quod & amat dominum suum, & ad iudicium non est venturus.

INCERTI.

27. Interrogauit quidam frater senio-

rem, dicens: Quomodo anima diligit immunditiam? Dicit ei senior: Anima quidem corporales plerumque desiderat passionibus: sed spiritus Dei est, qui eam retinet. Flere ergo debemus, & immunditias nostras attendere diligenter. Vidisti Mariam, quemadmodum, cum se ad sepulcrum Domini inclinasset, & fleret, vocauit eam Dominus: sic erit & animæ.

*Anima à
corporali-
bus passio-
nibus asso-
canda.*

28. Interrogauit frater seniorem: Quid sunt peccata? Dicit ei senex: Peccata sunt cum homo sua delicta velut nihil despicens, alios docere conatur. Propterea dicit Dominus: Hypocrita, eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui.

*INCERTI.
Tua peccata
confide-
ra.*

Matth. 7.

29. Interrogauit frater seniorem: Quid agam, quòd animus meus in paruo labore me vulnerat? Dicit ei senex: Non miramur Ioseph, cum esset puer in Ægypto, in terrâ colentium idola: quemadmodum tentationes viriliter pertulit, & Deus glorificauit eum vsque in finem. Videamus & Iob quòd se vsque in finem non relaxauerit timens Deum, vnde eum nullus à spe Dei mouere præualuit.

INCERTI.

*Tentatio-
nibus viri-
liter resi-
stendum.*

30. Interrogatus est senior à quodam militante: Si Deus recipit pœnitentem. Qui cum eum pluribus edificasset sermonibus, postremò ait ad eum: Dic mihi, dilectissime, si chlamys tua cõscissa sit, proijcis eam? Qui respondens ait: Non, sed resarciens vtor eâ. Dicit ad eum senior: Si ergo tu parcis proprio vestimento, Deus sui imagini non indulget?

INCERTI.

*Deus pœ-
nitentis re-
ceptor.*

31. Erat quidam frater in cellâ, qui post expletas sacras Missas, cum presbyter dimitteret ecclesiam, expectabat donec omnes egrederentur, vt aliquis eum teneret ad manducandum. Vnâ ergo dierum expleto conuentu, ante omnes egressus est, & currebat ad cellam suam: quem intuens presbyter currentem miratus est. Cumque transactâ septimanâ venisset frater ille in collectam ecclesiæ, dicit ei presbyter: Dic mihi, frater, quod verum est, quæ caussa fuit circa te, qui per omnes quidem conuentus ecclesiæ remanebas vltimus omnium, in collectione autem præteritâ ante omnes egressus es? Cui frater ille respondit: Quia abstinebam ne mihi coquerem, & ideo expectabam vt aliquis me teneret ad manducandum. Illâ verò collectâ, priusquam venirem in ecclesiam, coxi mihi pusillum lenticulæ, ideoque consummato sacro mysterio ante omnes exiui. Audiens autem hæc presbyter, dedit mandatum in ecclesiâ, dicens: Fratres, antequam veniatis ad ecclesiæ collectam, coquite vobis pusillum cocturæ, vt

INCERTI.

*Ad cellam
post colle-
ctam sta-
tim recur-
rendum.*

propter

propter illud cum alacritate festinetis recurrere in cellis vestris.

PASTORIS 32. Venit aliquando iudex regionis aliquius in prouinciâ abbatis Pastoris. Venientes autem habitatores loci illius rogauerunt abbatem, vt veniens rogaret eum: Qui dixit eis: Sinite me tres dies, & tunc venio.

Pastor contemptum hominum auersatur. Orauit ergo senex ad Dominum, dicens: Domine, noli mihi dare hanc gratiam; alioquin non me permittent homines sedere in loco isto. Veniens ergo senex rogabat iudicem. At ille dixit: Pro latrone rogas, abba? Gauisus est autem senex, quia non obtinuit apud iudicem gratiam, quam postulauit, & sic rediit in cellam suam.

INCERTI. 33. Dicebant seniores: Quia quando intrabat Moyses in nube, cum Deo loquebatur; quando autem exibat de nube, cum populo: sic & monachus, quando in cellâ suâ est, cum Deo loquitur; egrediens autem de cellâ, cum dæmonibus est.

MACARII 34. Venit quidam adolescens ad abbatem Macarium, vt sanaretur à dæmonio. Et dum esset foris stans, ecce aduenit quidam frater de alio monasterio, & concubuit in peccatum cum adolescente illo. Egressus autem senex cernit fratrem illum peccantem cum paruulo illo, & non eum increpauit, dicens: Si Deus, qui plasmavit eos, videns patientiam in illis habuit, qui si vellet, incenderet eos; ego quis sum, qui arguam eos?

INCERTI. 35. Dicebant de aliquo sene, quia in inferioribus partibus Ægypti sedebat quietus, & vnus sæcularis fidelis ministrabat ei. Contigit autem, vt filius illius sæcularis infirmaretur: qui multum rogabat senem, vt veniens oraret pro puero. Surgens quoque senex abiit cum ipso. Præcurrens autem ille, securus introiuit in domum suam, dicens: Venite in obuiam solitario illi. Videns autem eos senex à longè exeuntes cum lampadibus, cognouit quia sibi venirent in occursum: & exuens vestimenta sua, misit illa in

Senex sui contemptum amat.

flumine, & cœpit lauare ea, stans nudus. Minister autem eius ille laicus erubuit, videns eum nudum: & rogauit homines illos, dicens: Reuertimini, quia senex iste mente excessit; veniensque ad senem, dixit ei: Quid hoc fecisti? Omnes enim dicebant: Quia dæmonium habet senex iste. Qui dixit: Et ego volebam hoc audire.

36. Interrogauerunt quidam seniores abbatem Pastorem, dicentes: Si viderimus aliquem fratrem peccatorem, arguemus eum? Respondit eis abbas Pastor: Ego interrim si necesse est transire per inde, & videro eum peccantem; prætereo, & non arguo eum: sed quia scriptum est, Quæ viderunt oculi tui, his testimonium perhibe; ideo ego dico vobis, quia si non palpaueritis manibus vestris, nolite testificari. Aliquando enim quidam frater seductus est in huiusmodi re, & apparuit ei quasi quod frater quidam cum muliere peccaret. Qui cum multum impugnaretur à cogitationibus, existimans simul eos coire, abiit & pulsauit eos pede suo, dicens: Cessate iam. Et ecce erant manipuli messis tritici. Ideoque dixi vobis, nisi & manibus vestris palpaueritis, nolite testificari.

11. Dicebant de quodam fratre, quia sedebat in eremo, & seducebatur à dæmonibus per annos plurimos: ipse verò existimabat, quia Angeli essent. Egrediebatur autem pater eius secundum carnem per tempus, & visitabat eum. vnâ autem dierum tulit bipennem secum, dicens: Quia reuertens afferam mihi pauca ligna. Et præueniens vnus dæmonum, dixit ad filium eius: Ecce diabolus venit ad te in similitudinem patristui, habens bipennem in sportâ suâ, vt impugnet te: tu ergo præueniens, tolle bipennem ab eo, & repugna illum. Igitur pater eius venit secundum consuetudinem, & accipiens filius ipsius bipennem ab ipso, percussit eum, & occidit. Et continuo adhæsit ei spiritus malignus, & offocauit eum.

INCERTI.

Miseranda frater à dæmone illuso.

Prou. 25:

Non facile ferendum testimonium.

IN
 LIBRVM SEXTVM
 DE
 VITIS PATRVM
 NOTATIO.

LIBELL. I.
 Num. 6.

INCARDVVM] Ita Parisien. editio & manusc. Aquicinctin. sed Germ. editio incardium. Lugdunen. incordium. An non idem quod Græcis ἐγκάρδιον? quod medium cuiusque rei, seu interna pars & medulla cuiusque ligni, quod alio nomine dicitur ἐντέριον. sic hic ἐγκάρδιον in palmâ.

Num. 9.

2. QVIA VIRTVTEM] Vide dicta supra libro I. ad Vitam S. Antonij cap. xxxvii. num. 78. quomodo quedam inter Baptismum & ingressum religionis sit similitudo.

Num. 12.

3. VNVS PEREGRINVS, ET VNVS INCHORIS] Ita MSS. & veteres editiones. pro inchoris, Parisiensis editio, incola. Bona quidem ea est interpretatio, sed auctor vsus est voce Græcicâ, ἐν χορῆς. Sic in Sacris litteris Ecclesiastici xx. Homo acharis, quasi fabula vana. malè in edit. Colonien. & Speculo Exemplorum postremò recognito, in choris.

Num. 13.

4. ILLE IMPIVS] Vide dicta ad Vitam S. Pachomij cap. xxxix. num. 39. quomodo sepultura ad premium vel pœnam conferat.

Num. 14.

5. CYRION] Varia hic lectio erat, ut difficile sit verum nomen eruere. Parisien. Hiltirion. Manusc. Audomaren. Cyrion, quam retinui. Id nomen militis occurrit in Martyrologio Rom. Bedæ, Vsuardi, Adonis I x. Martij, qui Sebaste Licinio Imp affectus est martyrio. item alius XIV. Febr. officio presbyter, laureâ martyr, idque Alexandria. Fortè hic ipse noster, qui in Scithi apud Alexandriam vixit. Rufin. lib. II. hist. cap. VIII. Scyrionem monachum habet in Apeliote suo tempore monachum.

Ad hanc senum prædictionem respicit, ut opinor, Theodorus Alexandrinus abbas apud Sophronium in Prato Spirit. cap. LIV. Venimus, inquit Sophronius, postea Teremithem ad abbatem Theodorum Alexandrinum. Atque nobis senex: Filioli, multam reuera perdiderunt Scithio:æ monachi iuxta senum prædictionem. Credite enim mihi, filij, quia magna erat charitas apud Scithiotas, magna abstinencia, magna discretio.

LIBEL. II.
 Num. 8.

6. METERE CVM EO SEPTEM NOMINA] Quæ hæc nomina, non satis capio. Si Græcus adesset textus, fortè lucem aliquam adferret. Apud Pelagium libello xvii. num. 20. Susceperunt certum spatium sexaginta modiorum, quod metere. Apud Rufinum supra lib. II. cap. xviii. in Serapione: Atque ex eâ mercede octogenos vnusquisque modios frumenti plus minus conquireret. Nondum tamen ex his liquet, quid sint nomina,

7. ET MINAT ME HINC] Verbum minare Num. 10. usurpatum non Ecclesiasticis tantum scriptoribus, sed etiam profanis. Vide Onomast.

8. TEMPORIBVS IVLIANI] De auctore necis Iuliani varia auctorum relatio. Vide Baronium tomo IV. Annal. copiosè hac de re agentem.

9. HOR] Frater Ioannes Maria, Magister sacri Palatii, in Indice librorum expurgandorum hic notat: Hic est ille Or hereticus Origenista, cuius Hieronymus meminit ad Ctesiphontem, quem pro sancto obtrudere conatus est miserabilis Euagrius; quocircâ umbra virtutum eius in ventum abierunt. Hactenus ille. At non Euagrius, sed Rufinum auctorem esse libri II. de Vitis Patrum, in cuius capite I. mentio fit HOR vel OR, docui fusè Prolegomeno generali IV.

10. LEVITIONEM] Ita MSS. & Parisiensis editio. Editi quidam lebetonem, alij lebitonem. Vario modo nomen hoc Græcis scriptum & elatum, vnde & in Latino diuersitas. Vide Onomast.

11. IN RAYTHVM, VBI SVNT LXX. ARBORES PALMARVM] Menologium XIV. Ianuarij, de Martyribus XLIII. in Raito: Vbi sunt XII. fontes & LX x. arbores palmarum. quæ in Meneis ita Græcè habentur. In Sacris litteris palmarum harum mentio est Exodi xv. quò alludit D. Hieronymus epist. IV. ad Rusticum: Et inter palmarum arbores myrt hæ amaritudo monstrata est.

12. MACARIO] Frater Ioannes Maria Brasciellensis, qui supra, hic notat: Circumspectè lege hanc de cranio à Macario reperto narrationem; nam quòd cum placitis Theologia haud rectè coheret, ut apocrypha à multis reuicetur. Vide Bellarminum libro II. de Purgatorio cap. xviii. sed eandem explicat S. Thomas in IV. Sent. Distinct. XLV. q. II. art. II. ad IV. consule Sixtum Senen. annot. XLV. lib. v. Biblioth. Hactenus ille.

Historiam hanc de cranio citat ex l. IV. Vitarum Patrum Dionysius Carthusianus libello de quatuor nouissimis, art. LII. Breuiatè tamen, omittens ea quæ hic dicuntur de relaxatione pœnarum damnatorum. credo, quòd rem eam inter Scholasticos videret maxime controuersam, dum quisque rem hanc interpretari conatur.

Bellarminus tomo II. Controu. III. l. II. de Purgatorio cap. xviii. existimauit eam rem reperiri apud solum Damascenum oratione de Defunctis: & quia ille ex Palladij historiâ Lausiacâ citat, in quâ nunc non exstat, existimauit rem falsam & apocrypham.

Sed mentio eius rei in Meneis Græcorum XIX. Ianuarij,

nuarij, & hoc loco apud Pelagium, & supra apud Ruffinum libro III. num. 172. & apud Ioannem Damascenum libro de iis qui in fide dormierunt, ubi ita hanc Macarij historiam Græcè narrat: Πρὸς τὸ ξηρὸν γὰρ κενόν πυθόμενος ὁ θεὸς τὸ κεκοιμημένων, μετὰ τὴν ἀπαύτη. εἴτα ὡς ἐπὶ τῶν, ἐδέξατο τοῖν τε πρὸς ἑαυτὴν δὲ ἰσχυρῶς. ὡς γὰρ ὁ ἀγὼς σωθῆναι ποίων ἑστὶν κεκοιμημένων διχῶς, καὶ γινώσκαι ἐφέτο εἰ ἄρα ὡς ὄντισιν γίνοντο. τὸ δὲ βελήθει οὐ φιλόλογος ἐπιδείξασθαι Κύριος, καὶ τὸν ἐαυτῆς πληροφειᾶς θεράποντα, τὸ ξυραυθῆναι κρανίον λόφον ἀληθείας ἐν ἐπιπέδῳ. ὅτε, φησὶν, ὡς ἐν νεκρῶν τὰς δειξίς προσφέρει, τότε ἑαυτοῦ μικρὰς αἰδανόμενος: Macarius ex cranio arido scificitando de defunctis plerax; edidicit. Et quia faciebat pro consuetudine suâ pro defunctis preces, scireque desiderabat, numquid illis prodesse, & an consolatio eis inde proveniret: Deus animarum amator, volens hoc seruo suo pluribus & certis argumentis patefacere, cranio, quod exaruerat, verbum veritatis inspiravit. Prorupit enim cranium in hæc verba: Quando pro mortuis offers preces, consolatiunculam sentimus.

Quare interpretatio aliqua quærenda. quam vide apud D. Thom. in IV. d. XLV. art. II. q. II. qui ait, damnatos recipere non veram aliquam pœnarum mitigationem, sed solum inane & fallax aliquod gaudium; quòd nimirum videant, se habere socios in pœnis, quale est gaudium demonum, cum aliquem decipiunt. Ibidem D. Th. refutat variorum Scholasticorum interpretationes huiusce loci. Certè cum veteres Scholastici in rei huius explicatione laboraverint, non habuere eam pro apocryphâ.

LIBEL. IV. 13. AD CIVITATEM ATHENIENSIVM.]
 Num. 12. Idem occurrit supra ad librum III. n. 84. Gregorius Nazianzenus oratione in laudem Basilij ritum describit, quo tirones accedentes Athenas excipiebantur: Ἐπει δ' ἀν οὐκ πῆσις ἦν νέων, καὶ ἐν χειρὶ γένηται τῶν ἐχόντων, γίνεταί δ' ἢ βιαθεὶς ἢ ἐκὼν, νόμος ἔστις ὅστις αὐτοῖς Ἀττικῶς, καὶ παιδιὰ σπουδῆς σύμμικτος. πρῶτον μὲν ξαναγίεται ὡς πρὸς τὴν ἑραυθῆναι, ἢ φίλων, ἢ συγγενῶν, ἢ ἡσυχίας αὐτῆς πατρίδος, ἢ ἡσυχίας πρὸς τὰ σοφιστικά, καὶ προσχωροῦν τὴν λιμμάτων, κέντερον μάλιστα διὰ πρῶτος ἐκείνους: ἐπει δὲ τὸ μὲν ὅστις αὐτοῖς τὴν σπουδῆς τὴν γένηται, ἐπειτὰ ἐραυθῆναι ὡς τὸ βουλομένου πατρός. βούλεται δὲ αὐτοῖς οἶμαι τὸτο, ἡσυχίας δὴν συσέλλειν τὸ φρόνημα, καὶ ὑπο χεῖρας σφῶν ἀπ' ἀρχῆς ἀγν. ἐραυθῆναι δὲ ὡς μὲν τὴν δευτέρου, ὡς δὲ τὴν λογικώτερον, ὅπως ἀν ἀρχοῖς ἢ ἀσειότητος ἔχρη. καὶ τὸ πρῶτον τοῖς ἡ ἀγνοῖσι, λίαν φοβερόν καὶ ἀνημέρον, τοῖς δὲ πρὸς ἐπίδοσι, καὶ μάλα ἡδὺ καὶ φιλιάνθρωπον. πλείων γὰρ ὅστις ἢ ἐνδειξίς, ἢ τὸ ἔργον τὴν ἀπειλημένον. ἐπειτὰ ποικίλῃ διὰ τὴν ἀρχῆς ὅτι τὸ λουστὸν προσχωροῦν. ἢ ποικίλῃ δὲ, διατάξαντες ἐαυτὸς σοικηδὸν καὶ συζυγίαν ἐν διασήματι, οἱ τελοῦντες τὴν νέον τὴν προσδοκῶν, ὅτι τὸ λουστὸν προσπέμψωσιν. ἐπειδ' ἀν τὴν πησιάζωσι βοῆς τε πολλῆς, καὶ ἐξάλμασι χρώμενοι, καὶ ἀπὸ ἐνδουσιῶντες. κελῶν δὲ ἢ βοῆς, καὶ προσβαίνειν, ἀλλ' ἴσασι, ὡς τὸ λουστὸν σφῶς ἐ παραδεχόμενοι, καὶ ἅμα τὴν θυρῶν ἀερασομένων, πατάγω τὴν νέον φοβήσαντες, εἴτα τὴν εἰσοδὸν συγχωρήσαντες, ὡς πῶς ἡδὺ τὴν ἐλευθερίαν διδόντες, ὁμόπιον ἐκ τὸ λουστὸν καὶ ὡς αὐτῶν ἐνα δεχόμενοι, καὶ τὸτο ὅστις αὐτοῖς τὴν τελευτῆς τὸν τερπύτων, ἢ ταχίστην τὴν λυποῦντων ἀπαλλαγὴν καὶ κατάλυσις: Cum autem iuuenis quispiam accessit, atque in eorum, à quibus captus est, manus &

potestatem venerit (venit autem vel sponte, vel coactus) tum verò Attica hæc illis consuetudo est, ludusque rei seriæ admixtus: Primum apud eorum aliquem, qui ptiores ipsum arripuerint, hospitio accipitur, vel amicorum, vel propinqueorum, vel qui eiusdem sunt patriæ, vel qui Sophisticæ artem apprimè callent, ac lucra magistris conciliant, eoque nomine apud eos in summo honore ac pretio sunt: quandoquidem illis mercedis loco est, habere qui ipsorum commodis studeant. Deinde à quolibet cauillis lateffitur: quod quidem, ni fallor, eò faciunt, vt nouitiorum animos contrahant, atque à principio ipsos in potestatem redigant. Lateffitur autem ab aliis audaciùs, ab aliis eruditiùs, prout ille vel rusticis & ineptis est moribus, vel urbanitate præditus. Atque id ignaris quidem horrendum valdè & inhumanum videtur, iis autem perquam iucundum & suaue, qui hoc priùs norunt. Amplior enim est hæc minarum ostentatio, quàm res ipsa. Tum per forum ad balneum cum pompâ deducitur. Pompa autem hoc modo se habet. Qui deducendi iuuenis munere funguntur, ordine collocati, atque æquis spatiis distincti, bini eum ad balneum antecedunt. Cum autem propiùs accesserint, quasi fanatico furore correpti, clamorem ingentem cum saltitatione tollentes (hic autem clamor, ne ulterius progrediantur, vetat; sed vt insistant, tamquam eos balneum minimè admittat) simulque pulsatis ianuis, cum per strepitum iuueni metum incusserint, postea concessò ingressu, ita demum eum in libertatem asserunt, atque à balneo redeuntem deinceps vt æqualem ac sodalem accipiunt. Atque hoc ipsis est totius huiusce cærimoniæ iucundissimum, nimirum ab his qui molestiam exhibent, quamprimùm liberati. Atque hinc fluxisse videtur mos quarundam Academicarum, quo tirones è trivialibus scholis ad publica Academicarum gymnasia accedentes probantur, exercentur, & adolantur, uti fit Colonia, Basilea, & in aliis aliquot Germania Academiis; quam Beanorum depositionem vocant. Alibi dicuntur pupillatu exui. Vide Antonium Possennium nostrum libro I. Bibliotheca selecta cap. XIX. Iacobum Pontanum nostrum volumine I. Dialogorum Latinitatis, progymnasm. LXXXIV. Iacobum Middendorpium libro I. de Academicis cap. XVI.

14. MEVS CODEX] Socrates libro IV. c. XVIII. Num. 16. iuxta Latinum textum hoc Antonij apophthegma ita ex Enagrii Practico seu Monacho citat: Τὸ δὲ διὰ τὸν Ἀντωνίον προσήλθε πρὸς τὴν τότε σφῶν, καὶ πῶς διακαρτερεῖς, εἶπεν, ὦ πάτερ, τὸ ἐκ τὴν βιβλίον ὡς ἑαυτοῦ ἐπερμένον. τὸ ἐμὸν βιβλίον, ἐφ' ὃ Ἀντωνίου, ὡ φιλόσοφος, ἢ φύσις τῶν γερνόντων ὅτι, καὶ πᾶσι ὅτι ἐλάομαι τοὺς λόγους ἀναγινώσκω τὰς τῶν θεῶν: Cuidam ex eorum numero qui id temporis sapientes sunt habuit, ad Antonium illum iustum accedenti, quærentique quo pacto vitam possset sustentare, solatio illo, quod ex libris capi solet, orbatus: respondit, Meus liber, ὁ philosophæ, est natura rerum à Deo conditarum; quæ, quotiescumque animo lubitum sit meo, libros ipsius Dei ad legendum suppeditat. Ita sollempne sanctis viris in creaturis Deum legere.

DE
VITIS PATRVM
LIBER SEPTIMVS,
AVCTORE
GRAECO INCERTO,
INTERPRETE
PASCHASIO S.R.E. DIACONO.

PRÆLVDIVM.

NIHIL habeo quod huic libro præmittam, præter iam dicta in Prolegomeno generali IX. vbi diximus auctorem esse Græcum incertum, quem nondum vidi à quoquam proditum; & Prolegomeno XIV. vbi de Paschasio interprete inquisuimus.

PROLOGVS.

DOMINO VENERABILI PATRI

MARTINO

PRESBYTERO ET ABBATI

PASCHASIVS.

VITAS Patrum, Græcorum (ut cetera) facundiâ studiosè conscriptas, iussus à te, sanctissime pater, in Latinum transferre sermonem, in insolito, si licuisset, opere renuisssem. Neque enim umquam quid scribi, vel legi, vel excudi potest, ingenio aut conscientia cordis prohibente. Scire enim me quòd nihil sciam, non audeo dicere: ne verbum hoc sapientissimo Socrati surripiam. Sed quia tuâ pariter necesse est iussione vtar, non gloriabor ingenio: sed fidem, quam tibi debeo, etiam in opere iniuncto præstabo. Verùm quia eloquentium virorum libri sunt plurimi sermone Latino conscripti, quorum lectionis expertum esse te etiam astruente testificor, si quid de illis aut hic insertum fortè reperis,

veris, ut minus eleganter expressum, ne mea culpa deputetur, exoro: quia sicut in dato mihi codice reperi ea scripta, sic transtuli, licet nec ea studiosè posse me proferre profiteor. Unde restat, ut quod te iubente coepi, te orante perficiam: quæ tamen si scribenda decreueris, ut tuo polire sermone digneris, exposco. Neque enim mihi liquebit quædam placuisse tibi, si non & aliqua displicuisse cognouerim.

CAP. I.

Contra gastrimargiam deuincendam
& desideria gula.

SISOIS. I

Ruff. lib. 3.
n. 44.Victus monachi,
pami & sal.

VIDAM frater, quemadmodum in cellâ propriâ degere deberet, abbatem Sisoium requisit. Cui respondit abbas Siso: Comede, inquit, panem tuum, & salem; & non sit tibi necessitas aliquid excoquendi, aut longiùs euagandi.

Dan. 10.

Alteri quoque idem requirenti, respondit Daniel propheta, cum dixit: Panem desideriorum non comedi.

INCERTI.

2. Dixit vnus senex ad alterum senem habentem charitatem, & suscipientem tam monachos multos quàm sæculares: Lucerna quidem multis lucet, rostrum tamen proprium incendit.

INCERTI.

Ruff. l. 3.
n. 48.
Pelag. libel. 10.
n. 99.
Sobrietatis diuersitas.

3. Dixit vnus ex patribus: Quia inuenitur homo multum comedens, & adhuc esuriens, continens se; alter autem comedit parum, & satiatur. Qui autem multum comedit, & adhuc esuriens continet se, maiorem mercedem habet, quàm ille qui parum comedit, & satiatur.

INCERTI.

Ruff. lib. 3.
n. 49.

4. Dixit quidam senex: Ne quod desideraueris, aliquando manduces: comede autem quod transmissum tibi fuerit à Domino, & gratias age.

PIMENII.

Ruff. l. 3.
n. 57.

5. Quidam frater impugnabatur à spiritu blasphemix, & erubescere dicebat; & quoscumque audisset magnos senes, pergebat ad eos ut illis declararet: & mox ut peruenit, erubescere dicebat. Cum tamen frequenter ad abbatem Pimenium veniret, vidit eum senex habentem cogitationes, & dixit ei: Ecce frequenter venis ad me habens cogitationes, & sic iterum remeas tristis, tecum illas portas: dic ergo, fili mi, quid est quod habes? At ille dixit: In blasphemiam impugnat me diabolus, & erubescere dicere. & mox ut aperuit causam, leuior eius impugnatione apparuit. Et dixit ei senex: Ne contristeris, fili, quando enim hæc cogitatio aduenit, dic: Ego hac causâ opus non habeo: blasphemiam tua super te sit, satanas. Hanc enim causam anima non vult: quamcumque enim causam anima noluerit, non diu permanebit. Et ita frater ille discessit.

MOYSIS.

6. Dixit abbas Moyses: Per has quatuor

res pollutionis passio gignitur: per abundantiam escæ & potus, & satietatem somni, per otium & iocum, & ornatis vestibus incedendo.

Ruff. lib. 3.
n. 58.
Origo pollutionis.

7. Idem dixit: Corporeæ multæ sunt passiones. Et dicit ei frater: Et quæ sunt, abba? At ille respondit: Quia Paulus apostolus dicit: Fornicatio & immunditia, vel omnis cupiditas nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos: visus quoque & fiducia frequenter ad prælium veniunt.

EIVSDEM.
Ephes. 5.

8. Abbas Macarius referebat, quod cum maneret in illâ solitudine, vbi solus residebat: inferius autem fuit altera solitudo, quæ plena erat multis fratribus, sed per viam circumspiciens, vidit dæmonem venientem in figurâ hominis, vestitum lineâ tunicâ perforatâ: & per singula foramina vasa parua pendebant, & dixit ei senex: Quò vadis, maligne? Et respondit ei: Vado commone-

MACARII
Ruff. lib. 3.
n. 61.
Pelag. libel. 18.
n. 9.

re fratres, qui sunt inferius. Ait senex: Et propter quid tot vascula tecum fers? At ille dixit: Gustum fero fratribus: & ideò tanta fero, ut si vnum non placuerit, porrigam aliud; quod si & illud displicuerit, ostendam aliud; & sic fieri non potest, nisi vnum aliquid ex illis placeat eis. Et hæc dicens, discessit. Permanens autem senex in eodem loco, iterum per viam circumspiciens, vsque quò dæmon rediret, & cognosceret quæ indicaret. & cum rediret, dixit ei: Saluus sis. At ille respondit: Quid mihi istud verbum, quia omnes mihi contrarij facti sunt, & nullus consiliis meis acquiescit? Dixit ei senex: Ergo neminem ibi habes amicum? At ille respondit: Vnum habeo amicum, ipse mihi consentit: & quoties viderit me huc atque illuc, citò conuertitur ad me velut ventus. Cumque nomen eius ab eo requisit, dixit: Quia *Theopistus dicitur. Et mox euanuit. Exurgens itaque confestim abbas Macarius, descendit ad inferiorem eremum. Quem cum cum vidissent fratres à longè, egressi sunt obuiam ei: & vnusquisque sperans quòd apud se maneret, præparabat se. At ille requirens cellam Theopisti, ad eum profectus est. Cumque cum gaudio illum suscepisset, & essent vterque soli, dicit ei abbas Macarius: Quemadmodum tecum est, frater? At ille respondit: Interim orationibus tuis benè est. Et senex ait: Non te im-

Macarij visio de dæmone gustum fratribus portante.

* Ruffin.
Theopem-
ptus.
Pelag.
Theopist-
tus.

SENIORVM.

Prudentiâ suâ Macarius tentatum sanar.

In tentatione sursum aspicendum.

PIMENII. Ruff. lib. 3. n. 63.

ELIAE. Ruff. lib. 3. n. 64.

Pallor & macies, decus monachi.

CAP. II.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 67. Pelag. libell. 14. n. 4.

pugnant cogitationes? At ille ait: Interea bene sum. Erubescere enim dicere. Et dicit ei senex: Ecce quot annis sum in solitudine, & ab omnibus honoror: & in hac ætate, cum sim senex, molestæ sunt mihi cogitationes. Respondit Theopistus, & ait: Crede, abba, quoniam & mihi. Tunc senex singulas cogitationes quasi se impugnantes fingebat, usquequod confiteretur illi totum Theopistus. Post hæc dixit senex: Quemadmodum ieiunas? At ille dixit: Usque ad nonam. Dicit ei senex: Ieiuna usque ad vesperam, & de Evangelio vel de aliis Scripturis, sine cessatione semper aliquid meditare: & quoties tibi aliqua cogitatio superuenerit, numquam deorsum aspicias, sed sursum oculos cordis intende, & mox Dominus adiutor tibi erit. Et ita discessit ad propriam solitudinem. Et dum insisteret orationi, circumspiciens viam, iterum vidit dæmonem eundem, & requirit eum: Quò vadis? At illi simili modo, fratres commonere, respondit. Cum autem reuenteretur, interrogauit eum senex: Quemadmodum nunc se habent fratres? At ille dixit: Malè, quoniam omnes agrestes effecti sunt, & quod de omnibus peius est, vnum quem habui amicum obedientem mihi, & ipse nescio vnde conuersus, omnibus asperior est, & iuravi me non calcaturum illum locum, nisi post multum tempus. Et hæc dicens, discessit.

9. Interrogauit quidam frater super cogitationes suas abbatè Pimenium. Et respondit senex: Monachus si ventrem, & luxuriam, & linguam rennuerit, & vagationem non fuerit sectatus, confido quia non morietur, sed viuet in perpetuum.

10. Duo fratres ad abbatem Eliam uenerunt, impugnati à cogitationibus. Et videns eos senex, quòd corpulenti essent, tamquam ad discipulum suum subridens, dixit: Verè, frater, ego erubesco pro te, quia sic in faginâ nutriti corpus tuum: quia esca vermium fumus, cum profitearis te esse monachum: pallor enim cum humilitate & macies, decus est monachi. Item dixit: Quia monachus edens multum, & operans multum, non confidat: qui autem parum edit, etiam si parum operetur, confidat, & agat viriliter.

Contra phylargyriam, & de perfectâ abrenuntiatione.

1. QUIDAM iuuenis volebat abrenuntiare mundo, & frequenter eum egressum de domo suâ, reuocabant cogitationes inuoluentes plurimis negotiis; erat

enim diues valdè. Vno die egresso eo, hostes im mundi circumdederunt eum, & multum puluerem excitauerunt ante illum. Ille verò confestim expolians se, & iactans vestimenta sua, currebat nudus ad monasterium. Declarauit autem Deus vni seni, dicens: Surge, & suscipe athletam meum. Surgens ergo senex, obuiauit illi nudo: & cognoscens causam, admiratus est, & dedit illi habitum monachalem. Quando autem aliqui veniebant ad senem requirere de cogitationibus variis, instruebat eos de abrenuntiatione mundanâ, & dicebat: Illum fratrem requirite, qui nec indumenta sui corporis seruauit, quia ego ad mensuram renuntiationis istius necdum perueni.

2. Dicebat autem Paulus abbas Galata: Si aliquas res voluerit monachus in cellâ suâ habere, præter eas sine quibus non potest viuere, frequenter cogitur è cellâ egredi, & ita à dæmonibus præuaricatur ac decipitur. Hic autem ipse Paulus in vnâ quadragesimâ cum sextario lentis & paruo vasculo aquæ perdurauit, & vnam mattulam faciens, eandem texebat & retexebat, ne tantummodò foràs exiret.

3. Quidam frater requisituit senem, dicens: Fac, abba, charitatem, & dic mihi sermonem, quid debeam in iuuentute congregare, vt habeam illud in senectute. Respondit senex: Aut Christum adipiscere, & cogita de te: aut certè pecuniam, ne mendices: ergo tuum est, eligere aut Dominum Deum, aut mammonam.

4. Frequenter abbas Agathon suum discipulum commonebat, dicès: Ne aliquando tale aliquid tibi acquiras, quod fratri te petenti dare pigeat, & per hoc inueniaris mandata Dei transgrediens. Qui petit, da ei: & volenti à te mutuari, ne auertaris.

Nil dolendum monacho, si quid perdidit aut amiserit.

1. **A**BBAS Macarius dum esset in Ægypto, & egressus fuisset de cellâ suâ, regressus inuenit quemdam latronem furantem id quod in cellâ suâ haberet. Stetit ergo & ipse tamquâ peregrinus, & caricauit animal cum illo: & cum magnâ patientiâ deduxit eum, dicens: Nil intulimus in hunc mundum: Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut illi placuit, ita factum est: benedictus Dominus in omnibus.

2. Quidam frater vicinus cuiusdam magni senis, occultè ingrediebatur cellam eius, & quidquid habebat senex, furabatur. Cum autem videret senex, non illum arguebat, sed ampliùs operabatur, dicens: Puto, fra-

Diuex perfectè abrenuntians etiam vestibus relictis

PAULI Ruff. lib. 3. n. 72.

Monacho cella custodienda.

INCERTI

Christus præ mammonâ eligendus.

AGATHONIS.

Petenti dandum.

Luca 6.

CAP. III.

MACARIII Ruff. l. 3. n. 73. Pelag. libell. 16. n. 6. 1. Tim. 6.

Macarius furantem sibi adiunuat.

INCERTI. Ruff. l. 3. n. 74. Pelag. libell. 16. n. 19.